

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋ ರಂತಿದೇವ ಉಂಭವ್ವತಿಃ ಶಿವಿರ್ಬಲಿಃ |
ವ್ಯಾಧಃ ಕಪೋತೋ ಬಹವೋ ದ್ಯಧ್ರವೇಣ ಧ್ರುವಂ ಗತಾಃ || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸ್ವರೈರಾಕೃತಿಭಿಶ್ಚಾಯು ಪ್ರಕೋಷ್ಟೈರ್ಜ್ಯಾಹತ್ಯರಪಿ |
ರಾಜಸ್ಯ ಬಂಧೂನ್ ವಿಜ್ಞಾಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರ್ವಾರ್ತಾನುಚಿಂತಯತ್ || ೨೧ ||

ರಾಜಸ್ಯ ಬಂಧವೋ ಜ್ಯೇತೇ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗಾನಿ ಬಿಭೃತಿ |
ದದಾಮಿ ಭಿಕ್ಷಿತಂ ತೇಭ್ಯ ಆತ್ಮಾನಮಪಿ ದುಸ್ತೃಜಮ್ || ೨೨ ||

ಬಲೇನುಗ ಶೂಯತೇ ಕೀರ್ತಿರ್ವಿತತಾ ದಿಕ್ಷು ಕೃಲ್ಮಸಾ |
ಐಶ್ವರ್ಯಾದ್ಯಂತಿತತ್ಯಾಪಿ ನಿಪ್ರವ್ಯಾಚೇನ ವಿಪ್ಲುನಾ || ೨೩ ||

ಶ್ರಿಯಂ ಜಿಹೀರ್ಷತೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಿಷ್ಣವೇ ದ್ವಿಜರೂಪಿಣೇ |
ಜಾನನ್ಯಪಿ ಮಹೀಂ ಪ್ರಾದಾದ್ಭಾರ್ಯಮಾಗೋಽಪಿ ದೈತ್ಯರಾಟ್ || ೨೪ ||

ಜೀವತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥಾಯ ಕೋ ನೃಪಃ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುನಾ |
ದೇಹೇನ ಪತಮಾನೇನ ನೇಪತಾ ವಿಪುಲಂ ಯಶಃ || ೨೫ ||

ಇತ್ಯುದಾರಮತಿಃ ಪ್ರಾಹ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನವೃಕೋದರಾನ್ |
ತೇ ವಿಪ್ರಾ ಪ್ರಿಯತಾಂ ಕಾಮೋ ದದಾಮ್ಯಾತ್ಮಕಿರೋಽಪಿ ಮಃ || ೨೬ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಯುದ್ಧಂ ನೋ ದೇಹಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ದ್ವಂದ್ವೋ ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ |
ಯುದ್ಧಾರ್ಥಿ ನೋ ವಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ರಾಜನ್ಯಾ ನಾನ್ಯಸಾಂಕ್ಷೀಣಃ || ೨೭ ||

ಅಸೌ ವೃಕೋದರಃ ಪಾರ್ಥ-
ಸ್ತಸ್ಯ ಭ್ರಾತಾರ್ಜುನೋ ಹೃಯಮ್ |
ಅನಯೋರ್ಮಾರ್ತುರೇಯಂ ಮಾಂ
ಕೃಷ್ಣಂ ಜಾನೀಹಿ ತೇ ರಿಪುಮ್ || ೨೮ ||

ಜರಾಸಂಧನೇ! ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ರಂತಿದೇವ, ಉಂಭವ್ವತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ದಲ, ಶಿವಿ, ಬಲಿ, ವ್ಯಾಧ ಮತ್ತು ಕಪೋತ ಮುಂತಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ನಾಶಯುಕ್ತವಾದ ಶರೀರದ ಮೂಲಕ ಅವಿನಾಶಿ ಪದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಬೇಡ. || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಜರಾಸಂಧನು ಅವರ ಮಾತಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ದೇಹದ ಆಕೃತಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೃದಯವನ್ನು ಬಾರಿ-ಬಾರಿಗೂ ಸೇಳಿದು ಜಡ ಕಟ್ಟಿರುವ ಅಂಗೈಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿರದೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಇವರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿರುವುದಾಗಿ ಅಂದು ಕೊಂಡನು. || ೨೧ || ಇವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಭಯದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಏನನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದರೂ ನಾನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಸಲು ದುಸ್ತರವಾದ ಈ ಶರೀರವನ್ನೇ ಕೇಳಿದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವೆನು ಎಂದು ಮನ್ಯನಲ್ಲೇ ಯೋಚಿಸಿದನು. || ೨೨ || ಭಗವಂತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ರಾಜ್ಯಶ್ವರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಬಲಿಯ ಧವಳ ಕೀರ್ತಿಯು ಈಗಲೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂದು ಕೊಡ ಜನರು ಆದರೆ ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆಲ್ಲ! || ೨೩ || ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ದೇವೇಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬಲಿಯಿಂದ ಕಸಿದು ಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಲೆಂದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ದೈತ್ಯರಾಜ ಬಲಿಗೂ ಇದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಗುರುಗಳಾದ ಪುತ್ರಾಚಾರ್ಯರೂ ಅವನನ್ನು ತಡೆದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಭೂ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. || ೨೪ || ಈ ಶರೀರವು ನಾಶವುಳ್ಳದ್ದು ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಯಾರು ವಿಪುಲವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಮತ್ತು ಯಾವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಾಗಿಯೇ ಜೀವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಬದುಕಿರುವುದು ವೃಥಾ ವಾದುದೆಂದೇ ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವು. || ೨೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜರಾಸಂಧನ ಬುದ್ಧಿಯು ಉದಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲಿನಂತೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಬಯಸಿದರೂ ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. || ೨೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ನಾವು ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲ ನಾವು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು. ನಿನಗೆ ಉಚಿತವೆನಿಸಿದರೆ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡು. || ೨೭ || ನೋಡು, ಇವನು ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾದ ಭೀಮಸೇನನು ಮತ್ತು ಇವನು ಅವನ ತಮ್ಮ ಅರ್ಜುನನು ಮತ್ತು ನಾನು ಇವರಿಬ್ಬರ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಹಳೆಯ ಶತ್ರುವಾದ ಕೃಷ್ಣನೆಂದೇ ತಿಳಿ. || ೨೮ ||

ಏವಮಾವೇದಿತೋ ರಾಜಾ ಜಹಾಸೋಚ್ಚೈಃ ಸ್ಮ ಮಾಗಧಃ |
ಆಹ ಖಾಮರ್ಷಿತೋ ಮಂದಾ ಯುದ್ಧಂ ತರ್ಹಿ ದದಾಮಿ ಮಃ
|| ೩೦ ||

ನ ತ್ವಯಾ ಭೀರುಣಾ ಯೋತ್ಸ್ವೇ ಯುಧಿ ವಿಕ್ಲವಚೇತಸಾ |
ಮಥುರಾಂ ಸ್ತುಪುರಿಂ ತ್ವಕ್ತ್ವಾ ಸಮುದ್ರಂ ತರಣಂ ಗತಃ
|| ೩೧ ||

ಅಯಂ ಪು ವಯಸಾಕುಲೋ ನಾತಿಸತ್ತ್ವೋ ನ ಮೇ ಸಮಃ |
ಅರ್ಜುನೋ ನ ಭವೇದ್ಯೋದ್ಧಾ ಭೀಮಸ್ತುಲ್ಕಬಲೋ ಮಮ
|| ೩೨ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಭೀಮಸೇನಾಯ ಪ್ರಾದಾಯ ಮಹತೀಂ ಗದಾಮ್ |
ದ್ವಿತೀಯಾಂ ಸ್ವಯಮಾದಾಯ ನಿರ್ಜಗಾಮ ಪುರಾದ್ಧಕಃ
|| ೩೩ ||

ತತಃ ಸಮೇ ಖಿಲೇ ವೀರೌ ಸಂಯುಕ್ತಾವಿತರೇತರೌ |
ಜಘ್ನುರ್ವದ್ರಕಲ್ಪಾಭ್ಯಾಂ ಗದಾಭ್ಯಾಂ ರಣದುರ್ಮದೌ
|| ೩೪ ||

ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾನಿ ಸವ್ಯಂ ದಕ್ಷಿಣಮೇವ ಚ |
ಚರತೋಃ ಶುಕುಭೇ ಯುದ್ಧಂ ನಟಯೋರಿವ ರಂಗಿಣೋಃ
|| ೩೫ ||

ತತಶ್ಚಟಚಟಾಶಬ್ದೋ ವದ್ರನಿಷ್ಟೇಷಸನ್ನಿಭಃ |
ಗದಯೋಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಯೋ ರಾಜನ್ ದಂತಯೋರಿವ ದಂತಿನೋಃ
|| ೩೬ ||

ತೇ ವೈ ಗದೇ ಭುಜಜವೇನ ನಿಪಾತ್ಯ ಮಾನೇ
ಅನ್ಯೋನ್ಯತೋಽಂಶಕಟಪಾದಕರೋರುಜತ್ಸ್ರನ್ |
ಚೂರ್ಣಬಭೂವತುರುಪೇತ್ಯ ಯಥಾರ್ಕಶಾಖೇ
ಸಂಯುದ್ಧತೋರ್ಧ್ವರದಯೋರಿವ ದೀಪ್ತಮನ್ ವೈರಃ
|| ೩೭ ||

ಇತ್ಥಂ ತಯೋಃ ಪ್ರಹತಯೋರ್ಗದಯೋರ್ನೃವೀರೌ
ಕ್ರುದ್ಧೌ ಸ್ವಮುಷ್ಣಿರಯಶ್ಚರ್ವೈರಪಿಷ್ಠಾಮ್ |
ಶಬ್ದಸ್ತಯೋಃ ಪ್ರಹರತೋರಿಭಯೋರಿವಾಸೀ-
ನ್ನಿರ್ಘಾತವದ್ರಪರುಷ್ಪುಲತಾಡನೋತ್ಕಃ || ೩೮ ||

ತಯೋರೇವಂ ಪ್ರಹರತೋಃ ಸಮತಿಕ್ತಾಬಲೌಜಸೋಃ |
ನಿರ್ವಿಶೇಷಮಭೂದ್ಧಮಕ್ಷೀಣಜವಯೋರ್ನೃಪ
|| ೩೯ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದಾಗ ಜರಾ ಸಂಧನು ಗಹ-ಗಹಿಸಿ ನಗತೊಡಗಿದನು ಮತ್ತು ಕೆರಳಿ ನುಡಿದನು ಎಲೈ ಮೂರ್ಖರೇ! ನಿಮಗೆ ಯುದ್ಧದ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ತಗೊಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೦ || ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ! ಯುದ್ಧವೆಂದರೆ ಭಯಗೊಳ್ಳುವ, ಹೇಡಿಯಾದ ನೀನು, ನಾನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮಥುರೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವೆ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೧ || ಈ ಅರ್ಜುನನು ಒಬ್ಬ ಯೋಧನೇ? ಒಂದೋ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವನು, ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ ಬಲವಂತನೂ ಅಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನು ನನಗೆ ಸರಿಸಮಾನನಾಗಲಾರನು. ಇವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈ ಭೀಮಸೇನನು ನನ್ನಂತೆಯೇ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದು ನನಗೆ ಸರಿಸಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೩೨ || ಜರಾಸಂಧನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಗದೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ತಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ನಗರ ದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. || ೩೩ || ಬಳಿಕ ರಣೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಭೀಮ-ಜರಾಸಂಧರು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಜ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವಾಗಿದ್ದ ಗದೆಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದರು. || ೩೪ || ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ನಟರು ಯುದ್ಧದ ಅಭಿನಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎಡಕ್ಕೂ, ಬಲಕ್ಕೂ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಗದಾಯುದ್ಧದ ಪರಸೆ ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ರಾರಾಜಿಸಿದರು. || ೩೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದ ಗದಾಘಾತದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದವು ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತೆಯೂ, ಎರಡು ಆನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ದಂತಗಳಿಂದ ತಿವಿಯುತ್ತಾ ಕಾದಾಡುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಚಟ-ಚಟಾ ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. || ೩೬ || ಭೀಮ ಜರಾಸಂಧರು ಭುಜಗಳಿಂದ ಗದೆಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಾಗ ಆ ಗದೆಗಳು-ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಅವರ ಹಗಲು, ಸೊಂಟ, ಕೈ-ಕಾಲುಗಳು, ತೊಡೆ, ಕಂಕುಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೋಪದಿಂದ ಹೋರಾಡುವ ಆನೆಗೆ ಹೊಡೆದ ಎಕ್ಕದ ಕೊಂಟಿಯಂತೆ ನುಚ್ಚು ನೂರಾದವು. || ೩೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಅವರ ಗದೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಪುಡಿ-ಪುಡಿಯಾಗಲು, ಕುದ್ಡರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಉಕ್ಕಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದಲೇ ಬಡಿದಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಮದಿಸಿದ ಎರಡು ಆನೆಗಳು ಕಾದಾಡುವಂತೆ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮ-ಜರಾಸಂಧರ ಅಂಗೈ ಗಳ, ಮುಷ್ಟಿಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶಬ್ದವು ಸಿಡಿಲಿನ ಅಬ್ಬರದಂತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. || ೩೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಜರಾಸಂಧ ಭೀಮಸೇನರಿಬ್ಬರ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ, ಬಲ ಮತ್ತು ಉತ್ತಾಹಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಆಪ್ತ ಕಾಲ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ಬಲವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕುಂದಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅನ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಸೋಲು-ಗೆಲುವು ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೩೯ ||

ಏವಂ ತಯೋರ್ಮಹಾರಾಜ ಯುದ್ಧತೋಃ ಸ್ವವಿಂಶತಿಃ |
ದಿನಾನಿ ನಿರಗಂಸ್ತತ್ರ ಸುಹೃದ್ವಿತಿ ತಿಷ್ಠತೋಃ || ೪೦ ||

ಏಕದಾ ಮಾತುಲೇಯಂ ವೈ ಪ್ರಾಪ ರಾಜನ್ ವೃಕೋದರಃ |
ನ ಶಕ್ನೋಽಹಂ ಜರಾಸಂಧಂ ನಿರ್ಜೀತುಂ ಯುಧಿ ಮಾಧವ || ೪೧ ||

ಶಕ್ನೋರ್ಜನ್ಯಮೃತೀ ವಿದ್ವಾನ್ ಜೀವಿತಂ ಚ ಜರಾಕೃತಮ್ |
ಪಾರ್ಥಮಾಪ್ಯಾಯಯನ್ ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾಚಿಂತಯದ್ಧರಿಃ || ೪೨ ||

ಸಂಚಿಂತ್ಯಾರಿವಧೋಪಾಯಂ ಭೀಮಸ್ಯಾಮೋಘದರ್ಶನಃ |
ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ವಿಟಪಂ ಪಾಟಯನ್ನಿವ ಸಂಜ್ಞಯಾ || ೪೩ ||

ತದ್ವಿಕ್ಷಾಯ ಮಹಾಸಕ್ತ್ಯೋ ಭೀಮಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ವರಃ |
ಗೃಹೀತ್ವಾಪಾದಯೋಃ ಶತ್ರುಂ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಭೂತಲೇ || ೪೪ ||

ಏಕಂ ಪಾದಂ ಪದೇಽಽಕ್ರಮ್ಯ ದೋರ್ಭ್ಯಾಮುಕ್ತಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸು |
ಗುದತಃ ಪಾಟಯಾಮಾಸ ಶಾಖಾಮಿವ ಮಹಾಗಜಃ || ೪೫ ||

ಏಕಪಾದೋರುವೃಷಗಾಶಟಪೃಷ್ಠಸಾಂಯೋಃ |
ಏಕಪಾಹ್ವಕ್ಷುಃಪ್ರಕರ್ಣೇ ಶಕಲೇ ದದೃಶುಃ ಪ್ರಜಾಃ || ೪೬ ||

ಹಾಹಾಕಾರೋ ಮಹಾಸಾಸೀನ್ನಿತತೇ ಮಗಧೇಶ್ವರೇ |
ಪೂಜಯಾಮಾಸತುರ್ಭೀಮಂ ಪರಿರಙ್ಗ ಜಯಾಚ್ಯುತೌ || ೪೭ ||

ಸಹದೇವಂ ತತ್ತನಯಂ ಭಗವಾನ್ ಭೂತಭಾವನಃ |
ಅಭ್ಯಸಿಂಚದಮೇಯಾತ್ಮಾ ಮಗಧಾನಾಂ ಪತಿಂ ಪ್ರಭುಃ |
ಮೋಚಯಾಮಾಸ ರಾಜಸ್ಯಾಸ್ತುರುದ್ಮಾಮಾಗಧೇನಯೇ || ೪೮ ||

ಆ ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಹೃದರಂತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಜನೇ ! ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವರ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧವು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ನಡೆಯಿತು. || ೪೦ || ಪ್ರಿಯ ಪರಿಣಿತನೇ ! ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ದಿನ ಭೀಮಸೇನನು ಸೋದರಮಾವನ ಮಗ ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - ಮಾಧವ ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜರಾ ಸಂಧನನ್ನು ನಾನು ಜಯಿಸಲಾರೆನು. || ೪೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧನ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಮೃತ್ಯುವಿನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಜರಾ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಎರಡು ಹೋಳುಗಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಶರೀರದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಜೀವ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಳೆಂಬುದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮಸೇನನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. || ೪೨ || ಪರಿಣಿತನೇ ! ಬಳಿಕ ಅವೋಘ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧನ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅರಿತು ಒಂದು ಮರದ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ಉದ್ದವಾಗಿ ಸೀಳಿ ಹಾಕಿ ಈ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. || ೪೩ || ವೀರಕಿರೋಮಣಿಯೂ, ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಭೀಮಸೇನನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಜರಾಸಂಧನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡೆವಿದನು. || ೪೪ || ಬಳಿಕ ಜರಾಸಂಧನ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಸಲಗವು ಮರದ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ಸೀಳುವಂತೆ ಗುದದ್ದಾರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೀಳಿಬಿಟ್ಟನು. || ೪೫ || ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರು ಎರಡು ಸೀಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲು, ತೊಡೆ, ಅಂಡಕೋಶ, ಕಟಭಾಗ, ಪೃಷ್ಠ, ಸ್ತನ, ಹೆಗಲು, ತೋಳು, ಕಣ್ಣು, ಹುಬ್ಬು ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. || ೪೬ || ಮಗಧರಾಜನಾದ ಜರಾಸಂಧನು ಸತ್ತುಹೋದಾಗ ಅವನ ಪ್ರಜೆ ಗಳು ಗುಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ ! ನಮಗೆ ಇನ್ನಾರುಗತಿ ! ಎಂದು ಗೋಳಾಡಿದರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಜ್ಞಾರ್ಜುನರು ಭೀಮ ಸೇನನನ್ನು ಅರಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. || ೪೭ || ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವ, ಅಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧನ ಮಗನಾದ ಸಹದೇವನನ್ನು ಮಗಧರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ ನನ್ನಾಗಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದನು. ಜರಾಸಂಧನು ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಜರೆಲ್ಲರನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತ ಗೊಳಿಸಿದನು. || ೪೮ ||

ಎಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೭೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ

ಜರಾಸಂಧವಧೋ ನಾಮ ದ್ವಿಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೭೨ ||

ವಿಪ್ಲವಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜರಾಸಂಧನ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜರ ಬೀಳ್ಕೊಡಿಗೆ,
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭೀಮಾರ್ಜುನರೊಡನೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ್

ಅಯುತೇ ದ್ವೈ ಶತಾನ್ಯಪ್ಪೌಲೀಲಯಾ ಯುಧಿ ನಿರ್ಜಿತಾಃ |
ತೇ ನಿರ್ಗತಾ ಗಿರಿದ್ರೋಣ್ಯಾಂ ಮಲಿನಾ ಮಲವಾಸಸಃ

|| ೧ ||

ಕುತ್ಸಾಮಾಃ ಶುಷ್ಕವದನಾಃ ಸಂರೋಧಪರಿಕರ್ಷಿತಾಃ |
ದದೃಶುಃ ಫನಶ್ಯಾಮಂ ಪೀತಕೌಶೀಯವಾಸಸಮ್

|| ೨ ||

ಶ್ರೀಮತ್ಸಾಂಕಂ ಚತುರ್ಭಾಹುಂ ಪದ್ಮಾರ್ಜುನೋಕ್ತಮ್ |
ಚಾರುಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಸ್ಫುರನ್ನಕರಕುಂಡಲಮ್

|| ೩ ||

ಪದ್ಮಹಸ್ತಂ ಗದಾಶಂಖರಥಾಂಗೈರುಪಲಕ್ಷಿತಮ್ |
ಕಿರೀಟಹಾರಕಟಕಟಸೂತ್ರಾಂಗದಾಚಿತಮ್

|| ೪ ||

ಭ್ರಾಜದ್ವರಮಣಿಗ್ರೀವಂ ನಿವೀತಂ ವನಮಾಲಯಾ |
ಪಿಬಂತ ಇವ ಚಕ್ಷುರ್ಭಾಹುಂ ಲಿಹಂತ ಇವ ಚಿಹ್ನಯಾ

|| ೫ ||

ಜಿಘ್ರಂತ ಇವ ನಾಸಾಭ್ಯಾಂ ರಂಭಂತ ಇವ ಬಾಹುಭಿಃ |
ಪ್ರಣೀಮುರ್ಹತಾಪಾಶ್ಯಾನೋ ಮೂರ್ಧಭಿಃ ಪಾದಯೋರ್ಹರೇಃ

|| ೬ ||

ಕೃಷ್ಣಸಂದರ್ಶನಾಹ್ಲಾದಧ್ವಸ್ತಸಂರೋಧನಕ್ಷಮಾಃ |
ಪ್ರಶಂತಸುರ್ಹೃದೀಕೇಶಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಪ್ರಾಂಜಲಪಯೋ ನೃಪಾಃ

|| ೭ ||

ರಾಜಾನ ಉವಾಚ್

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ಪ್ರಪನ್ನಾರ್ತಿಹರಾವ್ಯಯ |
ಪ್ರಪನ್ನಾನ್ಮಹಿ ನಃ ಕೃಷ್ಣ ನಿರ್ವೀಣಾನ್ ಘೋರಸಂಸ್ಕತೇಃ

|| ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಜರಾಸಂಧನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇವತ್ತು ಸಾವಿರದ ಎಂಟು ನೂರು ರಾಜರನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಪರ್ವತಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರು. ಆಗ ಅವರ ಶರೀರಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಲಿನವಾಗಿದ್ದವು. || ೧ || ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಮುಖಗಳು ಬಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಸೆರೆಮನೆಯ ವಾಸದಿಂದ ಅವರ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಲೇ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವನ ಶರೀರವು ಮೇಘಶ್ಯಾಮಲವಾಗಿದ್ದು ರೇಷ್ಮೆಯ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. || ೨ || ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿದ್ದು ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿದ್ದವು. ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಿಹ್ನೆಯು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಮಲದ ಒಳಭಾಗದಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ನಸುಗೆಂಪು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಸುಂದರವಾದ ವದನವು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಸದನವಂತಿದೆ. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಾಕೃತಿಯ ಕುಂಡಲಗಳು, ಸುಂದರವಾದ ಕಿರೀಟ, ಮುತ್ತಿನಹಾರಗಳು, ಕಡಗ-ಕಂಕಣ ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟಂದಿಗಳು ಆಯಾಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೩-೪ || ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆ ರಾಜರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಆರಳಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತೆರವೆಂಬಾಯಿಂದ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಅವನ ರೂಪ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ, ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನೆಟ್ಟುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಆಘ್ರಾಣಿಸುವಂತೆಯೂ, ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅತನ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡ ಆ ರಾಜರು ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಸ್ಸುಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. || ೫-೬ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ದಿಂದಾದ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಮನೆಯ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಹೋದುವು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿನಮ್ರ ವಾಣಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೭ ||

ರಾಜರುಗಳೆಂದರು - ಶರಣಾಗತರ ಸಮಸ್ತ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೇ ! ದೇವದೇವೇಶ್ವರನೇ ! ಸಜ್ಜಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನೇ ! ಅವಿನಾಶಿಯೇ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜರಾಸಂಧನ ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದನೋ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈಗ ಈ ಜನ್ಮ-ಮರಣ ರೂಪವಾದ ಘೋರವಾದ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡು. ಸಂಸಾರದ ಕಟುವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಶರಣಾಗತ ರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸು. || ೮ ||

ನೈನಂ ನಾಥಾನ್ವಸೂಯಾಮೋ ಮಾಗಧಂ ಮಧುಸೂದನ |
ಅನುಗ್ರಹೋ ಯದ್ವಸೋ ರಾಜ್ಞಾಂ ರಾಜ್ಯಚ್ಯುತಿರ್ವಿಭೋ || ೯ ||

ರಾಜೈಶ್ಚರ್ಯಮದೋನ್ವದೋ ನ ಶ್ರೇಯೋ ವಿಂದತೇ ನೃಪಃ |
ತನ್ಮಾಯಾಮೋಹಿತೋಽನಿತ್ಯಾ ಮನ್ಯತೇ ಸಂಪದೋಽಚರಾಃ || ೧೦ ||

ಮೃಗಕೃಷ್ಣಾಂ ಯಥಾ ಬಾಲಾ ಮನ್ಯಂತ ಉದಕಾಶಯಮ್ |
ವಿವಂ ವೈಕಾರಿಕಂ ಮಾಯಾಮಯಿಕ್ತಾ ವಸ್ತು ಚಕ್ಷತೇ || ೧೧ ||

ವಯಂ ಪುರಾ ಶ್ರೀಮದನಪ್ಪದ್ವಪ್ಪಯೋ
ಜಿಗೀಷಯಾಸ್ಯಾ ಇತರೇತರಸ್ಪೃಧಾಃ |
ಘೃಂತಃ ಪ್ರಚಾಃ ಸ್ಥಾ ಅತಿನಿರ್ಘೃಣಾಃ ಪ್ರಭೋ
ಮೃತ್ಯುಂ ಪುರಸ್ತಾನ್ವಿಗಣಯ್ತು ದುರ್ಮದಾಃ || ೧೨ ||

ತ ವಿವ ಕೃಷ್ಣಾದ್ವ ಗಭೀರರಂಹುಃ
ದುರಂತವೀರ್ಯೇಣ ವಿಚಾಲಿತಾಃ ತ್ರಿಯಃ |
ಕಾಲೇನ ತನ್ಮಾ ಭವತೋಽನುಕಂಪಯಾ
ವಿನಪ್ಪದರ್ಪಾಫರಣೌ ಸ್ಮರಾಮ ತೇ || ೧೩ ||

ಅಥೋ ನ ರಾಜ್ಯಂ ಮೃಗಕೃಷ್ಣರೂಪಿತಂ
ದೇಹೇನ ಶಘ್ನಾ ಶತಕಾ ರುಚಾಂ ಭುವಾ |
ಉಪಾಸಿತವ್ಯಂ ಸ್ತೃಪಯಾಮಹೇ ವಿಭೋ
ಕ್ರಿಯಾಫಲಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚ ಕರ್ಣರೋಚನಮ್ || ೧೪ ||

ತಂ ನಃ ಸಮಾದಿಪೋಪಾಯಂ ಯೇನ ತೇ ಚರಣಾಬ್ಜಯೋಃ |
ಸ್ತೃಪ್ತಿಯರ್ಥಾ ನ ವಿರಮೇದಮಿ ಸಂಪರತಾಮಿಹ || ೧೫ ||

ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ಹರಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |
ಪ್ರಣತಕ್ಷೇಪನಾಶಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ || ೧೬ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಭಗವಾನ್ ರಾಜಭಿರ್ಮುಕ್ತುಂಧನೈಃ |
ತಾನಾಹ ಕರುಣಸ್ತಾತ ಶರಣ್ಯಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ ಗಿರಾ || ೧೭ ||

ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಮಧುಸೂದನನೇ! ರಾಜ್ಯಚ್ಯುತರಾದ
ಬಗ್ಗೆ ಜರಾಸಂಧನಲ್ಲಿ ನಾವು ದೋಷವೆಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತಾ!
ಇದಾದರೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ವಡೆಯಲು ಕಾರಣ
ವಾಯಿತು. || ೯ || ರಾಜ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮದದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತರಾದ
ರಾಜರಿಗೆ ನಿಜವಾದ - ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಎಂದಿಗೂ
ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ
ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಚರವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. || ೧೦ ||
ಮೂರ್ಖರಾದವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದನ್ನು ಜಲಾಶಯವೆಂದು
ಭಾವಿಸುವಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯ ರೋಲುಪರಾದ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು
ಈ ಪರಿವರ್ತನ ತಿಳುವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಸತ್ಯವಾದದ್ದೆಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. || ೧೧ || ಭಗವಂತಾ! ಮೊದಲು ನಾವುಗಳು
ಧನ-ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಮಲಿನಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿದ್ದೆವು. ಈ ಪೃಥಿವಿ
ಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ
ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೇ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಜೀವನವು
ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ನೀನೇ ಮೃತ್ಯುರೂಪದಿಂದ
ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದಷ್ಟು ನಾವು
ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದೆವು. || ೧೨ || ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಕಾಲದ ಗತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾಗಿದೆ.
ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿವಾರಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಬಲವತ್ತರವಾಗಿದೆ.
ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅದು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಅಲ್ಲವೇ! ಈಗ ಅದು
ನಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೀಹೀನರನ್ನಾಗಿಯೂ, ರಾಜ್ಯಹೀನರನ್ನಾಗಿಯೂ
ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಿನ್ನ ಅಹೈತುಕವಾದ ಅನುಕಂಪದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ
ಮದವು ನುಚ್ಚು-ನೂರಾಯಿತು. ಈಗ ನಾವು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನು
ಸ್ಪೃಶಿಸುತ್ತೇವೆ. || ೧೩ || ಪ್ರಭೋ! ಈ ಶರೀರವು ದಿನ-ದಿನಕ್ಕೆ
ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ರೋಗಗಳ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯೇ ಆಗಿದೆ.
ಅದುದರಿಂದ ಮರೀಚಿಕೆಯಂತೆ ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಈ
ರಾಜ್ಯಭೋಗವೂ ಮರಣಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ
ನಮಗೆ ಒರುವ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳೂ ಬೇಡ. ಎಕೆಂದರೆ, ಅವು ನಿನ್ನಾರ
ವಾದವುಗಳು ಎಂದೂ, ಕೇವಲ ಕೇಳಲು ಮಾತ್ರ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ
ಎಂಬುದೂ ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. || ೧೪ || ನಿನ್ನ ಚರಣಾರ
ವಿಂದಗಳ ಸ್ಪೃಶಿಯು ಎಂದೂ ಮರೆಯದೆ ಅದು ಸದಾ ಸ್ತೃತಿ
ಪಞ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗುವಂತಹ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯ
ವನ್ನು ಹೇಳು. ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯೂ
ವುನಃ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ನಿನ್ನ ಸ್ತೃಪ್ತಿಯು ಸದಾಕಾಲ ಇರುವಂತೆ
ಮಾಡು. || ೧೫ || ನಮಿಸಿದವರ ಕ್ಷೇತಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ, ವಾಸುದೇವನಿಗೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯೇ! ಪರಮಾತ್ಮನೇ!
ಗೋವಿಂದನೇ! ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. || ೧೬ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ರಾಜರು ಕರುಣಾ ಸಮುದ್ರನಾದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು, ಶರಣಾಗತ
ರಕ್ಷಣನಾದ ಪ್ರಭುವು ಮಧುರವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ
ಇಂತೆಂದನು. || ೧೭ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಅದೃಶ್ಯಭೃತಿ ವೋ ಭೂಪಾ ಮಯ್ಯಾತ್ಮನೃಪಿರೇಶ್ವರೇ |
ಸುದೃಢಾ ಜಾಯತೇ ಭಕ್ತಿರ್ಬಾಧಮಾಶಂಕಿತಂ ತಥಾ || ೧೮ ||

ದಿಷ್ಟಾ ವ್ಯವಸಿತಂ ಭೂಪಾ ಭವಂತ ಋತಭಾಷಿಣಃ |
ತ್ರಿಯೈಶ್ವರ್ಯಮದೋನ್ನಾಹಂ ಪಶ್ಯ ಉನ್ನಾದಕಂ ನೃಣಾಮ್ || ೧೯ ||

ಹೃತಯೋ ನಹುಷೋ ವೇನೋ ರಾವಣೋ ನರಕೋಽಪರೇ |
ಶ್ರೀಮದಾದ್ಭುತತಾಃ ಸ್ಥಾನಾದ್ವೇವದೈತ್ಯನರೇಶ್ವರಾಃ || ೨೦ ||

ಭವಂತ ಏತದ್ವಿಜ್ಞಾಯ ದೇಹಾದ್ಭುತ್ವಾದ್ಯಮಂತವತ್ |
ಮಾಂ ಯಜಂತೋಽಧ್ವರ್ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರಜಾ ಧರ್ಮೇಣ ರಕ್ಷಥ || ೨೧ ||

ಸಂತಸ್ತುತಃ ಪ್ರಜಾತಂತೂನ್ ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ಭವಾಭವೌ |
ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚ ಸೇವಂತೋ ಮಚ್ಚಿತ್ತಾ ವಿಚರಿಷ್ಯಥ || ೨೨ ||

ಉದಾಸೀನಾಶ್ಚ ದೇಹಾದಾವಾತ್ಮಾರಾಮಾ ದೃತವ್ರತಾಃ |
ಮಯ್ಯಾವೇಶ್ಯ ಮನಃ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಮಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಾಸ್ಯಥ || ೨೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಾದಿಶ್ಚ ನೃಪಾನ್ ಕೃಷ್ಣೋ ಭಗವಾನ್ ಭುವನೇಶ್ವರಃ |
ತೇಷಾಂ ಸ್ಯಯುಕ್ತ ಪುರುಷಾನ್ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಮಜ್ಜನಕರ್ಮಣ || ೨೪ ||

ಸಹರ್ಯಾಂ ಕಾರಯಾಮಾಸ ಸಹದೇವೇನ ಭಾರತ |
ನರದೇವೋಚ್ಯವರ್ಸ್ಮಭೂಷಣೈಃ ಸ್ತುತಿರೇಪನೈಃ || ೨೫ ||

ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ವರಾನ್ನೇನ ಸುಸ್ನಾತಾನ್ ಸಮಲಂಕೃತಾನ್ |
ಭೋಗೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ಯುಕ್ತಾಂಸ್ತಾಂಬೂಲಾದೈರ್ನೃಪೋಚ್ಯೈಃ || ೨೬ ||

ತೇ ಪೂಜಿತಾ ಮುಕುಂದೇನ ರಾಜಾಸೋ ಮೃಷ್ಟಾಕುಂಡಲಾಃ |
ವಿರೇಣುರ್ಮೋಚಿತಾಃ ಕ್ಲೇಶಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಕುಂಡಲಗ್ರಹಾಃ || ೨೭ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ನರಪತಿಗಳೇ! ನಿಮ್ಮ ಅವೇಷ್ಟೆಯಂತೆ ಇಂದಿನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಮತ್ತು ಅಖಿಲೇಶ್ವರನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. || ೧೮ || ರಾಜರುಗಳೇ! ನನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ನೀವು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ಯಭಾಷಿಗಳೇ ಆಗಿರುವಿರಿ. ಐಶ್ವರ್ಯಮದ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವಮದದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಗರ್ವಾತಿರೇಕವು ಜನರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸುವು ದೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. || ೧೯ || ಹೈಹಯ, ನಹುಷ, ವೇನ, ರಾವಣ, ನರಕಾಸುರ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ದೇವ ದೈತ್ಯ-ನರಪತಿಗಳು ಶ್ರೀಮದದ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಮದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾದರು. || ೨೦ || ಶರೀರ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ನಾಶವೂ ಅವಶ್ಯ ವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಬೇಡಿರಿ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. || ೨೧ || ನೀವು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದು ವಂಶವರಂಪರೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಪ್ರಾರಬ್ಧದ ಅನುಸಾರ ವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು, ಹುಟ್ಟು-ಸಾವು ಗಳನ್ನು, ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಮಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ನನ್ನ ವ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅನುಭವಿಸಿರಿ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿರಿ. || ೨೨ || ದೇಹ ಮತ್ತು ದೇಹ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನಿಡದೇ ಉದಾಸೀನರಾಗಿರಿ. ದೃಢವ್ರತ ರಾಗಿ, ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಗಳಲ್ಲೇ ರಮಿಸುತ್ತ ಇರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ನೀವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುವಿರಿ. || ೨೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ! ಭುವನೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. || ೨೪ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಜರಾಸಂಧನ ಪುತ್ರನಾದ ಸಹದೇವನಿಂದ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ರಾಜೋಚಿತ ವಾದ ಮೃಷ್ಟಾಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾರಿ - ಚಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ ಒಹಳವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು. || ೨೫ || ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮೃಷ್ಟಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದಾಗ ಅವರಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ರಾಜೋಚಿತ ವಾದ ಫಲ-ಫುಷ್ಪ-ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಸಹದೇವನಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೊಡಿಸಿದನು. || ೨೬ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಸೆರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ರಾಜರನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಈಗ ಅವರು ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತರಾಗಿ ವರ್ಷಾಕಾಲವು ಕಳೆದನಂತರ ಮೋಡಗಳಲ್ಲದ ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಾರೆಗಳು ಬೆಳಗುವಂತೆ ರಾರಾಜಿಸಿದರು. || ೨೭ ||

ರಥಾನ್ವದಶ್ವಾನಾರೋಷ್ಯ ಮಣಿಕಾಂಚನಭೂಷಿತಾನ್ |
ಪ್ರೀಣಯ್ಯ ಸೂನ್ಯತ್ಯರ್ವಾಕ್ಯೈಃ ಸ್ವದೇಶಾನ್ವತ್ಯಯಾಪಯತ್ || ೨೪ ||

ತ ಏವಂ ಮೋಚಿತಾಃ ಕೃಚ್ಛಾತ್ ಕೃಷ್ಣೇನ ಸುಮಹಾತ್ಮನಾ |
ಯಯುಸ್ತಮೇವ ಧ್ಯಾಯಂತಃ ಕೃತಾನಿ ಚ ಜಗದ್ವ್ರತೇ || ೨೫ ||

ಜಗದುಃ ಪ್ರಕೃತಿಭ್ರಷ್ಟೇ ಮಹಾಪುರುಷಚೇಷ್ಟಿತಮ್ |
ಯಥಾಸ್ಥಾಪಾಸದ್ಗವಾಂಸ್ತಥಾ ಚಕ್ರರತಂದ್ರಿತಾಃ || ೨೬ ||

ಜರಾಸಂಧಂ ಘಾತಯಿತ್ವಾ ಭೀಮಸೇನೇನ ಕೇಶವಃ |
ಪಾರ್ಥಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಯುತಃ ಪ್ರಾಯಾತ್ಸಹದೇವೇನ ಪೂಜಿತಃ || ೨೭ ||

ಗತ್ವಾ ತೇ ಬಾಂಧವಪ್ರಸ್ಥಂ ಶಂಖಾನ್ ದಧ್ವರ್ಜಿತಾರಯಃ |
ಹರ್ಷಯಂತಃ ಸ್ಥುತ್ಯದೋ ದುರ್ವದಾಂ ಚಾಸುಖಾವಹಾಃ || ೨೮ ||

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಪ್ರೀತಮನಸ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನಿವಾಸಿನಃ |
ಮೇನಿರೇ ಮಾಗಧಂ ತಾಂತಂ ರಾಜಾ ಚಾಪ್ರಮನೋರಥಃ || ೨೯ ||

ಅಭಿವಂದ್ಯಾಥ ರಾಜಾನಂ ಭೀಮಾರ್ಜುನಜನಾರ್ದನಾಃ |
ಸರ್ವಮಾತ್ರಾದಯಾಂಚಕ್ರರಾತ್ಮನಾ ಯದನುಷ್ಠಿತಮ್ || ೩೦ ||

ನಿಶಮ್ಯ ಧರ್ಮರಾಜಸತ್ತ್ವ ಕೇಶವೇನಾನುಕಂಪಿತಮ್ |
ಆನಂದಾತ್ರಕಲಾಂ ಮುಂಚನ್ಯೆಮ್ನಾ ನೋವಾಚ ಕಿಂಚನ || ೩೧ ||

ಮತ್ತೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಣಿಕಾಂಚನಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತ
ವಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ■
ರಾಜರನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸುಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು
ಕೃಪಿಸಿದನು ಅವರವರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. || ೨೪ || ಹೀಗೆ
ಉದಾರತರೋಮಣಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲ
ರಾಜರನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿದನು. ಆ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ
ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೂಪ, ಗುಣ ಮತ್ತು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು
ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ
ದರು. || ೨೫ || ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ■
ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಮಗೆ ಮಾಡಿದ
ಉಪಕಾರವನ್ನೂ, ಅವನ ಇತರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗ
ಗಳನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ
ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸು
ತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭೀಮ
ಸೇನನಿಂದ ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಭೀಮಸೇನ
ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನರೊಂದಿಗೆ ಜರಾಸಂಧನ ಮಗನಾದ ಸಹದೇವ
ನಿಂದ ಸತ್ಕೃತರಾಗಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ವಿಜಯಿ
ಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಭೀಮಸೇನರು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಊದಿದರು.
ಇದರಿಂದ ಅವರ ಇಷ್ಟ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಖವಾದರೆ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ
ತುಂಬಾ ದುಃಖವಾಯಿತು. || ೨೭-೨೮ || ಆ ಶಂಖಧ್ವನಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಪುಲಿತವಾಯಿತು.
ಜರಾಸಂಧನು ಮೃತನಾದನೆಂದೇ ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.
ಇನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾರಾಜರ ರಾಜರೂಪಯುಜ್ಜವ
ಸಂಕಲ್ಪವು ಈಡೇರಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಆನಂದಿಸಿ
ದರು. || ೨೯ || ಭೀಮಾರ್ಜುನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ವಂದಿಸಿ, ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆಗಾಗಿ ತಾವು
ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. || ೩೦ ||
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಆನಂದಭರಿತನಾದನು. ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಕಣ್ಣು
ಗಳಿಂದ ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ
ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಯಿತು. || ೩೧ ||

ಎಷ್ಟುಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೭೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಕೃಷ್ಣಾಭ್ಯಾಸಮನಂ ನಾಮ ತ್ರಿಸಪ್ತಕಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೭೩ ||

ವಿಪ್ಲವನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನ ಅಗ್ರಪೂಜೆ - ಶಿಶುಪಾಲವಧೆ

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಜರಾಸಂಧವಧಂ ವಿಭೋಃ |
ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಚಾನುಭಾವಂ ತಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ಪ್ರೀತಸ್ತಮಬ್ರವೀತ್

|| ೧ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

ಯೇ ಸ್ತುಶ್ಚೈಲೋಕ್ಯಗುರವಃ ಸರ್ವೇ ಲೋಕಮಹೇಶ್ವರಾಃ |
ವಚಂತಿ ದುರ್ಲಭಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಶಿರಃಪ್ರವಾನುಶಾಸನಮ್

|| ೨ ||

ಸ ಭವಾನರವಿಂದಾಕ್ಷೋ ದೀನಾಸಾಮಿತಮಾನಿನಾಮ್ |
ಧತ್ತೇಽನುಶಾಸನಂ ಭೂಮಂಸ್ತದತ್ಯಂತವಿಡಂಬನಮ್

|| ೩ ||

ಏ ಹ್ಯೇಕಾಂಕ್ಷಾದ್ವಿತೀಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |
ಕರ್ಮಭಿರ್ವರ್ಧತೇ ತೇಜೋ ಹ್ರಸತೇ ಚ ಯಥಾ ರವೇಃ

|| ೪ ||

ನ ವೈ ತೇಽಜಿತ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಮಮಾಹಮಿತಿ ಮಾಧವ |
ತೃತೀಯೇ ಚ ನಾನಾಧೀನ ಪಶೂನಾಮಿವ ವೈಕೃತಾ

|| ೫ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಯಜ್ಞಿಯೇ ಕಾಲೇ ವಪ್ರೇ ಯುಕ್ತಾನ್ ಯುಕ್ತಿಭುಃ |
ಕೃಷ್ಣಾನುಮೋದಿತಃ ಪಾರ್ಥೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಯಜ್ಞವಾದಿನಃ

|| ೬ ||

ದ್ವೈಪಾಯನೋ ಭರದ್ವಾಜಃ ಸುಮಂತುರ್ಗೌತಮೋಽಸಿತಃ |
ಮಹಿಷಾಶ್ವತನಃ ಕಣ್ವೋ ಮೈತ್ರೇಯಃ ಕವಪ್ತುತಃ

|| ೭ ||

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ವಾಮದೇವಃ ಸುಮತಿರ್ಜೈಮಿನಿಃ ಕೃತುಃ |
ಜೈಲಃ ಪರಾಶರೋ ಗರ್ಗೋ ವೈಶಂಪಾಯನ ಏವ ಚ

|| ೮ ||

ಅಥರ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಪೋ ಧೌಮ್ಯೋ ರಾಮೋ ಭಾರ್ಗವ ಆಸುರಿಃ |
ವೀತಿಹೋಕ್ತೋ ಮಧುಚ್ಯವಾ ವೀರೋನೋಽಕೃತವ್ರಣಃ

|| ೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾರಾಜನು ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಶಕ್ತ
ನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅದ್ಭುತ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ
ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಇಂತೆಂದನು - || ೧ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು - ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾ-
ಶಂಕರರು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲರು ನಿನ್ನ
ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತವಕಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅದು ದೊರಕಿದರೆ
ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೨ ||
ಅನಂತನೇ ! ನಾವಾವರೋ ಅತ್ಯಂತ ದೀನರಾಗಿದ್ದರೂ ಭೂವತಿ,
ನರವತಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು
ದಂಡನೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ, ಕಮಲಾಕ್ಷನಾದ
ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇದು ಮನುಷ್ಯಲೀಲೆಯ ಅಭಿನಯ ಮಾತ್ರ
ವಾಗಿದೆ. || ೩ || ಉದಯಾಸ್ತಮಾನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸೂರ್ಯನ
ತೇಜಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿರುವಂತೆಯೇ, ಯಾವುದೇ
ಪ್ರಕಾರದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾಸವಾಗಲೀ, ಪ್ರಾಸವಾಗಲೀ
ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನ ಸಜಾತಿಯ, ವಿಜಾತೀಯ ಮತ್ತು
ಸ್ವಗತಭೇದದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ
ನಾಗಿರುವೆ. || ೪ || ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲ್ಪಡದ ಮಾಧವನೇ
'ಇದು ನಾನು-ನನ್ನದು, ಇದು ನೀನು-ನಿನ್ನದು' ಇಂತಹ ವಿಚಾರ
ಯುಕ್ತ ಭೇದ ಬುದ್ಧಿಯು ಪಶುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅನನ್ಯ
ಭಕ್ತರಾದವರ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹುಚ್ಚುತನದ ವಿಚಾರವೇ
ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದೀನು ? ನೀನು
ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವೂ ಲೀಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ. || ೫ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅನುಮತಿ
ಯಂತೆ ಯಜ್ಞದ ಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಲು ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ
ನಿಪುಣರಾದ ವೇದವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಯುಕ್ತಿ-
ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪರಣಮಾಡಿಕೊಂಡನು. || ೬ || ಅವರ ಹೆಸರು
ಇಯಿತ್ತು - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನ ವ್ಯಾಸರು, ಭರದ್ವಾಜ,
ಸುಮಂತು, ಗೌತಮ, ಅಸಿತ, ಮಹಿಷಾಶ್ವತನ, ಕಣ್ವ, ಮೈತ್ರೇಯ,
ಕವಪ್ತ, ತ್ರಿಶ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ವಾಮದೇವ, ಸುಮತಿ, ಜೈಮಿನಿ, ಕೃತು,
ಜೈಲ, ಪರಾಶರ, ಗರ್ಗ, ವೈಶಂಪಾಯನ, ಅಥರ್ವಣ, ಕೃಷ್ಣ,
ಧೌಮ್ಯ, ಪರಶುರಾಮ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ, ಆಸುರಿ, ವೀತಿಹೋತ್ರ,
ಮಧುಚ್ಯವನ, ವೀರನೇನ ಮತ್ತು ಅಕೃತವ್ರಣ. || ೭-೯ ||

ಉಪಶೂತಾಸ್ತಥಾ ಚಾನೈ ದ್ರೋಣಭೀಷ್ಮಕೃಪಾದಯಃ |
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸಹಸುತೋ ವಿದುರಶ್ಚ ಮಹಾಮುನಿಃ |

|| ೧೦ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕೃತ್ರಿಯಾ ದೈತಾಃ ತೂದ್ರಾ ಯಜ್ಞಾದಿದೈತವಃ |
ತತ್ರೇಯಃ ಸರ್ವರಾಜಾಣೋ ರಾಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಕೃತಯೋ ನೃಪಃ |

|| ೧೧ ||

ತಸ್ಮೈ ದೇವಯಜನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸ್ವರ್ಗಲಾಂಗಳೈಃ |
ಕೃಷ್ಣಾಶ್ಚ ಯಥಾಮ್ನಾಯಂ ದೀಕ್ಷಯಾಂಚ್ಛಿರೇ ನೃಪಮ್ |

|| ೧೨ ||

ಹೈಮಾಃ ಕಿಲೋಪಕರಣಾ ವರುಣಸ್ಯ ಯಥಾ ಪುರಾ |
ಇಂದ್ರಾದಯೋ ಲೋಕಪಾಲಾ ವಿರಿಂಚಿಭವಸಂಯುತಾಃ |

|| ೧೩ ||

ಸಗಣಾಃ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಾ ವಿದ್ಯಾಧರಮಹೋರಗಾಃ |
ಮುನಯೋ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಾಂಸಿ ಖಗೇನ್ನರಜಾರಣಾಃ |

|| ೧೪ ||

ರಾಜಾಸುಶ್ಚ ಸಮಾಹೂತಾ ರಾಜಪುತ್ರೈಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ |
ರಾಜಸೂಯಂ ಸಮೀಯುಃ ಸ್ವರಾಜ್ಞಃ ಪಾಂಡುಸುತಸ್ಯ ವೈ |

|| ೧೫ ||

ಮೇನಿರೇ ಕೃಷ್ಣಭೃಗುಶ್ಚ ಸೂಪವನ್ಮಮುಷ್ಮಿತಾಃ |
ಅಯಾಜಯನ್ಮಹಾರಾಜಂ ಯಾಜಕಾ ದೇವಮರ್ಚಸಃ |

ರಾಜಸೂಯೇನ ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಾತಃಸಮಿವಾಮರಾಃ |

|| ೧೬ ||

ಸೌತ್ಯೇಽಹನ್ಯವನೀಪಾಯೋ ಯಾಜತಾನ್ ಸಮಾಪ್ತೀನ್ |
ಅಪೂಜಯನ್ಮಹಾಭಾಗಾನ್ ಯಥಾಮತ್ ಸುಸಮಾಹಿತಃ |

|| ೧೭ ||

ಸಮಸ್ಯಾಗ್ರಾಹ್ಯಕಾರ್ಹಂ ವೈ ವಿಮೃತಂತಃ ಸಭಾಸದಃ |
ನಾಥೈಃಕುಚ್ಚುಕ್ತೈಕಾಂತ್ಯಾತ್ ಸಹದೇವಸ್ತದಾಪ್ರವೀತ್ |

|| ೧೮ ||

ಅರ್ಹತಿ ಹೃಚ್ಚುತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ಯತಾಂ ಪತಿಃ |
ವಿಪ ವೈ ದೇವತಾಃ ಸರ್ವಾ ದೇತಕಾಲಧನಾದಯಃ |

|| ೧೯ ||

ಯದಾತ್ಮಕಮಿದಂ ವಿತ್ತಂ ಕೃತವತ್ಯ ಯದಾತ್ಮಕಾಃ |
ಅಗ್ನಿರಾತುತಯೋ ಮಂತ್ರಾಃ ಸಾಂಖ್ಯಂ ಯೋಗೈಶ್ಚ ಯತಃ |

|| ೨೦ ||

ಇವರಲ್ಲದೇ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ, ಭೀಷ್ಮಕೃಪಮಹ, ಕೃಪ
ಚಾರ್ಯ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮರ್ಯಾದಾನೇ ಮೊದಲಾದ ಅವನ
ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಾಮುನಿ ವಿದುರ ಇವರನ್ನು ಧರ್ಮರಾಯನು
ಕರೆಸಿದನು. || ೧೦ || ರಾಜೇಂದ್ರ! ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ನೋಡಲು ದೇಶ-ದೇಶಗಳ ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಅವರ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ,
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕೃತ್ರಿಯ-ವೈಶ್ಯ-ತೂದ್ರರೂ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಇಂದ್ರ
ಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. || ೧೧ ||

ಆನಂತರ ಮುಖ್ಯಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ
ನೇಗಿರಿಯಿಂದ ಯಾಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿ
ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಯಜ್ಞದೀಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. || ೧೨ || ಹಿಂದಿನ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರುಣನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ
ಸ್ವರ್ಣಪಾತ್ರೆಗಳೇ ಇದ್ದವು ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ನಂದ
ಅಹ್ವಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ರುದ್ರ ದೇವರು,
ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲರು, ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧ
ಗಂಧರ್ವರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ನಾಗರು, ಮುನಿಗಳು, ಯಕ್ಷರು,
ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕಿನ್ನರ-ಬಾರೀರು, ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ರಾಜರು,
ರಾಜಪತ್ನಿಯರು - ಹೀಗೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆಗಮಿಸಿ
ದರು. || ೧೩-೧೪ || ರಾಜಸೂಯದವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರೂ
ಅಚ್ಚರಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ಭಕ್ತವಾದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಇದು ಅನುರೂಪವಾಗಿರುವುದೆಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ
ಭಾವಿಸಿದರು. ಹಿಂದೆ ವರುಣನಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ರಾಜಸೂಯ
ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ, ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೇ ಮಹಾ
ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಯಾಜಕರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ
ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. || ೧೬ || ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ದಿವಸ ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ವರಮುಖ್ಯ
ಕಾಲಿಗಳಾದ ಯಾಜಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞದ ಮೊನಾತಿರಣ
ಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ನಿಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ಸದಸ್ಯರಿಗನ್ನು ವಾಗ್ರ
ಚಿತ್ತದಿಂದ ವೂಟಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. || ೧೭ ||

ಈಗ ಸಭಾಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಪೂಜಿಸ
ಬೇಕು? ಅಗ್ರಪೂಜೆ ಯಾರಿಗೆ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ
ಸಭಾಸದರು ಚರ್ಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಎಷ್ಟು ಮತಿಗಳೋ ಅಷ್ಟು
ಮತಗಳು. ಅದರಿಂದ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದ ನಿರ್ಣಯವು ಆಗದೇ
ಹೋಯಿತು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹದೇವನು ಹೇಳಿದನು-|| ೧೮ ||
ಯದುವಂಶಕಿರೋಮುನಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಸರ್ವ
ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ,
ಇವನೇ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವವನು ಮತ್ತು ದೇಶ,
ಕಾಲ, ಧನ ಮುಂತಾದ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ
ಅವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. || ೧೯ || ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೂಪವೇ
ಆಗಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಅಗ್ನಿ ಆಹುತಿ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರದ
ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವನು. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ
ಇವೆರಡೂ ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. || ೨೦ ||

ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸಾವೈಕದಾತ್ಮಮಿದಂ ಜಗತ್ |
ಆತ್ಮನಾಽಽತ್ಮಾತ್ರಯಃ ಸ್ಥಾಃ ಸೃಜತ್ಯಮತಿ ಹಂತ್ಯಜಃ || ೨೧ ||

ವಿವಿಧಾನೀಹ ಕರ್ಮಣಿ ಜನಯನ್ಯದವೇಕ್ಷಯಾ |
ಈಹತೇ ಯದಯಂ ಸರ್ವಃ ಕ್ಷೇಯೋ ಧರ್ಮಾದಿಲಕ್ಷಣಮ್ || ೨೨ ||

ತಸ್ಮಾತ್ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಮಹತೇ ದೀಯತಾಂ ಪರಮಾರ್ಹಣಮ್ |
ಏವಂ ಚೇತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾತ್ಮನಾತ್ಮಾರ್ಹಣಂ ಭವೇತ್ || ೨೩ ||

ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಭೂತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯಾನನ್ಯದರ್ಶಿನೇ |
ದೇಯಂ ಶಾಂತಾಯ ಪೂರ್ಣಾಯ ದತ್ತಸ್ಯಾನನ್ಯಮಿಚ್ಛತಾ || ೨೪ ||

ಇಷ್ಟುಕ್ತಾ ಸಹದೇವೋಽಭೂತ್ಕೃಷ್ಣೀಂ ಕೃಷ್ಣಾನುಭಾವವಿತ್ |
ತಚ್ಚುಕ್ತಾ ತುಷ್ಟುಃ ಸರ್ವೇ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ಸತ್ತಮಾಃ || ೨೫ ||

ಪ್ರುತ್ವಾ ದ್ವಿಜೀರಿತಂ ರಾಜಾ ಚ್ಛಾತ್ವಾ ಹಾದ್ರಂ ಸುಭಾಸದಾಮ್ |
ಸಮರ್ಹಯದ್ವೃಷೀಕೇಶಂ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಣಯವಿಹ್ವಲಃ || ೨೬ ||

ತತ್ಪಾದಾವಧನಿಚ್ಛಾಪಃ ಶಿರಸಾ ಲೋಕಪಾವನೀಃ |
ಸುಭಾಯೀಃ ಸಾನುಜಾಮಾತೃಃ ಸಕುಟುಂಬೋಽವಚಸ್ಪದಾ || ೨೭ ||

ವಾಗೋಭಃ ಪೀತಕೌಶೇಯೈರ್ಭೂಷಾಕೃತ್ಸ ಮಹಾಧನೈಃ |
ಅರ್ಹಯಿತ್ವಾಪ್ರಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೋ ನಾಶಕಸ್ತನುವೇಕ್ಷಿತುಮ್ || ೨೮ ||

ಇತ್ಥಂ ಸುಭಾಜತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಂಜಲಯೋ ಜನಾಃ |
ನಮೋ ಜಯೇತಿ ನೇಮುಸ್ತಂ ನಿವೇತುಃ ಪೃಷ್ಠವೃಷ್ಟಯಃ || ೨೯ ||

ಇತ್ಥಂ ನಿಶಮ್ಯ ದಮಘೋಷಯತಃ ಸ್ವಪೀತಾ-
ದುತ್ಥಾಯ ಕೃಷ್ಣಗುಣವರ್ಣನಜಾತಮನ್ಯುಃ |
ಉತ್ಥಿಷ್ಠ ಬಾಹುಮಿದಮಾರ್ಹ ಸದಸ್ಯಮರ್ಷೀ
ಸಂತ್ರಾವಯನ್ ಭಗವತೇ ಪರುಷಾಣ್ಯುಭೀತಃ || ೩೦ ||

ಸುಭಾಸದರೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ ಬ್ರಹ್ಮ
ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂತವೂ ಇವನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ.
ಅವನು ತಾನೇ-ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಜನ್ಮ, ಅಸ್ತಿತ್ವ, ವೃದ್ಧಿ
ಮೊದಲಾದ ಆರು ಭಾವ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಅವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ,
ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. || ೨೧ || ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. || ೨೨ || ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನದೇ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯಾಗಬೇಕು. ಇವನನ್ನು
ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾಗೂ ತನ್ನಾತ್ಮದ
ಪೂಜೆಯೂ ನಡೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ. || ೨೩ || ದಾನಕ್ಕೆ ಅನಂತವಾದ
ಫಲವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ
ನಾದ, ಭೇದಭಾವರಹಿತನಾದ, ಪರಮಶಾಂತನಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣ
ನಾದ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೇ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. || ೨೪ ||
ಪರಿಣಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಅವನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು
ಅರಿತಿದ್ದ ಸಹದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಆ ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಯಜ್ಞಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಪುರು
ಷರೆಲ್ಲರೂ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಸಾಧು ! ಸಾಧು ! ಒಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ
ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಹದೇವನ ಮಾತನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. || ೨೫ ||
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಈ ಸಾಧುವಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಭೆ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಆನಂದದಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮೋ
ದ್ರೇಕದಿಂದಲೂ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಗ್ರಪೂಜೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. || ೨೬ || ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರು,
ತಮ್ಮಂದಿರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರೊಡನೆ
ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ, ಆನಂದದಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ
ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಲೋಕಪಾವನವಾದ ಚರಣ
ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೨೭ || ಆಗ ಅವನು
ಭಗವಂತನಿಗೆ ರೇಷ್ಮೆಯ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ
ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ
ಕಣ್ಣುಗಳು ಪ್ರೇಮಾನಂದದ ಅಕ್ಕುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿ
ಭಗವಂತನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೨೮ ||
ಹೀಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಮಾನಿತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ
ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಸಮೋ ನಮಃ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು
ನಮಸ್ಕರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಆಶಾದಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಪೂಜ್ಯ
ವೃಷ್ಟಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. || ೨೯ ||

ಪರಿಣಿತನೇ ! ತನ್ನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಇದಲ್ಲ
ವನ್ನು ನೋಡಿ-ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಗಾನ
ವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ಎದ್ದುನಿಂತು, ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅಪೊಪ್ಪತ್ತೆಯಿಂದ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ
ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಠೋರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡ
ತೊಡಗಿದನು. || ೩೦ ||

ಈತೋ ದುರತ್ಯಯಃ ಕಾಲ ಇತಿ ಸತ್ಯವತಿ ಪ್ರತಿಃ |
ವೃದ್ಧಾನಾಮಪಿ ಯದ್ಬುದ್ಧಿರ್ಬಾಲವಾಕ್ಯೈರ್ವಿಭಿಷ್ಯತೇ || ೩೦ ||

ಯೋಯಂ ಪಾತ್ರವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಮಾ ಮನ್ವಂ ಬಾಲಭಾಷಿತಮ್ |
ಸದಸಸ್ತಯಃ ಸರ್ವೇ ಕೃಷ್ಣೋ ಯತಸ್ತಮೋಽರ್ಹತೇ || ೩೧ ||

ತಪೋವಿದ್ಯಾವ್ರತಧರಾನ್ ಜ್ಞಾನವಿದ್ವೈಕಲ್ಮಷಾನ್ |
ಪರಮರ್ಷೀನ್ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠಾನ್ಲೋಕಪಾಲ್ಯೃತ್ವ ಪೂಜಿತಾನ್ || ೩೨ ||

ಸದಸ್ತೀನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಗೋಪಾಲಃ ಕುಲಪಾಂಸನಃ |
ಯಥಾ ಕಾಕಃ ಪುರೋಡಾಶಂ ಸಪರ್ಯಾಂ ಕಥಮರ್ಹತಿ || ೩೩ ||

ವರ್ಣಾತ್ರದುಕುಲಾಪೇತಃ ಸರ್ವಧರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತಃ |
ಸ್ವೈರವರ್ತೀ ಗುಣೈರ್ಹೀನಃ ಸಪರ್ಯಾಂ ಕಥಮರ್ಹತಿ || ೩೪ ||

ಯಯಾತಿನ್ಯಥಾಂ ಹಿ ಕುಲಂ ತಪ್ತಂ ಸದ್ಬಿರ್ಬಹಿಷ್ಕೃತಮ್ |
ವೃಥಾ ಪಾನರತಂ ತಪ್ತಪರ್ಯಾಂ ಕಥಮರ್ಹತಿ || ೩೫ ||

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೀನೀತಾನ್ ದೇವಾನ್ ಹಿತ್ಯತೇಽಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಮಾನ್ |
ಸಮುದ್ರಂ ದುರ್ಗಮಾತ್ರಿತ್ಯ ಬಾಧಂತೇ ದ್ಯುಮಃ ಪ್ರಚಾಃ || ೩೬ ||

ಏವಮಾದೀನ್ಯಭದ್ರಾಣಿ ಬಭಾಷೇ ಸಪ್ತಮಂಗಲಃ |
ನೋವಾಚ ಕಿಂಚಿದ್ಭಗವಾನ್ ಯಥಾ ಸಿಂಹಃ ಶಿವಾಯತಮ್ || ೩೭ ||

ಭಗವನ್ನಿಂದನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದುಃಖಂ ತಪ್ತಭಾಷಮಃ |
ಕರ್ಣೌ ಪಿಥಾಯ ನಿರ್ಜಗ್ಮುಃ ತಪಂತಶ್ಚೇದಿಪಂ ರುಷಾ || ೩೮ ||

ಸದ್ಭರೇ! 'ಕಾಲನೇ ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರತಿಯು ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ-ಲಕ್ಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಖರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ವಯೋವೃದ್ಧರ, ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದು. ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. || ೩೦ || ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅಗ್ರ ಪೂಜೆಗೆ ಆರ್ಹರಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವಿರಿ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೇ! ಬಾಲಕನಾದ ಸಹದೇವನು ಹೇಳಿದ - 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಆರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ನೀವು ಅನು ಮೋದಿಸಬೇಡಿರಿ. || ೩೧ || ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪುಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ವ್ರತನಿಷ್ಠರು, ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ-ಪಾಪಗಳನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದವರು, ಪರಮಜ್ಞಾನಿ ಪರಮ ಮರ್ಷಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠರು ಮುಂತಾದವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರನ್ನು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಲೋಕಪಾಲರೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವರು. || ೩೨ || ಯಜ್ಞದ ಸ್ಥಾನಾಂತರೀಕವನ್ನು ಹೇಳುವಂತಹ ■ ಸದಸ್ಯರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕುಲಕಲಂಕನಾದ ಗೊಲ್ಲನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲನು? ಎಂದಾದರೂ ಈಗೇಯು ಯಜ್ಞದ ಪುರೋಡಾಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾಗಬಲ್ಲದೇ? || ೩೩ || ಇವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವರ್ಣ ವಾಗಲಿ, ಆತ್ರಮವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಕುಲವೂ ಉನ್ನತವಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಹೊರಗಾಗಿರುವನು. ವೇದ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಮನಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಹೇಗೆ ಆರ್ಹನಾಗಬಲ್ಲನು? || ೩೪ || ಯಯಾತಿ ರಾಜನು ಇವನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಶಪಿಸಿದುದು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ಪುರುಷರು ಈ ವಂಶವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿರುವರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸದಾಕಾಲ ಮಥುಪಾನದಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇವನು ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗ ಬಲ್ಲನು? || ೩೫ || ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ಮಥುರೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಿಸ್ಥನ ವಿರೋಧಿಯಾದ (ವೇದ ಚರ್ಚಾರಹಿತ) ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇವರು ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ಕಳ್ಳರಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತೊಂದರೆಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೩೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾದ ಶಿಶುವಾಲನು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕರ್ಣಕೋರವಾದ ಮತ್ತು ಅಶುಭವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು - ಸಿಂಹವು ನರಿಯ ಕೊಗನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನೊಡನೆ ಏನನ್ನು ಮಾತನಾಡ ರಿಲ್ಲ. || ೩೭ || ಆದರೆ ಸಭಾಸರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಅಸಹ್ಯವುಂಟಾಗಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಶಿಶುವಾಲನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ಸಭಾಭವನ ದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು. || ೩೮ ||

ನಿಂದಾಂ ಭಗವತಃ ಶೃಣ್ವಂತಸ್ತತ್ರಾಃ ಜನಸ್ಯ ವಾ |
ತತೋ ನಾಶ್ವತಿ ಯೋಗೋಽಪಿ ಯಾತ್ಯಧಃ ಸುಕೃತಾಚ್ಚುತಃ
|| ೪೦ ||

ತತಃ ಪಾಂಡುಸುತಾಃ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಮತ್ಸ್ಯಕೈಕಯಸ್ಯಂಜಯಾಃ |
ಉದಾಯುಧಾಃ ಸಮುತ್ತಸ್ತುಃ ಶಿಶುಪಾಲಜಿಘಾಂಸವಃ
|| ೪೧ ||

ತತಶ್ಚೈದ್ಯಸ್ಯ ಸಂಭ್ರಾಂತೋ ಜಗ್ಮಹಃ ಖಿಡ್ಗ ಚರ್ಮಣೀ |
ಭರ್ತ್ಸಯನ್ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಿಯೋನ್ಮಾದ್ಭುಃ ಸದ್ವಿ ಭಾರತ
|| ೪೨ ||

ಶಾವದುಶ್ಚಾಯ ಭಗವಾನ್ ಸ್ನಾನ್ತಿವಾರ್ಯ ಸ್ವಯಂ ರುಷಾ |
ಶಿರುಃ ಕ್ಷುರಾಂತಚ್ಚೇಣ ಜಹಾರಾಪತತೋ ರಿಪೋಃ
|| ೪೩ ||

ಶ್ಚುಃ ಕೋಲಾಹಲೋಽಪ್ಯಾಸೀತ್ ಶಿಶುಪಾಲೇ ಹತೇ ಮಹಾನ್ |
ತಸ್ಯಾನುಯಾಯಿನೋ ಭೂಪಾ ದುದ್ರವುರ್ಜೀವಿತ್ಯಪಿಣಃ
|| ೪೪ ||

ಚೈದ್ಯವೇಹೋಕ್ತುಂ ಚೋತಿವಾಗ್ನುದೇವಮುಪಾವಿಶತ್ |
ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮುಲ್ಲೇಹ ಭುವಿ ಪಾಚ್ಚುತಾ
|| ೪೫ ||

ಜಗತ್ತಯಾನುಗುಣತವೈರಸಂರಬ್ಧಯಾ ಧಿಯಾ |
ಧ್ಯಾಯಂಸ್ತನ್ಯಯತಾಂ ಯಾತೋ ಭಾವೋ ಹಿ ಭವಕಾರಣಮ್
|| ೪೬ ||

ಋತ್ವಿಗೈಃ ಸಸದ್ಯೇಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ವಿಪುಲಾಮದಾತ್ |
ಸರ್ವಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವಚ್ಚಕ್ರೇಽವಭೃಥಮೇಕರಾಟ್
|| ೪೭ ||

ಸಾಧಯಿತ್ವಾ ಕ್ರತುಂ ರಾಜ್ಞಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |
ಉವಾಸ ಕತಿಚಿನ್ನಾಸಾನುಹೃದ್ವಿರಭಿಯಾಚಿತಃ
|| ೪೮ ||

ತತೋಽನುಚ್ಛಾಪ್ಯ ರಾಜಾನಮನಿಚ್ಛತಮಪೀಶ್ವರಃ |
ಯಯೌ ಸಭಾರ್ಯಃ ಸಾಮಾತ್ಯಃ ಸ್ವಪುರಂ ದೇವಕೀಸುತಃ
|| ೪೯ ||

ವರ್ಣಕಂ ತದುಪಾಖ್ಯಾನಂ ಮಯಾ ತೇ ಬಹುನಿವೃತಮ್ |
ವೈಕುಂಠವಾಸಿನೋರ್ಜಸ್ಯ ವಿಪ್ರತಾಪಾತ್ ಪುನಃ ಪುನಃ
|| ೫೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ! ಭಗವಂತನ ಅಥವಾ ಅವನ ಭಕ್ತರ ನಂದೆ ಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಕೊಂಡವನು ತನ್ನ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿ, ಅವನ ಅಧೋಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. || ೪೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶಿಶುಪಾಲನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದಾಪಾಶ್ಯಗಳಿಂದ ಆತಿ ಕ್ರುದ್ಧರಾದ ಪಾಂಡವ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೇಕಯ ಮತ್ತು ಸ್ಯಂಜಯ ನರವತಿಗಳು ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಲೆಂದು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎದುರಿಸಿದರು. || ೪೧ || ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ಯೋಚಿಸದೆ ತನ್ನ ಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತುಂಬಿದ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾದ ರಾಜಕೇದುರಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. || ೪೨ || ಅವರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ತನ್ನ ಕಡೆಯವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ, ಪರಮ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಹರಿತವಾದ ಅಲಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಚಕ್ರದ ಧಾರೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗುರುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಶುಪಾಲನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೪೩ || ಶಿಶುಪಾಲನ ಸಂಹಾರವಾದೊಡನೆ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೋಲಾಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಶಿಶುಪಾಲನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ರಾಜರು ಜೀವಿಸಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. || ೪೪ || ಉಲ್ಕೆಯು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಸಮಸ್ತರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶಿಶುಪಾಲನ ಶರೀರದಿಂದ ಹೊರಟ ಅವನ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಯು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಯಿತು. || ೪೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶಿಶುಪಾಲನ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ವೈರಭಾವವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಹೀಗೆ ವೈರಭಾವದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾರ್ಶ್ವದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋದನು. ಮರಣಾನಂತರ ದೊರೆಯುವ ಗತಿಗೆ ಭಾವವೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. || ೪೬ || ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾದ ಬಳಿಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಮತ್ತು ಋತ್ವಿಜರಿಗೂ ಹೇರಳವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಜ್ಞಾಂತ್ಯದ ಅವಭೃತವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. || ೪೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಯೋಗೇಶ್ವರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಸುಹೃದರ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದನು. || ೪೮ || ಅನಂತರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ಇಷ್ಟುಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನಿಂದ ಬೇಳೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಣಿಯ ರೊಂದಿಗೆ, ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಿಂದ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. || ೪೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ವೈಕುಂಠವಾಸಿಗಳಾದ ಜಯ-ವಿಜಯರು ಸನಕಾದಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿ ಒಂದ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆ (ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ) ನಿನಗೆ ಎತ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. || ೫೦ ||

ರಾಜಸೂಯಾವೃಷ್ಟ್ಯೇನ ಸ್ನಾತೋ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಕೃತಸುಭಾಮಧ್ಯೇ ಶುಶುಭೇ ಸುರರಾಡಿವ || ೫೦ ||

ರಾಜ್ಞಾ ಸುಭಾಜಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಸುರಮಾನವಚರಾಃ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಕೃತುಂ ಚ ಶಂಸಂತಃ ಸ್ವಧಾಮಾನಿ ಯಯುರ್ಮುಧಾ || ೫೧ ||

ದುರ್ಯೋಧನಮೃತೇ ಪಾಪಂ ಕಲಿಂ ಕುರುಕುರಾಮಯಮ್ |
ಯೋ ನ ಸೇವೇ ಶ್ರಿಯಂ ಸ್ವತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಂಡುಸುತಸ್ಯ ತಾಮ್ || ೫೨ ||

ಯ ಇದಂ ಕೀರ್ತಯೇದ್ವಿಶ್ವೋಃ ಕರ್ಮ ಚೈದ್ಯವಧಾದಿಕಮ್ |
ರಾಜಮೋಕ್ಷಂ ವಿಶಾಸಂ ಚ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ || ೫೩ ||

ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅವೃತ್ತ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಕೃತ್ತಿಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. || ೫೦ || ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಆಕಾಶಚಾರಿಗಳನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಶಯಿಸುತ್ತಾ ಬಹಳ ಅನಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. || ೫೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು ಆದರೆ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಪಾಂಡವರ ಈ ಉಜ್ವಲ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉತ್ಕರ್ಷವು ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನು ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಪಾಪಿಯೂ, ಕಲಹಪ್ರಿಯನೂ ಮತ್ತು ಕುರುಕುಲವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ರೋಗವೇ ಆಗಿದ್ದನು. || ೫೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ-ಶಿಶುವಾಲ ವಧೆ, ಜರಾ ಸಂಧ ವಧೆ, ಸರೆಯಾಳಾದ ರಾಜರ ಬಿಡುಗಡೆ, ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನ ಮೊದಲಾದ ಈ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವವನು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುವನು. || ೫೩ ||

ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೭೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ ಶಿಶುಪಾಲವಧೋ ನಾಮ ಚತುರ್ದಶೋಧ್ಯಾಯಃ || ೭೪ ||

ಎಪ್ಪತ್ತೆ ದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ - ದುರ್ಯೋಧನನಿಗಾದ ಅವಮಾನ

ರಾಜೋವಾಚ

ಅಜಾತಶತ್ರುಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ರಾಜಸೂಯಮಹೋದಯಮ್ |
ಸರ್ವೇ ಮುಮುದಿರೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತದೇವಾ ಯೇ ಸಮಾಗತಾಃ || ೧ ||

ದುರ್ಯೋಧನಂ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ರಾಜಾಣಃ ಸರ್ವಾಯಃ ಸುರಾಃ |
ಇತಿ ಶ್ರುತಂ ನೋ ಭಗವನ್ಶ್ರುತ ಕಾರಣಮುಚ್ಯತಾಮ್ || ೨ ||

ಖುಷಿಯವಾಚ

ಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ತೇ ಯಚ್ಛೇ ರಾಜಸೂಯೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಬಾಂಧವಾಃ ಪರಿಚರ್ಯಾಂ ತಸ್ಯಾಸನ್ ಪ್ರೇಮಬಂಧನಾಃ || ೩ ||

ಭೀಮೋ ಮಹಾನುಶಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸುಯೋಧನಃ |
ಸಹದೇವಸ್ತು ಪೂಜಾಯಾಂ ನಕುಲೋ ದ್ರವ್ಯಸಾಧನೇ || ೪ ||

ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೇ ಜಿಷ್ಣುಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಪಾದಾವನೇಜನೇ |
ಪರಿವೇಷಣೇ ದ್ರುಪದಚಾ ಕರ್ಣೋ ದಾನೇ ಮಹಾಮನಾಃ || ೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತ್ಯಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಅಜಾತಶತ್ರುವಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿರುವ ಮನುಷ್ಯರೂ, ರಾಜರೂ, ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಅನಂದಿತರಾದರು. ಆದರೆ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಲ್ಲ, ದುಃಖವಾಯಿತು ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಿರಿ. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿರಿ. || ೧-೨ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಿನ್ನ ಪಿತಾಮಹ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಪ್ರೇಮ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸುಲಲಿತ ಎಲ್ಲ ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. || ೩ || ಭೀಮಸೇನನು ಪಾಕಶಾಲೆಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದನು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದನು. ಸಹದೇವನು ಅಭ್ಯಾಗತರ ಸ್ವಾಗತ-ಸತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ನಕುಲನು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪ || ಅರ್ಜುನನು ಗುರುಜನರ ಸೇವಾ-ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅತಿಥಿಗಳ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದ್ರೌಪದಾದೇವಿಯು ಊಟ ಬಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉದಾರಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಕರ್ಣನು ಮುಕ್ತಹಸ್ತದಿಂದ ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೫ ||

ಯುಯುಧಾನೋ ವಿಕರ್ಣಶ್ಚ ಹಾದಿಕ್ಕೋ ವಿಮರಾದಯಃ |
ಬಾಹ್ಲೀಕಪುತ್ರಾ ಭೂರ್ಯಾದ್ಯಾ ಯೇ ಚ ಸಂತರ್ಧನಾದಯಃ |

|| ೬ ||

ನಿರೂಪಿತಾ ಮಹಾಯಜ್ಞೇ ನಾಸಾಕರ್ಮಸು ತೇ ತದಾ |
ಪ್ರವರ್ತಯೇ ಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಿಯಚಕೀರ್ಷವಃ |

|| ೭ ||

ಋತ್ವಿಕ್ವದ್ವ್ಯಬಹುವಿತ್ಸು ಸುಹೃತ್ತಮೇಷು
ಪ್ರಿಷ್ಟೇಷು ಸೂನೃತಸಮರ್ಹಣದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ |
ಬೈದ್ಯೇ ಚ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪತೇಶ್ವರಣಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೇ
ಚಕ್ರುಸ್ತಸ್ತವಭೃಥಸ್ತಪನಂ ದ್ಯುನದ್ಯಾಮ್ || ೮ ||

ಮೃದಂಗತಂಽಪಿಪಣವಧುಂಧುರ್ಯಾ ನಕಗೋಮುಖಾಃ |
ವಾದಿತ್ರಾಣಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ನೇದುರಾವಭೃಥೋತ್ತವೇ |

|| ೯ ||

ನರ್ಹಕ್ಕೋ ವಸೃತುರ್ಹೃಷ್ಣಾಗಾಯಕಾ ಯೂಥೋ ಜಗುಃ |
ವೀಣಾವೇಣುಕಲೋನ್ನಾದಸ್ತೇಷಾಂ ಸ ದಿವಮಸ್ತು ಶತ್ |

|| ೧೦ ||

ಚಕ್ರದ್ವಜಪತಾಕಾಗ್ನೈರಿಭೇಂದ್ರಸ್ಯಂದನಾರ್ವಭಿಃ |
ಸ್ವಲಂಕೃತೈರ್ಭಟ್ಟೈರ್ಭೂಪಾ ನಿಯಂಯೂ ರುಕ್ಮಮಾಲಿನಃ |

|| ೧೧ ||

ಯದುಸ್ಯಂಜಯಕಾಂಭೋಜಕುರುಕೇಕಯಶೋಸಲಾಃ |
ಕಂಪಯಂತೋ ಭುವಂ ಸೈನ್ಯೈರ್ಯಜಮಾನಪುರಸ್ತರಾಃ |

|| ೧೨ ||

ಸದಸ್ಯತ್ವಿಗ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೇಣ ಭೂಯಸಾ |
ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಗಂಧರ್ವಾಸ್ತುಪ್ತಾಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಿಣಃ |

|| ೧೩ ||

ಸ್ವಲಂಕೃತಾ ನರಾ ನಾರ್ಯೋ ಗಂಧಸ್ತಗ್ನೃಪಾಕಾಂಬಧೈಃ |
ನಿಲಿಂಪಂತೋಽಭಿಷಂಚಂತೋಽವಿಜಹ್ರುವಿವಿಧೈರಸೈಃ |

|| ೧೪ ||

ತೈಲಗೋರಸಗಂಧೋದಹರಿದ್ರಾಸಾಂದ್ರಕುಂಕುಮೈಃ |
ತುಂಭಿರ್ಲಿಪ್ತಾಃ ಪ್ರಲಿಂಪಂತೋಽವಿಜಹ್ರುವಾರಯೋಷಿಃ |

|| ೧೫ ||

ಗುಪ್ತಾ ಸ್ತುಭಿರ್ನಿರಗಮನ್ತುಪಲಬ್ಧುಮೇಕದ್ |
ದೇವ್ಯೋ ಯಥಾ ದಿವಿ ವಿಮಾನವರೈರ್ನೃದೇವೈಃ |

ತಾ ಮಾತುಲೇಯಸಖಿಭಿಃ ಪರಿಸಿಚ್ಛಮಾನಾಃ |
ಸಂಪ್ರೀತಾಸವಿಕಸದ್ಭಜನಾ ವಿರೇಜಾಃ || ೧೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆಯೇ ಸಾತ್ವಿಕ, ವಿಕರ್ಣ, ಹಾದಿಕ್ಕ, ವಿಮರ, ಭೂರಿಶ್ರವಾ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಲೀಕನ ಮಕ್ಕಳು, ಸಂತರ್ಧನರೇ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತರಾದರು. ಎಲ್ಲರ ಆಶಯವೂ ಕೂಡ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಇತ್ತು. || ೬-೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಋತ್ವಿಜರು, ಸದಸ್ಯರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಇಷ್ಟ-ಮಿತ್ರರು, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರು ಸಮಸ್ತರೂ ಪ್ರಿಯವಚನ ಗಳಿಂದಲೂ, ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದಲೂ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದಲೂ ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿಶುಪಾಲನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ನಾದ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋದನು. ಬಳಿಕ ಧರ್ಮ ರಾಜನು ದೇವಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಭೃತಶ್ವಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. || ೮ || ಅವನು ಅವಭೃತಶ್ವಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಮೃದಂಗ, ಶಂಖ, ಪಣವ, ಆಸೆ, ನಗಾರಿ, ಡಕ್ಕೆ ಗೋಮುಖ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. || ೯ || ನರ್ಹಕಿಯರು ನರ್ಹನ ವಾಡಿದರು. ಗಾಯಕರು ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ವೀಣೆ, ಕೊಳಲು, ತಾಳಗಳು ನುಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇವುಗಳ ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು. || ೧೦ || ಸುವರ್ಣದ ಹಾರ ಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಯದು, ಸೃಜಯ, ಕಾಂಬೋಜ, ಕುರು, ಕೇಕಯ ಮತ್ತು ಕೋಸಲ ದೊರೆಗಳ ರಾಜರು ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ದ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಗಜಗಳ ಮೇಲೂ, ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೂ, ರಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಳಿತು ಪದಾತಿ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾ ರಾಜನನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಭೃತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿ ದ್ದರು. || ೧೧-೧೨ || ಯಜ್ಞದ ಸದಸ್ಯರು, ಋತ್ವಿಜರು, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರು ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸತೊಡಗಿದರು. ದೇವತೆಗಳು, ಯಕ್ಷಿಣಿಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಗಂಧ ವರ್ರು ಆಕಾಶದಿಂದ ಹೂಮಳೆಗಳೆಯುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೩ || ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾಭರಣ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತರಾಗಿದ್ದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ನರ-ನಾರಿಯರು ಓಕುಳಿಯ ನೀರು, ಜಾಲು, ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಎರಚಾಡುತ್ತಾ, ಅಟವಾಡುತ್ತಾ ಹಿಂಬಾರಿಸು ತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೪ || ವಾರಾಂಗನೆಯರು ಎಣ್ಣೆ ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಜಿಣ್ಣೆ, ಪನ್ನಿರು, ಅರಸಿನ ಇವೇ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಬೆರೆಸಿದ ಕೇಸರೀ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಕೆಂಪುನೀರನ್ನು ಪುರುಷರ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯು ವರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎರಚುತ್ತಾ ಓಕುಳಿಯ ಅಟವನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೫ ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಭೃತೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲು ವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಿಯರು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ರಾಜ ಮಹಿಷಿಯರು ಸೈನಿಕರಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಪಾಂಡವರ ಸೋದರಮಾವನ

ತಾ ದೇವರಾನುತ ಸಖೀನ್ದಿಸ್ವಿಚುದ್ವರ್ತೀಭಿಃ
 ಕ್ಷಿಣ್ಣಾಂಬರಾ ವಿವೃತಗಾತ್ರಕುಚೋರುಮಧ್ಯಾಃ |
 ದೇತುಶ್ಚಮುಕ್ತಕಬರಾಚ್ಚವಮಾನಮಾಲಾಃ
 ಕ್ಷೋಭಂ ದಧುರ್ಮಲಧಿಯಾಂ ರುಚಿರೈರ್ವಿಹಾರೈಃ || ೧೭ ||

ಸ ಸಮ್ರಾಟ್ ರಥಮಾರೂಢಃ ಸದಶ್ಚ ರುಕ್ಮಮಾಲಿನಮ್ |
 ವ್ಯರೋಚತ ಸ್ವಪತ್ತೀಭಿಃ ಕ್ರಿಯಾಭಿಃ ಕ್ರತುರಾಡಿವ
 || ೧೮ ||

ಪತ್ತೀಸಂಯಾಜಾವಬೃಹ್ಮೈಶ್ವರಿತ್ವಾ ತೇ ತಮೃತ್ವಿಜಃ |
 ಆಚಾಂತಂ ಸ್ನಾಪಯಾಂಚಕ್ರುರ್ಗಂಗಾಯಾಂ ಸಹ ಕೃತ್ಯಯಾ
 || ೧೯ ||

ದೇವದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರ್ನರದುಂದುಭಿಃ ಸಮಮ್ |
 ಮುಮುಚುಃ ಪುಷ್ಪಪರ್ವಾಣಿ ದೇವರ್ಷಿಃ ಪಿತೃಮಾನವಾಃ
 || ೨೦ ||

ಸುಮಸ್ತತ್ರ ತತಃ ಸರ್ವೇ ವರ್ಣಾಶ್ಚಮಯುತಾ ನರಾಃ |
 ಮಹಾಪಾತಕೈಃ ಯತಃ ಸದ್ಯೋ ಮುಚ್ಯೇತ ಕಲ್ಪಿಷಾತ್
 || ೨೧ ||

ಅಥ ರಾಜಾಽಹತೇ ಕೌಮೇ ಪರಿಥಾಯ ಸ್ವಲಂಕೃತಃ |
 ಋತ್ವಿಕ್ಷದಸ್ಯ ವಿಪ್ರಾದೀನಾನರ್ಚಾರ್ಥರಣಾಂಬರೈಃ
 || ೨೨ ||

ಬಂಧುಜ್ಞಾತಿಸ್ತಪಾಸ್ತತ್ರಸುಹೃದೋಽನ್ಯಾಂಕ್ತ ಸರ್ವತಃ |
 ಅಭೀಕ್ಷ್ಯಂ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ನಾರಾಯಣಪರೋ ನೃಪಃ
 || ೨೩ ||

ಸರ್ವೇ ಜನಾಃ ಸುರರುಚೋ ಮಣಿಕುಂಡಲಸ್ತ್ರ-
 ಗುಪ್ತೀಷಕಂಬುಕದುಕೂಲಮಹಾಭೈರ್ಹಾರಾಃ |
 ನಾರ್ಯಶ್ಚ ಕುಂಡಲಯುಗಾಲಕವೃಂದ ಜುಷ್ಪ-
 ವಕ್ರಪ್ರಿಯಃ ಕಣಕಮೇಖಲಯಾ ವಿರೇಜುಃ || ೨೪ ||

ಮಗನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆ ರಾಣಿಯರ
 ಮೇಲೆ ಓಕುಳಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು ಇದರಿಂದ ರಾಜಮಹಿಷಿಯರ
 ಮುಖವು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ ವಿಕಸಿತ
 ವಾಗಿ ಆತ್ಮಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೭ ||
 ಹಾಗೆಯೇ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಣಿಯರೂ ಕೂಡ ಭಾವ
 ಮೈದುನರ ಮೇಲೂ, ಸಖಿಯರ ಮೇಲೂ ಜೀರ್ಣೋಳವೆಯಿಂದ
 ಓಕುಳಿಯನ್ನು ಎರಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಓಕುಳಿಯ
 ಆಟವನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸ್ವೀಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದವು.
 ಆಟವಾಡುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮುಡಿಗಳು ಸಡಿಲವಾಗಿ
 ಮುಡಿದ ಹೂವುಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
 ಅವರ ಇಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರವಾದ ವಿಹಾರವನ್ನು
 ಕಂಡು ಮಲಿನವಾದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳ ಪುರುಷರ ಮನಸ್ಸು
 ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡವು. || ೧೭ ||

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹಾರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ರೌಪದಿಯೇ ಮೊದ
 ಲಾದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಸುಂದರವಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡ
 ಲಟ್ಟು ಸುವರ್ಣಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ದಿವ್ಯರಥದಲ್ಲಿ
 ಕುಳಿತು ಪ್ರಯಾಜವೇ ಮೊದಲಾದ ಯಜ್ಞಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ
 ಮೂರ್ತಿವತ್ಪಾಗಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದಂತೆಯೇ
 ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. || ೧೮ || ಅನಂತರ ಋತ್ವಿಜರು ಪತ್ತೀಸಂಯಾಜ
 (ಒಂದು ಯಜ್ಞಕ್ರಿಯೆ)ವೆಂಬ ವಿಶೇಷಯಾಗವನ್ನೂ ಮತ್ತು
 ಯಜ್ಞಾಂತ-ಸ್ನಾನದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
 ನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ಶುದ್ಧಾಚಮನ ಮಾಡಿಸಿದನಂತರ
 ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. || ೧೯ || ಆ
 ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಿದ ದುಂದುಭಿಗಳೊಡನೆ ದೇವದುಂದುಭಿ
 ಗಳೂ ಮೊಳಗಿದವು. ದೇವರ್ಷಿ-ಪಿತೃ-ಮನುಷ್ಯರು ಧರ್ಮ
 ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೈಷ್ಣವನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. || ೨೦ || ಮಹಾ
 ರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಅವಭೃತ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ
 ನಂತರ ಇತರ ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣದವರೂ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
 ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪವಿತ್ರಸ್ನಾನದಿಂದ ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾದರೂ ತನ್ನ
 ಪಾಪಗಳಿಂದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. || ೨೧ ||
 ಬಳಿಕ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸವೀನ ರೇಷ್ಮೆಯ ಪಂಚಿ-ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು
 ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಧ-ವಿಧವಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ
 ನಾದನು. ಮತ್ತೆ ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾ
 ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. || ೨೨ || ನಾರಾಯಣ
 ಪರಾಯಣನೂ, ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಕಾಣುವವನೂ,
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಭಕ್ತನೂ ಆದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ,
 ಜ್ಞಾತಿಗಳನ್ನೂ, ರಾಜರನ್ನೂ, ಸುಹೃದರನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಪುನಃ
 ಪುನಃ ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. || ೨೩ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ
 ಜನರೂ ರತ್ನಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲೂ, ಪೂಷ್ಪಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ರುಮಾಲು
 ಗಳಿಂದಲೂ, ಕವಚಗಳಿಂದಲೂ, ಪಟ್ಟಿಮೆಟ್ಟಗಳಿಂದಲೂ, ಬಹು
 ಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಲಂಕೃತರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಂತೆ

ಅರ್ಥಕ್ಷೀಣೋ ಮಹಾಶೀಲಾಃ ಸದಸ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಕೃತ್ತಿಯವಿಟ್ಟೊದ್ದಾ ರಾಜಾನೋ ಯೇ ಸಮಾಗತಾಃ || ೨೫ ||

ದೇವರ್ಷಿಃ ಪಿತೃಭೂತಾನಿ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಸಹಾನುಗಾಃ |
ಪೂಜಿತಾಸ್ತಮನುಚ್ಛಾಸ್ತ ಸ್ವಧಾಮಾನಿ ಯಯುರ್ಯುತ || ೨೬ ||

ಹರಿದಾಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೀ ರಾಜಸೂಯಮಹೋದಯಮ್ |
ನೈವಾತ್ಯಪ್ಯನ್ ಪ್ರಶಂಸಂತಾಃ ಪಿಬನ್ತುರ್ಯಮೃತಂ ಯಥಾ || ೨೭ ||

ತತೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೋ ರಾಜಾ ಸುಹೃತ್ಸಂಬಂಧಿ ದಾಂಧಮಾನ್ |
ಪ್ರೇಮ್ನಾ ನಿವಾಸಯಾಮಾಸ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ತ್ವಾಗಕಾತರಃ || ೨೮ ||

ಭಗವಾನಪಿ ತತ್ರಾಂಗ ನೃವಾತ್ಸೀತ್ತತ್ತಿಯಂಕರಃ |
ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ಯ ಯದುವೀರಾಂಶ್ಚ ಸಾಂಬಾದೀಂಶ್ಚ ಕುಶಸ್ತುಲೀಮ್ || ೨೯ ||

ಇತ್ಥಂ ರಾಜಾ ಧರ್ಮಸುತೋ ಮನೋರಥಮಹಾರ್ಗಮಮ್ |
ಸುದುಸ್ತರಂ ಸಮುತ್ತೀರ್ಯ ಕೃಷ್ಣೇನಾಸೀದ್ಗತಜ್ವರಃ || ೩೦ ||

ಏಕದಾಂತಃಪುರೇ ತಸ್ಯ ವೀಕ್ಷ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನಃ ತ್ರಿಯಮ್ |
ಅತಃಪ್ರದ್ರಾಜಸೂಯಸ್ಯ ಮಹಿಕ್ಷು ಚಾಚ್ಯುತಾತ್ಮನಃ || ೩೧ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ ನರೇಂದ್ರದಿತಿಚೇಂದ್ರಸುರೇಂದ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀ-
ರ್ಣಾನಾ ವಿಭಾಂತಿ ಕಿಲ ವಿಶ್ವಪೋಪಕ್ಷಪ್ತಾಃ |
ಹಾಭಿಃ ಪತೀಂದ್ರಪದರಾಜಸುತೋಪತಸ್ತೇ
ಯಸ್ಯಾಂ ವಿಷ್ವಕ್ಪದಯಃ ಕುರುರಾತಪ್ಯತ್ || ೩೨ ||

ಕೋಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ಭೇದ-ಭೇದವು ಒಲವುಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿ ಗುಂಪುಗಳು ಕೂಡಲುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಮುಖ
ಕಮಲಗಳಿಂದಲೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿಯಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಶೀಲವಂತ
ರಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು, ವೇದವಾರಿಗಳಾದ ಸದಸ್ಯರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಕೃತ್ತಿಯ-ವೈಶ್ಯ-ಕೂದರು, ರಾಜರು, ದೇವತೆಗಳು, ಯಕ್ಷಿಣಿಗಳು,
ಮುನಿಗಳು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು, ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ
ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಲೋಕಪಾಲರು - ಇವ
ರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಧರ್ಮರಾಜನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ
ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜನ ಅನುಮತಿ
ಯನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು
ಹೋದರು. || ೨೫-೨೬ || ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ! ಆಮೃತಪಾನ
ಮಾಡುತ್ತಾ-ಮಾಡುತ್ತಾ ಮನುಷ್ಯನು ತೃಪ್ತನಾಗದಿರುವಂತೆಯೇ
ಹರಿದಾಸನಾದ ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ರಾಜಸೂಯ
ಯಾಗವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ಜನರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿ
ರಲಿಲ್ಲ. || ೨೭ || ಬಳಿಕ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟಿದ್ದ ತನ್ನ
ಸುಹೃದರನ್ನು ನೆಂಬರಿಪ್ಪರನ್ನು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಅವರ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಡೆಹಿಡಿದು ಇರಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೨೮ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯದುವಂಶದ ವೀರರಾದ
ಸಾಂಬರೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಾಜನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ,
ಅವನಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ
ಇರಲು ಬಯಸಿದನು. || ೨೯ || ಹೀಗೆ ಧರ್ಮನಂದನನಾದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದಾಟಲು ಅತ್ಯಂತ ದುಸ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಮನೋರಥ
ವೆಂಬ ಮಹಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪಾವಿಶೇಷ
ದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಿ ನಿಶ್ಚಿತನಾದನು. || ೩೦ ||

ಹಾಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಒಬ್ಬನು.
ಒಂದು ದಿನ ಭಗವಂತನ ಪರಮಪ್ರೇಮಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ರಾಜನ
ಆಂತಃಪುರದ ಸೌಂದರ್ಯ - ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞ
ದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದ ದುರ್ಯೋಧನನ
ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತರದಿಂದ ತುದಿಯಲು ತೊಡಗಿತು. || ೩೧ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಿ ಮಯನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಆ
ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರರ, ದೈತ್ಯೇಂದ್ರರ ಮತ್ತು ಸುರೇಂದ್ರರ
ವೈಭವವು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿ
ಗಳು ಆ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ದ್ರೌಪದಿಯು
ತನ್ನ ಪತಿಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂತಹ ರಾಜಭವನದಲ್ಲಿ
ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಾವಿರಾರು ರಾಣಿಯರು ವಾಸಿಸು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಿಕಂಬಗಳ ಭಾರದಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರ ಕಾಲ್ಗಣ್ಣುಗಳ ಝಣ-ಝಣ ನಿನಾದವು
ಎಲ್ಲೆಡೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಸುಂದರವಾದ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಅವರು ಧರಿಸಿದ್ದ
ಬೆಳೆಯ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳು ಕುಚಗಳಿಗೆ ಲೇಖಿತವಾದ ಕುಂಕುಮ

ಯುಕ್ತಿಸ್ತದಾ ಮಧುಪತೇರ್ಮಹಿಷೀಸಹಸ್ರಂ
 ತ್ರೋಣೇಭರೇಣ ಕನಕೈಃ ಕ್ಷೂದಂಭ್ರಶೋಭಮ್ |
 ಮಥೈ ಸುಭಾರು ಕುಚಕುಕುಮತೋಣಾಹಾರಂ
 ಶ್ರೀಮನ್ಮುಖಂ ಪ್ರಚಲಕುಂಡಲಕುಂತಲಾಡ್ಯಮ್ || ೩೩ ||

ಸೋಯಾ ಮಯಸ್ಕಪ್ತಾಯಾಂ ಕ್ವಾಕು ಧರ್ಮಸುತೋಽರಾಟ್ |
 ವೃತೋಽನುಜೈರ್ಬಂಧುಭಿಶ್ಚಪ್ತೇನಾಪಿ ಸ್ವಕುಸ್ತುಷಾ
 || ೩೪ ||

ಅಶೀನಃ ಕಾಂಚನೇ ಸಾಕ್ಷಾದಾಸನೇ ಮಘವಾನಿದ |
 ಪಾರಮೇಷ್ವತ್ರಿಯಾ ಜುಷ್ಪಃ ಸ್ತುತಯಮಾನಶ್ಚ ದಂದಿಭಿಃ
 || ೩೫ ||

ತತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನೋ ಮಾನೇ ಪರೀತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿರ್ವೃಪಃ |
 ಕೀಟಮಾಲೀ ನೃಪಿತದಾಹಪ್ತಃ ಕೃಪಸ್ತುಷಾ
 || ೩೬ ||

ಸ್ಮರೇಽಥಗೃಹ್ಯಾದ್ವಾಂತಂ ಜಲಂ ಮಹ್ವಾ ಸ್ಮರೇಽಪತತ್ |
 ಜಲೇ ಚ ಸ್ಥಲವದ್ಭಾಂತ್ಯಾ ಮಯಮಾಯಾವಿಮೋಹಿತಃ
 || ೩೭ ||

ಜಹಾಸ ಭೀಮಸ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ನೃಪತಯೋಽಪರೇ |
 ನಿವಾರ್ಯಮಾಣಾ ಅಶ್ಯಂಗೆ ರಾಜ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಾನ್ಮಮೋದಿತಾಃ
 || ೩೮ ||

ಸ ಪ್ರೀಡಿತೋಽವಾಗ್ಧನೋ ರುಪಾ ದ್ವಲಸ್
 ನಿಷ್ಕಮ್ಯ ತೂಷ್ಣೀಂ ಪ್ರಯಯೌ ಗಜಾಹ್ವಯಮ್ |
 ಹಾಹೇತಿ ಶಬ್ದಃ ಸುಮಹಾಸಫೂತ್ಸತಾ-
 ಮಚಾತತತ್ಪರ್ವಮನಾ ಇವಾಭವತ್ |
 ಬಭೂವ ತೂಷ್ಣೀಂ ಭಗವಾನ್ಪುಷ್ಪೋ ಭರಂ
 ಸಮುಜ್ಜ್ವೀರ್ಷುರ್ಭೂಮತಿ ಸ್ಯ ಯದ್ವತಾ || ೩೯ ||

ವಿಕ್ಲೇಽಭಿಹಿತಂ ರಾಜಸ್ ಯತ್ಪ್ರೋಽಪಮಿತ ಕ್ರುಯಾ |
 ಸುಯೋಧನಶ್ಚ ದೌರಾತ್ಮ್ಯಂ ರಾಜಸೂಯೇ ಮಹಾಕ್ರತೌ
 || ೪೦ ||

ಕೇಸರಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುಂಡಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗುರುಳುಗಳ ನಲಿದಾಟದಿಂದ ಅವರ ಮುಖದ ಶೋಭೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅಂತಹ ವೈಭವವು ತನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಪರಿಣತನಾದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಡ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ದುರ್ಯೋಧನನ ಮನಸ್ಸು ದ್ರೌಪದಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿದ್ದುದೇ ಅವನ ಸಂತಾಪಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. || ೩೨-೩೩ ||

ಒಂದು ದಿನ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಅನುಜರಿಂದೂ, ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದೂ, ಪರಮಹಿತೈಷಿಯೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಮಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಭೋಗ-ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ, ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಪಂದೀಜನರು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೪-೩೫ || ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ದುಷಾಸನರೇ ಮೊದಲಾದವರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೀಟ, ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾರಗಳೂ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಡ್ಡನ್ನಿದ್ದು ಅವನು ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ತಿರುಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೩೬ || ಆ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ಮಯನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಾಯೆಯಿಂದಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮೋಹಿತನಾಗಿ ನೆಲವನ್ನು ಜಲವೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸಿ, ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು ಹಾಗೂ ಜಲವನ್ನು ನೆಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. || ೩೭ || ಅವನು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮಸೇನ, ರಾಣೀಯರು ಹಾಗೂ ನೆರೆದಿದ್ದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ನಗತೊಡಗಿದರು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಗಬಾರದೆಂದು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಂಕೇತ-ಅನುಮೋದನೆಯೂ ಮೊರಕಿತ್ತು. || ೩೮ || ಇದರಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಾಚಿಕೊಂಡು ಅವನ ರೋಮ ರೋಮಗಳೆಲ್ಲ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅವನು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು, ವಿನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಹತ್ತಿನಾಳುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಕ್ತುರಾಜರಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಯಿತು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇದಲ್ಲವೂ ನಡೆದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಭೂಭಾವವು ತನ್ನ ಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಿತ್ತು. ನಿಜಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಅಂತಹ ಭ್ರಮೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. || ೩೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ಮಹಾರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಎಲೆ ಮತ್ತೆರವುಂಟಾಗಿತ್ತು? ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲ! ಅದಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು-ನಿನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. || ೪೦ ||

ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೫ ||

೫೩ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹತ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
 ದುರ್ಯೋಧನಮಾನುಭಂಗೋ ನಾಮ ಪಂಚಮಸ್ತುತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೫ ||

ವಿಪ್ರತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶಾಲ್ವನೊಡನೆ ಯಾದವರ ಯುದ್ಧ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಥಾನ್ಯದಪಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಶೃಣು ಕರ್ಮಾದ್ಯುತಂ ಸೃಪ |
ಶ್ರೀಡಾನರಶರೀರಸ್ಯ ಯಥಾ ಸೌಭಷತಿಹೃತಃ
|| ೧ ||

ಶಿಶುಪಾಲಸಖಃ ಶಾರ್ಲೋ ದುಕ್ಕಿಣ್ಯದ್ವಾಹ ಆಗತಃ |
ಯದುಭಿನಿರ್ಜಿತಃ ಸಂಖ್ಯೇ ಜರಾಸಂಧಾದಯಸ್ತಥಾ
|| ೨ ||

ಶಾಲ್ವ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮಕರೋತ್ ಶೃಣ್ವಾಂ ಸರ್ವಭೂಭುಜಾಮ್ |
ಅಯಾದವೀಂ ಕ್ಷಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಪೌರುಷಂ ಮಮ ಪತ್ಯತ
|| ೩ ||

ಇತಿ ಮೂಢಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ದೇವಂ ಪಶುಪತಿಂ ಪ್ರಭುಮ್ |
ಆರಾಧಯಾಮಾಸ ಸೃಪ ಶಾಯಮುಪ್ಪಿಂ ಸಕೃದ್ಧಸನ್
|| ೪ ||

ಸಂವತ್ಸರಾಂತೇ ಭಗವಾನಾಶುಕೋಷ ಉಮಾಪತಿಃ |
ವರೇಣಚ್ಛಂದಯಾಮಾಸ ಶಾಲ್ವಂ ಶರಣಮಾಗತಮ್
|| ೫ ||

ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಗಂಧರ್ವೋರಗರಕ್ಷಸಾಮ್ |
ಅಭೇದ್ಯಂ ಕಾಮಗಂ ವವ್ರೇ ಸ ಯಾನಂ ವೃಷ್ಟಿಭೀಷಣಮ್
|| ೬ ||

ತಥೇತಿ ಗಿರಿಶಾದಿಪೋ ಮಯಃ ಪರಪುರಂಜಯಃ |
ಪುರಂ ನಿರ್ಮಾಯ ಶಾಲ್ವಾಯ ಪ್ರಾದಾತ್ಸೌಭಮಯಸ್ಕಯಮ್
|| ೭ ||

ಸ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಕಾಮಗಂ ಯಾನಂ ತಮೋಧಾಮ ದುರಾಸದಮ್ |
ಯಯೌ ದ್ವಾರವತೀಂ ಶಾರ್ಲೋ ವೈರಂ ವೃಷ್ಟಿಕ್ರತಂ ಸ್ಥರನ್
|| ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಲೀಲಾಮಾನುಷ ವಿಗ್ರಹನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮತ್ತೊಂದು
ಆದ್ಭುತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ; ಕೇಳು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಸೌಭವೆಂಬ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಶಾಲ್ವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ
ತೇಗೆ ಹತನಾದನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. || ೧ || ಶಾಲ್ವನು
ಶಿಶುಪಾಲನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದು ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭ
ದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನ ದಿಬ್ಬದೊಂದಿಗೆ ಇವನೂ ಬಂದಿದ್ದನು.
|| ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾದವವೀರರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧರೇ
ಮೊದಲಾದವರೊಂದಿಗೆ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. || ೨ ||
ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲ ರಾಜರ ಮುಂದೆ ಶಾಲ್ವನು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದನು
'ನಾನು ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಯಾದವರಿಂದ ರಹಿತವನ್ನಾಗಿಸಿ
ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂತಹ ನನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ನೀವು ನೋಡುವಿ
ರಂತೆ.' || ೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಮೂರ್ಖನಾದ ಶಾಲ್ವನು ಹೀಗೆ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಭಗವಾನ್ ಪಶುಪತಿಯ
ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ
ಯಷ್ಟು ಬೂದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪ || ಉಮಾಪತಿ
ಯಾದ ಶಿವನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವವನಾದರೂ
ಶಾಲ್ವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ದುರಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದು
ವರ್ಷದ ಮೇಲೆಯೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶರಣಾಗತನಾದ ಶಾಲ್ವನಿಗೆ
ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. || ೫ || ಆಗ
ಶಾಲ್ವನು - ದೇವಾಸುರ-ಮನುಷ್ಯರಿಂದಲೂ, ಗಂಧರ್ವೋರಗ
ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ ಭೇದಿಸಲಾಗದ, ಇಚ್ಛಿಬಂದಡೆಗೆ ಹೋಗುವ,
ವೃಷ್ಟಿವಂಶದವರಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವಿಮಾನವೊಂದನ್ನು
ದಯಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. || ೬ ||
ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಅಂತಹ
ಅಭೂರ್ವವಾದ ವಿಮಾನವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ
ದಾನವ ಶಿಲ್ಪಿಯಾದ ಮಯಾಸುರನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಶುಕ್ರ
ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಮಯಾಸುರನು ಶಿವನ
ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಲೋಹಮಯವಾದ ಸೌಭವೆಂಬ ವಿಮಾನವನ್ನು
ನಿರ್ಮಿಸಿ ಶಾಲ್ವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. || ೭ || ಆದ್ಭುತವಾದ ನಗರದಂತೆ
ಇದ್ದ ಆ ವಿಮಾನವು ಅಂಧಕಾರಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ
ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ
ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ನಡೆಸುವವನ ಇಚ್ಛಿಬಂದಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಶಾಲ್ವನು ವೃಷ್ಟಿಗೊಡನೆ
ಅಥವಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ತನಗಿದ್ದ ವೈರವನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ಸ್ಮರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸೌಭವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆ
ಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. || ೮ ||

ನಿರುದ್ಧ್ಯ ಸೇನಯಾ ಶಾಲೋ ಮಹತ್ಯಾ ಭರತರ್ಷಭ |
ಪುರೀಂ ಬಭಂಜೋಪವನಾನ್ಮುಧ್ಯಾನಾನಿ ಚ ಸರ್ವತಃ || ೯ ||

ಸಗೋಪುರಾಣ ದ್ವಾರಾಣಿ ಪ್ರಾಸಾದಾಃಪ್ರಾಲ್ಯತೋಲಿತಾಃ |
ವಿಹಾರಾನ್ ವಿಮಾನಾಗ್ರಾನ್ನಿಜೇತುಃ ಶಸ್ತ್ರವೃಷ್ಟಯಃ || ೧೦ ||

ಶಿಲಾ ದ್ರುಮಾಶ್ಚಾಶನಯಃ ಸರ್ಪಾ ಆಸಾರಕರ್ಕರಾಃ |
ಪ್ರಚಂಡಶ್ಚಕ್ರವಾತೋಽಘೋದ್ರಜಾಃಽಚ್ಛಾದಿತಾ ದಿಶಃ || ೧೧ ||

ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಸಾ ಸೌಭೇನ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ನಗದೀ ಭೃತಮ್ |
ಸಾಭ್ಯಪದ್ಯತ ಶಂ ರಾಜಂಸ್ಮಿಪುರೇಣ ಯಥಾ ಮಹೀ || ೧೨ ||

ಪ್ರದ್ಯಮ್ನೋ ಭಗವಾನ್ ವೀಕ್ತ್ಯ ಬಾಧ್ಯಮಾಸಾ ನಿಜಾಃ ಪ್ರಜಾಃ |
ಮಾ ಭೃಷ್ಯತ್ಯಭಧಾದ್ಧೀರೋ ರಥಾರೂಢೋ ಮಹಾಯಶಾಃ || ೧೩ ||

ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚಾರುದೇಕ್ಷತ್ ಸಾಂಭೋಽಕ್ರೂರಾ ಸಹಾನುಜಃ |
ಹಾದಿಕ್ಕೋ ಭಾನುವಿಂದಕ್ಯ ಗದಕ್ಯ ಶುಕುಮಾರಣ್ || ೧೪ ||

ಅಪರೇ ಚ ಮಹೇಶ್ವಾಸಾ ರಥಯೂಥಸಯೂಥಪಾಃ |
ನಿರ್ಯಯುರ್ದಂಶಿತಾ ಗುಪ್ತಾ ರಥೇಭಾಶ್ಚಕದಾಶಿಫಿ || ೧೫ ||

ತತಃ ಪ್ರವವೃತೇ ಯುದ್ಧಂ ಶಾಲಾಸಾಂ ಯದುಭಿಃ ಸಹ |
ಯಥಾಸುರಾಣಾಂ ವಿಬುಧೈಸ್ತುಮುಲಂ ಲೋಮಹರ್ಷಗಮ್ || ೧೬ ||

ಶಾಶ್ವ ಸೌಭಪತೇರ್ಮಾಯಾ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರೈ ರುಕ್ಮಿಣೀರುತಃ |
ಕ್ಷಣೇನ ನಾಶಯಾಮಾಸ ಸೈತಂ ತಮ ಇವೋಷ್ಣಗುಃ || ೧೭ ||

ವಿವ್ಯಾಧ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಗಪುಂಜೈರಯೋಮುಖೈಃ |
ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಧೃಜನೀಪಾಲಂ ತರೈಃ ಸಸ್ತಕಪರ್ವಭಿಃ || ೧೮ ||

ಶತೇನಾಶಾಡಯಚ್ಛಾಲ್ವಮೇಕೈಕೇನಾಸ್ಯ ಸೈನಿಕಾನ್ |
ದಶಭಿರ್ದಶಭಿರ್ನೇತ್ಯನ್ ವಾಹನಾನಿ ತ್ರಿಭಿಃ || ೧೯ ||

ತದದ್ಭುತಂ ಮಹತ್ಕರ್ಮ ಪ್ರದ್ಯಮ್ನಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಂ ಪೂಜಯಾಮಾಸುಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ತುತರೈನಿಜಾಃ || ೨೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿದ್ದ ಶಾಲ್ವನು ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂದದ್ದು ಉಪವನಗಳನ್ನು, ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು, ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ನಗರದ್ವಾರಗಳನ್ನು, ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು, ಉಪರಿಗೆಯ ಸೌಧಗಳನ್ನು, ರಾಜಭವನಗಳನ್ನು, ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡ ತೊಡಗಿದನು. ಶಾಲ್ವನು ಸೌಭವಿಮಾನದ ಅಗ್ರಭಾಗದಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದನು. || ೯-೧೦ || ಆಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ವಿಮಾನದಿಂದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳು, ಮರಗಳು ಸರ್ಪಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದು, ಅಲಿಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆಗೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಸುಂಟರಗಳಿ ಎದ್ದು ದ್ವಾರಕೆಯ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಧೂಳನ್ನು ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. || ೧೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹಿಂದೆ ಕ್ರಿಪುರಾಸುರನಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಕ್ಷೋಭೆ ಗೊಂಡಂತೆ ಶಾಲ್ವನ ವಿಮಾನದಿಂದ ಹೀಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಿಷ್ಣವೃಷದ ದ್ವಾರಕಾವಟ್ಟಣವು ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸುಖವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಪ್ರಜೆಗಳು ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋದರು. || ೧೨ || (ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಷ್ಣವೃಷನೂ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ) ಆಗ ಕ್ರಿಷ್ಣವೃಷನ ಮಗನಾದ ಪರಮಯಶಸ್ವೀ ವೀರಪ್ರದ್ಯಮ್ನನು - ತಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು - 'ಹೆದರಬೇಡಿರಿ' ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯತುಂಬಿ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೩ || ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಸಾತ್ಯಕಿ, ಚಾರು ದೇವ್ಯ ಸಾಂಘ, ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಅಕ್ರೂರ, ಕೃತವರ್ಮಾ, ಭಾನು ವಿಂದ, ಗದ, ಶುಕ, ಸಾರಣ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರಥಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಮಹಾ-ಮಹಾವೀರರು ಕವಚಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಧನು ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರಥ, ಗಜ, ಅಶ್ವ ಮತ್ತು ಪದಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಯು ಹೊರಟಿತು. || ೧೪-೧೫ || ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಸುರರ ತುಮುಲಯುದ್ಧವಾದಂತೆಯೇ ಶಾಲ್ವನ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಯಾದವವೀರರ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ■ ಅದ್ಭುತಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಿದವರ ರೋಮಗಳು ನಿಮಿರಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. || ೧೬ || ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಖರವಾದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕುವಂತೆ ವೀರವರನಾದ ಪ್ರದ್ಯಮ್ನನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಆಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸೌಭಪತಿ ಶಾಲ್ವನ ಮಾಯೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. || ೧೭ || ಸುವರ್ಣ ಮಯನಾದ ರೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಲೋಹದ ಅಗ್ರಭಾಗವುಳ್ಳ ಇವತ್ತಿದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರದ್ಯಮ್ನನು ಶಾಲ್ವನ ಸೇನಾವತಿಯನ್ನು ಘೂಸಿಗೊಳಿಸಿದನು. || ೧೮ || ಮಹಾವೀರನಾದ ಪ್ರದ್ಯಮ್ನನು ವೃನಃ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಬಾಣದಿಂದಲೂ ಸಾರಥಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತತ್ತು ಬಾಣ ಗಳಿಂದಲೂ, ವಾಹನಗಳನ್ನು ಮೂರು-ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದನು. || ೧೯ || ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪ್ರದ್ಯಮ್ನನ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಕಡೆಯ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಶತ್ರು ಪಕ್ಷದ ಸೈನಿಕರೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. || ೨೦ ||

ಬಹುರೂಪೈಕರೂಪಂ ತದ್ವತ್ಯತೇ ನ ಚ ದೃಶ್ಯತೇ |
ಮಾಯಾಮಯಂ ಮಯಶ್ಚತಂ ದುರ್ವಿಭಾವ್ಯಂ ಪರೈರಭೂತ್ || ೨೦ ||

ಕೃಚಿದ್ಭೂಮೌ ಕೃಚಿದ್ಭೂಮಿಗಿರಿಮೂರ್ಧ್ನಿ ಜಲೇ ಕೃಚಿತ್ |
ಅಲಾತಚಕ್ರವದ್ಭಾಸ್ಕೃತ್ಸೌಭಂ ತದ್ವೈರವಸ್ಥಿತಮ್ || ೨೧ ||

ಯತ್ರ ಯತ್ರೋಪಲಕ್ಷ್ಯತ ಸೌಭಃ ಸಹ್ಯನಿಕಃ |
ಶಾಲ್ವಸ್ತಸ್ತತೋಽಮುಂಚನ್ ಶರಾನ್ಶಾಸ್ತತಯೂಥಪಾಃ || ೨೨ ||

ಶರೈರಗ್ನ್ಯರ್ಕಸಂಸ್ಪರ್ಶರಾಶೀವಿಷದುರಾಸದೈಃ |
ಪೀಡ್ಯಮಾನಪುರಾನಿಕಃ ಶಾಲ್ವೋಽಮುಹ್ಯತರೇರಿಕೈಃ || ೨೩ ||

ಶಾಲ್ವಾನೀಕಪಶೌಶ್ವೈರ್ವೃಷ್ಟಿವೀರಾ ಭೃತಾದಿಃ ಶಾಃ |
ನ ಹ್ಯಬೂ ರಣಂ ಸ್ಥಂ ಸ್ಥಂ ಲೋಕದ್ವಯಜಿಗೀಷಮ್ || ೨೪ ||

ಶಾಲ್ವಮಾತ್ಮೋ ದ್ಯುಮಾನ್ಯಾಮ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಪ್ರಾಕೃತೋಚ |
ಅಸಾಧ್ಯ ಗದಯಾ ಮೌರ್ವ್ಯಾ ವ್ಯಾಹತ್ಯ ವ್ಯನದಧ್ವರೇ || ೨೫ ||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಗದಯಾ ಶೀರ್ಣವಕ್ಶ್ಯದ್ವಲಮರಿಂದಮಮ್ |
ಅಪೋವಾಹ ರಣಾತ್ಸೂತೋ ಧರ್ಮವಿದ್ವಾರುಕಾತ್ಮಜಃ || ೨೬ ||

ಲಬ್ಧಸಂಖ್ಯೋ ಮುಹೂರ್ತೇನ ಕಾಶ್ಠೈಃ ಸಾರಥಿಮಬ್ರವೀತ್ |
ಅಹೋ ಅಸಾಧ್ಯದಂ ಸೂತ ಯದ್ರಣಾನ್ಯೇಽಪುರ್ವಗಮ್ || ೨೭ ||

ನ ಯದೂನಾಂ ಕುಲೇ ಜಾತಃ ತ್ವಯತೇ ರಣವಿಚ್ಯುತಃ |
ವಿನಾ ಮತ್ಕ್ಲಿಬಚಕ್ರೇನ ಸೂತೇನ ಪ್ರಾಪ್ತ ಕಿಲೃಷಾತ್ || ೨೮ ||

ಪರಿಣಿತನೇ! ಮಾಯಾಸುರನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೌಭ ವಿಮಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಮಾಯಾಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅನೇಕ ರೂಪದಿಂದ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಂದೇಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯದುವೀರರಿಗೆ ಆ ವಿಮಾನವು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಯಾವಾಗ ಬರುತ್ತಿದೆ? ಎಂಬುದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨೦ || ಅದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸೌಭವಿಮಾನವು ಕೊಳ್ಳಿಯ ಚಕ್ರದಂತೆ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಯದುವೀರರಿಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. || ೨೧ || ಶಾಲ್ವನು ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ವಿಮಾನದೊಡನೆ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಯಾದವ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೨ || ಅವರ ಬಾಣಗಳು ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಾ ಪ್ರವಿರವಾಗಿದ್ದು, ವಿಷಾರ್ಪಗಳಂತೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಂದ ಶಾಲ್ವನ ನಗರಾಕಾರವಾದ ವಿಮಾನ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪೀಡಿತವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಯಾದವರ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಾಲ್ವನೂ ಮೂರ್ಛಗೊಂಡನು. || ೨೩ ||

ಪರಿಣಿತನೇ! ಶಾಲ್ವನ ಸೇನಾಪತಿಗಳೂ ಯಾದವ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಶತ್ರುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮಳೆಗರೆದರು. ಇದರಿಂದ ಯಾದವ ಸೈನಿಕರು ಬಹಳ ಗಾಯಗೊಂಡರು. ಆದರೂ 'ಜಯಿಸಿದರೆ ಭೋಗ, ಸತ್ತರೆ ಸ್ವರ್ಗ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ರಣಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. || ೨೪ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಶಾಲ್ವನ ದ್ಯುಮಂತನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯು ಈ ಹಿಂದೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಇವತ್ತದ್ದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು; ಪುನಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಬಂದು ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ದ್ಯುಮಂತನು ಕೆಟ್ಟಣದ ಗದೆಯಿಂದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ರಭಸದಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿ ಗುಟ್ಟಯಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. || ೨೫ || ಪರಿಣಿತನೇ! ದ್ಯುಮಂತನ ಗದಾಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಎದೆ ಒಡೆದಂತಾಗಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಅವನ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ದಾರುಕನ ಪುತ್ರನು ಸಾರಥಿಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನುಸಾರ ಅವನನ್ನು ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು. || ೨೬ || ಮುಹೂರ್ತಕಾಲವು ಕಳೆದನಂತರ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಸಾರಥಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ಸಾರಥಿಯೇ! ನನ್ನನ್ನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಬಹಳ ತಪ್ಪು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವೆ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. || ೨೭ || ಸೂತನೇ! ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಯಾವನೇ ವೀರನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಮಾಡಿದನೆಂಬುದು ನಾನು ಇದೊವರೆಗೂ ಕೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೇಡಿಯಾದ ಸಾರಥಿಯಿಂದಾಗಿ ನಾನೊಬ್ಬನು ಇಂತಹ ಕಳಂಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! || ೨೮ ||

ಗದಸಾತ್ಯಕಿಶಾಂಬಾದ್ಯಾ ಜಘ್ನುಃ ಸೌಭಾಷೇರ್ಬಲಮ್ |
ಪೇತುಃ ಸಮುದ್ರೇ ಸೌಭೇಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಂಭಿನ್ನಕಂಧರಾಃ |

|| ೪ ||

ವಿವಂ ಯದೂನಾಂ ಶಾಲ್ವಾಣಾಂ ನಿಘ್ನತಾಮಿತರೇತರಮ್ |
ಯುದ್ಧಂ ತ್ರಿಣವರಾತ್ರಂ ತದಭೂತುಮುಲಮುಲ್ಕಾಮ್ |

|| ೫ ||

ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಂ ಗತಃ ಕೃಷ್ಣ ಆಹೂತೋ ಧರ್ಮಸೂನುನಾ |
ರಾಜಸೂಯೇಽಥ ನಿರ್ವೃತ್ತೇ ಶಿಶುಪಾಲೇ ಚ ಸಂಸ್ಥಿತೇ |

|| ೬ ||

ಕುರುವೃದ್ಧಾನುಜ್ಞಾಪ್ತ ಮುನೀಂಶ್ಚ ಸುತಾಂ ಪೃಥಾಮ್ |
ನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯತಿಘೋರಾಣಿ ಪಶ್ಯನ್ ದ್ವಾರವತೀಂ ಯಯೌ |

|| ೭ ||

ಅಹ ಚಾಹಮಿಹಾಯಾತ ಆರ್ಯಮಿಶ್ರಾಭಿಸಂಗತಃ |
ರಾಜಸ್ಯಾತ್ಮದೃಶಕ್ಷೀಯಾ ನೂನಂ ಹನ್ತುಃ ಪುರಿಂ ಮಮ |

|| ೮ ||

ವೀಕ್ಷ್ಯ ತತ್ಕದನಂ ಸ್ವಾಣಾಂ ನಿರೂಪ್ಯ ಪುರರಕ್ಷಣಮ್ |
ಸೌಭಂ ಚ ಶಾಲ್ವರಾಜಂ ಚ ದಾರುಕಂ ಪ್ರಾಹ ಕೇಶವಃ |

|| ೯ ||

ರಥಂ ಪ್ರಾಪಯ ಮೇ ಸೂತ ಶಾಲ್ವಸ್ಯಾಂತಿಕಮಾಶು ವೈ |
ಸಂಭ್ರಮಸ್ಯೇ ನ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಮೂಯಾವೀ ಸೌಭರಾಡಯಮ್ |

|| ೧೦ ||

ಅತ್ಯುಕ್ತಕ್ಷೋದಯಾಮಾಸ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ದಾರುಕಃ |
ವಿತಂತಂ ದದೃಶುಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ವೇ ಪರೇ ಚಾರುಣಾಣುಜಮ್ |

|| ೧೧ ||

ಶಾಲ್ವಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಮಾಲೋಕ್ಯ ಹತಪ್ರಾಯಬಲೇಶ್ವರಃ |
ಪ್ರಾಹರಾತ್ ಕೃಷ್ಣರೂಪಾಯ ಶಕ್ತಿಂ ಭೀಮರವಾಂ ಮೃಧೇ |

|| ೧೨ ||

ತಾಮಾಪತಂತೀಂ ನಭಸಿ ಮಹೋಲ್ಕಾಮಿವ ರಂಹಸಾ |
ಭಾಸಯಂತೀಂ ದಿಶಃ ಕೌರಿಃ ಸಾಯಕೈಃ ಶತಧಾಚ್ಯುತಾಃ |

|| ೧೩ ||

ತಂ ಚ ಪೋಷತಭಿರ್ನಿದ್ವಾ ಬಾಣೈಃ ಸೌಭಂ ಚ ಪೇ ಭ್ರಮತ್ |
ಅನಿಧ್ಯಚ್ಛರಸಂದೋಹೈಃ ಖಂ ಸೂರ್ಯ ಇವ ರಶ್ಮಿಭಿಃ |

|| ೧೪ ||

ಶಾಲ್ವ ಶೌರೇಶ್ಚ ದೋಃ ಸ್ವಂ ಸಹಾಬ್ಧಂ ಶಾಬ್ಧಧನ್ವತಃ |
ಬಿಭೇದ ನೃಪತದ್ವಸ್ತಾತ್ ಶಾಬ್ಧಮಾಸಿತ್ತದದ್ವ್ಯತಮ್ |

|| ೧೫ ||

ಇತ್ತ ಕಡೆ ಗದ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಸಾಂಬ ನೊದಲಾದ ಯಾವವ
ವೀರರೂ ಶಾಲ್ವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೇಹರಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು, ಸೌಭ
ವಿಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನಿಕರ ತಲೆಗಳು ತುಂಡಾಗಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ
ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. || ೪ || ಹೀಗೆ ಯದುಪಂತೀಯ ವೀರರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು
ಶಾಲ್ವನ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಾ ಇವತ್ತೆಳು ದಿನಗಳ
ವರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾದ ಮತ್ತು ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು
ನಡೆಯಿತು. || ೫ ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮನಂದನನ
ಕರೆಯಂತೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞವೂ
ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಶಿಶುಪಾಲನ ವಧೆಯೂ ಆಗಿಹೋಗಿತ್ತು. || ೬ || ಅಲ್ಲಿ
ಭಯಂಕರವಾದ ಆವಾಹನಗಳು ಆಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುರವಂಶದ ಹಿರಿಯರಿಂದ, ಋಷಿ-ಮುನಿ
ಗಳಿಂದ, ಕುಂತೀ ಮತ್ತು ಬಾಂಡವರಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು
ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. || ೭ || 'ನಾನು ಪೂಜ್ಯನಾದ
ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆಗ
ಶಿಶುಪಾಲನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾದ ಕೃತ್ತಿಯರು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ
ದ್ವಾರಕೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿರಬಹುದು' ಎಂದು ಮನಸ್ಸು
ನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡನು. || ೮ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ
ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ - ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾವವರ ಮೇಲೆ
ದೊಡ್ಡ ಆವತ್ತು ಬಂದೊದಗಿದೆ. ಆಗ ಬಲರಾಮನನ್ನು ದ್ವಾರಕೆಯ
ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿ, ಸೌಭಮತಿ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ
ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - || ೯ || ದಾರುಕನೇ!
ನೀನು ಆತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಶಾಲ್ವನ ಬಳಿಗೆಕೊಂಡು
ಹೋಗು ನೋಡು. ಈ ಶಾಲ್ವನು ಮಹಾಮಾಯಾವಿಯಾಗಿ
ದ್ವಾಜನ ಅದರೂ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯಪಡಬೇಡ. || ೧೦ ||
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆ ಯಾದೊಡನೆಯೇ ದಾರುಕನು ರಥವನ್ನು ಶಾಲ್ವನ
ಬಳಿಗೆ ಬಯ್ಯನು. ಭಗವಂತನ ರಥದ ಗುರುಡದ್ವಜವನ್ನು ಕಂಡೊ
ಡನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಮಿಸಿದನೆಂದು ಯಾವವರೂ ಮತ್ತು ಶತ್ರು
ಸೈನ್ಯದವರು ಭಾವಿಸಿದರು. || ೧೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ
ಶಾಲ್ವನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಶಾಲ್ವನು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾದ
ಶ್ವಾಸುಧಾಘ್ನಂವನ್ನು ದಾರುಕನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆ
ಶಕ್ತಿಯು ಭಾರೀ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ, ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ
ದೊಡ್ಡ ಉಲ್ಕೆಯಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಸಾರಥಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರು
ವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು
ನೂರಾರು ತುಂಡುಗೊಳಿಸಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೨-೧೩ || ಮತ್ತೆ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹದಿನಾರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿ,
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೌಭವಿಮಾನವನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನು
ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವಂತೆ - ಅಸಂಖ್ಯಾತ
ವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟನು. || ೧೪ || ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ
ಶಾಲ್ವನು ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಎಡ ತೋಳನ್ನು
ತಿಕ್ಕುವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನು
ಧರಿಸಿದ್ದ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಇಂತಹ
ಅದ್ಭುತವಾದೊಂದು ಘಟನೆ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. || ೧೫ ||

ಹಾಹಾಕಾರೋ ಮಹಾಸಾಸೀದ್ ಭೂತಾಣಾಂ ತತ್ರ ಪಶ್ಯತಾಮ್ |
ವಿಸದ್ಯ ಸೌಭರಾಡುಚ್ಛಿರಿದಮಾಹ ಜನಾರ್ದನಮ್ |
|| ೧೬ ||

ಯಿತ್ತಯಾ ಮೂಢ ನ ಸಮ್ಭ್ರಾಂತಭಾಗ್ಯಾಃ ಪಶ್ಯಂತಾಮ್ |
ಪ್ರಮತ್ತಮ ಸಭಾಮದ್ಯೇ ತಯಾ ವ್ಯಾಪಾದಿತಃ ಸಖಾ
|| ೧೭ ||

ತಂ ತ್ವಾದ್ಯ ನಿಶಿತ್ಯರ್ಬಾಣೈರಪರಾಜಿತಮಾನಿನಮ್ |
ಸಯಾಮೃಪುನರಾವೃತ್ತಿಂ ಯದಿ ತಿಷ್ಠೇರ್ಮಮಾಗ್ರತಃ
|| ೧೮ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ವೃಥಾ ತ್ವಂ ಕ್ವಶೇ ಮಂದ ನ ಪಶ್ಯಸ್ಯಂತಿಕೇಽಂತಕಮ್ |
ಪೌರುಷಂ ದರ್ಶಯಂತಿ ಸ್ಮ ತೂರಾ ನ ಬಹುಭಾಷಿಣಃ
|| ೧೯ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ಶಾಲ್ವು ಗದಯಾ ಭೀಮವೇಗಯಾ |
ತತಾಹ ಜಹೌ ಸಂದಬ್ಧಃ ಸ ಚಕಂಪೇ ವಮನ್ನ ಸ್ಯಕ್
|| ೨೦ ||

ಗದಾಯಾಂ ಸನ್ನಿವೃತ್ತಾಯಾಂ ಶಾಲ್ವಸ್ವಂತರಧೀಯತ |
ತತೋ ಮುಹೂರ್ತ ಆಗತ್ಯ ಪುರುಷಃ ಶಿರಸಾಚ್ಛುತಮ್ |
ದೇವತ್ಯಾ ಪ್ರಹಿತೋಽಸ್ಮಿತಿ ನತ್ವಾಪ್ರಾಹ ಮಹೋ ದದನ್
|| ೨೧ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪಿತಾ ತೇ ಪಿತೃವತ್ಸಲ |
ಬದ್ಧಾಪನೀತಃ ಶಾಲ್ವೇನ ಸೌನಿಕೇನ ಯಥಾ ಪತುಃ
|| ೨೨ ||

ನಿಶಮ್ಯ ವಿಪ್ರಿಯಂ ಕೃಷ್ಣೋ ಮಾನುಷೀಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಗತಃ |
ವಿಮನಸೋ ಘೋರೇ ಸ್ವೇಹಾದ್ಭವಾಪೇ ಪ್ರಾಕೃತೋ ಯಥಾ
|| ೨೩ ||

ಕಥಂ ರಾಮಮಹಂಭ್ರಾತಂ ಚಿತ್ವಾಚೇಯಂ ಸುರಾಮದ್ಯಃ |
ಶಾಲ್ವೇನಾರ್ವಿಯಶಾ ನೀತಃ ಪಿತಾ ಮೇ ಬಲವಾನ್ ವಿಧಿಃ
|| ೨೪ ||

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣೇ ಗೋವಿಂದೇ ಸೌಭರಾಟ್ ಪ್ರಹೃಪ್ಯತುಃ |
ಮರುದೇವಮಿವಾನೀಯ ಕೃಷ್ಣಂ ಚೇದಮುವಾಚ ಸಃ
|| ೨೫ ||

ಏಷ ತೇ ಜನಿತಾ ತಾತೋ ಯದರ್ಥಮಿಹ ಚೇಮಃ |
ವಧಿಷ್ಠೇ ವೀಕ್ಷತಸ್ತೇಽಮುಮೀತಶ್ಚೈತ್ ಪಾಹಿ ಬಾಲಿತ
|| ೨೬ ||

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡು
ತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಶಾಲ್ವನು
ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - || ೧೬ || ಎಲೈ
ಮೂಢನೇ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡು-ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ
ತಮ್ಮನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ಆದ ಶಿಶುಪಾಲನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನೀನು ಕದ್ದು
ಕೊಂಡು ಹೋದ ಮತ್ತು ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನಾದ
ಶಿಶುಪಾಲನು ಅಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು
ಹಾಕಿದೆ. || ೧೭ || ಆದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಜೇಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ
ರುವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನದುರಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ ಇಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣ
ವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮರಳಿ ಬಾರದಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿ
ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. || ೧೮ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಎಲೈ ಮೂರ್ಖನೇ!
ನೀನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಗೆಳೆಹುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೃತ್ಯುವು
ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀನರಿಯ. ನಿಜವಾದ ತೂರರು ಹೆಚ್ಚು
ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡು
ತ್ತಾರೆ. || ೧೯ || ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ,
ಆತ್ಮಂಶ ವೇಗಶಾಲಿಯಾದ, ಭಯಂಕರವಾದ ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ
ಶಾಲ್ವನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ರಕ್ತವನ್ನು
ಕುಟ್ಟುತ್ತಾ ಥರ-ಥರನೆ ನಡುಗಿಹೋದನು. || ೨೦ || ಇತ್ತ ಗದೆಯು
ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಶಾಲ್ವನು ಅಂತರ್ಧಾನ
ನಾದನು. ಅನಂತರ ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಒಬ್ಬ
ಮನುಷ್ಯನು ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲೆ ಬಾಗಿ ನಮ
ಸ್ಯಿಸಿ, ಅಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ದೇವತೆಯು
ಕೇಳಿರುವಳು - || ೨೧ || ಆಕೆಯು ಹೇಳಿರುವಳು - ಕೃಷ್ಣ!
ಕೃಷ್ಣ! ಮಹಾಬಾಹುವೇ! ಪಿತೃವತ್ಸಲನೇ! ಶಾಲ್ವನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ
ಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಕಟುಕನು ಮರುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎಳೆ
ದೊಯ್ಯುವಂತೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿರುವನು. || ೨೨ || ಈ ಅಪ್ರಿಯ
ವಾದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ
ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವದಂತೆ ಖಿನ್ನತೆ ಅವರಿಸಿತು. ಅವನು ಸಾಮಾನ್ಯ
ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಆತ್ಮಂಶ ದಯಾಪರನಾಗಿ ಪಿತೃಸ್ನೇಹದಿಂದ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದನು. || ೨೩ || ಅರೇ! ನನ್ನಿಗ್ಲಾ ಬಲರಾಮನನ್ನು
ದೇವತೆಗಳು ಅಥವಾ ಅಸುರರು ಯಾರೂ ಗೆಲ್ಲಲಾರರು. ಅವನು
ಸದಾಕಾಲ ಸಾವಧಾನನಾಗಿರುವವನು. ಶಾಲ್ವನ ಬಲ-ಪೌರುಷ
ವಾದರೋ ಅಲ್ಪವಾದುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇವನು ನನ್ನಿಗ್ಲಾನನ್ನು
ಹೇಗೆ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನು? ನಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಂಧಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಹೋದನು? ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧವು ಬಲವತ್ತರ
ವಾದುದು. || ೨೪ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರು
ವಂತೆಯೇ ಶಾಲ್ವನು ಮರುವೇವನಂತಹ ಒಬ್ಬ ಮಾಯಾರಚಿತ
ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ
ತೊಡಗಿದನು. || ೨೫ || ಮೂರ್ಖನೇ! ನೀನು ಯಾರಿಗಾಗಿ
ಬದುಕಿರುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಜನ್ಮದಾತನಾದ ತಂದೆಯೇ
ಇವನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ನೋಡು. ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇವನನ್ನು
ನಾನೀಗ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೇನಾದರೂ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ
ಇವನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೋ. || ೨೬ ||

ಏವಂ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸ್ಯ ಮಾಯಾವೀ ಖಡ್ಗೇನಾನಕದುಂದುಭೀಃ |
ಉತ್ಕೃತ್ಯ ಶಿರ ಆದಾಯ ಖಸ್ತಂ ಸೌಭಂ ಸಮಾವಿತಾ

|| ೨೭ ||

ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಂ ಪ್ರಕೃತಾವುಪವೃತಃ

ಸ್ವಭೋಧ ಆಸ್ತೇ ಸ್ವಭಾನುಪಂಗತಃ |

ಮಹಾನುಭಾವಪ್ರದಬುದ್ಧ್ಯದಾಸುರೀಂ

ಮಾಯಾಂ ಸ ಶಾಲ್ವಪ್ರಸೃತಾಂ ಮಯೋದಿತಾಮ್ || ೨೮ ||

ನ ತತ್ರ ದೂತಂ ನ ಪಿತುಃ ಕಲೇವರಂ

ಪ್ರಬುದ್ಧ ಆಜೌ ಸಮಪಶ್ಯದಚ್ಚುತಃ |

ಸ್ವಾಪ್ನಂ ಯಥಾ ಚಾಂಬರಚಾರಿಣಾಂ ರಿಪುಂ

ಸೌಭಸ್ತು ಮಾಲೋಕ್ಯ ನಿಹಂತುಮುದ್ಯತಃ || ೨೯ ||

ಏವಂ ವದಂತಿ ರಾಜರ್ಷೇ ಯಶಯಃ ಕೇಚ ನಾನ್ವಿತಾಃ |

ಯತ್ ಸ್ವನಾಚೋ ವಿರುದ್ಧೇತ ನೂನಂ ತೇ ನ ಸ್ಮರಂತ್ಯುತ

|| ೩೦ ||

ಕೃತೋಕ್ತಮೋಹೌ ಸ್ತೋತೋ ವಾ ಭಯಂ ವಾ ಯೇಽಜ್ಞಸಂಭವಾಃ |

ಕೃಚ್ಚ ಚಾಖಂಡಿತವಿಜ್ಞಾನಜ್ಞಾನ್ವೈತ್ತರ್ಯಸ್ತುಖಂಡಿತಃ

|| ೩೧ ||

ಯತ್ಪಾದಸೇವೋರ್ಜಿತ ಯಾಽಽತ್ಯವಿದ್ಯಯಾ

ಹಿಂಸ್ತಂತ್ಯನಾದ್ಯಾತ್ಯವಿಜಯಯಗ್ರಹಮ್ |

ಲಭಂತ ಆಸ್ತೀಯಮನಂತಮೈಶ್ವರಂ

ಕುತೋ ನು ಮೋಹುಃ ಪರಮಸ್ಯ ಸದ್ಗತೇಃ || ೩೨ ||

ತಂ ಶಸ್ತ್ರಪೂಗೈಃ ಪ್ರಹರಂತಮೋಜಸಾ

ಶಾಲ್ವಂ ಶರೈಃ ಶೌರಿರಮೋಘವಿಕ್ರಮಃ |

ವಿದ್ವಾಚ್ಚೈನದ್ವರ್ತುಂ ಧನುಃ ಶಿರೋಮಣಿಂ

ಸೌಭಂ ಚ ಶತ್ರುೋರ್ಗದಯಾ ರುರೋಜ ಹ || ೩೩ ||

ತತ್ ಕೃಷ್ಣಹಸ್ತೇರಿತಯಾ ವಿಚೂರ್ಣಿತಂ

ಪಪಾತ ತೋಯೇ ಗದಯಾ ಸಹಸ್ರಧಾ |

ವಿಸೃಜ್ಯ ತದ್ವ್ಯೂತಲಮಾಸ್ತಿತೋ ಗದಾ-

ಮುದ್ಯಮ್ನು ಶಾಲೋಽಚ್ಚುತಮುಚ್ಚಗಾದ್ರುತಮ್ || ೩೪ ||

ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಶಾಲ್ವನು ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಂದಿಸುತ್ತಾ ಮಾಯಾರಚಿತ ಮಸುದೇವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿ, ಅದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸೌಭವಿಮಾನವನ್ನೇರಿದನು. || ೨೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ, ಮಹಾನುಭಾವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆ ಘಟನೆ ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎರಡು ಗಳಿಗೆ ತಂದೆಯಾದ ಮಸುದೇವನ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ತೋಕ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದನಂತರ ತಾನು ಕಂಡದ್ದು ಶಾಲ್ವನಿಗೆ ಮಯನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದ ಮಾಯಾ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನವೆಂಬುದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. || ೨೮ || ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದೆಲ್ಲಾ ಎಚ್ಚರವಾದೊಡನೆ ಕಾಣದೇ ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗು ತ್ತಲೇ ಅಲ್ಲಿ || ದೂತನಾಗಲೀ, ತಂದೆಯ ಶರೀರವಾಗಲೀ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿಮಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು ವಧಿಸಲು ಮುಂದಾದನು. || ೨೯ ||

ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿಮೋಹ ಉಂಟಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾಪರ ಎಚಾರ ಮಾಡದ ಕೆಲವು - ಕೆಲವು ಯುಜಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳು ವುದು - 'ಅವನು ಮಾಯಾತೀತನೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ' ಎಂದು ಅವರೇ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಎರೋಧವಾಗಿದೆ. || ೩೦ || ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಿರುಗುವ ಶೋಕ-ಮೋಹ-ಸ್ನೇಹ-ಭಯಗಳೆಲ್ಲಿ? ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನೈತ್ಯರ್ಯಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ, ದೇವವಂದ್ಯನಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ? (ಅವನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭಾವಗಳಿರುವುದು ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ) || ೩೧ || ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯುಜಮುನಿಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಂದಿರುವ ಅಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ದೇಹಾತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಅನಂತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಸಂತರ ಪರಮಗತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮೋಹವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಉಂಟಾಗಬಲ್ಲದು? || ೩೨ ||

ಈಗ ಶಾಲ್ವನು ಉತ್ತಾಹಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಾನು ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮಳೆಗರೆಯತೊಡಗಿದನು. ಅಮೋಘಶಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಾಲ್ವನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ, ಕವಚ, ಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕಿರೀಟವನ್ನು ವುಡಿ-ವುಡಿ ಮಾಡಿದನು. ಜೊತೆಗೆ ಗದಾಘಾತದಿಂದ ಅವನ ವಿಮಾನವನ್ನು ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿದನು. || ೩೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವೇಗವಾಗಿ ಎಸೆದಿರುವ ಗದೆಯಿಂದ || ವಿಮಾನವು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಅದು ಬೀಳುವ ಮೊದಲೇ ಶಾಲ್ವನು ವಿಮಾನದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು. || ೩೪ ||

ಅಧಾವತಃ ಸಗದಂ ತಸ್ಯ ಬಾಹುಂ
ಭಲ್ಲೇನ ಛಿತ್ವಾಥ ರಥಾಂಗಮದ್ಭುಜಮ್ |
ವಧಾಯ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಲಯಾರ್ಕಸನ್ನಿಭಂ
ಬಿಭ್ರದ್ಭೌ ಸಾರ್ಕ ಇವೋದಯಾಚಲಃ || ೩೫ ||

ಜಹಾರ ತೇನೈವ ಶಿರಃ ಸಕುಂಡಲಂ
ಕಿರೀಟಯುಕ್ತಂ ಪುರುಮಾಯಿನೋ ಹರಿಃ |
ವತ್ಸೇನ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಯಥಾ ಪುರಂದರೋ
ಬಭೂವ ಹಾಹೇತಿ ವಚ್ಚದಾ ನೃಣಾಮ್ || ೩೬ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಪತಿತೇ ಪಾಪೇ ಸೌಭೇ ಚ ಗದಯಾ ಹತೇ |
ನೇದುರ್ದುಗಂದುಭಯೋ ರಾಜನ್ ದಿವಿ ದೇವಗಣೇರಿತಾಃ |
ಸುಖೀನಾಮಪುಷಿತಿಂ ಕುರ್ವನ್ ದಂತವಕ್ತ್ರೋ ರುಷಾಭಗಾತ್
|| ೩೭ ||

ಎಷ್ಟೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೭೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಸೌಭವಧೋನಾಮ ಸಪ್ತಸಪ್ತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೭೭ ||

ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ದಂತವಕ್ತ್ರ-ವಿದೂರಥ ಸಂಹಾರ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನಿಂದ ಸೂತಪುರಾಣಕರ ವಧೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಶಿಶುಪಾಲಸ್ಯ ಶಾಲ್ವಸ್ಯ ಪೌಂಡ್ರಕಸ್ಯಾಪಿ ದುರ್ಮತಿಃ |
ಪರಲೋಕಗತಾನಾಂ ಚ ಕುರ್ವನ್ ಪಾರೋಕ್ಷ್ಯಸೌಖ್ಯದಮ್
|| ೧ ||

ವಿಕಃ ಪದಾತಿಃ ಸಂಕ್ರದ್ವೋ ಗದಾಪಾಣಿಃ ಪ್ರಕಂಪಯನ್ |
ಪದ್ವ್ಯಾಮಿಮಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಮಹಾಸತ್ತ್ವೋ ವೃದ್ಧಶೃತ
|| ೨ ||

ತಂ ತಥಾಽಽಯಾಂತಮಾಲೋಕ್ಯ ಗದಾಮಾದಾಯ ಸಕ್ತಃ |
ಅವಪ್ನುತ್ಯ ರಥಾತ್ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಿಂಧುಂ ವೇದೇವ ಪ್ರಶ್ನಧಾತ್
|| ೩ ||

ಗದಾಮುದ್ಯಮ್ಯ ಕಾರೂಷೋ ಮುಕುಂದಂ ಪ್ರಾಹ ದುರ್ಮದಃ |
ದಿಷ್ಟಾ ದಿಷ್ಟಾ ಭವಾನದ್ಯ ಮಮ ದೃಷ್ಟಿಪಥಂ ಗತಃ
|| ೪ ||

ಶಾಲ್ವನ ಲಕ್ರಮಣವನ್ನು ನೋಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಲ್ಲೆಯಿಂದ ಗದೆಯ ಸಹಿತ ಅವನ ತೋಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉದಯಾಚಲದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು.

|| ೩೫ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾಯಾವಿ ಶಾಲ್ವನ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲ ಸಹಿತ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ವನ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖಿತವಾಗಿ ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಎಂದು ಕರುಚಿಕೊಂಡರು. || ೩೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಪಾಪಿಯಾದ ಶಾಲ್ವನು ಹತನಾಗಿ ಅವನ ವಿಮಾನವೂ ಗದೆಯಿಂದ ವಿಧ್ವಂಸವಾದಾಗ ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿಕೊಡಗಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದಂತವಕ್ತ್ರನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನೇ ಮೊದಲಾದವರ ಸಾವಿನ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದ್ಧನಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. || ೩೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶಿಶುಪಾಲ, ಶಾಲ್ವ, ಪೌಂಡ್ರಕ ಮೊದಲಾದವರು ಪರಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದುದರಿಂದ ಅವರ ಮಿತ್ರ ಮಿತ್ರನನ್ನು ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದು ದುರ್ಮತಿಯಾದ ದಂತವಕ್ತ್ರನು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಆಗ ಮಹಾಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದ್ಧನಾಗಿ ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಗಡುಸಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಜನರು ನೋಡಿದರು. || ೧-೨ || ಹೀಗೆ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ದಂತವಕ್ತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ರಥದಿಂದ ಧುಮುಕಿ-ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳನ್ನು ತೀರವು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. || ೩ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಮದನಾದ ಕರೂಷನರೇತನಾದ ದಂತವಕ್ತ್ರನು ಗದೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು - ಇಂದು ನೀನು ಸೌಭಾಗ್ಯವತರಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವೆ. || ೪ ||

ತುಂ ಮಾತುಲೀಯೋ ನಃ ಕೃಷ್ಣ ಮಿತ್ರಧ್ರುಬಾಂ ಬೆಭಾಯುಃ |
ಅಶ್ವಾತ್ಥಾ ಗದಯಾ ಮಂದ ಹನಿಷ್ಯೇ ವಜ್ರಕಲ್ಪಯಾ || ೫ ||

ತಹ್ಯಾನ್ಯಣ್ಮುಖೈಮ್ನಾನ್ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಮಿತ್ರವತ್ಸಲಃ |
ಬಂಧುರೂಹಮರಿಂ ಹತ್ವಾ ವ್ಯಾಧಿಂ ದೇಹಚರಂ ಯಥಾ || ೬ ||

ಏವಂ ರೂಕ್ಷೈಸ್ತುದನ್ ವಾಕ್ಯೈಃ ಕೃಷ್ಣಂ ತೋಷ್ಠೈರಿವ ದ್ವಿವಿಧಮ್ |
ಗದಯಾ ತಾಡಯನ್ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸಿಂಹವದ್ವನವಚ್ಛ ಸಃ || ೭ ||

ಗದಯಾಭಿಹತೋಽಪ್ಯಾಚೌ ನ ಚಚಾಲ ಯದೂದ್ವಹಃ |
ಕೃಷ್ಣೋಽಪಿ ತಮಹನ್ಮುಖ್ಯಾಃ ಕೌಮೋದಕ್ಯಾಸ್ತನಾಂತರೇ || ೮ ||

ಗದಾನಿರ್ಭಿಷ್ಣ ಹೃದಯ ಉದ್ವಮಸ್ತುಧಿರಂ ಮುಖಾತ್ |
ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಕೇಶಬಾಹ್ನುಪ್ರೀಂಧರಣ್ಯಾಂ ನೃಪತದ್ವರುಃ || ೯ ||

ತತಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರಂ ಜ್ಯೋತಿಃ ಕೃಷ್ಣಮಾವಿಶದದ್ವೈತಮ್ |
ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಯಥಾ ಚೈದ್ಯವಧೇ ನೃಪ || ೧೦ ||

ವಿದೂರಥಸ್ತು ತದ್ವ್ಯಾತಾ ಭ್ರಾತೃತೋಷಪರಿಪ್ಲುತಃ |
ಆಗಚ್ಛದಸಿಚರ್ಮಭ್ಯಾನುಚ್ಛ್ರಿಸಂಸ್ತಚ್ಚಘಾಂಸಯಾ || ೧೧ ||

ತಸ್ಯ ಚಾಪತತಃ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚಕ್ಷೇಣ ಕುರನೇಮಿಣಾ |
ಶಿರೋ ಜಹಾರ ದಾಚೇಂದ್ರ ಸತಿರೀಟಂ ಸಮಂಡಲಮ್ || ೧೨ ||

ಏವಂ ಸೌಭಂ ಚ ಶಾಲ್ವಂ ಚ ದಂತವಕ್ತ್ರಂ ಸಹಾನುಜಮ್ |
ಹತ್ವಾ ದುರ್ವಿಪಹಾನಸ್ಯೈರೀಡಿತಃ ಸುರಮಾನವೈಃ || ೧೩ ||

ಮುನಿಭಿಃ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವೈರ್ವಿದ್ಯಾಧರಮಹೋರಗೈಃ |
ಅಪ್ಸರೋಭಿಃ ಪಿತೃಗಣೈರ್ಯಕ್ಷೈಃ ಕಿನ್ನರಚಾರಣೈಃ || ೧೪ ||

ಕೃಷ್ಣ | ನೀನು ನನ್ನ ಮಾವನ ಮಗನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು. ಆದರೆ ಆಂದು ನೀನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಇಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಳಿಸುವೆ ಅವಕ್ಕಾಗಿ ಎಲೈ ಮೂರ್ಖನೇ ! ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ವಜ್ರಕರ್ಕಶವಾದ ಗದೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. || ೫ || ಮಂದಮತಿಯೇ ! ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ನನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಯೇ ಆಗಿರುವೆ. ಆದರೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ರೋಗದಂತೆ ನೀನು ಕತ್ತುವೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮೇಲಿದೆ. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಅದನ್ನು ತಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. || ೬ || ಮಾವುತನು ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿದು ಅನೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಂತೆ ದಂತವಕ್ತ್ರನು ತನ್ನ ಕೆಳೋರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೆಣಕಿದನು ಹಾಗೂ ವೇಗವಾಗಿ ಅವನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಸಿಂಹದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. || ೭ || ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಗದೆಯ ಎಟನ್ನು ತಿಂದರೂ ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯದೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಭಾರವಾಗಿದ್ದ ಕೌಮೋದಕೇ ಗದೆಯಿಂದ ದಂತವಕ್ತ್ರನ ವಕ್ರಪಥದಲ್ಲಿ ರಭಸದಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. || ೮ || ಗದಾಘಾತ ದಿಂದ ದಂತವಕ್ತ್ರನ ಎದೆಯೊಡೆದು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರತೊಡಗಿದನು. ಕೊಡಲುಗಳು ಕೆದರಿತೋಯಿತು. ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಗತ ಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಅವನು ಭೂಮಿಗೊರಗಿದನು. || ೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ತಿರುಪಾಲನ ವಧೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆದಂತೆಯೇ, ಗತಪ್ರಾಣ ನಾದ ದಂತವಕ್ತ್ರನ ಶರೀರದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜ್ಯೋತಿ ಯೊಂದು ಹೊರಬಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅದು ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯಿಂದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಯಿತು. || ೧೦ ||

ವಿದೂರಧನಂಬುವನು ದಂತವಕ್ತ್ರನ ತಮ್ಮನು. ಅವನು ಅಣ್ಣನ ಮರಣದಿಂದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕಾಕುಲನಾಗಿದ್ದನು. ಈಗವನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕುವು ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದನು. || ೧೧ || ದಾಚೇಂದ್ರನೇ ! ಅವನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹಾರಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಹರಿತವಾದ ಅಂಜುಗಳುಳ್ಳ ಚಕ್ರಾಯುಧ ದಿಂದ ಕೀಟ-ಕುಂಡಲಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. || ೧೨ || ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇತರ ರಿಂದ ಎದುರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯರಾದ ಶಾಲ್ವನನ್ನೂ ಅವನ ಸೌಭ ವಿಮಾನವನ್ನೂ ದಂತವಕ್ತ್ರನನ್ನೂ ವಿದೂರಧನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ ಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮುನಿ-ಮುನಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರು-ಗಂಧರ್ವರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು ಮತ್ತು ವಾಸುಕಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಗರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಪಿತೃಗಳೂ, ಯಕ್ಷರು, ಕಿನ್ನರರು, ಚಾರಣರೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಮಳೆಗರೆದು, ಅವನ ವಿಜಯ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉಪಗೀಯಮಾನವಿಜಯಃ ಕುಸುಮೈರಭಿವರ್ಷಿತಃ |
ವೃತಶ್ಚ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರವರ್ಧವೀವೇಶಾಲಂಕೃತಾಂ ಪುರೀಮ್ || ೧೫ ||

ಏವಂ ಯೋಗೇಶ್ವರಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಭಗವಾನ್ ಜಗದೀಶ್ವರಃ |
ಈಯತೇ ಪಶುಧೃಷ್ಟಿನಾಂ ನಿರ್ಜತೋ ಜಯತೀತಿ ಸಃ || ೧೬ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಯುಷ್ಕೋದ್ಯಮಂ ರಾಮಃ ಕುರೂಕಾಂ ಸಹ ಪಾಂಚವೈಃ |
ತೀರ್ಥಾಭಿಷೇಕವ್ಯಾಚೇನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಃ ಪ್ರಯಯೌ ಕಿಲ || ೧೭ ||

ಸ್ವಾತ್ಮಾ ಪ್ರಭಾಸೇ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಮಾಪವಾನ್ |
ಸರಸ್ವತೀಂ ಪ್ರತಿಸ್ತೋತಂ ಯಯೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಂವೃತಃ || ೧೮ ||

ಪೃಥೂದಕಂ ಬಿಂದುಸರಸ್ವತೃಕೂಪಂ ಸುದರ್ಶನಮ್ |
ವಿಶಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥಂ ಚ ಚಕ್ರಂ ಪ್ರಾಚೀಂ ಸರಸ್ವತೀಮ್ || ೧೯ ||

ಯಮುನಾಮನು ಯಾನ್ಯೇನ ಗಂಗಾಮನು ಚ ಭಾರತ |
ಜಗಾಮ ನೈಮಿಷಂ ಯತ್ರ ಋಷಯಃ ಸತ್ತಮಾಸತೇ || ೨೦ ||

ತಮಾಗತಮಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಮನಯೋ ದೀರ್ಘಸತ್ರಿಣಃ |
ಅಭಿನಂದ್ಯ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪ್ರಣಮ್ನೋತ್ಥಾಯ ಚಾರ್ಚಯನ್ || ೨೧ ||

ಸೋಽರ್ಚಿತಃ ಸಪರೀವಾಹಃ ಕೃತಾಸನಪರಿಗ್ರಹಃ |
ರೋಮಹರ್ಷಣಮಾಸೀನಂ ಮಹರ್ಷೇಃ ಶಿಷ್ಯಮೈಕತ || ೨೨ ||

ಅಪ್ರಹುತ್ವಾ ಯನಂ ಸೂತಮಕೃತಪ್ರಹೃಷಾಂಜಲಿಮ್ |
ಅಧ್ಯಾಸೀನಂ ಚ ತಾನ್ವಿಶ್ರಾಂಶುಕೋಪೋದ್ವಿಕ್ತ ಮಾಧವಃ || ೨೩ ||

ಕನ್ಯಾದಗಾವಿಮಾನ್ ವಿಪ್ರಾನಧ್ಯಾಸ್ತೇ ಪ್ರತಿರೋಮಜಃ |
ಧರ್ಮಪಾಲಾಂಸ್ತಥೈವಾಸ್ಥಾನ್ ವಧಮರ್ಹತಿ ದುರ್ಮತಿಃ || ೨೪ ||

ಭಗವಂತನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ದ್ವಾರಕೆಯು ಬಹಳ ಅಲಂಕೃತ
ವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾ-ಮಹಾ ವೈಷ್ಣವಂತೀ ಯಾದವ ವೀರರೂ ಅವ
ನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೫-೧೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಯೋಗೇಶ್ವರನೂ, ಜಗದೀಶ್ವರನೂ ಆದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ರೀತಿಗಳನ್ನು
ಅಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ವಾಮರ
ರಾದ ಅವಿವೇಕಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸೋತನೆಂದೂ,
ಕೆಲವು ಸಲ ಜಯಗೊಂಡನೆಂದೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಾರ್ಪ
ವಾಗಿ ಅವನು ಸದಾಕಾಲ ವಿಜಯಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ
ಸೋಲೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ರೀಲಾಮಾತ್ರ ಆಗಿದೆ. || ೧೬ ||

ಒಮ್ಮೆ ಬಲರಾಮನು ಕೌರವರಿಗೂ-ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಯುದ್ಧ
ಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಆಗುತ್ತಿರುವುದೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.
ಯಾರೊಬ್ಬರ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ವಹಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ.
ಅವನು ತುಚ್ಛನಾಗಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ
ನೆಪದಿಂದ ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೭ ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಅವನು ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಭಾಸಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನದ ಮೂಲಕ
ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಮುಷ್ಠಿಗಳನ್ನು, ಒಕ್ಕಗಳನ್ನು, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತ
ಗೊಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವನು ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ
ಪಕ್ಷಿಮವಾಹಿನಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತೀನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. || ೧೮ ||
ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೃಥೂದಕ,
ಬಿಂದುಸರ, ತ್ರಿತಕೂಪ, ಸುದರ್ಶನತೀರ್ಥ, ವಿಶಾಲತೀರ್ಥ,
ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ ಚಕ್ರತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀ
ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋದನು. || ೧೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಅನಂತರ ಯಮುನಾತೀರದ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ-ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಋಷಿಗಳು ಸತ್ತಂಗೆ
ಸತ್ತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. || ೨೦ ||

ದೀರ್ಘಕಾಲ ನಡೆಯುವ ಸತ್ತಯಾಗದ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು
ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಲರಾಮನು ಬಂದುದನ್ನು ಗೋಡಿ
ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಿಂದೆದ್ದು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಆತನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ
ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ
ದರು. || ೨೧ ||

ತನ್ನ ಕೊತೆಯವರೊಡನೆ ಆಸನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಕುಳಿತು ಅವರಿಂದ ಸತ್ಯತನಾದ ಬಲರಾಮನು-ವ್ಯಾಸ-ಪೀಠದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದ ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸರ ಶಿಷ್ಯನಾದ ರೋಮಹರ್ಷಣನನ್ನು
ನೋಡಿದನು. || ೨೨ ||

ರೋಮಹರ್ಷಣನು ಸೂತಜಾತಿಯಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕುಳಿತಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರವಾದ
ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನು, ತಾನು ಆಗಮಿಸಿದರೂ ಮೇಲೆದ್ದು
ಅಭಿನಂದಿಸದೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲರಾಮನು ಕುಪಿತನಾಗಿ
ಗುಡುಗಿದನು - || ೨೩ ||

“ಈ ರೋಮಹರ್ಷಣನು ಪ್ರತಿ
ರೋಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಕ್ಷಕರಾದ ನಾವು ಕುಳಿತಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ
ಉನ್ನತವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಈ
ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ಮರಣದೊಡನೆಗೆ ವಾತ್ಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೨೪ ||

ಖನೀರ್ಭಗವತೋ ಭೂತ್ವಾ ಶಿಷ್ಯೋಽಧೀತ್ಯ ಬಹುನಿ ಚ |
ಸೇತಿಕಾಸಪುರಾಣಾನಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಃ ಸರ್ವಶಃ || ೨೫ ||

ಅದಾಂತಶ್ಚಾನೀತಶ್ಚ ವೃಥಾ ಪಂಡಿತಮಾನಸಃ |
ನ ಗುಣಾಯ ಭವಂತಿ ಸ್ತು ನಟಸ್ಯೇವಾಜಿತಾತ್ಮನಃ || ೨೬ ||

ವಿಶದರ್ಭೋಹಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ಮಹಾರೋ ಮಯಾ ಕೃತಃ |
ವಧ್ಯಾ ಮೇ ಧರ್ಮಧ್ವಜನಸ್ತೇ ಹಿ ಪಾತಕನೋಽಧಿಕಾಃ || ೨೭ ||

ವಿತಾವದುಕ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ನಿವೃತ್ತೋಽಸದ್ವಿಧಾದಪಿ |
ಭಾವಿತಾತ್ಮಂ ಕುಶಾಗ್ರೇಣ ಕರಸ್ತೇನಾಹನತ್ ಪ್ರಭುಃ || ೨೮ ||

ಹಾಪೇತಿ ವಾದಿನಃ ಸರ್ವೇ ಮುನಯಃ ಖಿನ್ನ ಮಾನಸಾಃ |
ಊಚುಃ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ದೇವಮಧರ್ಮಸ್ತೇ ಕೃತಃ ಪ್ರಭೋ || ೨೯ ||

ಅಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಸನಂ ದತ್ತಮಸ್ಯಾಭಿಯುದುನಂದನ |
ಆಯುಶ್ಚಾತ್ಮಾತ್ಮನುಂ ತಾವದ್ಯಾವತ್ಸತ್ಯಂ ಸಮಾಪ್ಯತೇ || ೩೦ ||

ಅಹಾನಕೈವಾಚರಿತಸ್ತಯಾ ಬ್ರಹ್ಮವಧೋ ಯಥಾ |
ಯೋಗೇಶ್ವರಸ್ಯ ಭವತೋ ನಾಮ್ನಾಯೋಽಪಿ ನಿಯಾಮಕಃ || ೩೧ ||

ಯದ್ಯೇತದ್ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಯಾಃ ಪಾವನಂ ಲೋಕಪಾವನ |
ಚರಿಷ್ಯತಿ ಭವಾನ್ಲೋಕಸಂಗ್ರಹೋಽನನ್ಯಚೋದಿತಃ || ೩೨ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಕರಿಷ್ಯೇ ವಧನಿವೇಶಂ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕಾಮ್ಯಯಾ |
ನಿಯಮಃ ಪ್ರಥಮೇ ಕಲ್ಪೇ ಯಾವಾನ್ಸತು ವಿಧೀಯತಾಮ್ || ೩೩ ||

ಈ ಮೂರ್ಖನು ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಇತಿಹಾಸ-ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವನು. ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸಂಯಮವೇ ಇಲ್ಲ. ಇವನಲ್ಲಿ ವಿನಯವು ಇರದೆ, ಉದ್ವೇಗವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತಾನೇ ಮಹಾಪಂಡಿತ ನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಬುದ್ಧಿವಾನ್. ನಟನಾದವನ ಎಲ್ಲ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೂ ಅಭಿನಯಮಾತ್ರವಾಗಿರುವಂತೆ ಇವನ ಅಧ್ಯಯನವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆಗೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಇವನಿಗಾಗಲೀ, ಇತರರಿಗಾಗಲೀ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. || ೨೫-೨೬ || ಧರ್ಮದ ಶಾಂಭವಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿರುವವರು ಹೆಚ್ಚು ಪಾಪಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಧಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಧರ್ಮಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಾನು ಅವತಾರವೆತ್ತಿದ್ದೇನೆ. || ೨೭ ||

ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ದುಷ್ಪರ ಸಂಚಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ದರ್ಭೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗದಿಂದ ರೋಮಹರ್ಷಣನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಅಸುನೀಗಿದನು. ಅಗಬೇಕಾಗಿ ದುಡ್ಡು ಆಗಿಯೇ ತೀರುವುದು. || ೨೮ || ಸೂತನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ಮುಖ-ಮುನಿಗಳು 'ಅಯ್ಯೋ! ಇಂತಹ ಅನಾಹುತವಾಯಿತು!' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಖಿನ್ನಮನಸ್ಸುರಾದರು. ಅವರು ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನಲ್ಲಿ - 'ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. || ೨೯ || ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ! ರೋಮಹರ್ಷಣ ಸೂತನನ್ನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಸಾಮೇ ಕುಳಿರಿಸಿದ್ದವು. ನಾವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸತ್ರಯಾಗವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಈತನಿಗೆ ಶಾರೀರಿಕ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಆಯುಷ್ಯಕ್ಕೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆವು. || ೩೦ || ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವೆ. ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ವೇದಗಳೂ ಕೂಡ ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಹೇರಲಾರವು ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಲೋಕವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮದೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ. ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ದೋಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಇದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪಾಠವಾಗಬಹುದು. || ೩೧-೩೨ ||

ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ನಾನು ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನೀವು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ. || ೩೩ ||

ದೀರ್ಘಮಾಯುರ್ಬಾಹ್ಯೈಶ್ಚ ಸತ್ಪ್ರವೀಂದ್ರಿಯಮೇವ ಚ |
ಆಶಾಸಿತಂ ಯತ್ಕದ್ ಬ್ರಹ್ಮತ ಸಾಧಯೇ ಯೋಗಮಾಯಯಾ || ೩೪ ||

ಯಶಯ ಉಚ್ಯತು

ಆಸ್ತು ಕವ ನೀರ್ಯಸ್ತ ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾರ್ಕಮೇವ ಚ |
ಯಥಾ ಭವೇದ್ಭಾತಃ ಸತ್ಯಂ ತಥಾ ರಾಮ ವಿಧೀಯತಾಮ್ || ೩೫ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಆಸ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರ ಉತ್ಪನ್ನ ಇತಿ ವೇದಾನುಶಾಸನಮ್ |
ಕಸ್ಯಾದ್ಯ ಭವೇದ್ಭಾತಾ ಆಯುರೀಂದ್ರಿಯಸತ್ತ್ವನಾನ್ || ೩೬ ||

ಕಿಂ ವಾ ಕಾಮೋ ಮುನೀಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಬ್ರಹ್ಮತಾತಂ ಕರವಾನ್ಮುಠ |
ಅಜಾನತಸ್ತಪಾಪಿತಿಂ ಯಥಾ ಮೇ ಚಿಂತ್ಯತಾಂ ಬುಧಾಃ || ೩೭ ||

* ಯಶಯ ಉಚ್ಯತು

ಇಲ್ವಾಶ್ಚ ಸುತೋ ಘೋರೋ ಬಲ್ವೋ ನಾಮ ದಾನವಃ |
ಸ ದೂಷಯತಿ ಸಃ ಸತ್ಸಮೇಶ್ಚ ಪರ್ವಣಿ ಪರ್ವಣಿ || ೩೮ ||

ತಂ ಪಾಶಂ ಜಹಿ ದಾತಾರ್ಹ ತನ್ನಃ ಕುಕ್ರೂಷಣಂ ಪರಮ್ |
ಪೂಯಶೋನಕವಿಗ್ಲೂಕ್ತಸುರಾಮಾಂಸಾಭಿವರ್ಷಿಣಮ್ || ೩೯ ||

ತುತ್ಸ ಭಾರತಂ ವರ್ಷಂ ಪರೀತ್ಯ ಸುಸಮಾಹಿತು |
ಚರಿತ್ವಾ ದ್ವಾದಶ ಮೂಸಾಂಸ್ತೀರ್ಥಸ್ಥಾಯೀ ವಿಶುದ್ಧಶೇ || ೪೦ ||

ಈ ರೋಮಹರ್ಷನಿಗೆ ನೀವು ಕೊಡಲು ಬಯಸಿದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಶರೀರ ಬಲವನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ನನ್ನ ಯೋಗದೂಯೆಯಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. || ೩೪ ||

ಯುಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಬಲರಾಮನೇ! ನಿನ್ನ ಆಸ್ತು ಪದಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಇವನ ಮೃತ್ಯುವು ವೈಶ್ವವಾಗಿದಾರದು. ನಾವು ಇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವರಾದವರೂ ಸತ್ಯವಾಗಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಯೋಗ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಇವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡು ಪ್ರಭುವೇ. || ೩೫ ||

ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಹೇಳಿದನು - ಯುಷಿಗಳೇ! ತಾನೇ (ಆತ್ಮನು) ಪುತ್ರನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವನೆಂದು ವೇದವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅವಕ್ಕಾಗಿ ರೋಮಹರ್ಷನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗನು ನಿಮಗೆ ಪುರಾಣಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವನು. ಅವನಿಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಬಲವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೬ || ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನನು ನೀವುಗಳು ಬಯಸುವರೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮಗಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವೆನು. ತೀಯದೆ ನನ್ನಿಂದಾದ ಆಪರಾಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೂ ಹೇಳಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ತಾವು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದೀರಿ. || ೩೭ ||

ಯುಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮಗ ಬಲ್ವನ ಎಂಬ ಭಯಂಕರನಾದ ದಾನವನಿರುವನು. ಅವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಆಮಾಯಾಷ್ ಮತ್ತು ಪರ್ವಣಿ) ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಸತ್ಸವನ್ನು ಕಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. || ೩೮ || ಯವು ನಂದನನೇ! ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೀವು, ರಕ್ತ, ಆಮೇಧ್ಯ, ಮೂತ್ರ, ಮದ್ಯ, ಮಾಂಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಆ ವಾಸಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು. || ೩೯ || ಅನಂತರ ನೀನು ವಿಕಾಗ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಭಾರತವರ್ಷವನ್ನು ಸಂಚರಿಸು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. || ೪೦ ||

ಎಷ್ಟೆಂಬೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೭೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತಾಣಿ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಬಲದೇವಕಿಶ್ವರೇ ಬಲ್ವರವಧೋಚ್ಯುತಮೋನಾಮಾಪ್ತಾಪ್ತಕಿಶೋರಧ್ಯಾಯಃ || ೭೮ ||

ವಿಪ್ರತ್ಯೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬಲರಾಮನಿಂದ ಬಲ್ವಲನ ಸಂಹಾರ - ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ತತಃ ಪರ್ವಣ್ಯಪಾವೃತ್ತೇ ಪ್ರಚಂಡಃ ಪಾಂಸುವರ್ಷಣಃ |
ಭೀಮೋ ವಾಯುರಭೂದ್ರಾಜನ್ ಪೂಯಗಂಧಸ್ತು ಸರ್ವತಃ

|| ೧ ||

ತಸೋಽಮೇಧ್ಯಮಯಂ ವರ್ಷಂ ಬಲ್ವಲೇನ ವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ |
ಅಭವದ್ಭಜ್ಯತಾಲಾಯಾಂ ಸೋಽನ್ವದ್ಯಶ್ಚ ತೂಲಭೃಕ್

|| ೨ ||

ತಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಬೃಹತ್ಕಾಯಂ ಭಿನ್ನಾಜನಚಯೋಪಮಮ್ |
ತಸ್ತುತಾಮ್ರತಪಿತಾಶ್ಚಕ್ರಂ ದಂಷ್ಟೋ ಗ್ರಭ್ರುಕುಟೀಮುಖಮ್

|| ೩ ||

ಸಸ್ಮಾರ ಮುಸಲಂ ರಾಮಃ ಪರಶ್ಯನ್ವವಿದಾರಣಮ್ |
ಹಲಂ ಚ ದೈತ್ಯದಮನಂ ತೇ ತೂರ್ಣಮುಪಾಸ್ಮತುಃ

|| ೪ ||

ತಮಾಕೃಷ್ಯ ಹಲಾಗ್ರೇಣ ಬಲ್ವಲಂ ಗಗನೇಚರಮ್ |
ಮುಸಲೇನಾಹನತ್ಯದ್ವೋ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಬ್ರಹ್ಮದ್ರುಹಂ ಬಲಃ

|| ೫ ||

ಸೋಽಸುತದ್ವಿ ನಿರ್ಭಿನ್ನ ಲಲಾಟೋಽಸ್ಯಕ್ಷಮುತ್ಸೃಜನ್ |
ಮುಂಚನ್ನಾರ್ತಸ್ವರಂ ಶೈಲೋ ಯಥಾ ವದ್ರಹತೋಽರುಣಃ

|| ೬ ||

ಸಂಸ್ತುತ್ಯ ಮುನಯೋ ರಾಮಂ ಪ್ರಯುಜ್ಯಾವಿತಥಾಶಿಷಃ |
ಅಭ್ಯಷಿಂಚನ್ಮಹಾಭಾಗಾ ವೃತ್ರಘ್ನಂ ವಿಬುಧಾ ಯಥಾ

|| ೭ ||

ಜೈಜಯಂತೀಂ ದದುರ್ಮೂಲಾಂ ಶ್ರೀಧಾಮಾನ್ಮನ್ಮನಸಕುಲಾಮ್ |
ರಾಮಾಯ ವಾಸೋ ದಿವ್ಯೇ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ

|| ೮ ||

ಅಥ ತೈರಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಃ ಕೌಶಿಕೀಮೇತ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ |
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸರೋವರಮಗಾಧತಃ ಸರಯುರಾಸ್ರವತ್

|| ೯ ||

ಅನುಸ್ರೋತೇನ ಸರಯೂಂ ಪ್ರಯಾಗಮುಪಗಮ್ಯ ಸಃ |
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ದೇವಾದೀನ್ಮಗಾಮ ಪುಲಹಾಶ್ರಮಮ್

|| ೧೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಪರ್ವದಿವಸವು ಬಂದಾಗ ಭಯಂಕರ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸ ತೊಡಗಿತು. ಭೂಳಿನ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೀವಿನ ದುರ್ಗಂಧವು ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. || ೧ || ಬಳಿಕ ಬಲ್ವಲ ರಾಕ್ಷಸನು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ-ಮೂತ್ರಾದಿ ಅಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೨ || ದೊಡ್ಡದಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅವನು ಕಾಡಿಗೆಯ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದು ಕಾಯಿಸಿದ ಹಾವುದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ತಲೆದೊಡಲು, ಗಡ್ಡ-ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕೋರದಾಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಟಕ್ಕಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದಲೂ ಅವನ ಮುಖವು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಬಲರಾಮನು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವ ಮುಸಲಾಯುಧವನ್ನು, ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಹಲಾಯುಧ ವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸ್ಮರಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ದಲ್ಲೇ ಆ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳು ಬಲರಾಮನ ಕೈಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದುವು. || ೩-೪ || ಬಲರಾಮನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬಲ್ವಲ ದೈತ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಹಲಾಯುಧದಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಆ ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹಿಯ ಕಿರುಸ್ವನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ಮುಸಲಾಯುಧದಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಹಣೆ ಒಡೆದು, ರಕ್ತವನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಾ ವಜ್ರವಾತದಿಂದ ಗೈರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಪರ್ವತವು ಉರುಳುವಂತೆ ಅರ್ತಸ್ವರದಿಂದ ಬೊಬ್ಬರಿದು ಸತ್ತು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿದನು. || ೫-೬ || ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಮಹಾಭಾಗ್ಯ ಶಾಲಿಗಳಾದ ಮುನಿಗಳು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಎಂದೂ ವೃರ್ಥವಾಗದಿರುವ ಅಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಮತ್ತೆ ದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. || ೭ || ಅನಂತರ ಋಷಿಗಳು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಾಪ್ರೂಷಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಎಂದೂ ಬಾಡದಿರುವ, ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯವಾದ ಕೆಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. || ೮ ||

ಅನಂತರ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬಲರಾಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಕೌಶಿಕೀ ನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಸರಯೂ ನದಿಯ ಉಗಮವಾದ ಮೇನಸ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೯ || ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಯೂ ತೀರದಲ್ಲೇ ಮುಂದರಿಯುತ್ತಾ ತೀರ್ಥರಾಜ ಪ್ರಯಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ದೇವ-ಋಷಿ ಪಿತೃ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುಲಹಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೧೦ ||

ಗೋಮತೀಂ ಗಂಡಕೀಂ ಸ್ವಾಸ್ತಾವಿಪಾಶಾಂ ಶೋಣಿ ಆವೃತಃ |
ಗಯಾಂ ಗತ್ವಾ ಪಿತ್ವ ನಿಷ್ವಾ ಗಂಗಾಸಾಗರಸಂಗಮೇ || ೧೦ ||

ಉಪ್ಪಶ್ಚ ಮಹೇಂದ್ರಾದ್ರೌ ರಾಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಭಿವಾದ್ಯ ಚ |
ಸಪ್ತಗೋದಾವರೀಂ ವೇಣಾಂ ಪಂಪಾಂ ಭೀಮರಥೀಂ ತತಃ || ೧೧ ||

ಶೃಂದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಯೌ ರಾಮಃ ಶ್ರೀಶೈಲಂ ಗರಿತಾಲಯಮ್ |
ದ್ರವಿಡೇಷು ಮಹಾಪುಣ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾದ್ರಿಂ ವೇಂಕಟಂ ಪ್ರಭುಃ || ೧೨ ||

ಕಾಮೋಷ್ಣೀಂ ಪುರೀಂ ಕಾಂಚೀಂ ಕಾವೇರೀಂ ಚ ಸರಿದ್ಧರಾಮ್ |
ಶ್ರೀರಂಗಾಖ್ಯಂ ಮಹಾಪುಣ್ಯಂ ಯತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಹರಿಃ || ೧೩ ||

ಋಷಭಾದ್ರಿಂ ಹರೇಃ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಮಥುರಾಂ ತಥಾ |
ಸಾಮುದ್ರಂ ಸೇತುಮಗಮನ್ಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಮ್ || ೧೪ ||

ತತ್ರಾಯುತಮದಾದ್ಯೇನೂಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಹಲಾಯುಧಃ |
ಕೃತಮಾಲಾಂ ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀಂ ಮಲಯಂ ಚ ಕುಲಾಚಲಮ್ || ೧೫ ||

ತತ್ರಾಗಸ್ತ್ಯಂ ಸಮಾಸೀನಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯ ಚ |
ಯೋಜಿತಶ್ವೇನ ಚಾಶೀರ್ಭಿರನುಚ್ಛಾತೋ ಗತೋಽರ್ಣವಮ್ |
ದಕ್ಷಿಣಂ ತತ್ರ ಕನ್ಯಾಖ್ಯಾಂ ದುರ್ಗಾಂ ದೇವೀಂ ದದರ್ಶ ಸಃ || ೧೬ ||

ತತಃ ಫಾಲ್ಗುನಮಾಸಾದ್ಯ ಪಂಚಾಪ್ತರಸಮುತ್ತಮಮ್ |
ವಿಷ್ಣುಃ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಯತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗದ್ಗಮಾಯುತಮ್ || ೧೭ ||

ತತೋಽಭಿವ್ರಜ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಕೇರಲಾಯ್ತು ತ್ರಿಗರ್ತಕಾನ್ |
ಗೋಕರ್ಣಾಖ್ಯಂ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಯತ್ರ ಧೂರ್ಜಟೀಃ || ೧೮ ||

ಆರ್ಯಾಂ ದ್ವೈಪಾಯನೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೂರ್ಪಾರಕಮಗಾಧೃಲಃ |
ತಾಪೀಂ ಪಯೋಷ್ಣೀಂ ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾಮುಪ್ಪಶ್ಯಾಥ ದಂಡಕಮ್ || ೧೯ ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗಂಡಕೀ, ಗೋಮತೀ, ವಿಪಾಶಾ, ಶೋಣಿ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಪಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ, ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಗಂಗಾ-ಸಾಗರ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿ ತೀರ್ಥಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮರ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಸಪ್ತಗೋದಾವರೀ, ವೇಣಾ, ಪಂಪಾ ಧೀಮರಥೀ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಕಾರ್ತಿಕ ಸ್ವಾಮಿ ಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ ಪರಶಿವನ ನಿವಾಸವಾದ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದನು. ಬಳಿಕ ಬಲರಾಮನು ದ್ರವಿಡ ದೇಶದ ಪರಮ ಪುಣ್ಯಮಯ ವೇಂಕಟಾದ್ರಿ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಶಿವಕಾಂಚಿ ವಿಷ್ಣುಕಾಂಚಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುವ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. || ೧೧-೧೪ || ಅಲ್ಲಿ ರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಋಷಭ ಪರ್ವತ, ದಕ್ಷಿಣ ಮಥುರೆ ಹಾಗೂ ಮಹಾ ಮಹಾ ಪಾರ್ವತಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸೇತುಬಂಧದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದನು. || ೧೫ || ಅಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು. ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೃತಮಾಲಾ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಮಲಯಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೧೬ || ಅಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವಾದನ - ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಅಶೀರ್ವಾದ-ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಲರಾಮನು ದಕ್ಷಿಣ ಸಾಮುದ್ರದ ಯಾತ್ರೆ ಗೈದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಿದನು. || ೧೭ || ಅನಂತರ ಅವನು ಫಾಲ್ಗುಣತೀರ್ಥವಾದ ಅನಂತಶಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪಂಚಾಪ್ತರಸ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು. ಆ ತೀರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸದಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಲ ರಾಮನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದನು. || ೧೮ ||

ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತ್ರಿಗರ್ತದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿ ಸದಾ-ಸರ್ವದಾ ಶ್ರೀಶಂಕರನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುವ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನದರ್ಶನ ಮಾಡಿದನು. || ೧೯ || ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನೀರಿನಿಂದಾವೃತವಾದ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದ ಆರ್ಯಾ ದುರ್ಗಿಯ ದರ್ಶನಮಾಡಲು ಕೊಂಕಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಶೂರ್ಪಾರಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ತಾಪೀ, ಪಯೋಷ್ಣಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯಾ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೨೦ ||

ಪ್ರವಿಶ್ಯ ರೇವಾಮಗಮದ್ಭತ್ತ ಮಾಹಿಷ್ಯತೀ ಪುರೀ |
ಮನುತೀರ್ಥಮುಪ್ಪಶ್ಯ ಪ್ರಭಾಸಂ ಪುನರಾಗಮತ್ || ೨೦ ||

ಪ್ರತ್ಯಾ ದ್ವಿಷ್ಟಿಃ ಕಥ್ಯಮಾನಂ ಕುರುಪಾಂಡವಸಂಯುಗೇ |
ಸರ್ವರಾಜನ್ಯನಿಧನಂ ಭಾರಂ ಮೇನೇ ಹೃತಂ ಭುವಾ || ೨೧ ||

ಸ ಭೀಮದುರ್ಯೋಧನಯೋರ್ಗದಾಭ್ಯಾಂ ಯುದ್ಧತೋರ್ವೃಥೇ |
ವಾರಯಿಷ್ಯನ್ನಿವತನಂ ಜಗಾಮ ಯದುನಂದನಃ || ೨೨ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಮೌ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಾವಹು |
ಅಭಿವಾದ್ಯಾಭವಂಸ್ತೃಷ್ಣೇಂ ಕಂವಿವಕ್ಷುರಿಹಾಗತಃ || ೨೩ ||

ಗದಾಪಾಣೀ ಉಭೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂರಬ್ಧೌ ವಿಜಯೈಷಿಣೌ |
ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಚರಂತಾವಿದಮುಬ್ರವೀತ್ || ೨೪ ||

ಯುವಾಂ ತುಲ್ಯಬಲೌ ವೀರೌ ಹೇ ರಾಜನ್ ಹೇ ವೃಕೋದರ |
ಏಕಂ ಪ್ರಾಣಾಧಿಕಂ ಮನ್ಯೇ ಉತ್ಕೃತಂ ಶಿಕ್ಷಯಾಧಿಕಮ್ || ೨೫ ||

ತಸ್ಯಾದೇಕತರ್ಕೇಹ ಯುವಯೋಃ ಸಮವೀರ್ಯಯೋಃ |
ನ ಲಕ್ಷ್ಮತೇ ಜಯೋಽನ್ಯೋ ವಾ ವಿರಮತ್ಪಥಯೋ ರಣಃ || ೨೬ ||

ನ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಜಗ್ಮಹುರ್ಬುದ್ಧವೈರೌ ನೃಪಾರ್ಥಮ್ |
ಅನುಸ್ಮರಂತಾವನ್ಯೋನ್ಯಂ ದುರುಕ್ತಂ ದುಷ್ಕತಾನಿ ಚ || ೨೭ ||

ದಿಷ್ಟಂ ತದನುಮನ್ವಾನೋ ರಾಮೋ ದ್ವಾರ್ಧವತೀಂ ಯಯೌ |
ಉಗ್ರಸೇನಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೀತ್ಯೆಚ್ಛಾತ್ಮಿಭಿಃ ಸಮುಪಾಗತಃ || ೨೮ ||

ತಂ ಪುನರ್ನೈಮಿಷಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮೃಷಯೋಽಯಾಜಯಿನ್ಮದಾ |
ಕ್ರತ್ವಂಗಂ ಕ್ರತುಭಿಃ ಸರ್ವೈರ್ನಿವೃತ್ತಾಖಿಲವಿಗ್ರಹಮ್ || ೨೯ ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ನರ್ಮದಾ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿಷ್ಯತೀಪುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮನುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದನು. || ೨೦ || ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೌರವ-ಪಾಂಡವರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಂಶ ಕೃತ್ತಿಯರ ಸಂಹಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ದ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ಈಗ ಬಹಳಷ್ಟು ಭೂಭಾರವು ತಗ್ಗಿತೆಂದು ಅವನು ಅಂದುಕೊಂಡನು. || ೨೧ || ಮಹಾಭಾರತ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಕೊನೆಯ ದಿನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಬಲರಾಮನು ಅವರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೨೨ ||

ಬಲರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾರಾಜಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ, ಭಗವಾನ್ ಕ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅರ್ಜುನ - ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದರು. ಇವನು ಏನು ಹೇಳಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವನೋ ಎಂದು ಹೆದರುತ್ತಲೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೩ || ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನ ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತರಾಗಿ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ ನಿಡುತ್ತಾ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಪಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲರಾಮನು ಹೇಳಿದನು - || ೨೪ || ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರೇ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ವೀರರಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಬಲ-ಪೌರುಷಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ಭೀಮಸೇನನಲ್ಲಿ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನನು ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿರುವನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. || ೨೫ || ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಮಾನ ಬಲಶಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಒಬ್ಬನ ವಿಜಯ ಅಥವಾ ಪರಾಜಯವಾಗುವುದು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ವೃಥಾವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಡಿ. ಈಗ ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ. || ೨೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಲರಾಮನ ಮಾತು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹಿತಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ವೈರಭಾವವು ಅತೀವದೃಢವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬಲರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದಿನ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಕಟುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. || ೨೭ || ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು - 'ಇವರ ಪ್ರಾರಬ್ಧವೇ ಹೀಗಿದೆ' ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡದೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಸೇನರೇ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯರೂ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. || ೨೮ || ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುನಃ ಬಲರಾಮನು ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಋಷಿಗಳು ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾದ ಬಲರಾಮನಿಂದ ತುಂಬು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಿಜಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳು ಬಲರಾಮನ ಅಂಗಭೂತವೇ ಆಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಈ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವು ಕೇವಲ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. || ೨೯ ||

ತೇಭ್ಯೋ ವಿಶುದ್ಧವಿಜ್ಞಾನಂ ಭಗವಾನ್ ಭೃತರದ್ವಿಭುಃ |
ಯೇನೈವಾತ್ಮನೋ ವಿಶ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ವಿಶ್ವಗಂ ವಿದುಃ || ೩೦ ||

ಸ್ಮರತ್ಪಾವಪ್ತಭಸ್ಮಾತೋ ಜ್ಞಾತಿಬಂಧುಸುಹೃದ್ವೃತಃ |
ರೇಚೇ ಸ್ವಪ್ನೋತ್ಯ ಯೇವೇಂದುಃ ಸುವಾಸಾ ಸುಷ್ಪವಲಂಕೃತಃ || ೩೧ ||

ಈದ್ಭಗ್ವಿದಾನ್ಯಸಂಖ್ಯಾನಿ ಬಲಸ್ಯ ಬಲಶಾಲಿನಃ |
ಅನಂತಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ಮಾಯಾಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ಸಂಹಿ ಹಿ || ೩೨ ||

ಯೋಽನುಶ್ವರೇತ ರಾಮಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣ್ಯದ್ವೈತಕರ್ಮಣಃ |
ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರನಂತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ ದಯಿತೋ ಭವಾತ್ || ೩೩ ||

ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಬಲಭದ್ರನು ■ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ವಿಶುದ್ಧ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಜನ ರಲ್ಲರೂ ಈ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. || ೩೦ || ಅನಂತರ ಬಲ ರಾಮನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ರೇವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಯಜ್ಞಾಂತರಾನ್ವಿತ (ಅವಭೃತ) ಮಾಡಿ, ಸುಂದರವಾದ ಮೃಗಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿ ಸ್ವಪನ-ಸಂಬಂಧಿಗಳೊಡನೆ - ತನ್ನ ಬೆಳದಿಂಗೆ ಲಿಂದ ನೃತ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬೆಳಗುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಾಯ ಮಾನನಾದನು. || ೩೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಬಲ ರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅನಂತನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನ-ವಚನಗಳಿಗೆ ಅತಿಶಯವಾದುದು. ಅವನು ಲೀಲೆಗಾಗಿಯ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. ■ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಬಲರಾಮನ ಇಂತಹ ಅನಂತ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ನೀಡಬಲ್ಲರು ? || ೩೨ || ಅನಂತನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ, ಆದ ಅಮೃತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲ-ಪ್ರಾತಃಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಿರುವನು. || ೩೩ ||

ವಿಶ್ವಕ್ಸಂಭ್ರಮನಿವ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸುಗಮವು. || ೩೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾದಮಹಾಶ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ

• ಬಲದೇವತಾರ್ಥಯಾತ್ರಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ನಾಮ ವಿಶೋಭಾಶೀತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೪ ||

ವಿಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸುದಾಮನ ಸ್ವಾಗತ

ದಾಸೋವಾಚ

ಭಗವಾನ್ ಯಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ
ಮುಕುಂದಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ವೀರ್ಯಾಣ್ಯನಂತವೀರ್ಯಸ್ಯ
ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಹೇ ಪ್ರಭೋ || ೧ ||

ಕೋ ನು ಶ್ರುತ್ವಾಸ್ಯದ್ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತಮಶ್ಲೋಕಸತ್ಯಥಾಃ |
ನಿರಮೇತ ವಿಶೇಷಶ್ಲೋ ವಿಪಣ್ಣಃ ಕಾಮಮಾರ್ಗಾಃ || ೨ ||

ಸಾ ವಾಗ್ವಯಾ ತಸ್ಯ ಗುಣಾನ್ ಗೃಹೇತೇ
ಕರಾ ಚ ತತ್ಕರ್ಮಕರೌ ಮನುಷ್ಯ |
ಸ್ವರೇದ್ವಸಂತಂ ಸ್ವರಜಂಗಮೇಷು
ತೃಣೋತಿ ತಮ್ನೋಕಥಾಃ ಸ ಕರ್ಣಃ || ೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಮಹಾತ್ಮನೇ! ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶಕ್ತಿಯು ಅನಂತವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಧುರ್ಯ ಹಾಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೀಲೆಗಳೂ ಅನಂತವಾಗಿವೆ. ಅವು ಇದುವರಗೂ ವರ್ಣಿಸದಿರುವ ಅವನ ಇತರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಲು ನಾವು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. || ೧ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ಈ ಜೀವನು ವಿಷಯ ಸುಖವನ್ನು ಅಸುತ್ತು-ಅರಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ಬಾಣಗಳಂತೆ ಇವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಂಗಳಮಯ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ಶ್ರವಣಿಸಿದ ರಾಜ್ಯನಾದವನು ಅದರಿಂದ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ವಿಮುಖನಾದನು ? || ೨ || ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ವಾಗೆಯ ನಿಜವಾದ ವಾಣಿಯು. ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮಡಿಯುವ ಕೈಗಳೇ ನಿಜ ವಾದ ಕೈಗಳು. ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಮನಸ್ಸೇ ನಿಜವಾದ ಮನಸ್ಸು. ಭಗವಂತನ ಪುಣ್ಯಮಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಿವಿಗಳೇ ನಿಜವಾದ ಕಿವಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವು. || ೩ ||

ಶಿರಸ್ತು ತಸ್ಯೋಭಯಲಿಂಗಮಾನಮೇ-
 ತದೇವ ಯತ್ಕೃತಿ ತದ್ಧಿ ಚಕ್ಷುಃ |
 ಅಂಗಾನಿ ವಿಶ್ಲೋಕಫ ತಜ್ಜನಾನಾಂ
 ಪಾದೋದಕಂ ಯಾನಿ ಭಜಂತಿ ನಿತ್ಯಮ್ || ೪ ||

ಸೂತ ಉವಾಚ

ವಿಷ್ಣುರಾತೇನ ಸಂಪೃಷ್ಠೋ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣಃ |
 ನಾಸುದೇವೇ ಭಗವತಿ ನಿಮಗ್ನಹೃದಯೋಽಬ್ರವೀತ್
 || ೫ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಕೃಷ್ಣಸ್ಯಾಸೀತ್ಸೂತಾ ಕಕ್ಷಿದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮಃ |
 ವಿರಕ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ಪ್ರಕಾಂತಾತ್ಮಾ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ
 || ೬ ||

ಯದೃಚ್ಛಯೋಪಪನ್ನೇನ ವರ್ತಮಾನೋ ಗೃಹಾಶ್ರಮೀ |
 ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಕುಚೈಲಸ್ಯ ಕುತ್ಸಾಮಾ ಚ ತಥಾವಿಧಾ
 || ೭ ||

ಪತಿವ್ರತಾ ಪತಿಂ ಪ್ರಾಹ ಮ್ನಾಯತಾ ವದನೇನ ಸಾ |
 ದರಿದ್ರಾ ಸೀದಮಾಸಾ ಸಾ ವೇಪಮಾಸಾಭಿಗಮ್ಯ ಚ
 || ೮ ||

ನನು ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಭಗವತಃ ಸುಖಾ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛ್ರಯಃ ಪತಿಃ |
 ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶ್ಚ ತರಣ್ಯಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತ್ಸರ್ವಭಿಃ
 || ೯ ||

ತಮುಚೈಹಿ ಮಹಾಭಾಗ ಸಾಧೂನಾಂ ಚ ಪರಾಯಣಮ್ |
 ದಾಸ್ಯತಿ ದ್ರವಿಣಂ ಭೂರಿ ಸೀದತೇ ತೇ ಕುಟುಂಬಿನೇ
 || ೧೦ ||

ಅಶ್ವೇಽಧುನಾ ದ್ವಾರವತ್ಕಾಂ ಭೋಜವೃಷ್ಟ್ಯಂಧಕೇಶ್ವರಃ |
 ಸ್ಮರತಃ ಪಾದಕಮಲಮಾತ್ಮಾನಮಪಿ ಯಚ್ಛ್ರತಿ |
 ಕಿಂಸ್ವರ್ಗಕಾಮಾನ್ಸಜತೋ ನಾತ್ಯಭೀಷ್ಠಾನ್ ಜಗದ್ಗುರುಃ
 || ೧೧ ||

ಸ ವಿವಂ ಭಾರ್ಯಯಾ ವಿಶ್ಲೋ ಬಹುತಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿತೋ ಮೃದು |
 ಅಯಂ ಹಿ ಪರಮೋ ರಾಘ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕದರ್ಶನಮ್
 || ೧೨ ||

ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತನ್ನು ಭಗವಂತನ ಆಚಲ ಪ್ರತಿಮೆ ಎಂದು
 ಅರಿತು ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ತಲೆಯೇ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ತಲೆಯು.
 ಸರ್ವತ್ರ ಭಗವದ್ವಿಹಗ್ರವನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ವಾಸ್ತವವಾದ
 ಕಣ್ಣುಗಳು. ಭಗವಂತನ ಮತ್ತು ಅವನ ಭಕ್ತರ ಚರಣೋದಕವನ್ನು
 ಸೇವಿಸುವ ಅಂಗುಳೇ ನಿಜವಾದ ಅಂಗಗಳು. ನಿಜಹೇಳ
 ಬೇಕೆಂದರೆ ಅವನವರಾಗುವುದೇ ಸಾರ್ಥಕ ಜೀವನವು. ಅದುದ
 ರಿಂದ ಅವನ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ. || ೪ ||

ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳರಾ |
 ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿ
 ಗಳಾದ ಶ್ರೀಶುಕಮುನಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿ
 ಹೋಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಡೆದು ಅವರು ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ
 ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. || ೫ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
 ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪರಮಮಿತ್ರನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು.
 ಅವನು ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೂ, ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತನೂ,
 ಕಾಂತಚಿತ್ತನೂ, ಜೀತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿದ್ದನು. || ೬ || ಅವನು
 ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಗ್ರಹ- ಪರಿಗ್ರಹ
 ಎಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕ್ರಮಸಾರ ದೊರೆತುದರಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುತ್ತಿ
 ದ್ದನು. ಅವನ ವಸ್ತುಗಳು ಹರಿದು - ಹಳೆಯದಾಗಿದ್ದು ಕುಚೇಲ
 ನೆಂದೇ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಪತ್ನಿಯೂ
 ಅವನಂತೆ ಇದ್ದು ಪತಿಯಂತೆ-ಹುಸಿಯಿಂದ ಕೃತಕಾಗಿದ್ದಳು. || ೭ ||
 ದರಿದ್ರತೆಯ ಪ್ರತಿಮೂರ್ತಿಯಂತಿದ್ದ ದುಃಖಿತಳಾದ ಪತಿವ್ರತೆ
 ಯಾದ ಆಕೆಯು ಹುಸಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಪತಿಯ
 ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಡಿದ ಮುಖದಿಂದ ಸಂಕೋಚದಿಂದಲೇ
 ಹೀಗೆಂದಳು - || ೮ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ
 ಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿಮಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿರುವನು.
 ಅವನು ವಾಂಛಾಕಲ್ಪತರುಷೂ, ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
 ಪರಮಭಕ್ತನೂ ಆಗಿರುವನು. || ೯ || ಪರಮಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ
 ಆರ್ಯಪುತ್ರರೇ ! ಆ ಭಗವಂತನು ಸಂತರ ವಿತಮಾತ್ರ ಅಶ್ರಯ
 ನಾಗಿರುವನು. ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ನೀವು
 ಕುಟುಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ, ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಿತರಾಗಿರುವಿರಿ ಎಂದು
 ತಿಳಿದಾಗ ಅವನು ನಿಮಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವನು. || ೧೦ ||
 ಭೋಜ್ಯ ವೃಷ್ಟಿ ಅಂಧಕ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವರಿಗೆ
 ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಈಗ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ
 ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅವನು ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು
 ಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರು ವಾಗ ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
 ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಲಕ್ಷಕಿಲ್ಲದ (ಭಕ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೇನೂ
 ಬೇಕಿಲ್ಲ) ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಗಳನ್ನು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ದಯ
 ವಾಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ ? || ೧೧ || ಹೀಗೆ ಆ ಪತಿ
 ವ್ರತೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವುಬಾರಿ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
 ದಾಗ, ಸುದಾಮನೂ - ಧನದ ಮಾತರಲ್ಲಿ, ಅದರ ಭಗವಾನ್
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವಾಗುವುದೇ ! ಇಡೀ ಜೀವನದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ
 ಲಾಭವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. || ೧೨ ||

ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಮನಸಾ ಗಮನಾಯ ಮತಿಂ ದಧೇ |
ಅಪ್ಯಸ್ತುಪಾಯನಂ ಕಿಂಚಿದ್ಧರ್ಷೇ ಕಲ್ಯಾಣೇ ದೀಯತಾಮ್ || ೧೩ ||

ಯಾಚಿತ್ಪಾಚತುರೋ ಮುಷ್ಠಿನ್ ವಿಪ್ರಾನ್ ಪೃಥುಕಮುರಾನ್ |
ಚೈಲಖಂಡೇನ ತಾನ್ಪದ್ಧಾ ಭರ್ತ್ರೇ ಪ್ರಾದಾದುಪಾಯನಮ್ || ೧೪ ||

ಸ ತಾನಾದಾಯ ವಿಪ್ರಾನ್ ಪ್ರಯಯೌ ದ್ವಾರಕಾಂ ಕಿಲ |
ಕೃಷ್ಣಸಂದರ್ಶನಂ ಮಹ್ಯಂ ಕಥಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಚಿಂತಯನ್ || ೧೫ ||

ಶ್ರೀಣಿ ಗುಲ್ಮಾಸ್ತತೀಯಾಯ ತಿಸ್ರಃ ಕಕ್ಷಾಶ್ಚ ಸ ದ್ವಿಜಃ |
ವಿಪ್ರೋಽಗಮ್ಯಾಂಧಕವೃಷ್ಟೀಣಾಂ ಗೃಹೇಪ್ಪುಷ್ಪತಥರ್ಮಿಣಾಮ್ || ೧೬ ||

ಗೃಹಂ ದ್ವೃಷ್ಟಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಮಹಿಷೀಣಾಂ ಹರೇರ್ದ್ವಿಜಃ |
ವಿದೇಶೈಕತಮಂ ಶ್ರೀಮದ್ವತ್ಸಾನಂದಂ ಗೋ ಯಥಾ || ೧೭ ||

ತಂ ವಿಲೋಕ್ಯಾಬ್ಜಿತೋ ದೂರಾತ್ ಪ್ರಿಯಾಪರ್ಯಂಕಮಾಸ್ತುಃ |
ಸಹಗೋತ್ಥಾಯ ಚಾಭ್ಯೇತ್ಯ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಪರ್ಯಾಗ್ರಹೀಣ್ತುಧಾ || ೧೮ ||

ಸಖ್ಯುಃ ಪ್ರಿಯಸ್ಯ ವಿಪ್ರರ್ಷೀರಂಗಪಂಗಾತಿನಿವೃತಃ |
ಪ್ರೀತೋ ವ್ಯಮುಂಚದಭ್ಯಂದೂನ್ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪುಷ್ಪರೇಕ್ಷಣ || ೧೯ ||

ಅಭೋಪವೇಶ್ಯ ಪರ್ಯಂಕೇ ಸ್ವಯಂ ಸಖ್ಯುಃ ಸಮರ್ಪಣಮ್ |
ಉಪಹೃತ್ಯಾವನಿಚ್ಛಾಸ್ಯ ಪಾದೌ ಪಾದಾವನೇಜನೀಃ || ೨೦ ||

ಅಗ್ರಹೀಚೈರಸಾ ರಾಜನ್ ಭಗವಾನ್ ಲೋಕಪಾವನಃ |
ವೈಲಿಂಪದ್ವಿವ್ಯಗಂಧೇನ ಚಂದನಾಗುರುಕುಂಕುಮೈಃ || ೨೧ ||

ಧೂಪೈಃ ಸುರಭಿಭಿರ್ಮಿತ್ರಂ ಪ್ರದೀಪಾವಲಿಭಿರ್ಮುಧಾ |
ಅರ್ಚಿತಾಽವೇದ್ಯ ತಾಂಬೂಲಂ ಗಾಂ ಚ ಸ್ನಾತಮಬ್ರವೀತ್ || ೨೨ ||

ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅವನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು - ಕಲ್ಯಾಣೇ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿನಾದರೂ ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿದೆಯೇ ? ಇದ್ದರೆ ಕೊಡು. ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಎಂತ ಕಾಣುವುದು ? || ೧೩ || ಆಗ ■ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯು ಅಕ್ಕ-ವಕ್ಕದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮುಷ್ಟಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇಡಿತಂದು, ಒಂದು ಹರಕು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು. || ೧೪ || ಅನಂತರ ಆ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುದಾಮನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗುವನು. ನನಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ಎಂತಾಗುವುದು ಎಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದೊಡನೆ ■ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಮೂರು ಪೇನಾ ತುಕಡಿಗಳನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಭಗವದ್ವರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಅಂಧಕ, ವೃಷ್ಟಿ, ವಂಶೀಯ ಯಾದವರ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿದನು. || ೧೬ || ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ರಾಣಿಯರ ಅರಮನೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅರಮನೆಯೊಂದರೊಳಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿದಂತೆ ಅನಿಸಿತು. || ೧೭ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾದ ಕುಕ್ಕೇಣಿಯ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನನ್ನು ದೂರದಲ್ಲೇ ಕಂಡು ಮಂಚದಿಂದ ಇಳಿದು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಶರಣ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿದಬ್ಬಿಕೊಂಡನು. || ೧೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸುಖನಾದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನ ಅಂಗಸಂಗದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದಿತನಾದನು. ಅವನ ಕಮಲ ದಂತಿರುವ ಕೋಮಲ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯ ತೊಡಗಿದುವು. || ೧೯ || ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದು ತನ್ನ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರನ್ನು ವವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ವನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಆ ಚರಣೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಚಂದನ, ಅಗರು, ಕೇಸರಿ ಮುಂತಾದ ದಿವ್ಯ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿದನು. || ೨೦-೨೧ || ಮತ್ತೆ ಅವನು ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ಸುಗಂಧಿತ ಧೂಪದಿಂದ, ದೀಪಾವಳಿಗಳಿಂದ ಆರತಿಯನ್ನತ್ತಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ತಾಂಬೂಲ ಮತ್ತು ಗೋವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಮಧುರ ಮೆಚನಗಳಿಂದ ಮಿತ್ರನೇ ! ನೀನು ಬಂದುದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸ್ನಾತಿಸಿದನು. || ೨೨ ||

ಕುಚೈಲಂ ಮಲಿನಂ ಕ್ಷಾಮಂ ದ್ವಿಜಂ ಧಮನಿಸಂತತಮ್ |
ದೇವೀ ಪರ್ಯಚರತಾಕ್ಷಾಚ್ಚಾಮರವ್ಯಜನೇನ ವೈ || ೨೩ ||

ಅಂತಃಪುರದನೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃಷ್ಣೇನಾಮಲಕೀರ್ತಿತಾ |
ವಿಸ್ಮಿತೋಽಭೂದತಿಪ್ರೀತ್ಯಾ ಅವಧೂತಂ ಸಫಾಜಿತಮ್ || ೨೪ ||

ಕಿಮನೇನ ಕೃತಂ ಪುಣ್ಯಮವಧೂತೇನ ಭಕ್ತುಣಾ |
ಪ್ರಿಯಾ ಹೀನೇನ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಗರ್ಹಿತೇನಾಧಮೇನ ಚ || ೨೫ ||

ಯೋಽಸೌ ತ್ರಿಲೋಕಗುರುಣಾ ತ್ರಿನಿವಾಸೇನ ಸಂಪ್ರತಃ |
ಪರ್ಯಂಕಕ್ಷಾಂ ತ್ರಿಯಂ ಹಿತ್ವಾಪರಿಷ್ಕರ್ತೋಽಗ್ರಚೋ ಯಥಾ || ೨೬ ||

ಕಥಯಾಂಚಿತ್ತತುರ್ಗಾಥಾಃ ಪೂರ್ವಾ ಗುರುಕುಲೇ ಸಹೋಃ |
ಅತ್ಯನೋ ಲಲಿತಾ ರಾಜಸ್ವರೌ ಗೃಹ್ಯ ಪರಸ್ಪರಮ್ || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಅಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಗುರುಕುಲಾದ್ಯವತಾ ಲಬ್ಧದಕ್ಷಿಣಾತ್ |
ಸಮಾವೃತ್ತೇನ ಧರ್ಮಜ್ಞಭಾಯೋಽಥಾ ಸದೃಶೀ ನ ವಾ || ೨೮ ||

ಪ್ರಾಯೋ ಗೃಹೇಷು ತೇ ಚಿತ್ತಮಕಾಮವಿಹತಂ ತಥಾ |
ನೈವಾತಿಪ್ರೀಯಸೇ ವಿದ್ವಾನ್ಧನೇಷು ವಿದಿತಂ ಹಿ ಮೇ || ೨೯ ||

ಕೇಚಿತ್ಕುರ್ವಂತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಕಾಮೈರಹತಚೇತಸಃ |
ತೃಜಂತಃ ಪ್ರಕೃತೀರ್ಧೈವೀರ್ಯಥಾಹಂ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಮ್ || ೩೦ ||

ಕುಚೈದುರುಕುಲೇ ವಾಸಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನರಸಿ ನೌ ಯತಃ |
ದ್ವಿಜೋ ವಿಚ್ಛಾಯ ವಿಚ್ಛೇದಯಂ ತಮಸಃ ಪಾರಮಶ್ಚತೇ || ೩೧ ||

ಸ ವೈ ಸತ್ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದ್ವಿಜಾತೇರಿಹ ಸಂಭವಃ |
ಆದ್ಯೋಽಂಗ ಯತ್ರಾತ್ರಮಿಣಾಂ ಯಥಾಹಂ ಜ್ಞಾನದೋ ಗುರುಃ || ೩೨ ||

ಕುಚೈಲನು ಹರಿದ-ಹಸಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಶರೀರವು ದುರ್ಬಲವೂ ಮಲಿನವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಶರೀರದ ನರಗಳೆಲ್ಲ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತಹವನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ರುಕ್ಮಿಣೀ ದೇವಿಯೇ ಚಾಮರವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೨೩ || ಪವಿತ್ರ ಕೀರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅತಿಶಯ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಈ ಕುಚೈಲನಾದ ಅವಧೂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ವೀಯರೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. || ೨೪ || ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು - 'ಈ ನಿರ್ಧನನೂ, ನಿಂದನೀಯನೂ, ನಿಶೃಷ್ಟನೂ, ಭಿಕ್ಷುಕನೂ ಆದ ಈ ಅವಧೂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಏನು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದ್ದನೋ! ಅದರಿಂದ ಮೂರುಲೋಕದ ಗುರುವಾದ ತ್ರಿನಿವಾಸ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವತಃ ಇವನ ಆದರ-ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ನೋಡೇ! ಇವನು ತನ್ನ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪಳಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲರಾಮನಂತೆ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡನಲ್ಲ!' || ೨೫-೨೬ || ಪ್ರಿಯ ಪರಿಣಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇಬ್ಬರೂ ಕೈ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಜೀವನದ ಆನಂದ ದಾಯಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕುಹಾಕತೊಡಗಿದರು. || ೨೭ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಗುರುಕುಲದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ನೀನು ತನಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದೆಯಲ್ಲವೇ? || ೨೮ || ವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿದ್ವಾಂಸನೇ! ಧನಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಪ್ರೀತಿಯು ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. || ೨೯ || ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಜನರು ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ, ವಿಷಯ ವಾಸನೆಯು ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರದಿದ್ದರೂ ನನ್ನಂತೆ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. || ೩೦ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗಿನ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಿದೆಯೇ? ನಿಜವಾಗಿ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲೇ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ತಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. || ೩೧ || ಮಿತ್ರನೇ! ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಜನ್ಮದಾತ ತಂದೆಯು ಮೊದಲನೆಯ ಗುರು. ಅನಂತರ ಋಷಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಎರಡನೆಯ ಗುರುವು. ಪೂಜ್ಯನೇ ಆಗಿರುವನು. ಒಳಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಡುವ ಗುರುವು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿರುವನು. ವೇರ್ಣಾತ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಗುರುಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. || ೩೨ ||

ನನ್ನರ್ಥೋವಿದಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಮಹಾಮಿತ ।
ಯೇ ಮಯಾ ಗುರುಣಾ ವಾಚಾ ತರಂತ್ಯಜೋ ಭವಾರ್ಥಮ್ ॥ ೩೩ ॥

ಸಾಹಮಿಜ್ಯಾಪ್ರಚಾತಿಭ್ಯಾಂ ತಪೋಪತಮೇನ ವಾ ।
ತುಷ್ಕೇಯಂ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಾ ಗುರುಕುಕ್ಷುಪಯಾ ಯಥಾ ॥ ೩೪ ॥

ಅಪಿ ನಃ ಸ್ವಯಂಜೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತ್ತಂ ನಿವಸತಾಂ ಗುರೌ ।
ಗುರುದಾರ್ಪಣೋದಿತಾಸಾಮಿಂಧನಾಸಯನೇ ಕೃಷಿತ್ ॥ ೩೫ ॥

ಶ್ರವಿಷ್ಯಾಸಾಂ ಮಹಾರಣ್ಯಮಪೌಃ ಸುಮಹದ್ವಿಜಃ ।
ವಾತವರ್ಷಮಭೂತ್ತೀವ್ರಂ ನಿಷ್ಕುರಾಃ ಪ್ರಸಯಿಷ್ಯಮ್ ॥ ೩೬ ॥

ಸೂರ್ಯಶ್ಚಾಸ್ತಂ ಗತಸ್ತಾವತ್ತಮಸಾ ಚಾವೃತಾ ದಿಶಃ ।
ನಿಮ್ಮಂ ಕೂಲಂ ಜಲಮಯಂ ನ ಪ್ರಾಚ್ಛಾನ್ಯತ ಕಿಂಚನ ॥ ೩೭ ॥

ವಯಂ ಭೃತಂ ತತ್ರ ಮಹಾನಿಲಾಂಬುಧಿ-
ನಿಹನೃಮಾಸಾ ಮುಹುರಂಬುಸಂಪನ್ನೇ ।
ದಿಶೋಽವಿದಂತೋಽಥ ಪರಸ್ಪರಂ ವನೇ
ಗೃಹೇತಹಸ್ತಾಃ ಪರಿಬ್ರಿಮಾತುರಾಃ ॥ ೩೮ ॥

ಏಕದ್ವಿತ್ವಾ ಉದಿತೇ ರವೌ ಸಾಂದೀಪನಿಗುರಾಃ ।
ಅನ್ಯೇಷಮಾಗೋ ನಃ ಶಿಷ್ಯಾಸಾಚಾರ್ಯೋಽಪ್ಯದಾತುರಾಃ ॥ ೩೯ ॥

ಅಲೋಹೇ ಪುತ್ರಕಾ ಯೂಯಮಸ್ತದರ್ಭೋಽತಿಮುಚುತಾಃ ।
ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರೇಷ್ಟುಮನಾದೃತ್ಯ ಮತ್ತರಾಃ ॥ ೪೦ ॥

ಏತದೇವ ಹಿ ಸಚ್ಚಿತ್ಯೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಗುರುನಿಷ್ಯತಮ್ ।
ಯದ್ವೈ ವಿಶುದ್ಧಭಾವೇನ ಸರ್ವಾರ್ಥಾತ್ಕಾರ್ಪಣಂ ಗುರೌ ॥ ೪೧ ॥

ತುಷ್ಕೋಽಹಂ ಭೋ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸಂತು ಮನೋರಥಾಃ ।
ಭಂದಾಂಶ್ಯಯಾತಯಾಮಾನಿ ಭವನ್ತಿಹ ಪರತ್ರ ಚ ॥ ೪೨ ॥

ಪ್ರಿಯಸಖನೇ! ಗುರುವಿನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾನೇ ಆಗಿರುವೆನು. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಭವಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುವವರೇ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಮಾರ್ಥದ ನಿಜವಾದ ಕೋವಿದರಲ್ಲವೇ? ॥ ೩೩ ॥ ಶ್ರೀಯ ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿರೂಪದಿಂದ ಆತ್ಮನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಸದ್ಗುರುವಿನ ಸೇವಾ ಶುಕ್ರೂಷೆಗಳಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆ, ಗೃಹಸ್ಥರ ಧರ್ಮವಾದ ಪಂಚಮಹಾ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಾಗಲೀ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಧರ್ಮವಾದ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದಾಗಲೀ, ವಾಸಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಧರ್ಮವಾದ ತಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಲೀ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಧರ್ಮವಾದ ವಿಶ್ವತೆಯಿಂದಾಗಲೀ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೩೪ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಕ್ತಮನೇ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವು ನಿನಗೆ ನೆನಪಿದೆಯೇ! ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಗುರುವತ್ತೀಯರು ಸೌದೆಯನ್ನು ತರಲು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿದರು. ॥ ೩೫ ॥ ಆಗ ನಾವುಗಳು ನಿಬಿಡವಾದ ಕಾಡೊಂದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಅದು ಮಳೆಗಾಲವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಜಿರುಗಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯು ಕೊಡಗಿತ್ತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗು-ಸಿಡಿಲುಗಳು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ॥ ೩೬ ॥ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಅಸ್ತಮಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವು ಕವಿಯಿತ್ತು. ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ನೀರು ತುಂಬಹೋಗಿ ಹಳ್ಳವೆಲ್ಲಿದೆ? ತಿಟ್ಟಿಲ್ಲಿದೆ? ಎಂಬುದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ॥ ೩೭ ॥ ಅದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಳಯದಂತೆ ಇತ್ತು. ಜಿರುಗಾಳಿಯ ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಒಡೆಯುಂಟಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಪರಸ್ಪರ ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಯಗೊಂಡವರಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ॥ ೩೮ ॥ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದ ಸಾಂದೀಪನಿಮುನಿಗಳು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಬಂದು ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರು. ॥ ೩೯ ॥ ಅವರು ಹೇಳಿದರು - ಅಶ್ವರ್ಯ! ವಿನಚ್ಚರಿ! ಮಕ್ಕಳೇ! ನೀವು ನಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅವರವರ ಶರೀರವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ನಮ್ಮ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತರ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ॥ ೪೦ ॥ ಸತ್ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವಿಶುದ್ಧಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶರೀರವನ್ನು ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದೇ ಗುರುಗಳ ಋಣದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಇರುವ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ॥ ೪೧ ॥ ದ್ವಿಜ ಶಿರೋಮಣಿಗಳೇ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಮನೋರಥಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲಿ. ನೀವುಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ವೇದಾಧ್ಯಯನವು ನಿಮಗೆ ಸದಾಕಾಲ ಕಂಠಸ್ಥವಾಗಿದ್ದು ಈ ಲೋಕ-ಪರ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಕಲವಾಗದಿರಲಿ. ॥ ೪೨ ॥

ಇತ್ಯಂವಿಧಾನ್ಯನೇಕಾನಿ ವಸತಾಂ ಗುರುಜೇಶ್ವರು |
ಗುರೋರನುಗ್ರಹೇಣೈವ ಪುನೂನ್ಮೂರ್ಛಾ ಪ್ರಕಾಂತಯೇ || ೪೩ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ

ಕಿಮಸ್ಮಾಭಿರನಿವೃತ್ತಂ ದೇವದೇವ ಜಗದ್ಗುರೋ |
ಭವತಾ ಸತ್ಯಕಾಮೇನ ಯೇಷಾಂ ವಾಸೋ ಗುರಾವಘೋಶ್ || ೪೪ ||

ಯಸ್ಯಚ್ಛರೋಮಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇಹ ಅವಪನಂ ವಿಧೋ |
ಶ್ರೇಯಸಾಂ ತಸ್ಯ ಗುರುಷು ವಾಸೋಽತ್ಯಂತವಿಡಂಬನಮ್ || ೪೫ ||

ವಿಂಭತ್ತನಯ ಅಧ್ಯಾಯಃ ಸುಗುಣಃ || ೪೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಸುಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರುಷತ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಸುಧಾಮ ಸ್ತಂಭೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಶ್ರೀದಾಮಚರೀತೇ ಅಶೀತಿದೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೦ ||

ವಿಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸುಧಾಮನಿಗೆ ಐತ್ಸರ್ಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಸ ಇತ್ಥಂ ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯೇನ ಸಹ ಸಂಕಥಯನ್ ಹರಃ |
ಸರ್ವಭೂತಮನೋಽಭಿಜ್ಞಃ ಸ್ವಯಮಾನ ಉವಾಚ ತಮ್ || ೧ ||

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕೃಷ್ಣೋ ಭಗವಾನ್ಮಹಸನ್ನಿಯಮ್ |
ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ನಿರೀಕ್ಷಣೇನ್ನೈವ ಶ್ರೇಕ್ಷಣ್ ವಿಲು ಸತಾಂ ಗತಿಃ || ೨ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಕಿಮುಪಾಯಿನಮಾನೀತಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮೇ ಭವತಾ ಗೃಹಾತ್ |
ಅಣ್ವಶ್ಯಪಾಹೃತಂ ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಭೂರ್ಯೇವ ಮೇ ಭವತ್ |
ಭೂರ್ಯಶ್ಯಭಕ್ತೋಪಹೃತಂ ನ ಮೇ ತೋಪಾಯ ಕಲ್ಪತೇ || ೩ ||

ಶತ್ರುಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ |
ತದಹಂ ಭಕ್ತುಃ ಪಹೃತಮಶ್ವಾಮಿ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನಃ || ೪ ||

ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನೇ! ನಾವುಗಳು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ ದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಘಟಿ ದ್ದವು. ಸದ್ಗುರುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಶಾಂತಿಯ ಅಧಿ ಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣತೆಗೆ ತಲುಪುತ್ತಾನೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ || ೪೩ ||

ಸುಧಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು - ದೇವ ದೇವನಾದ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿದ ನೆನಗೆ ಇನ್ನು ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಲು ಉಳಿದಿದೆ? ಎಲ್ಲ ಕರ್ತವ್ಯ ಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. || ೪೪ || ಪ್ರಭುವೇ! ಭಂದೋ ಮಯವಾದ ವೇದವು ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಮೂಲಸ್ತೋತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ನಿನ್ನ ಶರೀರವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತಹ ನೀನು ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸು ವುದು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆಲೆಯ ಅಭಿನಯವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನಿದೆ? || ೪೫ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪ್ರಿಯಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿದಿ ರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಕ್ಲೇಶ ಗಳ ನಾಶಕನೂ, ಸಂತರ ವಿಶಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖನೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖ ನಾದ ಸುಧಾಮನನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಗುಳ್ಳು ವಿನೋದದಿಂದ ಇಂತೆಂದನು. || ೧-೨ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಿಯಸಖನೇ! ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಮನೆಯಿಂದ ಯಾವ ಉಪಹಾರವನ್ನು ತಂದಿರುವೆ? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತರು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸಣ್ಣದಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರೂ ನನಗೆ ಅದು ಬಹುದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು ಬಹಳಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಾನು ಅದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವುದಿಲ್ಲ || ೩ || ಭಕ್ತ ಪರಮಜನಾಗಿ ಫಲ, ಪುಷ್ಪ ವತ್ಸ, ನೀರು - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಆ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದ ಭಕ್ತನ ಪ್ರೇಮೋಪಹಾರವನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ || ೪ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತೋಽಪಿ ದ್ವಿಜಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರೀಡಿತಃ ಪತಯೇ ಶ್ರಿಯಃ |
ಪೃಥುಕಪ್ರಸೃತೀಂ ರಾಜನ್ ನ ಪ್ರಾಯಚ್ಛದವಾಚ್ಛುಖಃ || ೫ ||

ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮದೃಕ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶುಭಾಗಮನಕಾರಣಮ್ |
ವಿಜ್ಞಾಯಾಚಂಶಯನ್ನಾಯಂ ಶ್ರೀಕಾಮೋ ಮೂಢಬಹುರಾ || ೬ ||

ಪಶ್ಚಾಃ ಪತಿವ್ರತಾಯಾಸ್ತು ಸಮಾ ಪ್ರಿಯಚಿಹೀರ್ಷಯಾ |
ಪ್ರಾಶ್ನೋ ಮಾಮಸ್ಯ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸಂಪದೋಽಮರ್ತ್ಯದುರ್ಲಭಾಃ || ೭ ||

ಇತ್ಯಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ವಸನಾಚ್ಛೇರಬದ್ಧಾನ್ ದ್ವಿಜಸ್ಥನಃ |
ಸ್ವಯಂ ಜಹಾರ ಕಿಮಿದಮಿತಿ ಪೃಥುಕತಂದುಲಾನ್ || ೮ ||

ನನ್ನೇತದುಪನೀತಂ ಮೇ ಪರಮಪ್ರೀಣನಂ ಸುಖೇ |
ತರ್ಹಯಂತ್ಯಂಗ ಮಾಂ ವಿಶ್ವಮೇತೇ ಪೃಥುಕತಂದುಲಾಃ || ೯ ||

ಇತಿ ಮುಷ್ಟಿಂ ಸಕೃದ್ವಿಕ್ಷ್ಯಾ ದ್ವಿತೀಯಾಂ ಜಗ್ತುಮಾದದೇ |
ತಾವಚ್ಛೇದಗೃಹೇ ಹಸ್ತಂ ತತ್ತರಾ ಪರಮೇಷ್ಟಿ ನು || ೧೦ ||

ಏತಾವತಾಲಂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮವರ್ತಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಯೇ |
ಅಸ್ಮಿನ್ನೋಶೇಽಥವಾಮುಷ್ಟಿನ್ಯುಂಸ್ತಸ್ತೋಷಕಾರಣಮ್ || ೧೧ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಾಂ ತು ರಜನೀಮುಷ್ಣಾಚ್ಛುಕ್ತಮಂದಿರೇ |
ಭುಕ್ತ್ವಾಪೀತ್ವಾಸುಖಂ ಮೇನೇ ಆತ್ಮಾನಂ ಸ್ತುರ್ಗತಂ ಯಥಾ || ೧೨ ||

ಶೋಭೂತೇ ವಿಶ್ವಭಾವೇನ ಸ್ವನುಪೇಸಾಭಿವಂದಿತಃ |
ಜಗಾಮ ಸ್ಥಾಲಯಂ ತಾತ ಪಥ್ಯನುವ್ರದ್ಯ ನಂದಿತಃ || ೧೩ ||

ಸ ಚಾಲಬ್ಧಾ ಧನಂ ಕೃಷ್ಣಾನ್ನತು ಯೋಷಿತವಾನ್ ಸ್ವಯಮ್ |
ಸ್ವಗೃಹಾನ್ ಪ್ರೀಡಿತೋಽಗುಚ್ಯನ್ಮಹದ್ವರ್ತನನಿವೃತಃ || ೧೪ ||

ಅಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತಾ ಮಯಾ |
ಯದ್ವರಿದ್ರತಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯೋ ಬಿಭೃತೋಽಸು || ೧೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀಯಪತಿಯಾದ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಷ್ಟಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಸಂಕೋಚದಿಂದ ತರತಗ್ಗು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಪರೀಕ್ಷಿತ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕಾಣುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು. ಸುದಾಮನ ಅಗಮನದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವಹ ಹೃದಯದ ಮಾತೂ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. 'ಇವನಾದರೋ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ಇವನು ಎಂದಿಗೂ ಶ್ರೀಕಾಮನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಪತ್ನಿಯ ಮನಬಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ, ಆಕೆಯ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವನು. ಈಗ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆನು' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. || ೫-೭ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅವನ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಗಂಟನ್ನು 'ಇದೇನಿದು?' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೊಡು ಕೊಂಡನು. || ೮ || ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನಾದರೋ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ತಿಂಡಿಯನ್ನೇ ತಂದಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಸುದಾಮಾ! ಈ ಅವಲಕ್ಕಿಯು ಕೇವಲ ನನ್ನನ್ನೇ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಅಕ್ಕಾದರದಿಂದ ನುಡಿದನು. || ೯ || ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀಯು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆಕೆಯು ಏಕಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನಲ್ಲೇ ಪರಾಯಣ ಾಗಿದ್ದಳು. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಲಾರಳು. || ೧೦ || ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ! ಸಾಕು, ಸಾಕು! ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ನೀನು ತಂದಿರುವ ಈ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಷ್ಟೊಂದಲ್ಲೇ ನೀನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆ. || ೧೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸುದಾಮನು ಅಂದಿನ ಇರುಳನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದನು. ಅದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿತ್ತ ಮೃಷ್ಣಾನ್ನವನ್ನು ತಿಂದು, ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು, ನಾನು ವೈಕುಂಠವನ್ನೇ ಸೇರಿಸುವೆನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅನುಭವಿಸಿದನು. || ೧೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸುದಾಮನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಏನೂ ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಮಿತ್ರನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಬೇಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಚಿತ್ತದ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆನಂದಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ತೇಲುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. || ೧೩-೧೪ || ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು - ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಆನಂದದ ಮತ್ತು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವರೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಕಣ್ಗಾರೆ ಕಂಡೆನು. ಧನ್ಯ, ಧನ್ಯನಿವನು! ವಕ್ಷ್ಯಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನನ್ನಂತಹ ಕಡುಬಡವನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ! || ೧೫ ||

ಕ್ವಾಪಂ ದರಿದ್ರಃ ಪಾಪೀಯಾನ್ ಕೃತ್ಯಪ್ಪಃ ತ್ರೀನಿಕೇತನಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧುರಿತಿ ಸ್ವಾಹಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪರಿರಂಭಿತಃ
|| ೧೬ ||

ನಿವಾಸಿತಃ ಪ್ರಿಯಾದುಷ್ಠೈಃ ಪರ್ಯಂಕೇ ಭ್ರಾತರೋ ಯಥಾ |
ಮಹಿಷ್ಯಾ ವೀಚಿತಃ ಶ್ರಾತೋ ವಾಲವ್ಯಜನಹಸ್ತಯಾ
|| ೧೭ ||

ಕುಕ್ರುಷಯಾ ಪರಮಯಾ ಪಾದಸಂವಾಹನಾದಿಭಿಃ |
ಪೂಜಿತೋ ದೇವದೇವೇನ ವಿಹ್ರದೇವೇನ ದೇವವತ್
|| ೧೮ ||

ಸ್ವರ್ಗಪರ್ವರ್ಗಯೋಃ ಪುಷಾಂ ರೂಯಾಂ ಭುವಿ ಸಂಪದಾಮ್ |
ಕಾರ್ವಾಸಾಮಪಿ ಸಿದ್ಧೀನಾಂ ಮೂಲಂ ತಚ್ಚರಣಾರ್ಚನಮ್
|| ೧೯ ||

ಅಧನೋಽಯಂ ಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಾನ್ಯನ್ನುಚ್ಛಿರ್ಣ ಮಾಂ ಸ್ತರೇತ್ |
ಇತಿ ಕಾರುಣಿಕೋ ನೂನಂ ಧನಂ ಮೇಽಭೂರಿ ನಾದದಾತ್
|| ೨೦ ||

ಇತಿ ತಚ್ಚಿಂತಯನ್ನಂತಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ನಿಜಗೃಹಾಂತಿಕಮ್ |
ಒರ್ಯಾರ್ಣವಲೇನು ಸಂಕಾಶೈರ್ವಿಮೂಲೈಃ ಸರ್ವತೋ ವೃತಮ್
|| ೨೧ ||

ವಿಚಿತ್ರೋಪವನೋದ್ಯಾನೈಃ ಕೂಜದ್ವಿಜಕುಲಾಕುಲೈಃ |
ಶ್ರೇತುಲ್ಲಕ್ಷಮುದಾಂಭೋಜಕಹ್ಲಾರೋತ್ಪಲವಾರಿಭಿಃ
|| ೨೨ ||

ಮಪ್ಯಂ ಪ್ಲಂಚೈಃ ಪುಂಭಿಃ ಸ್ತುಭಿಶ್ಚ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಭಿಃ |
ಕಿಮಿದಂ ಕಸ್ಯ ವಾ ಸ್ಥಾನಂ ಕಥಂ ತದಿದಮಿತ್ಯಭೂತ್
|| ೨೩ ||

ಏವಂವಿಮೂಂಸಮಾಕಂ ತಂ ನರಾ ವಾರ್ಯೋಽಮರಪ್ರಭಾಃ |
ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣನ್ಮಹಾಭಾಗಂ ಗೀತವಾದ್ಯೇನ ಭೂಯಸಾ
|| ೨೪ ||

ಒತಿಸಾಗತಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪಶ್ಚುದ್ಧರ್ಷಾತಿಸಂಭ್ರಮಾ |
ವಿಪ್ರಾಮ ಗೃಹಾತ್ಪೂರ್ಣಂ ರೂಪಿಣೀ ತ್ರೀರಿವಾಲಯಾತ್
|| ೨೫ ||

ಆತ್ಮಂತ್ ಪಾಪಿಯೂ, ದಂದ್ರನೂ ಆದ ನಾನೆಲ್ಲಿ! ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ
ವಿಕಮಾತ್ರ ಅತ್ರಯನಾದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ! ಆದರೂ
ಅವನು 'ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ
ಸೇವಕೋಳುಗಳಿಂದ ಅಕ್ಕಿತ್ತೊಂಡನು. || ೧೬ || ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತನ್ನ
ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀ ದೇವಿಯು ಮಲಗುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ಮಂಚದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜ ಸಹೋದರನಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದನು.
ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೇಳಲಿ! ಬಳಲಿದ್ದ ನನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಅವನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೇ ತನ್ನ ಕೈಯಾರೆ
ಜಾಮರೆದೀಸಿ ನನ್ನ ಸೇವಮಾಡಿದಳು. || ೧೭ || ಆಹಾ! ದೇವತೆ
ಗಳಿಗೆ ಆರಾಧನಾಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟರೇವರೆಂದು
ಭಾವಿಸುವ ಪ್ರಭುವು ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನೊತ್ತಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ
ಲಂಚೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಂತ್ ಆದರದಿಂದ ದೇವತೆಯಂತೆ
ಪೂಜಿಸಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದನು. || ೧೮ || ಸ್ವರ್ಗ, ವೋಷ್ಠ ಪೃಥಿವಿ
ಮತ್ತು ರೂತಲದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಯೋಗ
ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಮೂಲಸಾಧನೆ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳ
ಪೂಜೆಯೇ ಆಗಿದೆ. || ೧೯ || ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪರಮ ದಯಾಳು
ವಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು - ಎಲ್ಲಾದರೂ ಈ ದರಿದ್ರನು ಧನವನ್ನು ಪಡೆದು
ಧನಮದವಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಮರೆಯದಿರಲಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಯೇ
ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. || ೨೦ ||

ಸುದಾಮನು ಹೀಗೆ ಆನಂದ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿ-ಬಾರಿಗೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಬಳಿಗೆ
ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಹಿಂದೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಜೋಪಡಿಯು
ಕಾಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ-ಚಂದ್ರರ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ
ತೇಜಸ್ಸಿನ ರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳವು
ಸಮಾವೃತವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅರಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಉಪವನಗಳೂ,
ಉದ್ಯಾನಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ
ವಿಧ-ವಿಧವಾದ ಬಣ್ಣದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಚಲಿ-ಪಿಲಿ
ಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ
ಕನ್ನದಿಲೆ, ಶಾವರೆ, ಕೆಂದಾವರೆಗಳೂ ಇದ್ದು ಅವು ಆತ್ಮಂತ್
ಜೋಳಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯರೂ, ಪುರುಷ
ಸಿಂಹರೂ ಸುಂದರವಾದ ವ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತರಾಗಿ
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ಸುದಾಮನು ಇದೇ
ನಿಜ ? ಇದು ಯಾರ ನಿವಾಸ ? ನಾನಿದ್ದ ಮನೆಯೇ ಇದಾಗಿದ್ದರೆ
ಇದು ಹೇಗಾಯಿತು ? ಹೀಗೆ ಶರ-ಪರಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ
ದನು. || ೨೧-೨೩ || ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾಗಿದ್ದ ನರ-ನಾರಿಯರು ಮಂಗಳ
ಗೀತ-ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ಯಾದ
ಸುದಾಮನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. || ೨೪ || ಪತಿದೇವನ ಆಗಮನ
ದಿಂದ ಸುದಾಮನ ಪಕ್ಕಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಆಕೆಯು
ಪತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲೂ, ಲಗು-ಬಗೆ
ಯಿಂದಲೂ ಮೇಲಿದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಕಮಲ
ವನದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿ
ದ್ದಳು. || ೨೫ ||

ಪತಿವ್ರತಾ ಪತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೇಮೋತ್ಕಂಠಾಶ್ರುರೋಚನಾ |
ಮೀರಿತಾಕ್ಷ್ಮನಮದ್ಭದ್ರಾಃ ಮನಸಾ ಪರಿಷ್ಕಾಜೇ || ೨೬ ||

ಪತ್ನೀಂ ನೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಪುರಂಶೀಂ ದೇವೀಂ ವೈಮಾನಿಕೀಮಿವ |
ದಾಸೀಸಾಂ ನಿಷ್ಯಕಂಠೀಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಭಾಂಶೀಂ ಸ ವ್ಯುಹಃ || ೨೭ ||

ಪ್ರೀತಃ ಸ್ವಯಂ ತಯಾ ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ನಿಜಮಂದಿರಮ್ |
ಮನಸ್ತಂಭತತೋಪೇತಂ ಮಹೇಂದ್ರಭವನಂ ಯಥಾ || ೨೮ ||

ಪಯಃಪೇನನಿಭಾಃ ಶಯ್ಯಾ ದಾಂತಾ ರುಕ್ಮಪರಿಚ್ಛದಾಃ |
ಪರ್ಯಂತಾ ಹೇಮದಂತಾನಿ ಚಾಮರವ್ಯವನಾನಿ ಚ || ೨೯ ||

ಅಸನಾನಿ ಚ ಹೈಮಾನಿ ಮೃದೂಪಸ್ತರಾಣಿ ಚ |
ಮುಕ್ತಾದಾಮವಿಲಂಬಿನಿ ವಿತಾನಾನಿ ದ್ವುಮಂತಿ ಚ || ೩೦ ||

ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪಕುಡೈಃ ಮಹಾಮಾರುತೇಷು ಚ |
ರತ್ನದೀಪಾ ಭ್ರಾಜಮಾನಾ ಲಲನಾರತ್ನ ಸಂಯುತಾಃ || ೩೧ ||

ವಿಲೋಕ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತತ್ರ ಸಮೃದ್ಧಿಃ ಸರ್ವಸಂಪದಾಮ್ |
ತರ್ಕಯಾಮಾಸ ನಿರ್ದಗ್ರಃ ಸ್ವಾಮೃದ್ಧಿಮತ್ಯತುಕೀಮ್ || ೩೨ ||

ನೂನಂ ಬತ್ಯತನ್ಮಮ ದುರ್ಭಗೃತ್
ತತ್ಪದ್ಧಂದ್ರಗ್ನ ಸಮೃದ್ಧಿಹೇತುಃ |
ಮಹಾವಿಭೂತೇರವಲೋಕತೋಽನ್ಯೋ
ನೈವೋಪಪದ್ಯೇತ ಯದೂತ್ತಮಸ್ಯ || ೩೩ ||

ನನ್ವಪ್ತವಾಗೋ ದಿತತೇ ಸಮಕ್ಷಂ
ಯಾಚಿಷ್ಠವೇ ಭೂರ್ಯಪಿ ಭೂರಿಭೋಜಃ |
ಪರ್ಜನ್ಯದತ್ತತ್ಯಯಿಮೀಕ್ಷಮಾಗೋ
ದಾತಾರ್ತಕಾಣಾಮೃಷಭಃ ಸಖಾ ಮೇ || ೩೪ ||

ಪತಿವೇದನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಪ್ರೇಮದ ಔತುಕ್ಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳು ಚಮ್ಮಿದುವು. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಆಕೆಯು ಪತಿದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. || ೨೬ ||

ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪತ್ನಿಯು ಚಿನ್ನದ ಹಾರ ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಸೇವಕಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನಸ್ಥಳಾದ ದೇವಾಂಗನೆಯಂತೆಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಸುದಾಮನು ವ್ಯುಹನಾದನು. || ೨೭ || ಅವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಂತಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಮಣಮಯ ಕಂಬಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಾದ ಅರಮನೆ ಯನ್ನು ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೨೮ || ಅಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಣ ಖಚಿತವಾದ ಮಂಚ ಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ನೊರೆಯಂತಿದ್ದ ಬೆಳೆಯ ಹಂಸಶೂಲಿಕಾ ತೆಲ್ಲಗಳು ಹಾಸಿದ್ದವು. ಚಿನ್ನದ ಹಿಡಿಗೆಗಳಿದ್ದ ಭತ್ತ-ಚಾಮರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. || ೨೯ || ಸ್ವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾದ ಮೆತ್ತೆಗಳು, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲು ಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಮೇಲ್ಬುಟ್ಟುಗಳೂ ಇದ್ದವು. || ೩೦ || ಆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಸ್ಥಳದ ಗೋಡೆಗಳು ಮರಕತ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದವು. ರತ್ನನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತಿವಿಗ್ರಹಗಳ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಣಿ ದೀಪಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. || ೩೧ || ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಯಾವ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುದಾಮನು - ತನ್ನ ಬಳಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಪತ್ತು ಹೇಗೆ ಬಂತು ? ಎಂದು ಗಹನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೩೨ || ನಾನು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಭಾಗ್ಯ ಹೀನನಾದ ದರಿದ್ರನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವೆನಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಂಡನು. ಪರಮೃತ್ಯುರ್ವಾಲಂಬಾದ ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಖಂಡಿತ ವಾಗಿಯೂ ಇರಲಾರದು. || ೩೩ || ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಕರುಣಾ ಪ್ರಸಾದವೇ ಆಗಿದೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೂರ್ಣ ಕಾಮನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅನಂತ ಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಬೇಡುವ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನರಿತು ಬಹಳಷ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮುಂದುಗಡೆ ವಿನನ್ನೂ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಯದುವಂಶಭೂಷಣ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನು ನಿಜವಾಗಿ - ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ತುಂಬುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಿದ್ದರೂ ಮೇಘಗಳು ರೈತನಿಗೆ ಕಾಣಿಸದೆ ಅವನು ಮಲಗಿದಾಗ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಸುರಿಸಿದರೂ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು ಎಂದುತಿಳಿಯುವಂತೆ. ■ ಮೇಘಗಳಿಂದಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಉದಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೩೪ ||

ಕಿಂಚಿತ್ಕರೋತುರ್ವಾಪಿ ಯತ್ಪ್ರದತ್ತಂ
ಸುಹೃತ್ಪ್ರತಂ ಫಲ್ಗುಣಿ ಭೂರಿಕಾರೀ ।
ಮಯೋಪನೀತಾಂ ಸ್ವಪುಷ್ಪಕಮುಷ್ಠಿಂ
ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಹೀತ್ ಪ್ರೀತಿಯುತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ ॥ ೩೫ ॥

ತಸ್ಯೈವ ಮೇ ಸೌಹೃದಸಖ್ಯಮೃತ್ರಿ
ದಾಸ್ಯಂ ಪುನರ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ಸ್ಯಾತ್ ।
ಮಹಾನುಭಾವೇನ ಗುಣಾಲಯೇನ
ವಿಷ್ವತ್ಸುಪ್ತುರುಹಪ್ರಸಂಗಃ ॥ ೩೬ ॥

ಭಕ್ತಾಯ ಚಿತ್ರ ಭಗವಾನ್ ಹಿ ಸಂಪದೋ
ರಾಜ್ಯಂ ವಿಭೂತೀರ್ನ ಸಮರ್ಥಯತ್ಯಜಃ ।
ಅದೀರ್ಘಬೋಧಾಯ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ಸ್ವಯಂ
ಪತ್ಯನ್ನಿಪಾತಂ ಧನಿನಾಂ ಮದೋದ್ರವಮ್ ॥ ೩೭ ॥

ಇತ್ಥಂ ವ್ಯವಹಿತೋ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಭಕ್ತೋಽತೀವ ಜನಾರ್ದನೇ ।
ವಿಷಯಾನ್ ಚಾಯಯಾ ತಕ್ಷನ್ ಬುಭುಚೇ ನಾಪಲಂಘಿತಃ
॥ ೩೮ ॥

ತಸ್ಯ ವೈ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಹರೇರ್ಯಜ್ಞಪತೇಃ ಪ್ರಭೋಃ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪ್ರಭವೋ ದೈವಂ ನ ತೇಭ್ಯೋ ವಿದ್ಯತೇ ಪರಮ್
॥ ೩೯ ॥

ವಿವಂ ಸ ವಿಶ್ವೋ ಭಗವತುಹೃತ್ತದಾ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಪ್ನತ್ಯೈರಜಿತಂ ಪರಾಜಿತಮ್ ।
ತದ್ವಾಸವೇಗೋದ್ಧೃತಾತ್ಮಬಂಧನ-
ಸ್ತದ್ವಾಸು ಲೇಭೇಽಚಿರತಃ ಸತಾಂ ಗತಿಮ್ ॥ ೪೦ ॥

ವಿತದ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋದೇವಸ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಣತಾಂ ನರಃ ।
ಽಬ್ರೂವೋ ಭಗವತಿ ಕರ್ಮಬಂಧಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ
॥ ೪೧ ॥

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸಮಿನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನಂತವಾಗಿ ಕರುಣಿಸಿ
ದರೂ ಅಲ್ಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವನು. ಅವನ ಪ್ರೇಮಿಭಕ್ತರು ಅವನಿ
ಗಾಗಿ ಎನಾದರೂ ಕಿಂಚಿತ್ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವನು ಅಪಾರವೆಂದು
ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಹಿಡಿ
ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು; ಆದರೆ ಉದಾರಶಿರೋಮಣಿಯಾದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ಅತಿದೊಡ್ಡ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ
ಆದರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಂದುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ! ॥ ೩೫ ॥ ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖಿನಾದ, ಮಹಾನುಭಾವನಾದ,
ಸಮಸ್ತ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಏಕಮಾತ್ರ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನೊಬ್ಬನ ಸೌಹೃದ, ಸಖ್ಯೆ, ಮೈತ್ರಿ, ದಾಸ್ಯಗಳು ಅಭಿಸರಿಸಿ.
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಅನು
ರಾಗವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಇರಲಿ. ಅವನ ಪ್ರೇಮಿ ಭಕ್ತರ ಸತ್ತಂಗ
ದೊರೆಯುತ್ತಾ ಇರಲಿ. ॥ ೩೬ ॥ ಅಜನ್ಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಸಂಪತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳ ದೋಷವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವನು. ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಧನಮಡದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಥವಾತನ
ವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದ ತನ್ನ
ಭಕ್ತನು ಬಯಸಿದರೂ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ರಾಜ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು,
ವಶ್ಯಾರ್ಥ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು
ಅವನ ಪರಮ ಕರೂಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೩೭ ॥ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಸುದಾಮನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ತ್ಯಾಗಪೂರ್ವಕ
ಅನಾಸಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಗವತ್ಸಾಧ
ರೂಪವಾಗಿ ದೊರಕೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಡಗಿದನು.
ಹೀಗೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಅವನ ಪ್ರೇಮ-ಭಕ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ
ಹೋದವು. ॥ ೩೮ ॥

ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ದೇವದೇವನೂ, ಭಕ್ತಭಯಹಾರಿಯೂ,
ಯಜ್ಞಪತಿಯೂ ಆದ ಪ್ರಭುವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತನ್ನ
ಇಷ್ಟದೇವರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ
ಮಿಗಿಲಾದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ॥ ೩೯ ॥
ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾದ ಸುದಾಮನು-ಯಾರಿಂದಲೂ
ಜಯಿಸಲ್ಪಡದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಸೇವಕರಾದ ಭಕ್ತರಿಂದ
ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾ
ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಧ್ಯಾನದ ಅವೇಗದಿಂದ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಗಂಟು
ಕಳಚಿಹೋಗಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಸಂಕರಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ
ಆತ್ರಯನಾದ ಭಗವಂತನ ಧಾಮವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ॥ ೪೦ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವರೆಂದು ಭಾವಿಸುವ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವವನಿಗೆ
ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಭಾವವು ಉಂಟಾಗಿ, ಅವನು
ಕರ್ಮಬಂಧವಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವನು. ॥ ೪೧ ॥

ಎಂಭತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೮೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಗಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಪ್ರಭುಕೋಪಾಯಾ ನಮಃ ವಿಶಾಖೇತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೮೧ ॥

ಎಂಬತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದುದು

ಶ್ರೀಮತ ಉವಾಚ

ಅಧೈಕದಾ ದ್ವಾರವತ್ಕಾಂ ವಸತೋ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ |
ಸೂರ್ಯೋಪರಾಗಃ ಸುಮಹಾನಾಸಿತ್ಯಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ಯಥಾ || ೧ ||

ತಂ ಚ್ಚಾತ್ಮಾ ಮನುಜಾ ರಾಜನ್ ಪುರಸ್ತಾದೇವ ಸರ್ವತಃ |
ಸಮಂತಪಂಚಕಂ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಯಯುಃ ಶ್ರೇಯೋವಿಧಿಕ್ಷಯಾ || ೨ ||

ನಿಕ್ಷೇತ್ರಿಯಾಂ ಮಹೀಂ ಕುರ್ವಣ್ರಾಮಃ ಶಸ್ತ್ರವೃತಾಂ ವರಃ |
ನೃಪಾಣಾಂ ರುಧಿರೋಘೋ ಯತ್ರ ಚಕ್ರೇ ಮಹಾಹ್ರದಾನ್ || ೩ ||

ತಗ್ಗೇ ಚ ಭಾವಾನ್ತಾಮೋ ಯತ್ರಾಸ್ತೌರ್ವ್ಯೋಽಪಿ ಕರ್ಮಣಾ |
ಲೋಕೈಃ ಗ್ರಾಹಯನ್ನೀಶೋ ಯಥಾನ್ಯೋಽಭಾಪನುತ್ಪಯೇ || ೪ ||

ಮಹತ್ಕಾಂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ತತ್ರಾಗನ್ ಭಾರತೀ ಪ್ರಚಾಃ |
ವೃಷ್ಣಯಶ್ಚ ತಥಾಕ್ರೂರಮರುದೇವಾಹುಕಾದಯಃ || ೫ ||

ಯಯುರ್ಭಾರತ ತತ್ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಸ್ವಮುಖಂ ಕ್ಷಪಯಿಷ್ಯವಃ |
ಗದಶ್ಚದ್ವೈಮ್ನಸಾಂಬಾದ್ಯಾಃ ಸುಚಂದ್ರಶುಕಸಾದಣೈಃ || ೬ ||

ಅಸ್ತೇಽನಿರುದ್ಧೋ ರಕ್ಷಾಯಾಂ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಯೂಥಪಃ |
ತೇ ರಥೈರ್ದೇವಧಿಷ್ಠಾಭೈರ್ಹರ್ಯೈಶ್ಚ ತರಲಪ್ಲವೈಃ || ೭ ||

ಗಚ್ಛೇನ್ದದ್ವಿರಭ್ರಾಭೈರ್ನೃಭಿರ್ವಿದ್ಯಾಧರದ್ವೈಃ |
ವೈರೋಚಂಶ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪಥಿ ಕಾಂಚನಮಾಲಿನಃ || ೮ ||

ದಿವ್ಯಸ್ತಗ್ವಸ್ತ್ರ ಸನ್ನಾಹಾಃ ಕಲಶೈಃ ಪೇಚರಾ ಇವ |
ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ಉಪೋಷ್ಯ ಸುಸಮಾಹಿತಾಃ || ೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಹೀಗೆ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡು
ತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಾಶಕಾಲದೋಷಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ
ಪೂರ್ಣಗ್ರಾಸ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. || ೧ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಮಂತಪಂಚಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ
(ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ)ಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದರು. || ೨ || ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ
ಪರಶುರಾಮನು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ
ರಾಜರ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿಯಿಂದಲೇ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕುಂಡಗಳನ್ನು
ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅದೇ ಸ್ವಮಂತಪಂಚಕ ಕ್ಷೇತ್ರವು. || ೩ ||
ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ವಾವರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ
ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಪರಶು
ರಾಮನು - ತನಗೂ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ
ದಿದ್ದರೂ ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಮಹಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. || ೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಮಹತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ■ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತವರ್ಷದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಪ್ರಜೆಗಳು
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಬರ, ಮಸುದೇವ,
ಉಗ್ರಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರೂ, ಗದ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ
ಸಾಂಬರೇ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಯುದ್ಧವಂಶೀಯರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ
ಪಾವಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು.
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಅನಿರುದ್ಧ ಮತ್ತು ಯಾದವ ಸೇನಾಪತಿ ಕೃತ
ವರ್ಮ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸುಚಂದ್ರ, ಶುಕ, ಸಾರಣ ಮೊದಲಾದವ
ರೊಡನೆ ನಗರದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು.
ಯಾದವರು ಮೊದಲೇ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ
ದ್ದರು. ಈಗ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಸರಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳನ್ನೂ,
ಬಹುಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವರ ಕೋಪ
ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಸದೃಶ
ವಾದ ರಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಚಲಿಸುವ
ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಮೇಘಸದೃಶವಾದ ಫೀಕಡುತ್ತಿದ್ದ
ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರಿಗೆ ಸದೃಶರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ
ಒಯ್ಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮಡದಿಯ
ರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೇ ಯಾತ್ರೆ
ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಯುದ್ಧವಂಶೀಯರು
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ ವಿಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
ಮಾಡಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಿದ್ದು ಗ್ರಹಣದ ಪರ್ವಕಾಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
ತ್ತಿದ್ದರು. || ೫-೯ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದದುರ್ಧೇನೋರ್ವಾಸುತ್ಯಗ್ರಾಕೃಮಾಲಿನೀಃ |
ರಾಮಹೃದೇಷು ವಿಧಿವತ್ಸುನರಾಪ್ತೈಶ್ಚ ವೃಷ್ಣಯಃ || ೧೦ ||

ದದುಃ ಸ್ವಸ್ತಂ ದ್ವಿಜಾಗ್ರೇಭ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣೇ ನೋ ಭಕ್ತಿರಸ್ತುತಿ |
ಸ್ವಯಂ ಚ ತದನುಚ್ಛಾತಾ ವೃಷ್ಣಯಃ ಕೃಷ್ಣದೇವತಾಃ || ೧೧ ||

ಭುಕ್ತೋಪವಿವಿತುಃ ಕಾಮಂ ಸ್ವಿಕ್ಷ್ಯಾಂಯಾಂಘ್ರಪಾಂಘ್ರಪು |
ತತ್ರಾಗತಾಂಸ್ತೇ ದದೃಶುಃ ಸುಹೃತ್ಸಂಬಂಧಿನೋ ನೃಪಾನ್ || ೧೨ ||

ಮತ್ತೋಽಪೀನರಕೌಶಲ್ಯವಿದರ್ಭಕುರುಸ್ಯಂಜಯಾನ್ |
ಕಾಂಭೋಜಕೈಕಯಾನ್ಮದ್ರಾನ್ ಕುಂಠೀನಾಸರ್ತಕೇರಲಾನ್ || ೧೩ ||

ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚೈವಾತ್ಮಪಕ್ಷೀಯಾನ್ ಪರಾಂಶ್ಚ ಕಶತೋ ನೃಪ |
ಸಂದಾದೀನುಹೃದೋ ಗೋಪಾನ್ ಗೋಪೀಶ್ಚೋತ್ಕಂಠಾಪ್ತರಮ್ || ೧೪ ||

ಅನ್ಯೋನ್ಯಸಂದರ್ಶನಹರ್ಷರಂಹಸಾ
ಪ್ರೋತುಲ್ಲಹೃದ್ವತ್ಸರೋರುಹಪ್ರಿಯಃ |
ಅಶ್ಲಿಷ್ಯ ಗಾಢಂ ನಯನ್ತಃ ಸ್ವಪದ್ವಲಾ
ಕೃಷ್ಣತ್ವಪೋ ರುದ್ಧಗಿರೋ ಯಯುರ್ಮುಧಮ್ || ೧೫ ||

ಸ್ವಿಯುಕ್ತ ಸಂವಿಕ್ತ ಮಿಥೋಽಪಿಸೌಹೃದ-
ಸ್ಥಿತಾಮಲಾಪಾಂಗದೃತೋಽಭಿರೇಭಿರೇ |
ಸ್ತನ್ಯಃ ಸ್ತನಾನ್ಯುಂಕುಮಪಂಕರೂಪಿತಾನ್
ನಿಹತ್ಯ ದೋರ್ಭಿಃ ಪ್ರಣಯಾಶ್ರುರೋಚನಾಃ || ೧೬ ||

ತಪೋಽಭಿವಾದ್ಯ ತೇ ವೃದ್ಧಾನ್ಯವಿಷ್ಣೈರಭಿವಾದಿತಾಃ |
ಸ್ವಾಗತಂ ಕುಶಲಂ ಪೃಷ್ಠಾ ಚಪ್ತಃ ಕೃಷ್ಣಕಥಾ ಮಿಥಃ || ೧೭ ||

ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೇ ವಸ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಸರಗಳಿಂದಲೂ ಸಮ ಲಂಕೃತವಾದ ಗೋಪುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದರು. ಗ್ರಹಣದ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಯಾದವರು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ಸತ್ತಾತ್ರರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಾನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಆಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿ ಇರುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟದೇವನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಯದುವಂಶೀಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಭೋಜನಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ದಟ್ಟವಾದ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ತಂಪಾದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ದಿಡಾರ ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಯಾದವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಸುಹೃದರನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೧೦-೧೨ || ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯ, ಉಪೀನರ, ಕೋಶಲ, ವಿದರ್ಭ, ಕುರು, ಸ್ಯಂಜಯ, ಕಾಂಭೋಜ, ಕೈಕಯ, ಮದ್ರ, ಕುಂಠಿ, ಅನರ್ತ, ಕೇರಳ, ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರೆ ಅನೇಕ ದೇಶದ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮತ್ತು ಶತ್ರುವಕ್ಕದ ನೂರಾರು ರಾಜರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇದಲ್ಲದೆ ಪರಮ ಹಿತ್ಯಪಿ ನಂದರಾಜ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಉತ್ಕಂಠಿತರಾದ ಗೋಪಿಯರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಯಾದವರು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. || ೧೩-೧೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪರಸ್ಪರ ದರ್ಶನ, ಮಿಲನ, ವಾರ್ತಾಲಾಪದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಹಳ ಆನಂದ ವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯ-ಕಮಲ ಹಾಗೂ ಮುಖ-ಕಮಲಗಳು ಅರಳಿದವು. ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಬರಸೆಳೆದು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ರೋಮಾಂಚನವುಂಟಾಗಿ ಪ್ರೇಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಗಂಟಲು ಬಗಿದು ಕೊಂಡಿತು. ಸಮಸ್ತರೂ ಆನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರು. || ೧೫ || ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಮೋಡಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದಭರಿತರಾದರು. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಸೌಹಾರ್ದಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನೋಟದಿಂದ ಅನುರಾಗವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಗಿದಪ್ರಿಕೊಂಡಾಗ ಕುಂಕುಮ ಲಿಪ್ತವಾದ ಕುಚಗಳಿಂದ ಕುಚಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಾ, ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ನಲಿದಾಡಿದರು. || ೧೬ || ಅನಂತರ ತಮಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ತಮಗಿಂತ ಕಿರಿಯವರಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ, ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಧುರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. || ೧೭ ||

ಪೃಥಾ ಭ್ರಾತೃಸ್ತೃಪ್ತೀಶ್ಚ ತುಪ್ರಾಸ್ತೃಪ್ತರಾವಪಿ |
ಭ್ರಾತೃಪತ್ನೀರ್ಮುಕುಂದಂ ಚ ಜಹೌ ಸಂಕಥಯಾ ಕುಚಃ

|| ೧೮ ||

ಕುಚ್ಛವಾಚ

ಆರ್ಯ ಭ್ರಾತರಹಂ ಮನ್ಯೇ ಆತ್ಮಾನದುಕ್ಯತಾಪಿಸಮ್ |
ಯದ್ವಾ ಅಪು ಮದ್ಭಾರ್ತಾಂ ನಾನುಸ್ಮರಥ ಸ್ತುಮಾಃ

|| ೧೯ ||

ಸುಹೃದೋ ಜ್ಞಾತಯಃ ಪುತ್ರಾ ಭ್ರಾತರಃ ಪಿತರಾವಪಿ |
ನಾನುಸ್ಮರಂತಿ ಸ್ವಜನಂ ಯಸ್ಯ ದೈವಮದಕ್ಷಿಣಮ್

|| ೨೦ ||

ಮುದೇವ ಉವಾಚ

ಅಂಬ ಮಾಸ್ತಾನಸೂಯೀಥಾ ದೈವಕ್ರೇದನಕಾಸ್ತರಾನ್ |
ಕಶಸ್ಯ ಹಿ ಮತೇ ಲೋಕಃ ಕುರುತೇ ಕಾರ್ಯತೇಽಪವಾ

|| ೨೧ ||

ಕಂಸಪ್ರತಾಪಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ವಯಂ ಯಾತಾ ದಿಶಂ ದಿಶಮ್ |
ಏತರ್ಥೇವ ಪುನಃ ಸ್ಥಾನಂ ದೈವೇನಾಸಾದಿತಾಃ ಸ್ವಃ

|| ೨೨ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಮುದೇವೋಗ್ರಸೇನಾಧ್ಯೈರ್ಯದುಭಿಶ್ಚೇಽರ್ಚಿತಾ ಸ್ವಪಾಃ |
ಅಸನ್ನಚ್ಚುತಸಂದರ್ಶಪರಮಾನಂದನಿರ್ವೃತಾಃ

|| ೨೩ ||

ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣೋಽಂಬಕಾಪುತ್ರೋ ಗಾಂಧಾರೀ ಸಹಿತಾ ತಥಾ |
ಸದಾರಾಃ ಪಾಂಡವಾಃ ಕುಂತೀ ಸೃಂಜಯೋ ವಿಮರಃ ಕೃಪಃ

|| ೨೪ ||

ಕುಂತಿಭೋಜೋ ವಿರಾಟಶ್ಚ ಭೀಷ್ಮಕೋ ನಗ್ನಜಿನ್ಮಹಾನ್ |
ಪುರುಜದ್ವೃಪದಃ ಶಲ್ಯೋ ದೃಪ್ತಕೇತುಃ ಸ ಕಾಶಿರಾಟ್

|| ೨೫ ||

ದಮಘೋಷೋ ವಿಕಾರಾಕ್ಷೋ ಮೃಥಿಲೋ ಮದ್ರಕೇಕಯಿ |
ಯುಧಾಮನ್ಯುಃ ಸುಕರ್ಮಾ ಚ ಸುರುತಾ ಬಾಹ್ಲಿಕಾದಯಃ

|| ೨೬ ||

ರಾಜಾಸೋ ಯೇ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಕುಪ್ರತಾಃ |
ಶ್ರೀನಿಕೇತಂ ವಪುಃ ತೌರೇಃ ಸ್ಪೃಹಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಸ್ಕಿತಾಃ

|| ೨೭ ||

ಅಥ ತೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಾಪ್ತಸಮರ್ಹಣಾಃ |
ಪ್ರತಪಂಸುರ್ಮುರಾ ಯುಕ್ತಾ ವೃಷ್ಟೀನ್ಮೃಗಪರಿಗ್ರಹಾನ್

|| ೨೮ ||

ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ | ಕುಂತಿಯು ಮುದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಸಹೋದರ-ಸಹೋದರಿಯರನ್ನೂ ಅವರ ಪುತ್ರರನ್ನೂ ತಂದೆ ತಾಯಿ, ಅತ್ತಿಗೆಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮೊತಾಡಿ ತನ್ನ ದುಃಖವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತಳು. || ೧೮ ||

ಕುಂತಿಯು ಮುದೇವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು - ಆಣ್ಣಾ! ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳೇ ಸರಿ. ನನ್ನ ಒಂದೂ ಆಡೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಾಧು-ಸ್ವಭಾವದ ಸಜ್ಜನ ಸಹೋದರರೂ ಅಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ದುಖಿದ ಮತೇನಿರಬಹುದು ? || ೧೯ || ಆಣ್ಣಾ! ದೈವವು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದಾಗ ಅಂತಹವರನ್ನು ಸ್ವಜನರು, ಸಂಬಂಧಿಗಳು, ಪುತ್ರರು, ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು, ಸಹೋದರರು ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮದೇನೂ ದೋಷವಿಲ್ಲ. || ೨೦ ||

ಮುದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ತಂಗೀ! ಬೇಸರಪಡಬೇಡ. ನಮ್ಮಿಂದ ಬೇರೆ ಎಂದು ಎಣಿಸಬೇಡ. ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ದೈವದ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದ ಗೊಂಬೆಗಳು. ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಈಶ್ವರನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು ಕರ್ಮಮಾಡುತ್ತಾ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೨೧ || ಸಹೋದರಿ! ಕಂಸನ ಉಪಟಳದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ದಿಕ್ಕಾಬಾಲಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಈಶ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಸಮ್ಮ-ಸಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಾಗಿವೆ. || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಮುದೇವ, ಉಗ್ರಸೇನರೇ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. || ೨೩ || ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಪಿತಾಮಹ ಭೀಷ್ಮರು, ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು, ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ, ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾಂಡವರು, ಕುಂತಿ, ಸೃಂಜಯ, ವಿಮರ, ಕೃಪಾಣಾರ್ಯರು, ಕುಂತಿಭೋಜ, ವಿರಾಟ, ಭೀಷ್ಮಕ, ಮಹಾರಾಜ ನಾಗ್ನಜಿತ್ತು, ಪುರುಜತ್ತು, ದ್ವಪದ, ಶಲ್ಯ, ದೃಪ್ತಕೇತು, ಕಾಶೀರಾಜ, ದಮಘೋಷ, ವಿಕಾರಾಕ್ಷ, ಮಿಥಿಲಾನರೇಷ, ಮದ್ರರಾಜ, ಕೇಕಯನರೇಶ, ಯುಧಾಮನ್ಯು, ಸುಕರ್ಮ, ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಬಾಹ್ಲಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ರಾಜರು - ಹೀಗೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಣಿಯರೊಡಗೂಡಿದ್ದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಸುಂದರ ಶ್ರೀನಿಕೇತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಕ್ಕಡೆ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. || ೨೪-೨೭ || ಈಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಂದ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಸಮ್ಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಆತ್ಮಾನಂದದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು, ಅವನ ಸ್ವಜನ ಯದುವಂಶೀಯರನ್ನೂ ಪ್ರಶಂಸಿತೊಡಗಿದರು. || ೨೮ ||

ಅನೋ ಭೋಜಪತೇ ಯೋಯಂ ಜನ್ಮಭಾಜೋ ನೃಣಾಮಿಹ |
ಯತ್ಪಶ್ಯಥಾಸೃತ್ಯಪ್ತಂ ಮರ್ತ್ಯಮಪಿ ಯೋಗಿನಾಮ್

|| ೨೯ ||

ಯದ್ವಿಶ್ರುತಿಃ ಶ್ರುತಿಸುತೇದಮಲಂ ಪುನಾತಿ

ಪಾರಾವನೇಜನಪಯಶ್ಚ ವಚಶ್ಚ ಶಾಸ್ತ್ರಮ್ |

ಭೂಃಕಾಲಭರ್ಜತಭಗಾಪಿ ಯದಂಘ್ರಿಪದ್ಧ-

ಸ್ತುರ್ಗೌತತ್ಪರಭಿವರ್ಷತಿ ನೋಽಪಿರಾರ್ಥಾನ್ || ೩೦ ||

ತದ್ವರ್ತನವರ್ತನಾನುಪಥಪ್ರಜಲ್ಪ-

ಶಯ್ಯಾಸನಾಶನಸಯೌನುಪಹಂಘಂಘಃ |

ಯೇಷಾಂ ಗೃಹೇ ನಿರಯವರ್ತನಿ ವರ್ತತಾಂ ವಃ

ಸ್ವರ್ಗಪವರ್ಗವಿರಮಃ ಸ್ವಯಮಾಸ ವಿಹುಃ || ೩೧ ||

ಶ್ರೀ ಶುಕ ಉವಾಚ

ಸಂದ್ರಾಕ್ತ ಯದೂನ್ಮಾಪ್ತಾನ್ ಚಾತ್ಮಾತ್ಮಜ್ಞಾಪರೋಗಮಾನ್ |

ಪ್ರಾಗಮದ್ವೈತೋ ಗೋಪೈರನಪ್ಪಾರ್ಥೈರ್ದಿ೦ದೃಶ್ಯಯಾ

|| ೩೨ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾವೃತ್ತಯೋ ಹೃಷ್ಟಾಸ್ತನ್ವ ಪ್ರಾಗಮಿವೋತ್ತಿತಾಃ |

ಪ್ರಪಂಚವೇ ಗಾಢಂ ಚರದರ್ಶನಕಾಶರಾಃ

|| ೩೩ ||

ವಾದದೇವಃ ಪರಿವೃದ್ಧ ಸಂಪ್ರೀತಃ ಪ್ರೇಮವಿಹ್ವಲಃ |

ಪುನ್ ಕಂಠಕೃತಾನ್ ಕ್ಲೇಶಾನ್ ಪುತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಚ ಗೋಕುಲೇ

|| ೩೪ ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದರು - "ಭೋಜರಾಜ ಉಗ್ರಸೇನನೇ! ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತೋರುವ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನವೇ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಧನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಯೋಗಿಗಳೂ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮರ್ಲಭನಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. || ೨೯ ||

ವೇದಗಳು ಆತ್ಮಾದರದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೇಷ್ಠವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತವೆ. ಅವನ ಚರಣೋದಕ ಗಂಗೆಯು, ಅವನ ವಾಣಿಯಾದ (ಗೀತೆಯು) ತಾಸ್ಮಪು ಮತ್ತು ಅವನ ಮಂಗಳ ಕೀರ್ತಿಯು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾಲಬಾಧಿತವಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯು ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದು ಭೂದೇವಿಯೂ ಸರ್ವಸಮರ್ಥಳಾಗಿ ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಳೆಗರೆ ಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. || ೩೦ || ಉಗ್ರಸೇನನೇ! ಅಂತಹ ದೇವ-ದೇವ ನಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠನೊಡನೆ ನಿಮಗೆ ವಿವಾಹಸಂಬಂಧ ಹಾಗೂ ಗೋತ್ರ ಸಂಬಂಧವೂ ಇದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನನ್ನು ದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಿರಿ. ಅವನೊಡನೆ ನಡೆಯುವಿರಿ, ಮಾತನಾಡುವಿರಿ, ಮಲಗುವಿರಿ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ, ಊಟ-ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನೀವು ನರಕಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾದ ಸಂವಾರಣಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೊಳಚುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಮೂರ್ತಿಮಂತನಾಗಿ ನಿವಾಸಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗ-ಪೋಷ್ಣಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ ವಾಗುತ್ತವೆ." || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶ್ರೇಷ್ಠವನೇ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವರು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿರುವರು ಎಂದು ಕೇಳಿದ ನಂದಗೋಪನು ಗೋಪಾಲರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಶಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಲರಾಮರನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. || ೩೨ || ನಂದರಾಜ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತ ಯಾದವರು ಆನಂದತುಂದಿಲರಾದರು. ಮೃತ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಂಚಾರವಾದಂತೆ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಪರಸ್ಪರ ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಕಾತುರದಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು. || ೩೩ || ವಸುದೇವನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಕಂಠನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಸತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ತನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಂದರಾಜನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರಿಸಿದನು, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನೆನಪಾದುವು. || ೩೪ ||

ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ಯ ಪಿತರಾವಧಿವಾದ್ಯ ಚ |
ಸ ಕಿಂಚಿದನೋಚಿತಃ ಪ್ರೇಮೋ ಸಾತ್ವಿಕಂತ್ಯೌ ಕುರೂದ್ವಹಃ || ೩೫ ||

ತಾಮಾತ್ಮಾಸನಮಾರೋಪ್ಯ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪರಿರಂಭ ಚ |
ಯಶೋದಾ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಸುತೌ ವಿಜಹತುಃ ಶುಚಿಃ || ೩೬ ||

ರೋಹಿಣೀ ದೇವಕೀ ಚಾಥ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ಯ ವ್ರಜೇಶ್ವರೇಮ್ |
ಸ್ಮರಂತೌ ತತ್ಕೃತಾಂ ಮೃತ್ತಿಂ ಬಾಷ್ಪಕಂತೌ ಸಮೂಚಿತಃ || ೩೭ ||

ಕಾ ವಿಸ್ತರೇತ ವಾಂ ಮೃತ್ತೀಮನಿವೃತ್ತಾಂ ವ್ರಜೇಶ್ವರ |
ಅಮಾತ್ಯಾಶ್ಚೈಂದ್ರಮೃತ್ಪೂರ್ಣಂ ಯಸ್ಯಾ ನೇಹ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ || ೩೮ ||

ಏತಾವದ್ವತ್ಪ್ರಕಾರೌ ಯುವಯೋಃ ಸ್ಯ ಪಿತ್ತೋಃ
ಸಂಪ್ರೀಣನಾಭ್ಯುದಯಪೋಷಣಪಾಲನಾನಿ |
ಪ್ರಾಪ್ತೋಪಕುರ್ಭವತಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಯದ್ವದಕ್ಷೋಃ-
ವ್ಯಸ್ಯಾಪಕುತ್ವ ಚ ಭಯೌ ಸ ಸಹಾಂ ಪರಃ ಸ್ಯ || ೩೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಗೋಷ್ಠಕೃತ್ಕೃಷ್ಣಮುಪಲಭ್ಯ ಚರಾದಭೀಷ್ಟಂ-
ಯತ್ಕೃತ್ಸರ್ವೇ ದೃಢಮು ಪಕ್ವಕೃತಂ ತಪಂತಿ |
ದೈಗೃಹ್ಯದೀಕ್ಷತಮಲಂ ಪರಿರಂಭ ಸರ್ವಾಃ
ತದ್ಭಾವಮಾಪ್ತುರಪಿ ನಿತ್ಯಯುಜಾಂ ದುರಾಶಮ್ || ೪೦ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ತಾಯಿ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ತಂದೆ ನಂದಗೋಷ್ಠವನ್ನು ಪ್ರೇಮಾದರದಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಚರಾಗಳಲ್ಲಿ ವಂದಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪರಿಣಿತನೇ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಹೋವರಿಬ್ಬರ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಏನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡದಾದರು. || ೩೫ || ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಯಶೋದೆ ಮತ್ತು ನಂದರಾಜನು ಪುತ್ರರಿಬ್ಬರನ್ನು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಗಾಢವಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡರು. ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಣದೇ ಇದ್ದ ಅವರ ಹೃದಯದ ದುಃಖವೆಲ್ಲವೂ ಅಳಿದುಹೋಯಿತು. || ೩೬ || ವಸುದೇವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ದೇವಕೀ-ರೋಹಿಣಿಯರು ವ್ರಜೇಶ್ವರಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಮೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಯಶೋದೆಯು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರು ಯಶೋದೆಯ ಬಳಿ ಹೇಳಿದರು - || ೩೭ || ಯಶೋದಾ ದೇವಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ವ್ರಜೇಶ್ವರನಾದ ನಂದಗೋಷ್ಠ ಸ್ಮರಿಸುವಾದ ಮೃತ್ತಿಯನ್ನು ಯಾವಳು ಹಾನಿ ಮರೆಯಬಲ್ಲಳು? ಇಂದ್ರನ ಇಶ್ವರ್ಯವನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ನೀವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ತೀರಿಸಲಾಗದು. || ೩೮ || ದೇವಿ! ಬಲರಾಮ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನೇ ಕಾಣದಾಗ ಅವರ ತಂದೆಯು ಇವರನ್ನು ನ್ಯಾಸರೂಪವಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ರೆವುಗಳು ಕಣ್ಣನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿದಿರಿ. ನೀವು ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಮಕ್ಕಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದಿರಿ, ಬೆಳೆಸಿದಿರಿ, ಲಾಲಿಸಿ ಪಾಲಿಸಿದಿರಿ, ಇವರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗರಹಿತ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಿರಿ. ನಿಜಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇವರ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ನೀವೇ ಆಗಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದುದು ಸುತ್ತುವರಾದ ನಿಮಗೆ ಅನುಗುಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸುತ್ತುವರಾ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ನಮ್ಮದು-ಬೇರೆಯವರದ್ದು' ಎಂಬ ಭೇದ-ಭಾವವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. || ೩೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾತಮನಿಗು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ! ಗೋಷ್ಠಿಯಿಗೇ ಪರಮತ್ತಿಯತಮನೂ, ಜೀವನವರ್ಷವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಿದ್ದನು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದನಷ್ಟೆ! ಅವನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡುವಾಗ ರೆವುಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರು ■ ರೆವುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವೆನನ್ನೇ ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಕಿತ ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಗೋಷ್ಠಿಯರಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಇಂದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಅಳಿಯಲಾರರು. ಅವರು ಕುಗ್ಗಿದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೃದಯಕ್ಕೊಯ್ದು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಮೆನುನಲ್ಲೇ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನಯಲಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಪರಿಣಿತನೇ! ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಂತಹ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಂಥ ಅವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. || ೪೦ ||

ಭಗವಾಂಸ್ತಾಸ್ತಥಾಭೂತಾ ವಿವಿಕ್ತ ಉಪಸಂಗತಃ |
ಅಶ್ವಿಷ್ಣುಸಾಮಯಂ ಪೃಷ್ಠಾ ಪ್ರಹಸನ್ನಿದಮುಬ್ರವಿತ್
|| ೪೦ ||

ಅಪಿ ಸ್ಮರಥ ನಃ ಸಖ್ಯಃ ಸ್ವಾನಾಮರ್ಥಚಕೀರ್ಷಯಾ |
ಗತಾಂಶ್ಚರಾಯಿತಾನ್ ತತ್ರಪಕ್ಷಕ್ವಪಣಚೇತಸಃ
|| ೪೧ ||

ಅಪ್ಯವಧ್ಯಾಯಥಾಸ್ಥಾನ್ ಸ್ವಿದಕೃತಚ್ಛಾವಿಪಂಕಯಾ |
ನೂನಂ ಭೂತಾನಿ ಭಗವಾನ್ ಯುನಕ್ತಿ ವಿಮುನಕ್ತಿ ಚ
|| ೪೨ ||

ವಾಯುರ್ಯಥಾ ಘನಾನಿಕಂ ತೃಗಂ ತೂಲಂ ರಜಾಪಿ ಚ |
ಸಂಯೋಚ್ಯಾಕ್ಷಿಪತೇ ಭೂಯಸ್ತಥಾ ಭೂತಾನಿ ಭೂತಕೃತ್
|| ೪೩ ||

ಮಯಿ ಭಕ್ತಿರ್ಹಿ ಭೂತಾನಾಮಮೃತತ್ವಾಯ ಕಲ್ಪತೇ |
ದಿಷ್ಟ್ಯಾಯದಾಸೀನ್ಮತ್ತೇತೋ ಭವತೀನಾಂ ಮದಾಪನಃ
|| ೪೪ ||

ಅಹಂ ಹಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾದಿರಯೋಽಂತರಂ ಒಹಿಃ |
ಭೌತಿಕಾನಾಂ ಯಥಾ ಬಿಂ ವಾರ್ಧ್ವಾರ್ವಾಯೋರ್ಯೋಽಪಿರೂಪಾಃ
|| ೪೫ ||

ವಿವಂ ಹೈತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಭೂತೇಷ್ಟಾತ್ಮಾಽಽತ್ಮನಾ ತತಃ |
ಉಭಯಂ ಮಯ್ಯಥ ಪರೇ ಪಶ್ಯತಾಭಾತಮಕ್ಷರೇ
|| ೪೬ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಶಿಕ್ಷಯಾ ಗೋಷ್ಠಿ ವಿವಂ ಕೃಷ್ಣೇನ ಶಿಕ್ಷಿತಾಃ |
ತದನುಸ್ಮರಣಧ್ವಸ್ತಜೀವತೋಶಾಸ್ತ್ರಮಧ್ಯಗನ್
|| ೪೭ ||

ಗೋಷಿಯರು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನೋಡಿದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು.
ಅವರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಕ್ಷೇಮ-ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ,
ನಾನು-ನಗುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - || ೪೦ || ಸಖಿಯರೇ! ನಾವು
ನಮ್ಮ ಸ್ವಪನ-ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ವ್ರಜದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪ್ರೇಮಸಿಯರನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ
ಬಿಟ್ಟೆವು. ಒಳಲದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು ಎಂದಾದರು ನೀವುಗಳು
ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರೇನು? || ೪೧ || ಪ್ರಿಯಗೋಷಿಯರೇ!
ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವವನಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು
ಕಡಗಾಣಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ? ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ.
ಸೇರುವಿಕೆಯೂ ಆಗಲುವಿಕೆಯೂ ನಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಯೋಗ ಮತ್ತು ವಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೪೨ || ವಾಯುವು ಮೋಡಗಳನ್ನು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ
ಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಒಂದಾಗಿಸಿ
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥ
ಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ
ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. || ೪೩ ||
ಸಖಿಯರೇ! ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಹ ಪರಮಪ್ರೇಮವು ನಿಮಗೆ
ಲ್ಲರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆ.
ಏಕೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಕುರಿತು ಉಂಟಾದ ಪ್ರೇಮ-ಭಕ್ತಿಯು ಪ್ರಾಣಿ
ಗಳಿಗೆ ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ
ವಾಗಿದೆ. || ೪೪ || ಪ್ರಿಯ ಗೋಷಿಯರೇ! ಘಟ-ಪಟಗಳೇ
ಮೊದಲಾದ ಭೌತಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಾದ ಪೃಥಿವಿ,
ಜಲ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ ಆಕಾಶಗಳೇ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ
ಹೊರಗೂ, ಒಳಗೂ ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆಯೋ
ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆದಿಯೂ, ಮಧ್ಯನೂ,
ಅಂತ್ಯನೂ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಹೊರಗೆ, ಒಳಗೆ ಕೇವಲ ನಾನೇ
ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. || ೪೫ || ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪಂಚಭೂತಗಳೇ ಕಾರಣರೂಪದಿಂದ ಉಪಸ್ಥಿತ
ವಾಗಿವೆ. ಆತ್ಮನು ಭೋಕ್ತೃವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜೀವರೂಪ
ದಿಂದ ಇದ್ದಾನೆ. ನಾನಾದರೂ ಇವೆರಡರಿಂದಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ
ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. ಅದುದರಿಂದ
ಇವೆರಡೂ ನನ್ನೊಳಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ
ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ. || ೪೬ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ತೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಗೋಷಿಯರಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ
ಉಪದೇಶವನ್ನಿತ್ತನು. ಇಂತಹ ಭಗವದುಪದೇಶವನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ
ಸ್ವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಗೋಷಿಯರ ಜೀವಕೊಣ (ಲಿಂಗಶರೀರ) ನಾಶ
ವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ಹೊಂದಿದರು. || ೪೭ ||

ಅಹುತ್ಯ ತೇ ನರಿನನಾಭ ಪದಾರವಿಂದಂ
ಯೋಗೇಶ್ವರೈಶ್ವರಾದಿ ವಿಚಿತ್ಯಮಗಾಧದೋಷೈಃ |

ಸಂಸಾರಕೂಪಪತಿತೋತ್ತರಣಾವಲಂಬಂ
ಗೇಹಂಜುಷಾಮಸಿ ಮನುಷ್ಯದಿಯಾತ್ಮದಾ ನಃ || ೪೯ ||

ಆನಂದಕುಂದಿಲರಾದ ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು - ಓ ಕಮಲನಾಭನೆ! ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಮಹಾ-ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೃದಯಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸದಾ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಪಾರಾಗಲು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳೇ ಏಕಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬನೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಮನೆವಾರ್ತೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸದಾಕಾಲ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರಲಿ; ನಾವು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಅದನ್ನು ಮರೆಯದಂತೆ ದಯಮಾಡಿ ಆನುಗ್ರಹಿಸು. || ೪೯ ||

ಎಂಭತ್ತರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೮೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ವೃಷ್ಣಗೋಪಪಂಗವೋಪಾಸು ದ್ವಿತೀತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೮೨ ||

ಎಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯರೊಡನೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾತುಕತೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ತಥಾನುಗೃಹ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಗೋಪೀಸಾಂ ಸ ಗುರುಗಳತಿಃ |
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಥಾಪ್ಯಚ್ಛಿವ್ವಾಂಶ್ಚ ಸುಹೃದೋಽವ್ಯಯಮ್ || ೧ ||

ತ ಏವಂ ಲೋಕನಾಥೇನ ಪರಿಪ್ರಶ್ನಾಃ ಸುಸತ್ಯತಾಃ |
ಪ್ರತ್ಯೂಚುರ್ವ್ಯಸ್ಮಿನ್ಸುಸುತೃತ್ವಾದೇಕ್ಷಾಹತಾಂಹುಃ || ೨ ||

ಕುಶೋಽಶಿವಂ ತ್ವಚ್ಚರಣಾಂಬುಜಾಸವಂ
ಮಹಸ್ತನೂೋ ಮುಖನಿವೃತಂ ಕ್ವಹಿತ್ |
ಪಿಬಂತಿ ಯೇ ಕರ್ಣಪುಟೈರಲಂ ಪ್ರಭೋ
ದೇಹಂಭೃತಾಂ ದೇಹಕೃದ್ಧೃತಿಚ್ಛಿದಮ್ || ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕರುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಪರಮಗುರುವೂ, ಪರಮಾತ್ಮ ಯನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮಸ್ತ ಸುಹೃದರ ಕುಶಲಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. || ೧ || ಲೋಕನಾಥನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸತ್ಯತರಾಗಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಹಾಗೂ ■ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯವಾದಾರವಿಂದಗಳ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪರಮಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ವಾಸು ದೇವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. || ೨ || ಭಗವಂತಾ! ಮಹಾ ಪುರಷರು ಸದಾಕಾಲ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ಮಕರಂದವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಲೀಲಾ-ಕಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ ರಸವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದು. ಪ್ರಭೋ! ಅಂತಹ ದಿವ್ಯರಸವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಯು ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುವಿನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಡತುವ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ರಸವನ್ನು ಕಿವಿಗಳೆಂಬ ದೊನ್ನೆಯಿಂದ ಪಾನಮಾಡುವ ವರಿಗೆ ಅಮಂಗಳದ ಆಶಂಕೆಯು ಎಲ್ಲಿಯದು ? || ೩ ||

ಹಿತ್ವಾಽತ್ಯಧಾಮ ವಿಧುತಾತ್ಮಕತತ್ತ್ವವಸ್ತು-
ಮಾಸಂದಸಂಪ್ಲವನುಖಂಢಮಕುಂಠಬೋಧಮ್ |
ಕಾಲೋಪಸ್ತಪ್ತನಿಗಮಾವನ ಅತ್ತಯೋಗ-
ಮಾಯಾಕೃತಿಂ ಸರಮಹಂಸಗತಿಂ ನತಾಃ ಸ್ವ || ೪ ||

ಮಿಷಯವಾಚ

ಇತ್ಯುತ್ತಮಶ್ಲೋಕಶಿಖಾಮಣಿಂ ಜನೇ-
ಪ್ಲಬ್ಧಪ್ಲವತ್ಪಂಥಕಕೌರವಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ಸಮೀತ್ಯ ಗೋವಿಂದ ಕಥಾ ಮಿಥೋಽಗೃಣಂ-
ಸ್ವಲೋಕಗೀತಾಃ ಕೃಣು ವರ್ಣಯಾಮಿ ತೇ || ೫ ||

ದ್ರೌಪದ್ಯವಾಚ

ಹೇ ವೈದರ್ಭ್ಯಾಚ್ಯುತೋ ಭದ್ರೇ ಹೇ ಜಾಂಬವತಿ ಕೌಸಲೇ |
ಹೇ ಸತ್ಯಭಾಮೇ ಕಾಲಿಂದಿ ಶೈಬ್ಯೇ ರೋಹಿಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ || ೬ ||

ಹೇ ಕೃಷ್ಣಾತ್ಮ ಎತಗ್ನೋ ಬ್ರೂತವೋ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಮ್ |
ಉಪಯೇಮೇ ಯಥಾ ಲೋಕಮನುಕುರ್ವಸ್ವ ಮಾಯಯಾ || ೭ ||

ರುಕ್ಮಿಣ್ಯವಾಚ

ಚೈದ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಪಯಿತುಮುದ್ಯತಕಾರ್ಮುಕೇಪು
ರಾಜಸ್ಥಾಪೇಯಭಟಶೇಖರಿತಾಂಭ್ರಿರೇಣುಃ |
ನಿಷ್ಕೇ ಮೃಗೇಂದ್ರ ಇವ ಭಾಗಮಜಾವಿಯೂಥಾತ್
ತಪ್ತೇನಿಕೇತ ಚರಗೋಽಸ್ತು ಮಮಾರ್ಚನಾಯ || ೮ ||

ಸತ್ಯಭಾಮೋವಾಚ

ಮೇ ಮೇ ಸನಾಭಿವಧತಪ್ತಪ್ತದಾ ತತೇನ
ರಿಸ್ತಾಭಿಶಾಪಮಪಮೂರ್ಘಮುಪಾಜಹಾರ |
ಜಿಹ್ವಾರಾಜಮಥ ರತ್ನಮದಾತ್ಮತೇನ
ಛೇತಃ ಪಿತಾದಿತಕ ಮಾಂ ಪ್ರಭವೇಽಪಿ ದತ್ತಾದ್ || ೯ ||

ಭಗವಂತನೇ! ನೀನು ಏಕರಸನೂ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ, ಅಖಂಡ ಅನಂದದ ಸಮುದ್ರನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಬುದ್ಧಿ-ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಜಾಗೃತ್, ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ - ಈ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪದವರಿಗೆ ತಲುಪಲಾರವು; ದೂರದಿಂದಲೇ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ನೀನು ಪರಮಹಂಸರಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಗತಿಸ್ವರೂಪನು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳು ಹ್ರಾಸ ಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನೀನೇ ಆಚಿಂತ್ಯ ಯೋಗಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಶರೀರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪದೇ-ಪದೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. || ೪ ||

ಶ್ರೀಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾದವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಕೌರವ ಕುಲದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ತ್ರಿಭುವನವಿಷ್ಣುತವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕೇಳು. || ೫ ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಎಲೆ! ರುಕ್ಮಿಣಿಯೇ! ಭದ್ರೆ! ಜಾಂಬವತಿ! ಸಶೈ! ಸತ್ಯಭಾಮೆ! ಕಾಲಿಂದಿ! ಶೈಬ್ಯೆ! ಮಿತ್ರವಿಂದೆ! ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ! ರೋಹಿಣಿಯೇ! ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇತರ ಪತ್ನಿಯರೇ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಲೋಕಾಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು? ಇದನ್ನು ಕೇಳುವ ಉತ್ಸುಕೆ ನಮಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ. || ೬-೭ ||

ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ದ್ರೌಪದಾದೇವೀ! ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತರಾಜರು ನನ್ನ ವಿವಾಹವು ಶಿಶುಪಾಲನೊಂದಿಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಒಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಸ್ತಾಸ್ತಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು - ಸಿಂಹವು ಕುರಿಯ ಮಂದೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ತನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ ಆ ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದನು. ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಅತ್ತಯಿವಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಚರಣಕಮಲಗಳೇ ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆರಾಧನೆಗೆ ಲಭಿಸುವಂಹಾಗಿರಿ. || ೮ ||

ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ದ್ರೌಪದಿಯೇ! ನನ್ನ ತಂದೆಯು ತಮ್ಮನಾದ ಪ್ರಸೇನನ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತಮ್ಮನ ವಧೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದನು. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಯಕ್ಷರಾಜ ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಜಯಿಸಿ || ಸ್ವಮಂಠಕ ರತ್ನವನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಮಿಥ್ಯಾವಾದ ಹೊರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೆದರಿಹೋಗಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಮಂಠಕ ಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. || ೯ ||

ಜಾಂಬವತ್ಯವಾಚ

ಪ್ರಾಚ್ಛಾಯ ದೇಹಕೃದಮುಂ ನಿಜನಾಥದೇವಂ
ಸೀತಾಪತಿಂ ತ್ರಿಣವಹಾಸ್ಯಮುನಾಭ್ಯಯುಧೃತ್ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪರೀಕ್ಷಿತ ಉಪಾಹರದರ್ಹಗುಂ ಮಾಂ
ಪಾದೌ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮನನಾಹಮಮುಷ್ಯ ದಾಸೀ || ೧೦ ||

ಕಾಲಿಂದಿಯಾಚ

ಹಪತ್ತರಂತೀಮಾಚ್ಛಾಯ ಸ್ವಪಾದಪ್ರರ್ತನಾಶಯಾ |
ಸುಖೋಪೇಕ್ಷಾಗ್ರಹೀತ್ವಾಕಂಯೋಽಹಂ ತದ್ವಹಮಾರ್ಜನೀ
|| ೧೧ ||

ಮಿತ್ರವಿಂದೋವಾಚ

ಯೋ ಮಾಂ ಸ್ವಯಂವರ ಉಪೇತ್ಯ ವಿಚಿತ್ಯ ಭೂಪಾನ್
ನಿರ್ಯೇ ತ್ವಯೂರ್ಥಗಮಿವಾತ್ಮಬಲಿಂ ದ್ವಿತಾರಿ |
ಭ್ರಾತೃತ್ವಂ ಮೇಽಪಕುರುತಃ ಸ್ವಪುರಂ ತ್ರಿಯೌತ-
ಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತು ಮೇಽನುಭವಮಂಘ್ರವನೇಜನತ್ವಮ್ || ೧೨ ||

ಸತ್ಯೋವಾಚ

ಸಪ್ತೋಕ್ಷೋಽತಿಬಲವೀರ್ಯಸುತೀಕ್ಷ್ಣತ್ವಗಾನ್
ಪಿತ್ರಾಕೃತಾನ್ವಿತಿಪವೀರ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಕಾಯ |
ತಾನ್ವೀರದುರ್ಮದಹನಸ್ತರಸಾ ನಿಗೃಹ್ಯ
ತ್ರೇಡನ್ಮುಂಢ ಹ ಯಥಾ ಶಿಖವೋಽಜೋಕಾನ್ || ೧೩ ||

ಯ ಇತ್ಯಂ ವೀರ್ಯಪುಲ್ಕಾಂ ಮಾಂ ದಾಸೀಭಿಶ್ಚಮರಂಗೀರೇಮ್ |
ಪಥಿ ನಿರ್ದೇಶ್ಯ ರಾಜನ್ಯಾನ್ನಿರ್ಯೇ ತದ್ವಾಸ್ತಮುಸ್ತು ಮೇ
|| ೧೪ ||

ಜಾಂಬವತಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ವಾಚಾಲಿಯೇ !

ಋಕ್ಲರಾಜನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಜಾಂಬವತನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಸೀತಾಪತಿ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಎಂಬುದು ಮೊದಲು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಇವರೊಂದಿಗೆ ಇವತ್ತೇಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಾಗ ಇವನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಆಗಿರುವನು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವಮಂತಕ ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ದಾಸಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾನೂ ಬಯಸಿದ್ದೆ. || ೧೦ ||

ಕಾಲಿಂದಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ದ್ರೌಪದೀದೇವಿ ! ನಾನು ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ತವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನೊಂದಿಗೆ ಯುಮುನಾತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ನಾನು ಅವನ ಮನೆಯ ಕಸಗುಡಿಸುವ ದಾಸಿಯಾಗಿ ದ್ದೇನೆ. || ೧೧ ||

ಮಿತ್ರವಿಂದೆಯು ಹೇಳಿದಳು - ಪಾಂಚಾಲರಾಜಕುಮಾರಿ ! ನನ್ನ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ವಿರ್ವಡಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಭಗವಂತನು - ಸಿಂಹವು ನಾಯಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಶೋಭಾಸಂಪನ್ನ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಕರೆತಂದನು. ನನ್ನ ಸಹೋದರನೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿನನಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲೆಳಸಿದನು ; ಆದರೆ ಅವನೂ ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ನನಗೆ ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂದೇ ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೨ ||

ಸತ್ಯೆಯು ಹೇಳಿದಳು - ದ್ರೌಪದಿ ! ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವ ರಾಜಕುಮಾರರ ಬಲ-ಪೌರುಷಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ, ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಏಳು ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸಿದವನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದ ಹಲವಾರು ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಆ ಹೋರಿಗಳು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಏಳು ಹೋರಿಗಳನ್ನು - ಬಾಲಕರು ಮೇಲೆಯ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವಂತೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂಜಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೩ || ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಬಲ-ಪೌರುಷಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ದಾಸಿಯೊಂದಿಗೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಕರೆತಂದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವನ್ನೊಡ್ಡಿದ ರಾಜರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ನನಗೆ ಅವನ ಸೇವೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಸದಾ-ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆ ಯುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ. || ೧೪ ||

ಭವೋವಾಚ

ಪಿತಾ ಮೇ ಮಾತುರೇಯಾಯ ಸ್ವಯಮಾಹೂಯ ದತ್ತವಾನ್ |
ಕೃಷ್ಣೇ ಕೃಷ್ಣಾಯ ತಟ್ಟಿತ್ತಾಮಕೃಹಿಣ್ಯಾ ಸಖೀಜನ್ಯಃ || ೧೫ ||

ಅಸ್ಯ ಮೇ ಪಾದಸಂಸ್ಪರ್ಶೋ ಭವೇಜ್ಜನ್ಯನಿ ಜನ್ಯನಿ |
ಕರ್ಮಭಿಭ್ರಾಮ್ಯಮಾಣಾಯಾ ಯೇನ ತಪ್ತೇಯ ಆತ್ಮನಃ || ೧೬ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಚ

ಮಮಾಪಿ ರಾಜ್ಞಚ್ಯುತಜನ್ಯಕರ್ಮ
ಶ್ರುತ್ವಾ ಮುಹುರ್ನಾರದಗೀತಮಾಸ ತ |
ಚಿತ್ತಂ ಮುಕುಂದೇ ಕಿಲ ಪದ್ಧಹಸ್ತಯಾ
ವೃತಃ ಸುಸಂಮೃತ್ಯ ವಿಹಾಯ ಲೋಕಪಾನ್ || ೧೭ ||

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಮ ಮತಂ ಸಾಧ್ವಿ ಪಿತಾ ದುಹಿತೃವತ್ಸಲಃ |
ಬೃಹತ್ಸೇನ ಇತಿ ಚ್ಯಾತಸ್ತತ್ರೋಪಾಯಮಚೀಕರತ್ || ೧೮ ||

ಯಥಾ ಸ್ವಯಂವರೇ ರಾಜ್ಞಚ್ಯುತಃ ಪಾರ್ಥೇಷ್ಲಯಾ ಕೃತಃ |
ಅಯಂ ತು ಬಹಿರಾಚ್ಛನ್ನೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಸ ಜಲೇ ಪರಮ್ || ೧೯ ||

ಪ್ರತ್ಯೇತರ್ವರ್ತೋ ಭೂಪಾ ಅಯಯುರ್ಮತ್ಸಿಃ ಪುರಮ್ |
ಸರ್ವಾಸ್ತತ್ಸತ್ಸತ್ತ್ವಜ್ಞಾಃ ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಾಃ ಸಹಸ್ರತಃ || ೨೦ ||

ಪಿತ್ರಾ ಸಂಪೂಜಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಯಥಾವೀರ್ಯಂ ಯಥಾವಯಃ |
ಅದದುಃ ಸಶರಂ ಚಾಪಂ ವೇದ್ಯಂ ಪರ್ವದಿ ಮದ್ವಿಯಃ || ೨೧ ||

ಅದಾಯ ವ್ಯಸೃಜನ್ ಕೇಚಿತ್ಪಜ್ಞಂ ಕರ್ಮಮನೀಶ್ವರಾಃ |
ಅಕೋಟಿ ಜ್ಯಾಂ ಸಮುತ್ಕೃಷ್ಯ ಪೇತುರೇಕೇಽಮುನಾ ಹತಾಃ || ೨೨ ||

ಸಜ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಪರೇ ವೀರಾ ಮಾಗಧಾಂಬವ್ಯಚೇದಿಪಾಃ |
ಭೀಮೋ ದುರ್ಯೋಧನಃ ಕರ್ಣೋ ನಾವಿಂದಸ್ತದವ್ಯತಿಮ್ || ೨೩ ||

ಭದ್ರೇಯು ಹೇಳಿದಳು - ದ್ರುಪದನಂದಿನಿ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನನ್ನ ಸಹೋದರಮಾವನ ಮಗನು, ನನ್ನ ಚಿತ್ತವು ಅವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲೇ ಅನುರಕ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಾಗ ಅವರು ಸ್ವತಃ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅನೇಕ ಅಕೃಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ದಾಸಿಯರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಇವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. || ೧೫ || ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರ ನನಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸಂಸ್ಪರ್ಶವೇ ದೊರೆ ಯುತ್ತಿರಲಿ. ಇದರಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯು ತ್ತೇನೆ. || ೧೬ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಮಹಾರಾಣಿ! ದೇವಯುಷಿ ನಾರದರು ಪದೇ-ಪದೇ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ, ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗ ಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕ ಪಾಲರನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಪರಿಸಿದಳು; ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಾನೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೂ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತವಾಯಿತು. || ೧೭ || ಸಾಧ್ವಿ! ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬೃಹತ್ಸೇನನು ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಅವನು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಹೀಗೆ ಉಪಾಯಮಾಡಿ ದನು. || ೧೮ || ದ್ರೌಪದಿಯೇ! ಪಾಂಡವವೀರನಾದ ಅರ್ಜುನ ನನ್ನು ಅಳಿಯನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರವನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ತಂದೆಯೂ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರಕ್ಕಿಂತ ನಮ್ಮದು ಎತ್ತಿಷ್ಠ ವಾಗಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕಂಡುಬಂದರೆ ನಮ್ಮದು ಹೊರಗಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಅದರ ನೆರಳು ಕೆಳಗಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೯ || ಈ ಸಮಾಚಾರವು ರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಆಸ್ತ-ಶಸ್ತ್ರಗಳ ತಜ್ಞರಾದ ರಾಜರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. || ೨೦ || ನನ್ನ ತಂದೆ ಯವರು ಬಂದಿರುವ ರಾಜರೆಲ್ಲರ ಬಲ-ಪೌರುಷ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತ-ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಬಂದವರು ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೋಡುವ ಸ್ವಯಂವರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. || ೨೧ || ಅವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ರಾಜರು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸದೇ ಹೋದರು. ಅವರು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಕೆಲವರು ಹೆದೆಯೇರಿಸುವಾಗ ನಾಣನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಗೆ ಬಿಗಿಯಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈಜಾರಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. || ೨೨ || ಮಹಾರಾಣಿ! ಜರಾಸಂಧ, ಅಂಬಷ್ಠಾರೇಶ, ಶಿಶುಪಾಲ, ಭೀಮ ಸೇನ, ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ-ಮಹಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೀರರು ಹೆದೆಯೇನೋ ವಿರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮೀನಿನ ಲಕ್ಷ್ಮವು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋಯಿತು. || ೨೩ ||

ಮತ್ಸ್ಯಾಭಾಸಂ ಜಲೇ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚ ತದವಸ್ಥಿತಮ್ |
ತಾರ್ಕೋ ಯತ್ತೋಽಸ್ಯ ಜ್ಞಾಣಂ ನಾಚ್ಛಿನ್ಯತ್ಸುತೇ ಪರಮ್ || ೨೪ ||

ರಾಜನೈಷು ನಿವೃತ್ತೇಷು ಭಗ್ನಮಾನೇಷು ಮಾನಿಷು |
ಭಗವಾನ್ ಧನುರಾದಾಯ ಸಜ್ಜಂ ಕೃತ್ವಾಥ ಲೀಲಯಾ || ೨೫ ||

ತಸ್ಮಿನ್ಸಂಧಾಯ ವಿಶಿಖಂ ಮತ್ಸ್ಯಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಕೃಜ್ಜಲೇ |
ಭಿತ್ತ್ವಾಪುನಾಪಾತಯತ್ತಂ ಸೂರ್ಯೇ ಚಾಭಿಜಿತ ಸ್ಥಿತೇ || ೨೬ ||

ದಿವಿ ದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರ್ಜಯಶ್ಚಾಪಯುತಾ ಭುವಿ |
ದೇವಾಶ್ಚ ಕುಸುಮಾಸಾರಾನ್ಮುಮುಚುರ್ತರ್ಪಣವಿಹ್ವಲಾಃ || ೨೭ ||

ತದ್ರಂಗಮಾವಿಶಮಹಂ ಕಲನೂಪುರಾಭ್ಯಾಂ
ಪದ್ಮಾಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಕನೋಜ್ಜಲರತ್ನಮಾಲಾಮ್ |
ಸೂಕ್ಷ್ಮೇ ನಿವೀಯಪರಿಧಾಯ ಚ ಕೌಶಿಕಾಗ್ನೇ
ಸಪ್ರೀಡಹಾಸವದನಾ ಕಬರೀದೃತಸ್ತುತ್ || ೨೮ ||

ಉನ್ನೀಯ ವಕ್ತ್ರಮುಮುಕುಂಶಲಕುಂಡಲಕ್ಷಿಪ್ತ್ -
ಗಂಡಸ್ಥಲಂ ಶಿಶಿರಹಾಸಕಟಾಕ್ಷಮೋಕ್ಷೈಃ |
ರಾಜೋ ನಿರಿಕ್ಷ್ಯ ಪರಿತಃ ಕನಕೈರ್ಮುರಾರೀ-
ರಯೇಽನುರಕ್ತಚಂದಯಾ ನಿದಧೇ ಸ್ವಮಾಲಾಮ್ || ೨೯ ||

ತಾವಸ್ಥದಂಗಪಟಹಾಃ ತಂಖಿಭೇರ್ಯೋನಕಾದಯಃ |
ನಿನೇದುರ್ನಟನರ್ತಕೋ ನನ್ಯತುರ್ಗಾಯಕಾ ಜಗುಃ || ೩೦ ||

ವಿವಂ ವೃತೇ ಭಗವತಿ ಮಯೀತೇ ನೃಪಯೂಥಪಾಃ |
ನ ಸೇಹಿರೇ ಯಾಜ್ಞಸೇನಿ ಸ್ಪರ್ಧಂತೋ ಹೃಚ್ಚಯಾತುರಾಃ || ೩೧ ||

ಮೂಂ ತಾವದ್ರಭಮಾರೋಷ್ಯ ಪಯಶ್ಚಚತುಷ್ಪಯಮ್ |
ತಾರ್ಗ್ಯಮುಡ್ಯಮ್ಯ ಸನ್ನದ್ವಸ್ತಾಪಾಚೌ ಚತುರ್ಭುಜಃ || ೩೨ ||

ಮದ್ಯಮ ವಾಂಡವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ನೆರಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದೆಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಣವನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಯವೇಧವಾಗದೆ ಈ ಬಾಣವು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. || ೨೪ ||

ಮಹಾರಾಣೆ! ಹೀಗೆ ಮಹಾ-ಮಹಾ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಜರು ಭಗ್ನರೂಪರಾಗಿ, ಭಗ್ನಮನೋರಥರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಉಳಿದವರೂ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರಭೇದನದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಡುತ್ತಾದುತ್ತಲೇ ನಿರಾಯಾಸ ವಾಗಿ ಹದೆಯನ್ನೇರಿಸಿ, ಬಾಣವನ್ನು ಸಂಧಾನಗೈದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಮೀನಿನ ನೆರಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ಮೀನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವಸಾಧಕ ಅಭಿಷಮಾರ್ತವಾಗಿತ್ತು. || ೨೫-೨೬ ||

ದೇವಿಯೇ! ಆಗ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಜಯಘೋಷ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದ ತುಂದಿಲರಾಗಿ ಹೂವಿನ ಮಲೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. || ೨೭ ||

ಮಹಾರಾಣೆ! ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳು ಝಣ ಝಣಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ನಾನು ನವೀನವಾದ ರೇಷ್ಮೀಲೆಯನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದು, ತುರುಬಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಯನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ನನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಾಮಿತ್ರವಾದ ಮಂದಹಾಸವು ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೋದ ಸ್ವರ್ಣ ಹಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದೆನು. ದ್ರೌಪದಿ! ಆಗ ನನ್ನ ಮುಖಮಂಡಲವು ಮುಂಗುರುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆನ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕುಂಡಲಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ನಾನೊಮ್ಮೆ ಮುಖವೆತ್ತಿ ಚಂದ್ರಕಿರಣದಂತಿರುವ ಶೀತಲ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಜರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ಅನುರಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವರಮಾಲೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದೆನು. || ೨೮-೨೯ || ನಾನು ವರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಡುರುತ್ತಲೇ ಮೃದಂಗ, ಪಟಹ, ಶಂಖ, ಡೋಲು, ನಗಾರಿ ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ನಟ ನರ್ತಕಿಯರು ನೃತ್ಯವಾಡತೊಡಗಿದರು. ಗಾಯಕರು ಕರ್ಣಾ ನಂದವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೦ ||

ದ್ರೌಪದಾದೇವಿಯೇ! ನಾನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೊರಳಿಗೆ ವರಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ವರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಗ ಕಾಮಾತುರರಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಮತ್ತರ ಗೊಂಡು ಕೆರಳಿನಂತರು. || ೩೧ || ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ಭಗವಂತನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದ ರಥದಲ್ಲಿ ನನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತನು. || ೩೨ ||

ದಾರುಕಶ್ಲೋದಯಾಮಾಸ ಕಾಂಚನೋಪಸ್ಮರಂ ರಥಮ್ |
ಮಿಷತಾಂ ಭೂಭುಜಾಂ ರಾಜ್ಯಮೃಗಾಣಾಂ ಮೃಗರಾಡಿವ || ೩೩ ||

ತೇಽನ್ವಸಜ್ಜಂತ ರಾಜನ್ಯಾ ನಿಷೇದ್ಧಂ ಪಥಿ ಕೇಚನ |
ಸಂಯತ್ಯಾ ಉದ್ವತೇಶ್ವಾಸಾ ಗ್ರಾಮಸಿಂಹಾ ಯಥಾ ಚರಮ್ || ೩೪ ||

ತೇ ಶಾರ್ಙ್ಗಚ್ಯುತಬಾಣೌಘೈಃ ಕೃತ್ವಾಹ್ವೃಷ್ಟಿಕಂಧರಾಃ |
ನಿಷೇತುಃ ಪ್ರಥನೇ ಕೇಚಿದೇಕೇ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ದುದ್ರುವುಃ || ೩೫ ||

ತತಃ ಪುರೀಂ ಯದುಪತಿರತ್ಯಲಂಕೃತಾಮ್ |
ರವಿಚ್ಛದಧ್ವಜಪಟಚಿತ್ರತೋರಣಾಮ್ |
ಕುತಸ್ಥಲೀಂ ದಿವಿ ಭುವಿ ಚಾಭಿಸಂಸ್ತುತಾಂ
ಸಮಾವಿಶ್ವರಣಿರಿವ ಸ್ಥೇತನಮ್ || ೩೬ ||

ಓತಾ ಮೇ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಸುಹೃತ್ಸಂಬಂಧಿ ಬಾಂಧವಾನ್ |
ಮಹಾರ್ಹವಾಸೋಽಲಂಕಾರೈಃ ಶಯ್ಯಾಸನಪರಿಚ್ಛದೈಃ || ೩೭ ||

ದಾಸೀಭಿಃ ಸರ್ವಸಂಪದ್ವಿಭಕ್ತೀಭರಥವಾಜಿಭಿಃ |
ಆಯುಧಾನಿ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ದದೌ ಪೂರ್ಣಾಸ್ತು ಭಕ್ತಿತಃ || ೩೮ ||

ಅತ್ಯಾರಾಮಸ್ಯ ತಸ್ಯೇಮಾ ವಯಂ ವೈ ಗೃಹದಾಸಿಣಾಃ |
ಸರ್ವಸಂಗನಿವೃತ್ತ್ಯಾದ್ಧಾ ತಮಾ ಚ ಬಭೂವಿಮ || ೩೯ ||

ಮಹಿಷ್ಯ ಉಚುಃ

ಭೌಮಂ ನಿಹತ್ಯ ಸರ್ಗಣಂ ಯುಧಿ ತೇನ ರುದ್ಧಾ
ಚ್ಛಾತ್ವಾಥ ನಃ ಕ್ಷಿತಿಜಯೇ ಚಿತರಾಜಕನ್ಯಾಃ |
ನಿರ್ಮುಚ್ಯ ಸಂಸೃತಿವಿಮೋಕ್ಷಮನುಷ್ಠರಂತೀಃ
ಪಾದಾಂಬುಜಂ ಪರಿಣನಾಯ ಯ ಆಪ್ತಕಾಮಃ || ೪೦ ||

ಮಹಾರಾಣೀಯೇ! ಸಿಂಹವು ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ನಡುವಿ
ನಿಂದ ಹಾದುಹೋಗುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ದಾರುಕನು
ಸ್ವರ್ಗಮಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು
ರಾಜರುಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸಿದನು. || ೩೩ ||
ಸ್ವರ್ಗಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಆಯುಧಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿ ಯುದ್ಧಸನ್ನದರಾಗಿ ಸಿಂಹವನ್ನು ಗ್ರಾಮಸಿಂಹ (ನಾಯಿ
ಗಳು)ಗಳು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ ನಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಥವನ್ನು
ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. || ೩೪ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವ
ರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಟ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹಲವು ರಾಜರ ತೋಳುಗಳು, ತೊಡೆಗಳು,
ಕುತ್ತಿಗೆಗಳು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಧರಾಶಾಯಿ
ಗಳಾದರು. ಅಳಿದುಳಿದ ಕೆಲವರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ
ಮಾಡಿದರು. || ೩೫ ||

ಅನಂತರ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮರೆಮಾಡುವ ಧ್ವಜ-ಪತಾಕೆ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಆತಿಶಯವಾಗಿ
ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶಂಸಿತ
ವಾದ ಕುತಸ್ಥಳಿಯನ್ನು (ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು) ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಯದು
ವಂಶ ತಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೩೬ ||
ನನ್ನ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೆ
ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿಕ್ಕೆಪ್ಪಿ ಸುಹೃದರನ್ನು
ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರನ್ನು ಜ್ಞಾತಿ-ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಬಹುಮೂಲ್ಯ
ವನ್ನಾಪೂಷಣ, ಶಯ್ಯೆ ಆಸನ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ಸಾಮಗ್ರಿ
ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು. || ೩೭ || ಭಗವಂತನು ಪರಿ
ಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ದಾಸಿಯ
ರನ್ನು ಅತುಲಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಹುಮೂಲ್ಯ
ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. || ೩೮ ||
ಮಹಾರಾಣಿ! ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲದರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು
ತ್ಯಜಿಸಿ ಯಾವುದೋ ಮಹತ್ತರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದಿರಬೇಕು;
ಅದರಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾರಾಮನಾದ ಭಗವಂತನ
ದಾಸಿಯರಾಗಿರುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ದೊರೆಯಿತು. || ೩೯ ||

ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಪತ್ನಿಯರ ಪರವಾಗಿ ರೋಹಿಣಿಯು
ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ದ್ರೌಪದಿಯೇ! ಭೌಮಾಸುರನು ದಿಗ್ವಿಜಯದ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅವರ ಕನ್ಯೆಯರಾದ
ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಗವಂತನು
ಭೌಮಾಸುರನನ್ನು ಮತ್ತು ಅವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ,
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು, ಅಲ್ಲಿಂದ
ಬಿಡಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ದಾಸಿಯರನ್ನಾಗಿ
ಸಿದರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸದಾಕಾಲ ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ
ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಲು ಅವನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನೇ
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೆವು. || ೪೦ ||

ನ ವಯಂ ಸಾಧ್ವಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಂ ಭೌಜ್ಯಮಶ್ವತಃ |
ವೈರಾಜ್ಯಂ ಪಾರಮೇಷ್ವರಂ ಚ ಆನಂತ್ಯಂ ವಾ ಹರೇಃ ಪದಮಾ
|| ೪೦ ||

ಕಾಮಯಾಮಹ ಏತತ್ ಶ್ರೀಮತ್ಪಾದರಜಃಪ್ರಿಯಃ |
ಕುಚಕುಂಕುಮಗಂಧಾಡ್ಯಂ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ವೋಢಂ ಗದಾಭೂಷಣಃ
|| ೪೧ ||

ವ್ರಜಸ್ಥಿಯೋ ಯದ್ವಾಂಛಂತಿ ಪುಲಿಂದ್ರಸ್ತನವೀರುಧಃ |
ಗಾವತ್ಕಾರಯತೋ ಗೋಪಾಃ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ
|| ೪೨ ||

ಸಾಧ್ವಿಯೇ! ನಮಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಲಿ (ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪದವಿ), ಸ್ವಾರಾಜ್ಯವಾಗಲಿ (ಇಂದ್ರ ಪದವಿ), ಭೌಜ್ಯವಾಗಲಿ (ತೃಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತ್ಯ), ವೈರಾಜ್ಯವಾಗಲಿ (ಅಣಮಾದಿ ಅಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಳು), ಪಾರಮೇಷ್ವರವಾಗಲಿ (ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿ), ಮೋಕ್ಷ ವಾಗಲಿ, ಅವೇಶ್ವತವಲ್ಲ, ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಕುಚ ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಸುಗಂಧಿತವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸುಕೋಮಲವಾದ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಸದಾ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಬಯಸು ತ್ತೇವೆ || ೪೦-೪೧ || ಜಗದಾನಂದ ಕಂದನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವಾಗ ಅವನ ಕಾಲಿನ ಯಾವ ಧೂಳಿ ಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೊಲ್ಲತಿಯರೂ, ಗೋಪರೂ, ಬೇಡತಿ ಯರೂ ಅವೇಶ್ವಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹುಲ್ಲು-ಕಡ್ಡಿಗಳೂ ಯಾರ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಾವೂ ಕೂಡ ಅವನ ದಿವ್ಯಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಅವೇಶ್ವಿಸು ತ್ತೇವೆ || ೪೨ ||

ಎಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೮೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೂತಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಶ್ರೀಶಿತಕಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೮೩ ||

ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವಸುದೇವನ ಯಜ್ಞೋತ್ಸವವು

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರವಚಃ

ಪ್ರತ್ಯಾಪೃಥಾ ಸುಬಲಪುತ್ರಃ ಪಯಾಜ್ಞಸೇನೀ
ಮಾಧವ್ಯಥ ಕ್ಷಿತಿಪಪತ್ ಉತ ಸ್ವಗೋಷ್ಠಃ |
ಕೃಷ್ಣೇಽಖಿಲಾತ್ಮನಿ ಹರೌ ಪ್ರಣಯಾನುಬಂಧಂ
ಸರ್ವಾ ಎಸಿನ್ಮುರಲಮಪ್ತಕಲಾಕುಲಾಕ್ಷ್ಮಃ || ೧ ||

ಇತಿ ಸಂಭಾಷಮಾಣಾಸು ಸ್ವಭಿಃ ಸ್ವಪು ಸ್ವಭಿರ್ಸೃಷುಃ |
ಆಯಯುರ್ಮುನಯಸ್ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣರಾಮದಿದೃಕ್ಷಯಾ
|| ೨ ||

ದ್ವೈಪಾಯನೋ ನಾರದಶ್ಚ ಚವನೋ ದೇವಲೋಽಸಿತಃ |
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಶತಾನಂದೋ ಭರದ್ವಾಜೋಽಥ ಗೌತಮಃ
|| ೩ ||

ರಾಮಃ ಸತಿಷ್ಠೋ ಭಗವಾನ್ ಮತಿಷ್ಠೋ ಗಾಲವೋ ಭೃಗುಃ |
ಪುಲಸ್ತ್ಯಃ ಕಶ್ಯಪೋಽತ್ರಿಶ್ಠ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ
|| ೪ ||

ದ್ವಿತಸ್ತ್ರಿಶ್ಠಃ ಕತಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾಸ್ತಥಾಂಗಿರಾಃ |
ಅಗ್ರೋ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಶ್ಚ ವಾಮದೇವಾದಯೋಽಪರೇ
|| ೫ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ | ಸರ್ವಾಕ್ಷನಾದ ಭಕ್ತಜನ ಭಯಾವಹಾರಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕುರಿತು ಅವರ ವತ್ತಿಯರಿಗೆ ಇರುವ ಪ್ರೇಮಾನುಬಂಧವನ್ನು ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ ಕುಂತೀ, ಗಾಂಧಾರಿ, ದ್ರೌಪದಿ, ಸುಭದ್ರೆ, ಇತರ ರಾಜಪತ್ನಿಯರು ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯರಾದ ಗೋಷಿಯರು - ಅವರ ಅಲೌಕಿಕ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೇಮಾ ಶ್ರುಗಳು ಸುರಿವವು || ೧ || ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ವೀಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವೀಯರೂ, ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಪುರುಷರೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಿರು ವಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು || ೨ || ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ವ್ಯಾಸರು, ದೇವರ್ಷಿನಾರದರು, ಚವನ, ದೇವಲ, ಅಸಿತ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಶತಾನಂದ, ಭರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ, ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಪರಶುರಾಮ, ಮುಷ್ಯ ಗಾಲವ, ಭೃಗು, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ದ್ವಿತ, ತ್ರಿತ, ಏಕತ, ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಅಂಗಿರಸ್ಸು, ಅಗ್ರ್ಯ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಮದೇವ - ಇವರು ಪ್ರಧಾನರಾಗಿದ್ದರು || ೩-೫ ||

ತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಸೋತ್ಥಾಯ ಪ್ರಾಗಾಸೀನಾ ನೃಪಾದಯಃ |
ಪಾಂಡವಾಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ಚ ಪ್ರಣೇಮುರ್ವಿಶ್ವನಂದಿತಾನ್ || ೬ ||

ತಾನಾನ್ಯುರ್ಯಥಾ ಸರ್ವೇ ಸಹಸೋಽಭ್ಯುತೋಽರ್ಚಯತ್ |
ಸ್ವಾಗತಾಸನಪಾದ್ಯಾಞ್ಚ ಮೂಲ್ಯಧೂಪಾನುಲೇಪನೈಃ || ೭ ||

ಉವಾಚ ಸುಖಮಾಸೀನಾನ್ ಭಗವಾನ್ ಧರ್ಮಗುಪ್ತನು |
ಸದಸಸ್ತಸ್ಯ ಮಹತೋ ಯತವಾಚೋಽನುಶೃಣ್ವಾಃ || ೮ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಅಹೋ ನಯಂ ಜನ್ಮೈತೋ ಲಬ್ಧಂ ಕಾರ್ತವೀರತತ್ತ್ವಮ್ |
ದೇವಾನಾಮಪಿ ದುಷ್ಪಾಕಂ ಯದ್ಭೋಗೇಶ್ವರದರ್ಶನಮ್ || ೯ ||

ಕಿಂ ಸ್ವಲ್ಪತಮಾಂ ಸ್ವಕಾಮಾರ್ಚಯಾಂ ದೇವತಶ್ಚಪಾಮ್ |
ದರ್ಶನಸ್ತರ್ಶನಪ್ರಶ್ನಪ್ರಹ್ನಪಾದಾರ್ಚನಾದಿಕಮ್ || ೧೦ ||

ನ ಜ್ಯಮ್ಯಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ನ ದೇವಾ ಮೃಚ್ಛಲಾಮಯಾಃ |
ತೇ ಪುನಂತ್ಯುರುಕಾಲೇನ ದರ್ಶನಾದೇವ ಸಾಧವಃ || ೧೧ ||

ನಾಗ್ನಿರ್ನ ಸೂರ್ಯೋ ನ ಚ ಚಂದ್ರತಾರಕಾ
ನ ಭೂರ್ವಲಂಖಂ ಶ್ವಸನೋಽಥ ವಾಜ್ಮನಃ |
ಉಪಾಸಿತಾ ಭೇದಕೃತೋ ಹರಂತ್ಯಘಂ
ವಿಪಶ್ಚಿತೋ ಘ್ನಂತಿ ಮುಹೂರ್ತಸೇವಯಾ || ೧೨ ||

ಮಸ್ಯಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಃ ಕುಣಪೇ ತ್ರಿಧಾತುಕೇ
ಸ್ಥೂಲಃ ಕಲತ್ರಾದಿಷು ಭೌಮ ಇದ್ಯಧೀಃ |
ಮತ್ತೀರ್ಥಬುದ್ಧಿಃ ಸಲಿಲೇ ನ ಕರ್ಹಿತಿ-
ಜ್ಞನೇಷ್ಟಭಿಜ್ಞೇಷು ಸ ಏವ ಗೋಖರಃ || ೧೩ ||

ಋಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳೂ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿ ಪಾಂಡವರೂ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ವಿಶ್ವವಂದಿತರಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. || ೬ || ಅನಂತರ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರೂ, ಬಲರಾಮ ನೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಆ ಋಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಗತ, ಆಸನ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಹೂವಿನ ಹಾರ, ಧೂಪ, ಚಂದನಾದಿ ಗಳಿಂದ ಎಥಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. || ೭ || ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನಂತರ, ಸಭಾಸದರೂ ಮಾನದಿಂದ ಕುಳಿತಿರಲಾಗಿ, ಸಮಸ್ತರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಂತೆಂದನು - || ೮ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರಾದ ಋಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನಾವೆಂದು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ನಮ್ಮ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಹುಟ್ಟಿನ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಇಂದು ಪಡೆದಂತಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆತ್ಮಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮಹಾಯೋಗೇಶ್ವರರ ದರ್ಶನವು ನಮಗೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. || ೯ || ಸ್ವಲ್ಪವೇ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟನೇವತೆಯನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೋಡದೆ ಕೇವಲ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲೇ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುವವರಿಗೆ ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಣಾಮ, ಪಾದಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸದವಕಾಶ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ದೊರೆಯ ಬಲ್ಲದು? || ೧೦ || ಕೇವಲ ನೀರು ತೀರ್ಥವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಮಣ್ಣಿನ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳು ದೇವತೆಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸಂತ-ಸಂತುರವರೇ ನಿಜವಾಗಿ ತೀರ್ಥರೂಪರು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ತೀರ್ಥಗಳು, ದೇವತೆಗಳು ಬಹಳ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಸೇವಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವು ಪವಿತ್ರವಾಗಿಸಬಲ್ಲವು. ಆದರೆ ಸತ್ಪುರುಷರು ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿ ಸುತ್ತಾರೆ. || ೧೧ || ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ತಾರಗಳು, ಪೃಥಿವಿ, ಜಲ, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಮಾಣಿ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಮ ದೇವತೆಗಳು - ಇವುಗಳ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪಾಪವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರ ಉಪಾಸನೆ ಯಿಂದ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ನಾಶವಾಗದೇ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎರಡು ಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ಜ್ಞಾನೀಮಹಾಪುರುಷರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳು ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಭೇದ-ಬುದ್ಧಿಯ ವಿನಾಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. || ೧೨ || ಮಹಾತ್ಮರೇ ಮತ್ತು ಸಭಾಸದರೇ! ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಕಫ - ಈ ಮೂರು ಧಾತುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ತವ ದಂತಿರುವ ಶರೀರದಲ್ಲೇ ತಾನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿರುತ್ತದೋ, ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಇವರನ್ನೇ ತನ್ನವರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೋ, ಕಲ್ಯಾಣ ಮಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾರ್ಥಿವ ವಿಕಾರಗಳನ್ನೇ ಇಷ್ಟದೇವರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೋ ಜ್ಞಾನೀ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ಕೇವಲ ನೀರನ್ನೇ ತೀರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೋ, ಅಂತಹವರು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ದೈವ ಪುರುಷರಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಕೋಟಿಯವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. || ೧೩ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ನಿಶಮ್ಯೇತ್ತಂ ಭಗವತಃ ಕೃಷ್ಣಾಕುಂಠಮೇಧಃ |
ವಚೋ ದುರನ್ವಯಂ ವಿಶ್ವಾಸ್ತುಷ್ಟೀಮಾಸನ್ನಮದ್ವಿಯಃ || ೧೪ ||

ಚರಂ ವಿಮೃಶ್ಯ ಮುನಯಃ ಈಶ್ವರಸ್ಯೇತಿತವ್ಯತಾಮ್ |
ಜನಸಂಗ್ರಹ ಇತ್ಯುಚುಃ ಸ್ವಯಂತಸ್ತಂ ಜಗದ್ಗುರುಮ್ || ೧೫ ||

ಮುನಯಃ ಉವಾಚ

ಯನ್ಮಾಯಯಾ ತತ್ತ್ವವಿದುತ್ವಮಾ ವಯಂ
ವಿಮೋಹಿತಾ ವಿಶ್ವಜಾಮಧೀಶ್ವರಾಃ |
ಯದೀತಿತವ್ಯಾಯತಿ ಗೂಢ ಈಷಯಾ
ಅಹೋ ವಿಚಿತ್ರಂ ಭಗವದ್ವೀಕ್ಷಿತಮ್ || ೧೬ ||

ಅನೀತ ಏತದ್ಭವದ್ಭೇದ ಅತ್ಯನಾ
ಸೃಜತ್ಯವತ್ಪತಿ ನ ಬದ್ಧತೇ ಯಥಾ |
ಭೌಮೈರ್ಭೂಮಿರ್ಬಹುನಾಮರೂಪಿಣೀ
ಅಹೋ ವಿಭೂಮ್ನಶ್ಚರಿತಂ ವಿಜಂಬನಮ್ || ೧೭ ||

ಅಥಾಪಿ ಕಾಲೇ ಸ್ವಜನಾಭಿಗುಪ್ತಯೇ
ಬಿಭರ್ಷಿ ಸತ್ತಂ ಖಿಲನಿಗ್ರಹಾಯ ಚ |
ಸ್ವಲೀಲಯಾ ವೇದಪಥಂ ಸಸಾತನಂ
ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾತ್ಮಾಪುರುಷ ಪರೋ ಭವಾನ್ || ೧೮ ||

ಬ್ರಹ್ಮತೇ ಹೃದಯಂ ಶುಕ್ಲಂ ತಪಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯಮೈಃ |
ಯತ್ರೋಪಲಬ್ಧಂ ಸದ್ವತ್ಸಮವ್ಯಕ್ತಂ ಚ ತತಃ ಪರಮ್ || ೧೯ ||

ತಸ್ಮಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನೇಶ್ವಮೂಢನಃ |
ಸಫಾಜಯಸಿ ಸದ್ಭಾವ ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಗ್ರಣೀರ್ಭವಾನ್ || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಕುಮಾರಿಣಿಃ ಹೇಳುತಾರೇ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವನು. ಅವನ ಈ ಗೂಢವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಬುಜಿಮುನಿಗಳು ಸ್ಮಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಅರಿಯದೆ ಅವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಂಕುಕವಿದಂತಾಯಿತು. || ೧೪ || ಅವರು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ಮಪರತಂತ್ರ ಜೀವರಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಜಗದ್ಗುರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. || ೧೫ ||

ಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತಾರೇ - ಭಗವಂತಾ | ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಜಾವತಿಗಳು, ಅಧೀಶ್ವರರಾದ ಮರೀಚಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನಾವುಗಳು ಮೋಹಿತರಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಡುಗೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಜೀವಿಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಭಗವಂತಾ | ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯು ವಿಚಿತ್ರವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಮಯವೂ ಆಗಿದೆ. || ೧೬ || ವೃಥಾವಿಯು ತನ್ನ ವಿಕಾರಗಳಾದ ವೃಕ್ಷ, ಕಲ್ಲು, ಫಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ನಾಮ-ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅದು ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಏಕನೂ, ಚೇಷ್ಟಾರಹಿತನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನೀನು-ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ರಚನೆ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸಜಾತೀಯ, ವಿಸಾತೀಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಗತಭೇದ ಶೂನ್ಯನೂ, ವಿಕರಸನೂ, ಅನಂತನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರವು ಲೀಲೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ? || ೧೭ || ಭಗವಂತಾ | ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಆತೀತನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆಗಾಗ ಭಕ್ತ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ದುಷ್ಪರ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸನಾತನ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುವೆ. || ೧೮ || ಭಗವಂತಾ | ವೇದವೇ ನಿನ್ನ ವಿಶುದ್ಧ ಹೃದಯವಾಗಿದೆ. ತಪಸ್ಸು, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಧಾರಣೆ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿಯ ಮೂಲಕ ಅದರಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಸಾಕಾರ-ನಿರಾಕಾರ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. || ೧೯ || ಪರಮಾತ್ಮಾ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ವೇದಗಳ ಆಧಾರಭೂತ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಉಪಲಬ್ಧಿಯ ಸ್ಥಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಾನ ಕೊಡುವೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿರುವೆ. || ೨೦ ||

ಅದ್ಯ ನೋ ಜನ್ಮಸಾಫಲಂ ವಿದ್ಯಾಯಾಸ್ತಪನೋ ದೃಢಃ |
ತಯಾ ಸಂಗಮ್ಯ ಸದ್ಗುಣಾ ಯದಂತಃ ಶ್ರೇಯಸಾಂ ಪರಃ
|| ೨೦ ||

ಸಮಸ್ತಸ್ಮಿ ಭಗವತೇ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಕುಂಠಮೇಧಸೇ |
ಸ್ವಯೋಗಮಾಯಯಾಚ್ಛನ್ನಮಹಿಮ್ನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ
|| ೨೧ ||

ನ ಯಂ ವಿದಂತ್ಯಮೀ ಭೂತಾ ಏಕಾರಾಮಾತ್ಮ ವೃಷ್ಣಯಃ |
ಮಾಯಾಜವನಿಕಾಚ್ಛನ್ನಮಾತ್ಮಾನಂ ಕಾಲಮೀಶ್ವರಮ್
|| ೨೨ ||

ಯಥಾ ಶಯಾನಃ ಪುರುಷಃ ಆತ್ಮಾನಂ ಗುಣಾತ್ಪದ್ಧತ್ |
ಸಾಮಮಾತ್ರೇಂದ್ರಿಯಾಭಾತಂ ನ ವೇದ ರಹಿತಂ ಪರಮ್
|| ೨೩ ||

ವಿವಂ ತ್ವಾ ಸಾಮಮಾತ್ರೇಣ ವಿಷಯೇಷ್ಠಿಂದ್ರಿಯೇಷಯಾ |
ಮಾಯಯಾ ವಿಭ್ರಮಚ್ಛತ್ತೋ ನ ವೇದ ಸ್ತುತ್ಯುಪಪ್ನವಾತ್
|| ೨೪ ||

ತಸ್ಯಾದ್ಯ ತೇ ದದೃಶಿಮಾಂಘ್ರಮಘೌಘಮರ್ಷ-
ತೀರ್ಥಾಸ್ಪದಂ ಹೃದಿ ಕೃತಂ ಸುವಿಪಕ್ವಯೋಗೈಃ |
ಉತ್ಕಿಕ್ವಭಕ್ತು ಪಪ್ತತಾಶಯಜೀವಕೋಶಾ
ಅವುರ್ಭವದ್ಗಮಿಮಥೋಽನುಗೃಹಾಣ ಭಕ್ತಾನ್ || ೨೫ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ದಾಶಾರ್ಹಂ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮ್ |
ರಾಜರ್ಷೇ ಸ್ವಾಶ್ರಮಾನಗ್ನಂತುಂ ಮುನಯೋ ದಧಿರೇ ಮನಃ
|| ೨೬ ||

ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಚರಮಸ್ಥಾನನಾಗಿ
ರುವೆ. ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿ
ಇಂದು ನಮ್ಮ ಜನ್ಮ, ವಿದ್ಯೆ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ - ಇವೆಲ್ಲವೂ
ಸಫಲವಾದುವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲದರ ಪರಮ ಫಲವು ನೀನೇ
ಆಗಿರುವೆ. || ೨೦ || ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವು ಅನಂತವಾಗಿದೆ.
ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರ
ಮಾತ್ಮ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಚಿಂತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ
ಯೋಗಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ
ಕೊಂಡಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾವು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. || ೨೧ ||
ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ರಾಜರಾಗಲೀ, ನಿನ್ನ ಒಡನಾಡಿಗಳಾಗಿ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆಹಾರ-ವಿಹಾರ ಮಾಡುವ ಯದುವಂತೀ
ಯರಾಗಲೀ ನಿನ್ನನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತಿಳಿದವರಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು
ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೂ, ಅದಿ
ಕಾರಣನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ತೆರೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ
ಲ್ಪಟ್ಟಿರುವೆ. || ೨೨ || ಕನಸ್ಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನು
ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯೆಯಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯು
ತ್ತಾನೆ. ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವೆಂದು ತೋರುವ ತನ್ನ ಸ್ವಪ್ನ ಶರೀರ
ವನ್ನೇ ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಪ್ನವಿರುವತನಕ ಅವನಿಗೆ ಈ
ಸ್ವಪ್ನ ಶರೀರವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯು ಶರೀರವಿದೆ
ಎಂಬುದೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. || ೨೩ || ಹೀಗೆಯೇ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆ
ಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪವಾದ ಮಾಯೆಯಿಂದ
ಚಿತ್ತವು ಏಮೋಹಿತವಾಗಿ ಹೆಸರಿಗಪ್ಪೇ ಇರುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ
ಅಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ತದ ಭ್ರಾಂತಿ
ಯಿಂದ ವಿವೇಕಶಕ್ತಿಯು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ತಾನು ಈ
ಜಗತ್ತು - ಸಂಸಾರದಿಂದ ಅತೀತನಾಗಿರುವವನು ಎಂಬುದೂ
ಜೀವಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. || ೨೪ || ಪ್ರಭೋ! ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ
ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿವಕ್ಷ ಯೋಗಸಾಧನೆಯ
ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವಂತಹ,
ಗಂಗೆಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಹೃದಯ
ದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ನಮಗೆ ಅಂತಹ ಚರಣ
ಕಮಲಗಳ ದರ್ಶನವಾದುದು ನಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ.
ಪ್ರಭೋ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ
ದಯೆದೋರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾರ ಲಿಂಗಶರೀರರೂಪವಾದ
ಜೀವಕೋಶವು ನಿನ್ನ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಶವಾಗಿದೆಯೋ
ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪರಮ ವದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. || ೨೫ ||

ಶ್ರೀಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ರಾಜರ್ಷಿ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಭಗವಂತನನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದು, ಅವನಿಂದ, ದೃಢ
ರಾಷ್ಟ್ರನಿಂದ, ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಯನ್ನು
ಪಡೆದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು
ವಿಚಾರಮಾಡಿದರು. || ೨೬ ||

ತದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ತಾನುಪಪ್ರದ್ಯ ಮರುದೇವೋ ಮಹಾಯಶಾಃ |
ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚೋಪಸಂಗೃಹ್ಯ ಬಭಾಷೇದಂ ಸುಯಂತ್ರಿತಃ || ೨೮ ||

ಮರುದೇವ ಉವಾಚ

ನಮೋ ವಃ ಸರ್ವದೇವೇಭ್ಯ ಋಷಯಃ ಶ್ರೋತುಮರ್ಹಥ |
ಕರ್ಮಣಾ ಕರ್ಮನಿರ್ಹಾರೋ ಯಥಾ ಸ್ಯಾನ್ಮುಪದೃಶ್ಯತಾಮ್ || ೨೯ ||

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಸಾತಿಚಿತ್ತಮಿದಂ ವಿಶ್ವಾ ಮರುದೇವೋ ಬುಭುತ್ಸಯಾ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಮತ್ಪಾರ್ಥಕಂ ಯನ್ಮು ಪೃಚ್ಛತಿ ಶ್ರೇಯ ಆತ್ಮನಃ || ೩೦ ||

ಸನ್ನಿಹಪೋಃ ಹಿ ಮರ್ತ್ಯಾಸಾಮನಾದರಣಕಾರಣಮ್ |
ಗಾಂಗಂ ಹಿತ್ವಾಯಥಾನ್ಯಾಂಭಸ್ತತ್ರಕ್ಷೋ ಯಾತಿ ಶುದ್ಧಯೇ || ೩೧ ||

ಯಸ್ಯಾನುಭೂತಿಃ ಕಾಲೇನ ಲಯೋತ್ಪತ್ತಾದಿಸಾತ್ಯ ವೈ |
ಸ್ವಕೋಽನ್ಯಸ್ಯಾಚ್ಛ ಗುಣತೋ ನ ಕುತಃಪ್ತನ ರಿಷ್ಯತಿ || ೩೨ ||

ತಂ ಕ್ಲೇಶಕರ್ಮಪರಿಪಾಕಗುಣಪ್ರವಾಚೈ-
ರವ್ಯಾಹತಾನುಭವಮೀಶ್ವರಮದ್ವಿತೀಯಮ್ |
ಪ್ರಾಣಾದಿಭಿಃ ಸ್ವನಿಭವೈರುಪಗೊಢಮನ್ಯೋಃ
ಮನ್ಯೇತ ಸೂರ್ಯಮಿವ ಮೇಘಹಿಮೋಪರಾಗೈಃ || ೩೩ ||

ಅಥೋಬುರ್ಮುನಯೋ ರಾಜಸ್ಥಾ-
ಭಾಪ್ಪಾನಕದುಂದುಭಿಮ್ |
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪೃಣ್ಣಾಣಾಂ ರಾಜ್ಞಾಂ
ತಥೈವಾಚ್ಯುತರಾಮಯೋಃ || ೩೪ ||

ಕರ್ಮಣಾ ಕರ್ಮನಿರ್ಹಾರ ಏಷ ಸಾಧು ನಿರೂಪಿತಃ |
ಯಚ್ಛ್ರದ್ಧಯಾ ಯಜೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ ಸರ್ವಯಜ್ಞೇಶ್ವರಂ ಮಖೈಃ || ೩೫ ||

ಚಿತ್ತಕ್ಷೋಪಶಮೋಽಯಂ ವೈ ಕವಿಭಿಃ ಶಾಸ್ತೃಚಕ್ರುಷಾಃ |
ದರ್ಶಿತಃ ಸುಗಮೋ ಯೋಗೋ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಮುದಾವಹಃ || ೩೬ ||

ಮಹಾಯಶೋವಂಶನಾದ ಮರುದೇವನು ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಂದಿಸಿಕೊಂಡು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೨೮ ||

ಮರುದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ಋಷಿ ಮುನಿಗಳೇ! ನೀವು ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಾವುಗಳು ನನ್ನದೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ಮವಾಸನೆಗಳ ಅತ್ಯಂತಿಕೆ ನಾಶವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವುಂಟಾಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ನೀವುಗಳು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರಿ. || ೨೯ ||

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು - ಋಷಿವರ್ಯರೇ! ಮರುದೇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಿಂದ ಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಶ್ವರ್ಯವಿಲ್ಲ. || ೩೦ || ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರವಿರುವುದು ಅನಾದರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿರುವವರು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಬಟ್ಟು ತಮ್ಮ ವಾಸತುದ್ವಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವಲ್ಲ. || ೩೧ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅನುಭೂತಿಯು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಓಷ್ಣಿ, ಪ್ರಳಯಗಳಿಂದ ಅಳಿದುಹೋಗುವಂತಹುದಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವತಃ ಯಾವುದೇ ಬೇರೆ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ, ಗುಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುವಂತಹುದಲ್ಲ. || ೩೨ || ಅವನ ಜ್ಞಾನಮಯ ಸ್ವರೂಪವು ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದಾಗಲೀ, ರಾಗ-ದ್ವೇಷಾದಿ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಮಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಸುಖ-ದುಃಖಾದಿ ಕರ್ಮಫಲಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣ ಪ್ರವಾಹದಿಂದಾಗಲೀ ನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನದೇ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು; ಆಗ ಮೂರ್ಖಜನರು - ಮೋಡ, ಮಂಜು ಅಥವಾ ಗ್ರಹಣದಿಂದ ಮರೆಯಾದ ಸೂರ್ಯನು ಮಚ್ಚಿಹೋಗಿರುವನು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. || ೩೩ ||

ಪುಣ್ಯಶನೇ! ಅನಂತರ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು, ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮರುದೇವನನ್ನು ಸಂಪೋಧಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು. || ೩೪ || ಮರುದೇವನೇ! ಯಜ್ಞಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಆರಾಧಿಸುವುದೇ ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಕರ್ಮವಾಸನೆ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತಿಕೆವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. || ೩೫ || ತ್ರಿಕಾಲದರ್ಶಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿತ್ತದ ಹಾಂತಿಗೆ ಇದೇ ಉಪಾಯವೆಂದೂ, ಸುಲಭವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವೆಂದೂ, ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಆಸಂದೋಲನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಧರ್ಮವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿರುವರು. || ೩೬ ||

ಅಯಂ ಸ್ವಸ್ತಯನಃ ಪಂಥಾ ದ್ವಿಜಾತೇರ್ಗೃಹಮೇಧಿನಃ |
ಯಚ್ಚದ್ವಯಾಽಽಪ್ರವಿತ್ತೇನ ಶುಕ್ಲೇನೇಚ್ಛೇತ ಪೂರುಷಃ
|| ೩೭ ||

ವಿತ್ತ್ವಪಣಾಂ ಯಜ್ಞಧಾನ್ಯೈರ್ಗೃಹೈರ್ದಾರುತೈಪಣಾಮ್ |
ಆತ್ಮಲೋಕೈಪಣಾಂ ದೇವ ಕಾಲೇನ ವಿಸೃಜೇದ್ಭುಧಃ |
ಗ್ರಾಮೇ ತ್ಯಕ್ತೈಪಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಯಯುರ್ಧೀರಾಸ್ತಪೋವನಮ್
|| ೩೮ ||

ಯಸ್ಯೈಸ್ತದ್ವಿಜೋ ಜಾತೋ ದೇವರ್ಷಿಃ ಪಿತೃಣಾಂ ಪ್ರಭೋ |
ಯಜ್ಞಾನ್ಯಯನಪುತ್ರೈಸ್ತಾನ್ಯನ್ವೀರ್ಯ ತ್ಯಜಸ್ತತೇತ್
|| ೩೯ ||

ತ್ವಂ ತ್ವದ್ ಮುಕ್ತೋ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ವೈ ಋಷಿಪುತ್ರೋರ್ಮಹಾಮತೇ |
ಯಚ್ಚಿದೇವರ್ಣಮುನ್ಮುಚ್ಯ ನಿರ್ಯಣೋಽಶರಣೋ ಭವ
|| ೪೦ ||

ಮರುದೇವ ಭದ್ರಾನ್ ನೂನಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ಹರಿಮ್ |
ಜಗತಾಮೀಶ್ವರಂ ಪ್ರಾರ್ಚಣಃ ಸ ಯದ್ಭಾಂ ಪುತ್ರತಾಂ ಗತಃ
|| ೪೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮರುದೇವೋ ಮಹಾಮನುಃ |
ಶಾನ್ಯಪೀಠ್ಯತೋ ವಸ್ತ್ರೇ ಮೂರ್ಧ್ನಾಽಽನಮ್ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಚ
|| ೪೨ ||

ತ ವಿನಮ್ರಪಯೋ ರಾಜನ್ ವೃತಾ ಧರ್ಮೇಣ ಧಾರ್ಮಿಕಮ್ |
ತಸ್ಮಿನ್ನಯಾಜಯನ್ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮುಚ್ಯೇರುತ್ತಮಕಲ್ಪಶ್ಚಃ
|| ೪೩ ||

ತದ್ವೀಕ್ಷಾಯಾಂ ಪ್ರವೃತ್ತಾಯಾಂ ವೃಷ್ಟಯಃ ಪುಷ್ಕರಪ್ರಜಃ |
ಸ್ನಾತಾಃ ಸುವಾಸುರೋ ರಾಜನ್ ರಾಜಾಃ ಸುಷ್ಪಲಂಕೃತಾಃ
|| ೪೪ ||

ತನ್ಮಹಿಷಶ್ಚ ಮುದಿತಾ ನಿಷ್ಯಕಂಠ್ಯಃ ಸುವಾಸುರಃ |
ದೀಕ್ಷಾಶಾಲಾಮುಪಾಜಗ್ಮುರಾಲಿಪ್ತಾ ಮುರುಪಾಣಯಃ
|| ೪೫ ||

ನೇದುರ್ಮೃದಂಗಪಟಹತಂಖಭೇರ್ಯೋನಕಾದಯಃ |
ನಸೃತುರ್ನಟನರ್ತಕೈಸ್ತುಮುಪುಃ ಸೂತಮಾಗಧಾಃ |
ವಗುಃ ಸುಕಂಠೋ ಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಂಗೀತಂ ಸಹಭರ್ತೃಕಾಃ
|| ೪೬ ||

ತನ್ನ ವ್ಯಾಯೋಜಾರ್ಜಿತ ಧನದಿಂದ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಆರಾಧಿಸುವುದೇ ದ್ವಿಜರಾದ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. || ೩೭ || ಮರುದೇವನೇ! ವಿದ್ವಾಂಸನಾದವನು ಯಜ್ಞ, ದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಧನದ ಆಸೆಯನ್ನೂ ಗೃಹಸ್ಥೋಚಿತ ಭೋಗಗಳಿಂದ ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೂ, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು ಎಂಬ ಅರಿವಿನಿಂದ ಲೋಕೈಪಣವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈಷಣ ತ್ರಯಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ವಿಚಾರವಂತ ಮನುಷ್ಯನು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. || ೩೮ || ಸಮರ್ಥನಾದ ಮರುದೇವನೇ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ - ಇವರು ದೇವ-ಋಷಿ-ಪಿತೃ ಎಂಬ ಮೂರು ಋಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞ, ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಈ ಮೂರು ಋಣದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸದೆಯೇ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಧಃಪತನವಾಗುತ್ತದೆ. || ೩೯ || ಮಹಾ ಮಹಿಯಾದ ಮರುದೇವ! ನೀನಿಗೆ ಋಷಿ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳ ಋಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಇನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿಬಿಡು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಋಣಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಗೃಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾಗು. || ೪೦ || ಮರುದೇವನೇ! ನೀನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿರುವೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಜಗದೊಡೆಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆ. || ೪೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಮನನಶೀಲನಾದ ಮರುದೇವನು ಋಷಿಗಳ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಿರಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ, ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಋತ್ವಿಜರಾಗಿ ವರಣಮಾಡಿಕೊಂಡನು. || ೪೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಮರುದೇವನಿಂದ ಧರ್ಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವರಣಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಮರುದೇವನಿಂದ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಲವಾರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. || ೪೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತ! ಮರುದೇವನು ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾದಾಗ ಯಾದವರು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರಾಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ಸಮಸ್ತ ರಾಜರೂ ಮೃದ್ವಾಭರಣಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಾದರು. || ೪೪ || ಮರುದೇವನ ಪತ್ನಿಯರೂ ಸುಂದರವಸ್ತ್ರ ಅಂಗರಾಗ್ಯ ಸ್ವರ್ಣ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತರಾಗಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. || ೪೫ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೃದಂಗ, ಪಟಹ, ಶಂಖ, ಭೇರಿ, ನಗಾರಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೂತ-ಮಾಗಧರೂ ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಗಂಧರ್ವಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರೊಡನೆ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೪೬ ||

ತಮುಚ್ಚಪಿಂಚನ್ ವಿಧಿವದತ್ತಮುಚ್ಚಕ್ರಮೃತ್ತಿಃ |
ಪತ್ತೀಭರಶ್ವಾದತಃ ಸೋಮರಾಜಮಿವೋದುಭಿಃ || ೪೭ ||

ತಾಭಿರ್ಮುಕೂಲವಲಯೈರ್ಹಾರನೂಪುರಕುಂಡಲೈಃ |
ಸ್ವಲಂಕೃತಾಭಿರ್ವಿಬಧೌ ದೀಕ್ಷಿತೋಽಜನಸಂವೃತಃ || ೪೮ ||

ತಸ್ಯತ್ವಿಜೋ ಮಹಾರಾಜ ರಕ್ಷಾಂತೇಯವಾಸುಕಃ |
ಸಮದ್ರ್ಯಾ ವಿರೇಬುಸ್ತೇ ಯಥಾ ವೃತ್ತಹಣೋಽಧರೇ || ೪೯ ||

ತದಾ ರಾಮಚಕ್ರ ಕೃಷ್ಣಚಕ್ರ ಸ್ತುಃ ಸ್ತುಬ್ಧಾಂಧುಭಿರನ್ವಿತೌ |
ರೇಜತುಃ ಸ್ವಯಂತ್ಯದಾರ್ಭರೈರ್ಜೀವೇಶೌ ಸ್ವಪಿಭೂತಿಭಿಃ || ೫೦ ||

ಈಜೇಽನುಯಜ್ಞಂ ವಿಧಿನಾ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಲಕ್ಷಣೈಃ |
ಪ್ರಾಕೃತ್ಯವೈಕೃತ್ಯಯೋಚ್ಚೈರ್ವ್ಯವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಯೇಶ್ವರಮ್ || ೫೧ ||

ಅಹರ್ವಿಗ್ನೋಽದದಾತ್ಯಾಲೇ ಯಥಾಮೃತಂ ಸ ದಕ್ಷಿಣಾಃ |
ಸ್ವಲಂಕೃತೇಭ್ಯೋಽಲಂಕೃತ್ಯ ಗೋಭೂಕನ್ಯಾ ಮಹಾಧನಾಃ || ೫೨ ||

ಪತ್ತೀಸಂಯಾಜಾದಭೃತ್ಯೈಶ್ಚರಿತ್ವಾ ತೇ ಮಹರ್ಷಯಃ |
ಸುಸ್ನೋ ರಾಮಹೃದೇ ವಿಪ್ರಾ ಯಜಮಾನಪುರಸ್ಸರಾಃ || ೫೩ ||

ಸ್ವಾಹೋಽಲಂಕಾರವಾಸಾಂಸಿ ವಂದಿಭ್ಯೋಽದಾತ್ತಥಾ ಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ತತಃ ಸ್ವಲಂಕೃತೋ ವರ್ಣಾನಾಶ್ಚೈಭ್ಯೋಽಸ್ತೇನ ಪೂಜಯತ್ || ೫೪ ||

ಬಂಧೂನ್ ಸಮಾಸಾನ್ ಸಮತಾನ್ ಪಾರಿಬರ್ಹೇಣ ಭೂಯಸಾ |
ವಿದರ್ಭಕೋಲಸಲಕುರೂನ್ ಕಾಶಿಕೇಶಯಸ್ಯಂಜಯಸಾನ್ || ೫೫ ||

ಸದಸ್ಯತ್ವಿಕ್ ಸುರಗಣಾನ್ ಸೃಭೂತಪಿತೃಚಾರಣಾನ್ |
ಶ್ರೀನಿಕೇತಮನುಚ್ಛಾಪ್ತ ಶಂಸಂತಃ ಪ್ರಯಯುಃ ಕ್ರತುಮ್ || ೫೬ ||

ಮರುದೇವನು ಮೊದಲಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಮೈಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ರೇಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ದೇವಕಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅವನ ಹದಿನೆಂಟು ಮಂದಿ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಂದ್ರನ ಅಭಿಷೇಕವಾದಂತೆ ಋತ್ವಿಜರು ಮರುದೇವನಿಗೆ ಮಹಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. || ೪೭ || ಆಗ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಮರುದೇವನು ಮೃಗಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಪತ್ನಿಯರು ಸುಂದರವಾದ ಸೀರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚನ್ನದ ಬಳೆ, ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಕಾಲಂದುಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಮರುದೇವನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸುಶೋಭಿತನಾಗಿದ್ದನು. || ೪೮ || ಮರುದೇವನ ಋತ್ವಿಜರೂ, ಸದಸ್ಯರೂ ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಋತ್ವಿಜರಂತೆಯೇ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, ರತ್ನಹರಿತ ಅಭರಣಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತರಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೯ || ಸಮಸ್ತ ಜೀವಲೋಚಿಗೂ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಿಂದಲೂ, ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೂ ಪರಿವೃತರಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೈಭವದಿಂದ ರಾರಾಜಿಸಿದರು. || ೫೦ ||

ಮರುದೇವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಯೂ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಗ್ನಿತ್ರಯಗಳ ಉಪಾಸನೆಯೇ ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿರುವ ಅಗ್ನಿಪೂಜೆ, ದರ್ಶ, ಪೂರ್ಣಮಾಸ ಮುಂತಾದ ವ್ರತಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂರ್ಯಸತ್ತವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಕೃತಿಯಾಗಗಳಿಂದಲೂ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ಇತರ ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ದ್ರವ್ಯ, ಧಾನ್ಯ, ಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನಾದ ಯಜ್ಞಪುರುಷ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು. || ೫೧ || ಅನಂತರ ಮರುದೇವನು ಸಮುಚಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ಮಹಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನುಸಾರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇರಳವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಲಂಕೃತ ಗೋವುಗಳನ್ನು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುಂದರ ಕನ್ನೆಯರನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು. || ೫೨ || ಬಳಿಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪತ್ತೀಸಂಯಾಜ ಮತ್ತು ಅವಭೃತ್ಯಗಳೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮರುದೇವನಿಂದಲೂ ಪತ್ತಿಯರಿಂದಲೂ ಮಾಡಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಶುರಾಮನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಮಂತಪಂಚಿಕ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅವಭೃತಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರು. || ೫೩ || ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನಂತರ ಮರುದೇವನು ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿಯರು ಶಾವು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾರ್ಬರಣಗಳನ್ನು ವಂದಿಮೂಗಧರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಬಳಿಕ ಮರುದೇವನು ನೂತನ ಮಾರ್ಬರಣಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಯಿಯವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದನು. || ೫೪ || ಮತ್ತೆ ಮರುದೇವನು ತನ್ನ ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಗೆ, ಅವರ ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿದರ್ಭ, ಕೋಲಸ, ಕುರು, ಕಾಶಿ, ಕೇಕಯ, ಸ್ಯಂಜಯ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಭೂತಗಳಿಗೆ, ಒತ್ತಗಳಿಗೆ, ಚಾರಣರಿಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಧದ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀನಿಕೇತನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. || ೫೫-೫೬ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೋಽನುಜ ಪಾರ್ಥಾ ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಃ ಪೃಥಾ ಯಮೌ |
ನಾರದೋ ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸಃ ಸುಹೃತ್ಸಂಬಂಧಿಬಾಂಧವಾಃ |

|| ೫೭ ||

ಬಂಧೂನ್ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ಯ ಯದೂನ್ ಸೌಹೃದಾತ್ ಕ್ಷಿಣ್ಣಕೀತುಃ |
ಯಯುರ್ವಿರಹಕೃಚ್ಛ್ರೀಣ ಸ್ವದೇಶಾಂಶ್ಚಾಪರೇ ಜನಾಃ |

|| ೫೮ ||

ನಂದಸ್ತು ಸಹ ಗೋಪಾಲೈರ್ಬೃಹತ್ಯಾ ಪೂಜಯಾರ್ಚಿತಃ |
ಕೃಷ್ಣರಾಮೋಗ್ರಸೇನಾದ್ಯೈರ್ಸ್ಯವಾತ್ಸೀದ್ವಂಧುವತ್ಸಲಃ |

|| ೫೯ ||

ಮದುದೇವೋಽಂಬೂಶ್ಚೀರ್ತಯ ಮನೋರಥಮಹಾರ್ಗವಮ್ |
ಸುಹೃದ್ವೃತಃ ಪ್ರೀತಮನಾ ನಂದಮಾಹ ಕರೇ ಸ್ತುತನ್ |

|| ೬೦ ||

ಮದುದೇವ ಉವಾಚ

ಭ್ರಾತರೀಶಕೃತಃ ಪಾಶೋ ನೃಣಾಂ ಯಃ ಸ್ನೇಹಸಂಜ್ಞಿತಃ |
ತಂ ಮಸ್ತು ಜಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಕೂರಾಣಾಮಪಿ ಯೋಗಿನಾಮ್ |

|| ೬೧ ||

ಅಸ್ಮಾಸ್ತಪ್ರತಿಕಲ್ಪೇಯಂ ಯತ್ಕೃತಾಚ್ಛೇಷು ಸತ್ತಮೈಃ |
ಮೈತ್ರ್ಯಪಿತೃತಾಫಲಾ ವಾಪಿ ನ ನಿವರ್ತೇತ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ |

|| ೬೨ ||

ಪ್ರಾಗಕಲ್ಪಾಚ್ಛ ಕುಶಲಂ ಭ್ರಾತವೋಃ ನಾಚರಾಮ ಹಿ |
ಅಥನಾ ಶ್ರೀಮದಾಂಧಾಕ್ಷಾ ನ ಪತ್ನಾಮಃ ಪುರುಃ ಸತಃ |

|| ೬೩ ||

ಮಾ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀರೂಪಾತ್ ಪುಂಃ ಶ್ರೇಯಸ್ಕಾಮಸ್ಯ ಮಾನದ |
ಸ್ವಸನಾನುತ ಬಂಧೂನ್ ಮಾ ನ ಪತ್ನತಿ ಯಯಾಂಧದೃಕ್ |

|| ೬೪ ||

ಶ್ರೀಕುಶಲ ಉವಾಚ

ಎವಂ ಸೌಹೃದಶೈಥಿಲ್ಯಚಿತ್ತ ಅನಕಮಂದುಭಿಃ |
ಮರೋದ ತತ್ಕೃತಾಂ ಮೈತ್ರೀಂ ಸ್ಮರನ್ನಪ್ರವಿಲೋಚನಃ |

|| ೬೫ ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ-ವಿದುರ-ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮಾ-ಜುಗನ-ನಕುಲ-ಸಹದೇವರೂ, ಭೀಷ್ಮ-ದ್ರೋಣಾದಿಗಳೂ, ಕುಂತೀ, ನಾರದರೂ, ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರೂ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸ್ವಜನ ಸಂಬಂಧಿಗಳೂ ಹಿತೈಷಿಗಳಾದ ಯಾದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ವಿರಹ ವೃಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹಾದ್ವರಾಗಿ ಯುದುವೀರರನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದ ಇತರರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. || ೫೭-೫೮ || ಪರಿಕ್ಷಿತ್ನೇ | ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಹಾಗೂ ಉಗ್ರಸೇನರೇ ಮೊದಲಾದವರು ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಅವರೂ ಪ್ರೇಮ ಪರವಶರಾಗಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. || ೫೯ || ಮದುದೇವನು ಮನೋರಥವೆಂಬ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಅನಾ ಯಾಸವಾಗಿ ದಾಟಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಹೃದರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತನಾದ ಮದುದೇವನು ನಂದಗೋಪನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇಂತೆಂದನು. || ೬೦ ||

ಮದುದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ಸಹೋದರ | ಭಗವಂತನು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೇಮಪಾಶವೆಂಬ ಬಂಧನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕೂರರಿಗೂ, ಯೋಗಿ-ಯತಿಗಳಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೬೧ || ನಮ್ಮಂತಹ ಅಕೃತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನೀವು ಅಸದೃಶವಾದ ಸ್ನೇಹದ ವ್ಯವಹಾರಮಾಡಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಂತತರೋಮಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ವ್ಯವಹಾರವು ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಇದನ್ನು ಎಂದೂ ತೀರಿಸಲಾರೆವು. ನಿಮಗೆ ಇದರ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಗಳ ಈ ನಿರ್ವ್ಯಾಜವಾದ ಮಿತ್ರತೆಯ ಸಂಬಂಧವು ಅಚಲವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಲಿ. || ೬೨ || ಹಿಂದೆ ನಾವು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲೂ ಆಶಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಈಗಲಾದರೋ ಧನಮದದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ಇದ್ದರೂ ಕಣ್ಣಿತ್ತಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. || ೬೩ || ಮಾನವನಾದ ನಂದಗೋಪನೇ | ಶ್ರೇಯಸ್ಕಾಮನಾದವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದೊರಕದಿರುವುದೇ ಒಳಿತಿದೆ. ವಿಕೆಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕುರುಡನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸ್ವಜನರನ್ನಾಗಲೀ, ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಲಾರನು. || ೬೪ ||

ಶ್ರೀಕುಶಲಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಕ್ಷಿತ್ನೇ | ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮದುದೇವನ ಹೃದಯವು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಗದ್ಗದವಾಯಿತು. ನಂದಗೋಪನ ಮೈತ್ರಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಗಳೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಬಂದು ಗಳಗಳನೆ ಆತ್ತುಬಿಟ್ಟನು. || ೬೫ ||

ಸಂದಸ್ತು ಸಖ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಕೃತ್ ಪ್ರೇಮ್ಯಾ ಗೋವಿಂದರಾಮಯೋಃ |
ಅದ್ವೈತಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ |
|| ೬೬ ||

ತತಃ ಕಾಮೈಃ ಪೂರ್ವಮಾಣಃ ಸವ್ರಜಃ ಸಹಸ್ರಾಂಧಮಃ |
ಪರಾಧ್ಯಾಭರಣಶೌಮನಾಸಾನರ್ಥಪರಿಚ್ಛದ್ಯಃ |
|| ೬೭ ||

ಮರುದೇವೋಗ್ರಸೇನಾಭ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣೋದ್ಧವಬಲಾದಿಭಿಃ |
ದ್ವಾಮಾದಾಯ ಶಾರಿಪರ್ಷಣ ಯಾಪಿತೋ ಯದುಭರ್ಯಯೌ |
|| ೬೮ ||

ಸಂದೋ ಗೋಪಾಶ್ಚ ಗೋಪ್ಯಶ್ಚ ಗೋವಿಂದಕಿರಣಾಂಬುಜೇ |
ಮನಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಪುನರ್ವಾತುರಮನೀಶಾ ಮಥುರಾಂ ಯಯುಃ |
|| ೬೯ ||

ಬಂಧುಕು ಪ್ರತಿಯಾತೇಕು ವೃಷ್ಣಯಃ ಕೃಷ್ಣದೇವತಾಃ |
ವೀಶ್ವ ಪ್ರಾವೃಷವಾಸಸ್ಥಾಂ ಯಯುದ್ಧಾರದತೀಂ ಪುನಃ |
|| ೭೦ ||

ಜನೇಭ್ಯಃ ಕಥಯಾಂಚಿತ್ರಯೋದುದೇವಮಹೋತ್ಸವಮ್ |
ಯದಾಸೀತ್ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸುಹೃತ್ಸಂದರ್ಶನಾದಿಕಮ್ |
|| ೭೧ ||

ಸಂದಗೋಪನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಮರುದೇವನಿಗೆ ಹಾಗೂ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು, ಅವರ ಪ್ರೇಮ
ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಇಂದು-ನಾಳೆ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾ ಮೂರು
ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. || ೬೬ || ಬಳಿಕ ಬಹುಮೂಲ್ಯ
ವಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ, ರೇಷ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, ನಾನಾವಿಧದ ಉತ್ಕ
ಮೋತ್ಸವ ಮಧುಗಳಾದ ಮತ್ತು ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ನಂದ
ಗೋಪನನ್ನು ಅವನ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಾದ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನೂ, ಬಂಧು
ಬಾಂಧವರನ್ನು ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶೃತ್ವವಡಿಸಿದನು. || ೬೭ ||
ಮರುದೇವ, ಉಗ್ರಸೇನ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು, ಉದ್ಧವರೇ
ಮೊದಲಾದ ಯದುಪಂಚೀಯರು ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ
ಅನೇಕ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು,
ಅವರ ಶ್ರಮಮಗ್ನಿಗೊಂದೊಡಗೂಡಿ ಸಂದಗೋಪನು ತನ್ನ ವ್ರಜ
ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. || ೬೮ || ಸಂದಗೋಪ,
ಗೋಪಾಲರು ಮತ್ತು ಗೋಪಿಯರ ಚಿತ್ರವು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನೆಟ್ಟುಕೊಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ
ಮಾಡಿದರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿಸದವರು. ಕೊನೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆಯೇ
ಅವರು ಮಥುರೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. || ೬೯ ||

ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರು ಹೋದನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಏಕಮಾತ್ರ
ಇಷ್ಟದವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಯಾದವರು ವರ್ಷಾಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತ
ವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. || ೭೦ ||
ದ್ವಾರಾವತಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ
ಮರುದೇವನ ಯಜ್ಞೋತ್ಸವವನ್ನು, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಸಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನ-ಸಂಬಂಧಿಗಳ ದರ್ಶನ-ಭೇಟಿ, ವಾರ್ತಾಲಾಪ
ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. || ೭೧ ||

ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೮೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಚತುರ್ದಶಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೮೪ ||

ಎಂಭತ್ತೆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನು ಮರುದೇವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು -
ಗತಿಸಿಹೋದ ದೇವಕಿಯ ಆರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಂದುದು

ಶ್ರೀಬಾದರಾಯನಿರುವಾಚ

ಅಥೈಕದಾಽಽತ್ಮಜೌ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಕೃತಪಾದಾಭಿವಂದನೌ |

ಮರುದೇವೋಽಭಿನಂದ್ಯಾಹ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸಂಕರ್ಷಣಾಚ್ಯುತೌ |
|| ೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ದೈನಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಒಂದು ದಿನ
ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಶಂಭು-ಕಾಯಿಗಳ ಬಳಿಗೆ
ಬಂದರು. ಅಭಿವಂದಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮರುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು ಪುತ್ರ
ರಿಬ್ಬರನ್ನು ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳತೊಡ
ಗಿದರು. || ೧ ||

ಮುನೀನಾಂ ಸಮತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುತ್ರಯೋರ್ಧಾಮಸೂಚಕಮ್ |
ತದ್ವೀರ್ಯಾರ್ಚಾತದಿತ್ರಂಭಃ ಪರಿಭಾಷ್ಯಾಭ್ಯಭಾಷತಃ
|| ೨ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಯೋಗೀನ್ ಸಂಕರ್ಷಣ ಸನಾತನ |
ಜಾನೇ ವಾಮಸ್ಯ ಯತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇ ಪರಾ
|| ೩ ||

ಯತ್ರ ಯೇನ ಯತೋ ಯಸ್ಯ ಯಶ್ಚೈ ಯದ್ವದ್ವಾ ಯದಾ |
ಸ್ಯಾದಿದಂ ಭಗವಾನ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶ್ವರಃ
|| ೪ ||

ವಿತನ್ಯಾನಾವಿಧಂ ವಿಶ್ವಮಾತ್ಮಸೃಷ್ಟಮಧೋಕ್ಷಜ |
ಆತ್ಮನಾನುಪ್ರವಿತ್ಯಾತ್ಮನ್ ಪ್ರಾಣೋ ಜೀವೋ ಬಿಭರ್ಷಜಃ
|| ೫ ||

ಪ್ರಾಣಾದೀನಾಂ ವಿಶ್ವಜಾಂ ಶಕ್ತಯೋ ಯಾಃ ಪರಸ್ಥ ತಾಃ |
ಪಾರಾಂತ್ಯಾದ್ ವೈಸಾದ್ಯತ್ಯಾದ್ ದ್ವಯೋಕ್ಷೈಶ್ಚೈವ ಚಿಪ್ತಾಮ್
|| ೬ ||

ಕಾಂತೀಶ್ಚ ಪ್ರಭಾ ಸತ್ತಾ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿರ್ಗರ್ಭವಿದ್ಯುತಾಮ್ |
ಯತ್ ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಭೂಭೃತಾಂ ಭೂಮೇ-
ವ್ಯಕ್ತಿಗ್ಗಂಧೋಽರ್ಥತೋ ಭವಾನ್
|| ೭ ||

ತರ್ಪಣಂ ಪ್ರಾಣನಮಪಾಂ ದೇವ ತ್ವಂ ತಾಶ್ಚ ತದ್ರಸಃ |
ಓಜಃ ಸಹೋ ಬಲಂ ಚೇಷ್ಟಾ ಗತಿರ್ವಾಯೋಸ್ತವೇಶ್ವರ
|| ೮ ||

ದಿಶಾಂ ತ್ವಮವಕಾಶೋಽಸಿ ದಿಶಃ ಖಂ ಸ್ಥೋಟ ಆತ್ರಯಃ |
ನಾದೋ ವರ್ಣಸ್ತಮೋಂಕಾರ ಆಕೃತೀನಾಂ ಪೃಥಕ್ಯತಃ
|| ೯ ||

ಮರುದೇವನು ಮಹಾ-ಮಹಾ ಯುಷ್ಕಳ ಮುಖದಿಂದ ಭಗ
ವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ
ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದನು. ಇವನು
ಸಾಧಾರಣವಲ್ಲವೆಂದೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿರುವನೆಂಬ
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನು
ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಜೋಧಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೨ ||
ಸುಖದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಮಹಾಯೋಗೀಶ್ವರ
ಸಂಕರ್ಷಣನೇ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸನಾತನರಾಗಿರುವಿರಿ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ
ಪ್ರಕೃತಿ-ಪುರುಷ ಸ್ವರೂಪರೆಂದೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಈಶ್ವರರೆಂದೂ ನಾನು
ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ. || ೩ || ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಆಧಾರರೂ, ನಿರ್ಮಾತೃಗಳೂ,
ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ನೀವೇ ಆಗಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ
ಸ್ವಾಮಿಯೂ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಆಗಿರುವಿರಿ. ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕ್ರೀಡೆ ಗಾಗಿಯೇ
ಇದರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ಯಾವಾಗ, ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ,
ಎನೆಲ್ಲ ಇರುತ್ತದೋ, ಆಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನೀವೇ ಆಗಿದ್ದೀರಿ.
ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿರೂಪದಿಂದ ಭೋಗ್ಯನೂ ಮತ್ತು
ಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಭೋಕ್ತಾನು ಹಾಗೂ ಎರಡರಿಂದಲೂ
ಅತೀತನೂ, ಎರಡರ ನಿಯಾಮಕರೂ ಆದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ
ನೀವಾಗಿರುವಿರಿ. || ೪ || ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತನೇ! ಜನ್ಮ-ಸ್ಥಿತಿಯೇ
ಮೊದಲಾದ ಭಾವವಿಕಾರದಿಂದ ರಹಿತರಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ!
ಈ ಚಿತ್ರ - ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೀವೇ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ
ನೀವೇ ಆತ್ಮರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಯೂ ಇದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಪ್ರಾಣ
(ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ) ಮತ್ತು ಜೀವ (ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ) ರೂಪದಿಂದ ಇದನ್ನು
ವಾಲಿಸುತ್ತಾ-ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಿರಿ. || ೫ || ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ
ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ವಸ್ತು
ಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆಯೋ ಅದು ಅವುಗಳ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಿರದೆ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವು ನಿನ್ನಂತೆ
ಜೀತನರಲ್ಲ ಅಜೀತನರಾಗಿರುವರು. ಸ್ವತಂತ್ರರಲ್ಲ ಪರತಂತ್ರ
ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಚೇಷ್ಟಾಶೀಲ ಪ್ರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದು
ವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಚೇಷ್ಟಾಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಶಕ್ತಿ
ಯಾದರೂ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿದೆ. || ೬ || ಪ್ರಭೋ! ಚಂದ್ರನಕಾಂತಿ,
ಅಗ್ನಿಯತೇಜ, ಸೂರ್ಯನಪ್ರಭೆ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ
ಸ್ಫುರಣರೂಪದ ಸತ್ತ, ಪರ್ವತಗಳ ಸ್ಥಿರತೆ, ಪೃಥಿವಿಯ ಆಧಾರ
ಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಗಂಧರೂಪ ಗುಣ - ಇವೆಲ್ಲವೂ
ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೭ || ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ನೀರಿ
ನಲ್ಲಿರುವ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ, ಜೀವನ ನೀಡುವ, ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ
ಶಕ್ತಿಗಳು ನಿನ್ನದೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಜಲ ಮತ್ತು ಅದರ ರಸ ನೀನೇ
ಆಗಿರುವೆ. ಪ್ರಭೋ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿ ಅಂತಃ
ಕರಣದ ಶಕ್ತಿ, ಶರೀರದ ಶಕ್ತಿ, ಚೇಷ್ಟೆ ಗಮನ ಶಕ್ತಿ - ಈ ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ
ನಿನ್ನವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. || ೮ || ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅವಕಾಶವು ನೀನೇ
ಆಗಿರುವೆ. ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಶ್ರಯಭೂತವಾಗಿರುವ
ಸ್ಥೂಟ, ಶಬ್ದ ತನ್ಮಾತೃ ಅಥವಾ ಪರಾವಾಣಿ, ನಾದ-ಪಶ್ಯಂತಿ,
ಓಂಕಾರ-ಮಧ್ಯಮಾ ಮತ್ತು ವರ್ಣ (ಅಕ್ಷರ) ಹಾಗೂ ಪದಾರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಪದ, ರೂಪ ವೈವಿ
ವಾಣಿಯೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೯ ||

ಇಂದ್ರಿಯಂ ತ್ರಿದ್ರಿಯಾಣಾಂ ತ್ವಂ ನೇವಾಶ್ಚ ತದನುಗ್ರಹಃ |
ಅವೇದೋಧೋ ಭವಾನ್ ಬುದ್ಧೇರ್ಜೀವಾಸ್ತಾಸುಸ್ತುತಃ ಸತೀ || ೧೦ ||

ಭೂತಾನಾಮಪಿ ಭೂತಾದಿಂಧ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ತ್ವಜಸಃ |
ವೈಕಾರಿಕೋ ವಿಕಲ್ಪಾನಾಂ ಪ್ರಧಾನಮನುತಾಯಿನಾಮ್ || ೧೧ ||

ನಶ್ವರೇಶ್ವರ ಭಾವೇಷು ತದಪಿ ತ್ವಮನಶ್ವರಮ್ |
ಯಥಾ ದ್ರವ್ಯವಿಕಾರೇಷು ದ್ರವ್ಯಮಾತ್ರಂ ನಿರೂಪಿತಮ್ || ೧೨ ||

ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ಗುಣಾಸ್ತದ್ವೈತ್ಯಯಶ್ಚ ಯಾಃ |
ತ್ವಯ್ಯದ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಪರೇ ಕಲ್ಪಿತಾ ಯೋಗಮಾಯಯಾ || ೧೩ ||

ತಸ್ಯಾನ್ವ ಸಂತ್ಯಮೀ ಭಾವಾ ಯಹಿಂ ತ್ವಯಿ ವಿಕಲ್ಪಿತಾಃ |
ತ್ವಂ ಚಾಮೀಷು ವಿಕಾರೇಷು ಹ್ಯನ್ಯದಾ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಃ || ೧೪ ||

ಗುಣಪ್ರವಾಹ ಏತಸ್ಯೈವಭಾಸ್ತ ಖಿಲಾತ್ಮನಃ |
ಗತಿಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಬೋಧೇನ ಸಂಸರಂತೀಹ ಕರ್ಮಭಃ || ೧೫ ||

ಯದ್ವಚ್ಛಯಾ ನೃತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸುಕಲ್ಪಾಮಿಹ ದುರ್ಲಭಾನ್ |
ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಮತ್ತಸ್ಯ ವಯೋ ಗತಂ ತ್ವಾನ್ಯಾಯವೀಶ್ವರ || ೧೬ ||

ಅಸಾವಹಂ ಮಮೈವೈತೇ ದೇಹೇ ಚಾಸ್ಯಾನ್ವಯಾದಿಷು |
ಸ್ನೇಹಪಾಶೈರ್ನಿಬಧ್ನಾತಿ ಭವಾನ್ ಸರ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್ || ೧೭ ||

ಯುವಾಂ ನ ನಃ ಸುತೌ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶ್ವರೌ |
ಭೂಭಾರಕೃತ್ಕೃಪಣ ಆದತೀರ್ಣೌ ತಥಾಽಽತ್ಮ ಹ || ೧೮ ||

ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಅವುಗಳ ವಿಷಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಷ್ಠಾತೃದೇವತೆಗಳು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಬುದ್ಧಿಯು ನಿತ್ಯಯಾತ್ರಿಕಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಜೀವಿಯ ವಿಹುದ್ವಸ್ತರಣಶಕ್ತಿಯೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೧೦ || ಭೂತಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕಾರಣವಾದ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ತೈಜಸಾಹಂಕಾರ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾತೃ-ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾರಣವಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಅಹಂಕಾರ ಜೀವನ ಶುಚ್ಛು-ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಾಯೆಯು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೧೧ || ಭಗವಂತಾ! ಮಣ್ಣಿನ ಪದ್ಧುಗಳ ವಿಕಾರವಾದ ಗಡಿಗೆ, ಮರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣೇ ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವು ಕಾರಣ (ಮಣ್ಣು) ರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಶಹೊಂದುವ ಎಲ್ಲ ಪರಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ಕಾರಣರೂಪದಿಂದ ಅವಿನಾಶೀ ತತ್ತ್ವವಾಗಿರುವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. || ೧೨ || ಪ್ರಭೋ! ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಃ ತಮ - ಈ ತ್ರಿಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವೃತ್ತಿಗಳು (ಪರಿಣಾಮ) - ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಾದಿಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿವೆ. || ೧೩ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ಮ-ಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಾದ ಈ ಭಾವವಿಕಾರಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನೀನು ಈ ವಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಗತನಾದವನಂತೆ ಕಂಡುಬರುವೆ. ಕಲ್ಪನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಉಂಟಾದಾಗ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಪರಮಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನೇ ಉಳಿದುಬಿಡುವೆ. || ೧೪ || ಈ ಜಗತ್ತು ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಃ ತಮ - ಈ ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿದೆ. ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಅಂಶಕರಣ, ಸುವಿ, ದುಃಖ, ರಾಗ-ಲೋಭಾದಿಗಳು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ನಿನ್ನ ಸರ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ದೇಹಾಭಿಮಾನರೂಪವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪದೇ-ಪದೇ ಶುಚ್ಛು-ಸಾವಿನ ಉರುಳಾಟದಲ್ಲಿ ಆಲೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. || ೧೫ || ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ನನಗೆ ಶುಭ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕೃಮಸಾರವಾಗಿ ಸಶಕ್ತ ಇಂದ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವು ದೊರೆತಿದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ವಶವಾಗಿ ಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವೂ ನಿಜವಾದ ಪರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. || ೧೬ || ಪ್ರಭೋ! ಈ ಶರೀರವು ನನ್ನದು ಮತ್ತು ಈ ಶರೀರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ನನ್ನವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಹಂತೆ-ಮಮತೆಯ ರೂಪವಾದ ಸ್ನೇಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವೆ. || ೧೭ || ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಪುತ್ರರಾಗಿರಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜೀವರ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವಿರಿ ಎಂಬುದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ ನೀವು ಅವತರಿಸಿರುವಿರಿ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನೀವು ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿಯೂ ಇದ್ದೀರಿ. || ೧೮ ||

ತತ್ತೇ ಗತೋಽಸ್ತು ರಣಮದ್ಧ ಪದಾರವಿಂದ-

ಮಾಪಸ್ಥಂಭಯತಿಭಯಾಪಹಮಾರ್ತಬಂಧೋ |

ಏತಾದಶಾಲಮಲಮಿಂದ್ರಿಯಲಾಲಸೇನ

ಮತ್ಕಾರ್ತೃತ್ವತ್ ತ್ವಯಿ ಪರೇ ಯದಪ್ಯಬುದ್ಧಿ || ೧೯ ||

ಸೂತೀಗೃಹೇ ನು ಜಗಾದ ಭವಾನುತೋ ನೌ

ಸಂಜಙ್ಗ ಇತ್ಯನುಯುಗಂ ನಿಜಧರ್ಮಗುಪ್ತೋ |

ನಾನಾತನೂರ್ಗಗನವದ್ವಿದಧಜ್ಜಹಾಸಿ

ತೋ ದೇವ ಭೂಮ್ನ ಉರುಗಾಯ ವಿಭೂಷಿತಾಯಾಮ್ || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ಅಕರ್ಣ್ಯೇತ್ಯಂ ಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಂ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತ್ಸರ್ವಭಿ |

ಪ್ರತ್ಯಾಹ ಪ್ರತ್ರಯಾನಮ್ನಃ ಪ್ರಹಸನ್ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಮಯಾ ಗಿರಾ

|| ೨೧ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ವತೋ ವಃ ಸಮವೇತಾರ್ಥಂ ತಾತ್ಪರ್ಯತದುಪಮಸ್ತುತೇ |

ಯನ್ಮ ಪುತ್ರಾನ್ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತುಮ ಉದಾಹೃತಃ

|| ೨೨ ||

ಅಹಂ ಯೂಯಮಸಾವಾರ್ಯ ಇಮೇ ಚ ದ್ವಾರಕಾಕರು |

ಸರ್ವೇಽಪ್ಯೇವಂ ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಮೃತ್ಯಾಃ ಸುತರಾಚರಮ್

|| ೨೩ ||

ಆತ್ಮಾತ್ಮೇಣ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರ್ನಿತ್ಯೋಽನ್ಯೋ ನಿರ್ಗುಣೋ ಗುಣೈಃ |

ಆತ್ಮಸ್ವಪ್ನಸ್ತತ್ಕತೇಷು ಭೂತೇಷು ಬಹುಧೇಯತೇ

|| ೨೪ ||

ಖಂ ವಾಯುರ್ಜ್ಯೋತಿರಾಪೋ ಭೂಸ್ತತ್ಕತೇಷು ಯಥಾಕಯಮ್ |

ಅವಿಪ್ರಿರೋಽಲ್ಪಭೂರ್ಯೋ ನಾನಾತ್ವಂ ಯಾತ್ಯನಾವಹಿ

|| ೨೫ ||

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ವಿವಂ ಭಗವತಾ ರಾಜನ್ ವಸುದೇವ ಉದಾಹೃತಮ್ |

ಪ್ರತ್ಯಾವಿನಷ್ಟನಾನಾಧೀಸ್ತುಷ್ಟೀಂ ಪ್ರೀತಮನಾ ಅಭೂತ್

|| ೨೬ ||

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೀನ ಜನರ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ! ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನೇ ! ಶರಣಾಗತರ ಸಂಸಾರಭಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವಂತಹ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನಗಿನ್ನು ಈ ಪ್ರಾವಂಚಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗಲಾಲಸೆಯು ಉಂಟಾಗದಂತೆ ಕೃಪಮಾಡು. ನಶ್ವರವಾದ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೇನು. || ೧೯ || ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ! ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಿಲ್ಲದ ನೀನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು ಎಂದು ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ಪ್ರಸೂತಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ ? ಆಕಾಶದಂತೆ ನಿರರ್ಲಭನಾಗಿರುವ ನೀನು ನಾನಾ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವೆ ಮತ್ತು ಪರಿತ್ಯಜಿಸುವೆ. ವ್ಯಾಪಕವಾದ ನಿನ್ನ ರೀಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾರು ಹಾನೀ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು ? ಎಲ್ಲಿ ಜನರೂ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದಾಡುತ್ತಿರುವರು. || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ವಸುದೇವನ ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಯದುವಂಶ ಕುಲಕಿಲಕ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುಗುಳ್ಳುನು. ಅವನು ವಿನಯ ದಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಮಧುರವಾಗಿ ಇಂತೆಂದನು. || ೨೧ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಅಪ್ಪಾ ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತೇ ನೀನು ಈ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಮಾತೂ ಕೂಡ ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. || ೨೨ || ತಂದೆಯೇ ! ನಾನು, ನೀವು, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರೂ ಬಲರಾಮ, ದ್ವಾರಕೆಯ ಈ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲರೂ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು-ಸಮಸ್ತವೂ ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವೆಂದೇ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೨೩ || ತಂದೆಯೇ ! ಆತ್ಮನಾದರೋ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗುಣಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿದ್ದರೂ ದೃಶ್ಯ, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನ, ನಿತ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಅನಿತ್ಯ, ನಿರ್ಗುಣನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಗುಣರೂಪದಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. || ೨೪ || ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಪೃಥಿವಿ, - ಈ ಪಂಚಭೂತಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವಾದ ಘಟ-ಪಟಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ-ಅಪ್ರಕಟ, ದೊಡ್ಡದು-ಸಣ್ಣದು, ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ, ಎಕೆ ಅನೇಕ ಹೀಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸತ್ತಾರೂಪದಿಂದ ಅವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವಂತೆಯೇ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಾಧಿಗಳ ಭೇದದಿಂದಲೇ ನಾನಾತ್ವದ ಪ್ರತೀತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ 'ನಾನೇ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸಮುಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. || ೨೫ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಸುದೇವನ ನಾನಾತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಆನಂದ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಅವನ ಮಾತು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ವಿಷಯ ವಾಯಿತು. || ೨೬ ||

ಅಥ ತತ್ರ ಕುರುಶ್ವೇಷ ದೇವಕೀ ಸರ್ವದೇವತಾ |
ಪುತ್ರಾಽಽನೀತಂ ಗುರೋಃ ಪುತ್ರಮಾತ್ಮಕಾಭ್ಯಾಂ ಸುಖಿಭಾ || ೨೭ ||

ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ಸಮಾಶ್ರಾನ್ಯ ಪುತ್ರಾನ್ ಕಂಸವಿಹಿಂಸಿತಾನ್ |
ಸ್ಮರಂತೀ ಕೃಪಣಂ ಪ್ರಾಹ ವೈಕುಣ್ಠಾದಪುರೋಚನಾ || ೨೮ ||

ದೇವಕುವಾಚ

ರಾಮ ರಾಮಾಶ್ರಮೇಯಾತ್ಮಾನ್ ಕೃಷ್ಣ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರ |
ವೇದಾಹಂ ನಾಂ ವಿಶ್ವಜಾಮೀಶ್ವರಾವಾದಿಪೂರುಷಾ || ೨೯ ||

ಕಾಲವಿದ್ವತ್ಪುತ್ರಾಣಾಂ ರಾಜ್ಞಾಮುಚ್ಯಾನ್ಯ ವರ್ತಿನಾಮ್ |
ಭೂಮೇರ್ಭಾರಾಯಮಾಕಾಶಾವದತೀರ್ಕೌ | ರಾಧ್ಯ ಮೇ || ೩೦ ||

ಯಸ್ಯಾಂಶಾಂಶಾಂಶಭಾಗೇನ ವಿಶ್ವೋತ್ತಮಲಯೋದಯಾಃ |
ಭವಂತಿ ಕಿಲ ವಿಶ್ವಾಂಸ್ತಂ ತ್ವಾನ್ಮಾಹಂ ಗತಿಂ ಗತಾ || ೩೧ ||

ಚಿರಾನ್ವತಸುತಾದಾನೇ ಗುರುಣಾ ಕಾಲಚೋದಿತೌ |
ಅನನ್ಯಭಾಃ ಪಿತೃಸ್ಥಾನಾದ್ಗುರವೇ ಗುರುದಕ್ಷಿಣಾಮ್ || ೩೨ ||

ತಥಾ ಮೇ ಕುರುತಂ ಕಾಮಂ ಯುವಾಂ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರೌ |
ಭೋಜರಾಜಹತಾಸ್ಪುತ್ರಾನ್ ಕಾಮಯೇ ದ್ರಷ್ಟುಮಾತ್ಮತಾನ್ || ೩೩ ||

ಸುತಿಯವಾಚ

ನಿವಂ ಸಂಚೋದಿತೌ ಮಾತ್ರಾ ರಾಮಾ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಭಾರತ |
ಸುತಲಂ ಸಂವಿವಿಶತುರ್ಯೋಗಮಾಯಾಮುಪಾಶ್ರಿತೌ || ೩೪ ||

ಪುತ್ರನಿಷ್ಠಾನುಪಲಭ್ಯ ದೈತ್ಯರಾಡ್
ವಿಶ್ವಾತ್ಮದೈವಂ ಸುತರಾಂ ತಥಾಽಽತ್ಮನಃ |
ತದ್ವರ್ತನಾಹ್ಲಾದಪರಿಪುತಾಶಯಃ

ಸದ್ಯಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ನನಾಮ ಸಾನ್ದಯಃ || ೩೫ ||

ಕುರುಶ್ವೇಷ್ಠೇ! || ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪರಾದ ದೇವಕಿಯೂ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಒಹಳ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಹೋದ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಯಮಲೋಕ ದಿಂದ ಮರಳಿಸಿದಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. || ೨೭ || ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಕಂಸನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ ತನ್ನ ಆರು ಪುರುಳಿಗಳ ನೆನಪಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಕಳವಳ ಗೊಂಡಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಕರುಣಾಜನಕ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆಕೆಯು ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಇಂತೆಂದಳು - || ೨೮ ||

ದೇವಕಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಅಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮನಾದ ಲೋಕಾಭಿ ರಾಮನಾದ ಬಲರಾಮನೇ! ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳೂ ಈಶ್ವರರಾದ ಅದಿ ಪುರುಷರೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ. || ೨೯ || ಕಾಲದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು (ಕಾಮಸಿ ಗಳು), ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರನಿರ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತಿ ರುವ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪಾರಿಗಳಾದ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾದ ರಾಜರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವರೆಂಬುದನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. || ೩೦ || ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ! ನಿನ್ನ ಪುರುಷರೂಪದ ಅಂಶದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಗುಣಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಲೇಶ ಮಾತ್ರ ಅಂಶದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಕಾಸ, ಲಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈಗ ನಾನು ಅಂತಃಕರಣವೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೩೧ || ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಸಾಂದೀಪನಿಮುನಿಗಳ ಪುತ್ರನು ತೀರಿಹೋಗಿ ಒಹಳ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಗಳ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ಕಾಲದ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅವರ ಸತ್ತುಹೋದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಯಮಲೋಕದಿಂದ ಮರಳಿಸಲು ಕೊಟ್ಟಿರಿ ಎಂದೂ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. || ೩೨ || ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ಆದರಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ನನ್ನ ಅಧಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಗೊಳಿಸಿ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕಂಸನು ಅಂದು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ ನನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಿರಿ. ಅವರನ್ನು ಕಣ್ಣುಬಾ ನೋಡ ದೇಣೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೩ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪ್ರಿಯ ಪರಿಣಿತನೇ! ತಾಯಿಯಾದ ದೇವಕಿಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿ ಸುತಲಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. || ೩೪ || ಜಗದಾತ್ಮನೂ, ಇಷ್ಟದೇವನೂ, ತನ್ನ ಪರಮಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸುತಲಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿರುವರು ಎಂದು ನೋಡಿದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮನಸ್ಸು ಆನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ಒಡನೆಯೇ ಅವನ ದಿಂದೆದ್ದು ಪಂಪಾರ ಸಹಿತನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. || ೩೫ ||

ತಯೋಃ ಸಮಾನೀಯ ಪರಾಸನಂ ಮುದಾ
ನಿವಿಷ್ಟಯೋಸ್ತತ್ರ ಮಹಾತ್ಮನೋಸ್ತಯೋಃ ।
ದಧಾರ ಪಾದಾವವನಿಜ್ಯ ತಜ್ಜಲಂ
ಸವ್ಯಂದ ಆಬ್ರಹ್ಮ ಪುನದ್ಧದಂಬು ಹ ॥ ೩೬ ॥

ಸಮರ್ಹಯಾಮಾಸ ಸ ತೌ ವಿಭೂತಿಭಿ-
ಮೃಹಾರ್ಹವಸ್ತುಭರಣಾನುಲೇಪಣೈಃ ।
ತಾಂಬೂಲದೀಪಾಮೃತಭಕ್ಷಣಾದಿಭಿಃ
ಸ್ವಗೋತ್ರವಿತ್ತಾತ್ ಸಮರ್ಪಣೇನ ಚ ॥ ೩೭ ॥

ಸ ಇಂದ್ರಸೇನೋ ಭಗವತ್ಪದಾಂಬುಜಂ
ಬಿಭ್ರನ್ಮಹುಃ ಪ್ರೇಮವಿಭಿನ್ನಯಾ ಧಿಯಾ ।
ಉವಾಚ ಹಾಸಂದಜಲಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ
ಪ್ರಹೃಷ್ಠರೋಮಾ ನೃಪ ಗದ್ಗದಾಕ್ಷರಮ್ ॥ ೩೮ ॥

ಬಲಿರುವಾಚ

ನಮೋಽನಂತಾಯ ಬೃಹತೇ ನಮಃ ಕೃಷ್ಣಾಯ ವೇಧಕೇ ।
ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗವಿತಾನಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ
॥ ೩೯ ॥

ದರ್ಶನಂ ವಾಂಹಿ ಭೂತಾನಾಂ ದುಷ್ಕಾರಂ ಚಾಶ್ವದುರ್ಲಭಮ್ ।
ರಜಸ್ತಮಶ್ವಭಾವಾನಾಂ ಯನ್ಮಃ ಸ್ತಾಪ್ತೌ ಯದ್ಬಚ್ಛಯಾ
॥ ೪೦ ॥

ದೈತ್ಯದಾನವಗಂಧರ್ವಾಃ ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧೃಚಾರಣಾಃ ।
ಯಕ್ಷರಕ್ಷಪಿತೃಚಾಶ್ಚ ಭೂತಪ್ರಮಥನಾಯಕಾಃ
॥ ೪೧ ॥

ವಿಶುದ್ಧಸ್ವಧಾಮ್ನದ್ವಾ ತಯಿ ಶಾಸ್ತ್ರಶೀರಿಣಿ ।
ನಿತ್ಯಂ ನಿಬದ್ಧವೈರಾಸ್ತೇ ಪಯಂ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ತಾದೃಶಾಃ
॥ ೪೨ ॥

ಕೇಚನೋದ್ಬದ್ಧವೈರೇಣ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕೇಚನ ಕಾಮತಃ ।
ಸ ತಥಾ ಸತ್ತ್ವಸಂರಬ್ಧಾಃ ಸಂನಿಕ್ತಶ್ಚಾಃ ಸುರಾದಯಃ
॥ ೪೩ ॥

ಇದಮಿತ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರಾಯ ಸ್ತವ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರ ।
ನವಿದತ್ಯಪಿ ಯೋಗೇಶಾ ಯೋಗಸೂರ್ಯಾಂಕುಶೋ ವಯಮ್
॥ ೪೪ ॥

ಅನಂದಕುಂದಿಲನಾದ ದೈತ್ಯರಾಜ ಬಲಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-
ಬಲರಾಮರನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಿಂಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು.
ಅವರು ಸುಖಾಸೀನರಾದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರ ದಿವ್ಯಪಾದಗಳನ್ನು
ತೊಳೆದು ■ ಚರಣೋದಕವನ್ನು ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ
ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಚರಣೋದಕವು
ಬ್ರಹ್ಮಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಗೊಳಿಸು-
ತ್ತದೆ. ॥ ೩೬ ॥ ಅನಂತರ ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಯು ಬಹು
ಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತು ಅಭೂಷಣ, ಚಂದನ, ತಾಂಬೂಲ, ಧೂಪ,
ದೀಪ, ಅಮೃತೋಷಮವಾದ ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಾಮಗ್ರಿ-
ಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಪರಿವಾರ, ಧನ,
ಶರೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಅವನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ॥ ೩೭ ॥
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪದೇ-ಪದೇ ಭಗವಂತನ
ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಿರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು
ಪ್ರೇಮಾನಂದದಿಂದ ವಿಹ್ವಲನಾದನು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನಂದಾಶ್ರು-
ಗಳು ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು. ರೋಮಕೋಟಿಗಳು ನಿಮಿರಿನಿಂತವು.
ಗದ್ಗದಕಂಠದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದನು. ॥ ೩೮ ॥

ದೈತ್ಯರಾಜ ಬಲಿಯು ಹೇಳಿದನು - ಬಲರಾಮನೇ! ನೀನು
ಅನಂತನಾಗಿರುವೆ. ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ನಿನೊಳಗೆ ಶೇಷನೇ
ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗಿವೆ. ಸಚ್ಚಿ-
ದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೀನೇ
ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವೆ. ಜ್ಞಾನಯೋಗ-ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕನೂ ನೀನೇ
ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನು. ನಾನು
ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೩೯ ॥ ಭಗವಂತಾ! ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ
ದರ್ಶನವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ಹೀಗೆ
ದ್ವರೂ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ,
ಇಂದು ನೀನು ದಯೆಗೈದು ರಜೋಗುಣೇ ಹಾಗೂ ತಮೋ-
ಗುಣಗಳಾದ ನಮ್ಮಂತಹ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ದರ್ಶನವಿತ್ತಿಹೆ. ॥ ೪೦ ॥
ಪ್ರಭುವೇ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವೇದಮಯವೂ, ವಿಶುದ್ಧಸ್ವತ್ವಮಯವೂ
ಆದ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಾವು ಮತ್ತು ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಇರುವ
ಇತರ ದೈತ್ಯರು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಾನವರೂ,
ಗಂಧರ್ವರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ ಚಾರಣರೂ, ಯಕ್ಷರೂ,
ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಪಿತೃಗಳೂ ಭೂತ-ಪ್ರಮಥಾದಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು
ಭಜಿಸುವುದಿರಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ದೃಢವಾದ ವೈರವನ್ನೇ
ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ದೃಢವಾದ ವೈರ
ಭಾವದಿಂದ, ಕೆಲವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಕೆಲವರು ಕಾಮನೆಯಿಂದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ - ನಿನ್ನ ಸನಿಹದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಸತ್ತ್ವಪ್ರಧಾನರಾದ
ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾವೃವಾಗದಿರುವ ಆ ಪರಮವದವನ್ನು ಪಡೆದು
ಕೊಂಡಿರುವರು. ॥ ೪೧-೪೩ ॥ ಯೋಗೇಶ್ವರರ ಅಧೀಶ್ವರನೇ!
ನಿನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು
ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಯೋಗೇಶ್ವರರೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ತಿಳಿದುಲಾರರು.
ಅಂತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮಂತಹವರ ಮಾತೇನು? ॥ ೪೪ ॥

ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಿರಪೇಕ್ಷವಿಮೃಗ್ಯಯುಷ್ಮತ್ -
 ಪಾದಾರವಿಂದಧಿಪಶಾನ್ಯಗೃಹಾಂಧಕೂಪಾತ್ |
 ನಿಷ್ಯಮ್ಯ ವಿಶ್ವತರಣಾಂಘ್ರಪಲಬ್ಧವೃತ್ತಿಃ
 ಶಾಂತೋ ಯಥೈಕ ಉತ ಸರ್ವಸಖೈಶ್ಚರಾಮಿ || ೪೫ ||

ಶಾಧ್ಯಸ್ಯಾನೀತಿತವ್ಯೇಶ ನಿಷ್ಪಾಪಾನ್ಯುರು ನು ಪ್ರಭೋ |
 ಪುಮಾನ್ಯಚ್ಛ್ರದ್ಧಯಾಽಽತಿಷ್ಠಂತ್ಯೋದನಾಯಾ ವಿಮುಚ್ಯತೇ
 || ೪೬ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಆಸನ್ ಮರೀಚೀಃ ಸಹ ಪುತ್ರಾ
 ಉರ್ಣಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮೇಽಂತರೇ |
 ದೇವಾಃ ಕಂ ಜಹುರ್ವೀಕ್ಷ್ಯ
 ಸುತಾಂ ಯಥಿಕುಮುದ್ಯತಮ್ || ೪೭ ||

ತೇನಾಸುರೀಮಗನ್ಯೋನಿದುಧುನಾದದ್ಯಕರ್ಮಣಾ |
 ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋರ್ಜಾತಾ ನೀತಾಸ್ತೇ ಯೋಗಮಾಯಯಾ
 || ೪೮ ||

ದೇವಶ್ಚಾ ಉದರೇ ಚಾತಾ ರಾಜನ್ ಕಂಪವಿಹಂಸಿತಾಃ |
 ಸಾ ತಾನ್ ಶೋಚತ್ಯಾಸ್ತುಪಾನ್ ಸ್ವಾಸ್ತ ಇಮೇಽಧ್ಯಾಸೇಽಪಿಣೀ
 || ೪೯ ||

ಇತ ನಿತಾನ್ಯಕೇಷ್ಯಾದೋ ಮಾತೃಶೋಕಾಪನುತ್ರಯೇ |
 ತತಃ ಶಾಪಾದ್ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಲೋಕಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ವಿಜ್ಞರಾಃ
 || ೫೦ ||

ಸ್ಮರೋದ್ಗೀಠಃ ಪರಿಷ್ಕಂಠಃ ಪತಂಗಃ ಕ್ಷುದ್ರಚ್ಛ್ರದ್ಧೀನೇ |
 ಪಡಿಮೇ ಮತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ಪುನರ್ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಸದ್ಗತಿಮ್
 || ೫೧ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾನ್ಸಮಾದಾಯ ಇಂದ್ರಸೇನೇನ ಪೂಜಿತೌ |
 ಪುನರ್ಧ್ವಾರವತೀಮೇತ್ಯ ಮಾತುಃ ಪುತ್ರಾಸಯಚ್ಛತಾಮ್
 || ೫೨ ||

ತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಾಲಕಾನ್ ದೇವೀ ಪುತ್ರಸೇಹದುಕ್ಷುಣೀ |
 ಪರಿಷ್ಕೃತ್ಯಾಂಕಮಾರೋಷ್ಯ ಮೂರ್ಛ್ಯಜಿಘ್ರದಾಭೀಕ್ಷತಃ
 || ೫೩ ||

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ | ಯಾವುದರ ಅವೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ
 ವರಮಹಂಸರು ಸದಾ ಹುಡುಗುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ
 ನನ್ನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಮಾಡು.
 ಅದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ನಾನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಈ ಅಂಧ
 ಕಾರಮಯ ಸಮಾರಂಭದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವೆನು.
 ಪ್ರಭೋ! ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿಕರ್ಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯವಾದ ನಿನ್ನ
 ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗುವೆನು. ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ
 ಸಂಚರಿಸುವೆನು. ಯಾರದಾದರೂ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಲೇ
 ಬೇಕೆಂದಾಗ ಸಮಸ್ತರ ಪರಮ ಹಿತೈಷಿಗಳಾದ ಸಂತರ ಸಂಗವೇ
 ಮಾಡುವೆನು. || ೪೫ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ
 ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಾಮಕನೂ, ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ನಮಗೆ
 ಆಧ್ಯಾಪ್ತಿ ನಿಷ್ಪಾಪರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶ
 ಮಾಡಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು
 ಪಾಲಿಸುವವನು ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳ ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ
 ಹೊಂದುವನು. || ೪೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ರಾಜನೇ! ಸ್ವಾಯಂಭುವ
 ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವತಿಯಾದ ಮರೀಚಿಯ ಪತ್ನೀ
 ಉರ್ಣಾಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಆರು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು.
 ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ
 ಪುತ್ರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಗಮ ಮಾಡಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು
 ಅವರು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. || ೪೭ || ಇಂತಹ ಉಪಹಾಸರೂಪವಾದ
 ಆಪರಾಧದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತರು ಹಾಗೂ
 ಅವರು ಆಸುರ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಪುತ್ರರಾಗಿ
 ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆಗ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ
 ತಂದು ದೇವತೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರಿಸಿದಳು. ಅವರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ
 ಕಂಪಿಸು ಕೊಂಡುಹಾಕಿದನು. ದೈತ್ಯರಾಜನೇ! ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ
 ದೇವತೆಯು ಆ ಪುತ್ರರಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕಾತುರಳಾಗಿರುವಳು.
 ಆ ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. || ೪೮-೪೯ || ಆದ್ದರಿಂದ
 ನಾವು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಶೋಕವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ
 ಇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕೊಂಡುಹೋಗುವೆವು. ಅನಂತರ ಇವರು
 ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಅನಂದಭರಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ
 ಹೊರಟುಹೋಗುವರು. || ೫೦ || ಈಗ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ
 ಸ್ಮರ, ಉದ್ಗೀಠ, ಪರಿಷ್ಕಂಠ, ಪತಂಗ, ಕ್ಷುದ್ರಚ್ಛ್ರದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಫುಣ -
 ಎಂಬ ಈ ಮಕ್ಕಳು. ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಾಗಿ ಪುನಃ ಅವರಿಗೆ
 ಸದ್ಗತಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. || ೫೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ
 ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ದೈತ್ಯರಾಜ ಒಲಿಚಕ್ರ
 ವರ್ತಿಯು ಪುನಃ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
 ಬಲರಾಮರು ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದು
 ತಾಯಿ ದೇವತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. || ೫೨ || ಆ ಬಾಲಕರನ್ನು ನೋಡಿ
 ದೇವತೆದೇವಿಯ ಹೃದಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿ
 ಸ್ವಸೃಗಿಂದ ಹಾಲು ಒಸರತೊಡಗಿತು. ಆಕೆಯು ಮಕ್ಕ-ಮಕ್ಕ
 ಅವರನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನೆತ್ತಿಯನ್ನು
 ಆಧ್ರಾಡಿಸಿದಳು. || ೫೩ ||

ಅಪಾಯಯತ್ ಸ್ತನಂ ಪ್ರೀತಾ ಸುತಸ್ತರ್ಪಪರಿಪ್ನತಾ |
ಮೋಹಿತಾ ಮಾಯಯಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಯಾ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರವರ್ತಕೇ || ೫೪ ||

ಪೀತ್ವಾಮೃತಂ ಪಯಸ್ಸಸ್ಯಾಃ ಪೀತತೇಷಾಂ ಗದಾಭೃತಃ |
ನಾರಾಯಣಾಂಗಸಂಸ್ಪರ್ಶಪ್ರತಿಲಬ್ಧಾತ್ಮದರ್ಶನಾಃ || ೫೫ ||

ತೇ ನಮಸ್ಯತ್ಯ ಗೋವಿಂದಂ ದೇವಕೀಂ ಪಿತರಂ ಬಲಮ್ |
ಮಿಷತಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಯಯುರ್ಧಾಮ ದಿವೌಕಸಾಮ್ || ೫೬ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಕೀ ದೇವೀ ಮೃತಾಗಮನನಿರ್ಗಮಮ್ |
ಮೇನೇ ಸುವಿಷ್ಣಿತಾ ಮಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ರಚಿತಾಂ ನೃಪ || ೫೭ ||

ಏವಂವಿಧಾನ್ಯದ್ವಿತಾನಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |
ವೀರ್ಯಾಣ್ಯನಂತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಸಂತ್ಯನಂತಾನಿ ಭಾರತ || ೫೮ ||

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಯ ಇದಮನುಕೃಣೋತಿ ಶ್ರಾವಯೇದ್ವಾಮುರಾರೇ-
ಶ್ಚರಿತಮಮೃತಕೀರ್ತೀರ್ಪಣಗತಂ ವ್ಯಾಸಪುತ್ರೈಃ |
ಜಗದ್ಭೃದಲಂ ತದ್ ಭಕ್ತಸತ್ಕರ್ಣಪೂರಂ
ಭಗವತಿ ಕೃತಚಿತ್ತೋ ಯಾತಿ ತತ್ ಕ್ಷೇಮಧಾಮ || ೫೯ ||

ಎಂಭತ್ತೆದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೮೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಮೃತಾಗ್ರಜಾನಯನಂ ನಾಮ ಪಂಚಾಶಿತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೮೫ ||

ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸುಭದ್ರಾಹರಣ - ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಿಥಿಲೆಯ ರಾಜನಾದ ಜನಕನ ಅರಮನೆಗೂ ಮತ್ತು
ಶ್ರುತದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಗೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು

ರಾಜೋವಾಚ

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವೇದಿಸುಮಿಚ್ಛಾಮಃ ಸ್ವಕಾರಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ |
ಯಥೋಪಯೇಮೇ ವಿಜಯೋ
ಯಾ ಮಮಾಸೀತ್ ಪಿತಾಮಹೀ || ೧ ||

ಪುತ್ರರ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದ
ದೇವಕಿಯು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದಳು. ■
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. || ೫೪ ||
ಪರಿಣಿತ್ಯನೇ! ದೇವಕಿಯು ಎದೆ ಹಾಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉಂಡು
ಮಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅಮೃತಮಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆ ಬಾಲಕರೂ ಆ
ಅಮೃತಮಯ ಎದೆಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದುದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಲೂ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಆತ್ಮ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. || ೫೫ || ಆನಂತರ ಆ ಬಾಲಕರು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ, ತಾಯಿ ದೇವಕಿಗೆ, ತಂದೆ ಮರುದೇವನಿಗೆ
ಮತ್ತು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರು
ವಂತೆಯೇ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. || ೫೬ ||
ಪರಿಣಿತ್ಯನೇ! ದೇವಕೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಸತ್ತುಹೋಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳು
ಮರಳಿ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಪುನಃ ಹೊರಟುಹೋದರು ಇದನ್ನು
ಕಂಡು ಆತ್ಮಂತ ವಿಸ್ಮಿತಳಾದಳು. ಇದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಯಾವುದೋ
ಲೀಲಾ ಕೌಶಲ್ಯವೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಯು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಕೊಂಡಳು. || ೫೭ || ಪರಿಣಿತ್ಯನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ಶಕ್ತಿ ಅನಂತವಾಗಿದೆ ಅವನ
ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿವೆ. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ
ಮುಗಿಯದಷ್ಟು ಅವನ ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳಿವೆ. || ೫೮ ||

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿ
ಗಳೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೀರ್ತಿಯು ಅಮರವೂ, ಅಮೃತ
ಮಯವೂ ಆಗಿದೆ. ವ್ಯಾಸನಂದನರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕುಕಮುನಿ
ಯಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನ ಚರಿತಾಮೃತವು ಭಕ್ತಜನರ ಪಾಪ
ನಿವಾರಕವೂ, ಶ್ರೋತ್ರಾನಂದಕರವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರವಣ
ಸುವವನ, ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳುವವನ, ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. || ೫೯ ||

ಪರಿಣಿತ್ಯಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರೇ! ನನ್ನ ಹುತನಾದ
ಆಜ್ಞಾನನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರ ತಂಗಿಯಾದ, ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ
ಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮದುವೆಯಾದನು? ಇದನ್ನು
ಕೇಳಲು ನಾನು ಒಪ್ಪಳ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅರ್ಜುನ್ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಯಾತ್ರಯಾಂ ಪರ್ಯಟಿಷ್ಠವನೀಂ ಪ್ರಭುಃ |
ಗತಃ ಪ್ರಭಾಸಮಶ್ವಕೋನ್ಯಾಕುಲಯೀಂ ಸ ಆತ್ಮನಃ || ೨ ||

ದುರ್ಯೋಧನಾಯ ರಾಮಸ್ತಾಂ ದಾಸ್ಯತೀತಿ ಸ ಚಾಹರೇ |
ತಲ್ಲಿಶ್ಚಃ ಸ ಯತಿಭೂತಾ ತ್ರಿದಂಡೀ ದ್ವಾರಕಾಮುಗಾತ್ || ೩ ||

ಕತ್ರ ವೈ ವಾರ್ಷಿಕಾನ್ ಮಾಸಾನವಾತ್ಸಿತ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕಃ |
ಪೌರೈಃ ಸಭಾಪೂಜ್ಯೈಃ ರಾಮೇಣಾಚಾರುತಾ ಚ ಸಃ || ೪ ||

ವಿಕದಾ ಗೃಹಮಾನೀಯ ಅತಿಶ್ಛೇನ ನಿಮಂತ್ರ್ಯ ತಮ್ |
ಶ್ರದ್ಧಯೋಪಹೃತಂ ಭೈಕ್ಷಂ ಬಲೇನ ಬುಭುಚೇ ಕಲ || ೫ ||

ಸೋಽಪ್ಯಶ್ವತ್ವ ಮಹತೀಂ ಕ್ಷಾಂ ವೀರದುಸೋಹರಾಮ್ |
ಪ್ರೀತ್ಯುಪ್ಪಲ್ಲೇಕ್ಷ್ಯಾಸ್ತಾಂ ಭಾವಕ್ಷುಬ್ಧಂ ಮನೋ ದಧೇ || ೬ ||

ಸಾಪಿ ತಂ ಚಕಮೇ ವೀಕ್ಷ್ಯ ನಾರೀಣಾಂ ಹೃದಯಂಗಮಮ್ |
ಹಸಂತೀ ಪ್ರೀಡಿತಾಪಾಂಗೀ ತನ್ನ ಸ್ವಹೃದಯೇಕ್ಷಣಾ || ೭ ||

ತಾಂ ಪರಂ ಸಮಸುಧ್ಯಾಯಸ್ಸಂತರಂ ಶ್ರೇಷ್ಠರರ್ಜುನಃ |
ನ ಲೇಭೇ ಶಂ ಭ್ರಮಚ್ಛಿತ್ತಃ ಕಾಮೇನಾತಿಬಲೀಯಸಾ || ೮ ||

ಮಹತ್ಯಾಂ ದೇವಯಾತ್ರಯಾಂ ರಥಸ್ತಾಂ ದುರ್ಗನಿರ್ಗತಾಮ್ |
ಜಹಾರಾನುಮತಃ ಪಿಶ್ತೀಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಚ ಮಹಾರಥಃ || ೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಭಾಸಕ್ಕೆತ್ತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲವನು ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮಗಳಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಬಲರಾಮನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಮರುದೇವನ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಣವೃಷ ಸಹಮತವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಅಂಟುರಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತ್ರಿದಂಡೀ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋದನು. || ೨-೩ || ಅರ್ಜುನನು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ವಾಕಾಲದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ತಂಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ನಗರವಾಸಿಗಳೂ, ಬಲರಾಮನೂ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಅರ್ಜುನನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. || ೪ ||

ಒಂದು ದಿನ ಬಲರಾಮನು ಅತಿಶೃವನ್ನು ನೀಡಲು ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಬಲರಾಮನು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೃಷಾಸ್ತವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿದನು. || ೫ || ಅರ್ಜುನನು ಭೋಜನಮಾಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವೋಗ್ಯನಾದ ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ಮಹಾ-ಮಹಾವೀರರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವಂತಹುದಿತ್ತು. ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರೇದವು. ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. || ೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಿನ್ನ ತಾತನಾದ ಅರ್ಜುನನೂ ತುಂಬಾ ಸುಂದರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಕರ್ಷಕರಾಗದ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸುಂದರ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುಭದ್ರೆಯೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನೇ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಗುಳ್ಳೆತ್ತು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಓರೆಗಣ್ಣಿನೋಟದಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು. || ೭ || ಈಗ ಅರ್ಜುನನು ಕೇವಲ ಅವಳ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉತ್ಕಟ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಅವನ ಚಿತ್ತವು ಚಂಚಲವಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಾಂತ್ರಿಕವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. || ೮ ||

ಒಮ್ಮೆ ಸುಭದ್ರೆಯು ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಯ ದುರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟಳು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಮರುದೇವ-ದೇವಕಿಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಣವೃಷ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. || ೯ ||

ರಥಸ್ಥೋ ಧನುರಾದಾಯ ಕೂರಾಂತ್ಯಾಧುಂಧೋ ಭೂಮಾನ್ |
ವಿದ್ರಾವ್ಯ ಕ್ರೋಶತಾಂ ಸ್ವಾನಾಂ ಸ್ವಭಾಗಂ ಮೃಗರಾದಿವ
|| ೧೦ ||

ತಸ್ಮಿತ್ವಾ ದ್ವಿಭೋ ರಾಮಃ ಪರ್ವಣೀವ ಮಹಾರ್ಣವಃ |
ಗೃಹೀತಪಾದಃ ಕೃಷ್ಣೇನ ಸುಹೃದ್ವಿಶ್ವಾನ್ವತಾಮೃತ
|| ೧೧ ||

ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ತಾರಿಬರ್ಹಾಣಿ ಪದವಧೋಮೃದಾ ಬಲಃ |
ಮಹಾಧನೋಪಸ್ಯರೇಭರಥಾಶ್ವನರಯೋಷಿತಃ
|| ೧೨ ||

ಶ್ರೀಶಕ ಉವಾಚ

ಕೃಷ್ಣಸ್ಯಾಸೀದ್ವಿಭಶ್ವೇಷ್ಠಃ ಶ್ರುತದೇವ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ |
ಕೃಷ್ಣಕಥಕ್ತ್ಯಾ ಪೂರ್ಣಾರ್ಥಃ ಶಾಂತಃ ಕವಿರಲಂಪಟಃ
|| ೧೩ ||

ಸ ಉವಾಸ ವಿದೇಹೇಷು ಮಿಥಿಲಾಯಾಂ ಗೃಹಾಶ್ರಮೀ |
ಅನೀಹಯಾಽಽಗತಾಹಾರ್ಯನಿರ್ವರ್ತಿತನಿಜತ್ರಯಃ
|| ೧೪ ||

ಯಾತ್ರಾಮಾತ್ರಂ ತ್ವಹರಹರ್ವ್ಯವಾಹುಪನಮತ್ಯುತ |
ನಾಧಿಕಂ ತಾವತಾ ತುಷ್ಪ ಕ್ರಿಯಾಶ್ಚಕ್ಷೇ ಯಥೋಚಿತಾಃ
|| ೧೫ ||

ತಥಾ ತದ್ರಾಷ್ಟಪಾಲೋಽಂಗ ಬಹುಲಾಶ್ವ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ |
ಮೃಥಿಲೋ ನಿರಹಮ್ನಾನ ಉಭಾವಶ್ಚಚ್ಚುತಪ್ರಿಯೌ
|| ೧೬ ||

ತಯೋಃ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭಗವಾನ್ ದಾರುಣೀಣಾಹೃತಂ ರಥಮ್ |
ಆರುಹ್ಯ ಸಾಕಂ ಮುನಿಭರ್ವಿದೇಹಾನ್ಮಯಯೌ ಪ್ರಭುಃ
|| ೧೭ ||

ನಾರದೋ ವಾಮದೇವೋಽತಿ ಕೃಷ್ಣೋ ರಾಮೋಽಸೋಽರುಣಃ |
ಅಹಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಕಣ್ವೋ ಮೈತ್ರೇಯಶ್ಚ ವನಾದಯಃ
|| ೧೮ ||

ತತ್ರ ತತ್ರ ತಮಾಯಾಂತಂ ಪೌರಾ ಜಾನಪದಾ ನೃಪ |
ಉಪತಸ್ಯುಃ ಸಾಘ್ಯಹಸ್ತಾ ಗ್ರಹೈಃ ಸೂರ್ಯಮಿವೋದಿತಮ್
|| ೧೯ ||

ರಥಾರೂಢನಾದ ವೀರ ಅರ್ಜುನನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಂದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸಿದನು. ಸುಭದ್ರೆಯ ಆಜ್ಞಾರ್ಥವು ಆಕುಪ್ತಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಿಂಹವು ತನಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದನು. || ೧೦ || ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಲರಾಮನ ಕೋಪವು ಹುಣ್ಣುಮೆಯ ದಿನ ಸಮುದ್ರವು ಉಕ್ಕೇರುವಂತೆ, ಉಕ್ಕೇರಿಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸುಹೃದ್ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾನಾ ವಿಧದಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಾಗ ಶಾಂತನಾದನು. || ೧೧ || ಅನಂತರ ಬಲರಾಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ವಧೂ-ವರರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಧನವನ್ನು ನಾನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ ಮತ್ತು ದಾಸೀ-ದಾಸರನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಟ್ಟನು. || ೧೨ ||

ಶ್ರೀಶಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ವಿದೇಹರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಿಥಿಲಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತ ದೇವನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಅವನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಏಕಮಾತ್ರ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಮನೋರಥನೂ, ಪರಮಶಾಂತನೂ, ಜ್ಞಾನಿಯೂ, ಎರಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. || ೧೩ || ಅವನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ದಯೆಯಿಂದ ದೊರೆತುದರಲ್ಲೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೪ || ಪ್ರಾರಬ್ಧವಶದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಜೀವನನಿರ್ವಾಹಕ್ಕಾಗುವಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಯು ದೊರೆ ಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಸಂತುಷ್ಟ ನಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕನುಸಾರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದ ರಲ್ಲಿ ತಕ್ಕದಾಗಿದ್ದುತಿದ್ದನು. || ೧೫ || ತ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ದೇಶದ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ದ್ದನು. ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣದ ಆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ನರಪತಿಯ ಹೆಸರು ಬಹು ಲಾಶ್ವನೆಂದಿತ್ತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರುತದೇವ ಮತ್ತು ಬಹುಲಾಶ್ವರಿಬ್ಬರೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. || ೧೬ ||

ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ದಾರುಕನಿಂದ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಆ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ದ್ವಾರಕೆ ಯಿಂದ ವಿದೇಹ ನಗರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. || ೧೭ || ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ನಾರದರು, ವಾಮದೇವ, ಅತ್ತಿ, ವೇದ ವ್ಯಾಸರು, ಪರಶುರಾಮರು, ಅಸಿತ, ಆರುಣಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸೃತಿ, ಕಣ್ವ, ಮೈತ್ರೇಯ, ಚ್ಯವನ ಮೊದಲಾದ ಮುಖಗೊಂದಿಗೆ ನಾನಾ (ಕುಲರು) ಅವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. || ೧೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅವರು ಹೋದರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಗರಿಕರೂ, ಗ್ರಾಮೀಣರೂ ಗಳೂ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಗ್ರಹ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೇ ಉದಯಿಸಿ ಬಂದಿರುವನೋ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೯ ||

ಅನರ್ತಧನ್ಯಕುರುಚಾಂಗಲಕಂಕಮತ್ಸ -

ಪಾಂಚಾಲಕುಂತಿಮಧುಕೇಕಯೋಸಲಾರ್ಣವಃ |

ಅನ್ಯೇ || ತನ್ಮುಖರೋಜಮುದಾಕಹಾಸ-

ಸ್ಥೋಕ್ತಾಂ ನೃಪ ಪಪ್ಲಿದ್ಯಶಿಭಿಸ್ಸವಾಯಿಃ || ೨೦ ||

ತೇಭ್ಯಃ ಸ್ಥೋಕ್ತಾಂವಿನಷ್ಟತಮಿಸ್ತದ್ವ್ಯಕ್ತಃ

ಕ್ಲೇಮಂ ತ್ರಿದೋಷಕುರುರರ್ಥದೃಶಂ ಚ ಯಚ್ಛ್ರೀ |

ಕೃಣ್ವಾ ದಿಗಂತಧವಲಂ ಸ್ಥೂಲೋಽಕುಭಿಷ್ಠಂ

ಗೀತಂ ಸುರೈರ್ನೃಭಿರಗಾಚ್ಛನಕೈರ್ವಿದೇಹಾನ್ || ೨೧ ||

ತೇಽಚ್ಯುತಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪೌರಾ ಜಾನಪದಾ ನೃಪ |

ಅಭೀಯುರ್ಮುರ್ದಿತಾಸ್ತತ್ತ್ವೈ ಗೃಹೀತಾರ್ಹಣಪಾಣಯಃ

|| ೨೨ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕಂ ಪ್ರೀತ್ಯುಪ್ಪಲ್ಲಾನನಾಶಯಾಃ |

ಕೈರ್ವತಾಂಜರಿಭಿರೇಮಾ ಪುತಪೂರ್ವಾಂಸ್ತಥಾ ಮುನೀನ್

|| ೨೩ ||

ಸ್ವಾಸ್ತುಗ್ರಹಾಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮನ್ವಾನ್ ತಂ ಜಗದ್ಗುರುಮ್ |

ಮೈಥಿಲಃ ಶ್ರುತದೇವಶ್ಚ ಪಾದಯೋಃ ಪೇತಕುಃ ಪ್ರಭೋಃ

|| ೨೪ ||

ನೃಮಂತ್ರಯೀತಾಂ ದಾಶಾರ್ಹಮಾತಿರ್ಭೇನ ಸಹ ದ್ವಿಜೈಃ |

ಮೈಥಿಲಃ ಶ್ರುತದೇವಶ್ಚ ಯುಗಪತ್ಸಂಪತಾಂಜಲೀ

|| ೨೫ ||

ಭಗವಾಂಸ್ತದಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ದ್ವಯೋಃ ಪ್ರಿಯಚಕೀರ್ಷಯಾಃ |

ಉಭಯೋರಾದಿತದ್ಗೇಹಮುಭಾಭ್ಯಾಂ ತದಲಕ್ಷಿತಃ

|| ೨೬ ||

ಶ್ವೇತಮಪ್ಯಸತಾಂ ದೂರಾನ್ ಜನಕಃ ಸ್ವೃತಾಗತಾನ್ |

ಅನೀತೇಪ್ತ್ವಾಸನಾಗ್ರೇಷು ಸುಖಾಸೀನಾನ್ಮಹಾಮನಾಃ

|| ೨೭ ||

ಪ್ರವೃದ್ಧಭಕ್ತ್ಯಾ ಉದ್ವರ್ಷಹೃದಯಾಸ್ತಾವಿಲೇಕ್ಷಣಃ |

ಸತ್ಪಾತನಂಪ್ರೀನ್ ಪ್ರಕಾಲ್ಪ ತದಪೋ ಲೋಕಪಾವನೀಃ

|| ೨೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನರ್ತ, ಧನ್ಯ, ಕುರುಚಾಂಗಲ, ಕಂಕ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಪಾಂಚಾಲ, ಕುಂತಿ, ಮಧು, ಕೇಕಯ, ಕೋಸಲ, ಅರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ದೇಶದ ನರ-ನಾರಿಯರು ತಮ್ಮ ನೇತ್ರಗಳೆಂಬ ದ್ರೋಣಗಳಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲಾಘುತ್ವ ತಾಸ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಾರ ಎಂದದ ಮಳಕುಂದವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರು || ೨೦ || ಮೂರು ದೋಷಗಳ ಗುರುವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಆ ಜನರ ಅಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯು ನಾಶವಾಯಿತು. ಪ್ರಭುವು ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ನರ-ನಾರಿಯರಿಗೆ ತನ್ನ ಕರುಣಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದರಿಯುತ್ತಿ ದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು, ದೇವತೆಗಳು - ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಸುಮ್ರ ಅಕುಭಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡು ವಂತಹ ಭಗವಂತನ ಮಂಗಳ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿದನು || ೨೧ ||

ಪುನಿತ್ತನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪುರುಷಮುನಿದ ಸಮಾಚಾರ ವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಿಥಿಲಾಪುರ ನಿವಾಸಿಗಳ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು || ೨೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರ ಪೃಥವು ಮತ್ತು ಮುಖಕಮಲಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ವಿಕಸಿತವಾದುವು. ಅವರಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನ ಹಾಗೂ ಮುನಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪೂತ್ರ ಕೇಳಿದ್ದರೇ ವಿನಹ ಸೋಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ, ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ವಂದಿಸಿಕೊಂಡರು || ೨೩ || ಜಗದ್ಗುರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಮಿಸಿರುವ ನೆಂದು ತಿಳಿದ ಮಿಥಿಲೇಶಬಹುಲಾಶ್ವ ಮತ್ತು ಶ್ರುತದೇವರು ಅವನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡರು || ೨೪ || ಬಹುಲಾಶ್ವ ಹಾಗೂ ಶ್ರುತದೇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನಿ ಮಂಡಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು || ೨೫ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಬ್ಬರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೇ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರ ಮನೋಗೂ ತಿಳಿದನು. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯ ಮನಗೆ ಬಂದಿರುವನು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ || ೨೬ || ದುಷ್ಯ-ದುರಾಚಾರಿ ಅಸತ್ಪುರುಷನು ಯಾರ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ಕೇಳಲಾರದೋ ಅಂತಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ತನ್ನ ಮನಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದವು ನೋಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಬಹುಲಾಶ್ವನು ಸುಂದರವಾದ ಆಡುಗಳನ್ನು ತಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹಾಗೂ ಋಷಿ - ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಲಾಶ್ವನಿಗೆ ಪ್ರೇಮ - ಭಕ್ತಿಯ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಹೃದಯ ತುಂಬಬಂತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಾಶ್ರು ಗಳು ಚಿಮ್ಮಿದವು. ಅವನು ತನ್ನ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಅತಿಥಿಯ

ಸಕುಟುಂಬೋ ವಹಸ್ಕೂರ್ಧ್ವಾ ಪೂಜಯಾಂಚಕ್ರ ಈಶ್ವರಾನ್ |
ಗಂಧಮಾಬ್ಯಾಂಬರಾಕಲ್ಪಧೂಪದೀಪಾರ್ಘ್ಯಗೋವೃಷ್ಟೈಃ || ೨೯ ||

ಪಾಚಾ ಮಧುರಯಾ ಪ್ರೀಣನ್ನಿದಮಾಹಾನ್ಯಕರ್ಪಿತಾನ್ |
ಪಾದಾವಂಕಗತೌ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಂಸ್ಪೃಶನ್ ಶನಕೈರ್ಮುಧಾ || ೩೦ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಭವಾನ್ ಹಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾತ್ಮಾ ಸಾಕ್ಷೀ ಸ್ವಸ್ವಗ್ವಿಮೋ |
ಅಥ ನೃಪತ್ವದಾಂಭೋಜಂ ಸ್ಮರತಾಂ ದರ್ಶನಂ ಗತಃ || ೩೧ ||

ಸ್ವನಚ್ಛದೃತಂ ಕರ್ತುಮಸ್ವದ್ವಗ್ಲೋಚರೋ ಭವಾನ್ |
ಯದಾತ್ಮತಾಂತಭಕ್ತಾನ್ತೇ ನಾನಯಃ ಶ್ರೀರಜಃ ಪ್ರಿಯಃ || ೩೨ ||

ಕೋ ನು ತ್ವತ್ಕರತಾಂಭೋಜಮೇವಂವಿದ್ವಿಜ್ಞೇಹುಮಾನ್ |
ನಿಷ್ಕಿಂಚನಾನಾಂ ಶಾಂತಾನಾಂ ಮುನೀನಾಂ ಯತ್ಸಮಾತ್ಮದಃ || ೩೩ ||

ಯೋಽಮೋರ್ಯ ಯದೋರ್ವಂಶೇ ನೃಕಾಂ ಸಂಸರತಾಮಿಹ |
ಯತೋ ವತೇನೇ ತಚ್ಚಾತ್ಮೈತ್ಯಲೋಕೈವೃಜನಾಪಹಮ್ || ೩೪ ||

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭಗವತೇ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಕುಂಠಮೇಧಸೇ |
ನಾರಾಯಣಾಯ ಋಷಯೇ ಸುತಾಂತಂ ತಪ ಈಯುಷೇ || ೩೫ ||

ದಿನಾನಿ ಕತಿಚಿದ್ರೂಪಾನ್ ಗೃಹಾನ್ ನೋ ನಿವಸ ದ್ವಿಜೈಃ |
ಸಮೇತಃ ಪಾದರಜಯಾ ಪುನೀಹೀದಂ ನಿಮೀಃ ಕುಲಮ್ || ೩೬ ||

ಇತ್ಯುಪಾಮಂತ್ರಿತೋ ರಾಜಾ ಭಗವಾನ್ಲೋಕಭಾವನಃ |
ಉವಾಸಕುರ್ವನ್ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಿಥಿರಾನರಯೋಪಿತಾಮ್ || ೩೭ ||

ಶ್ರುತದೇವೋಽಚ್ಯುತಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸ್ವೃಗಾನ್ತನಕೋ ಯಥಾ |
ಸತ್ಯಾ ಮುನೀನ್ ಸುಸಂಹೃಷ್ಯೋ ಧುನ್ಮನ್ಯಾಗೋ ನನರ್ತ ತ || ೩೮ ||

ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಆ ಪವಿತ್ರ ಚರಣೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮತ್ತು ಭಗವತ್ಪರೋಪಿ ಗಳಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ಮೊಲ್ಲಾಂಕಾರ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಗೋ, ವೃಷಭ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಿದನು. || ೨೯-೩೦ || ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದಾಗ ಬಹುಲಾಶ್ವರಾಜನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮವತ ಅನಂದದಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನೊತ್ತುತ್ತಾ, ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೩೦ ||

ಬಹುಲಾಶ್ವರಾಜನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭುವೇ ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ನೀನು ನಮಗೆ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವೆ. || ೩೧ || ಭಗವಂತಾ ! ನೆನ್ನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿರುವ ವಿಕಾಂತ ಭಕ್ತರು - ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಸಂತನಿಗಿಂತಲೂ, ಅರ್ಥಾಂಗಿನೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗಿಂತಲೂ, ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯರಾದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನೀನು ನಮಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ. || ೩೨ || ನಿನ್ನ ಇಂತಹ ಪರಮ ದಯೆಯನ್ನೂ, ಪ್ರೇಮಪರವಶತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಯಾವನು ತಾನೇ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಲ್ಲನು ? ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ತಮ್ಮದೆಂಬ ಯಾವ ಮಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶಾಂತಾತ್ಮರಾದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆ. || ೩೩ || ನೀನು ಯದುವಂತದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾವುಗಳೆಂಬ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಮೂರು ರೋಗಗಳ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವಂತಹ ನಿನ್ನ ಧವಳ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವೆ. || ೩೪ || ಆಚಂತ್ಯ ಮಹಿಮನಾದ, ಪಾಪಹರನಾದ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಪ್ತರೂಪನೂ, ಶಾಂತಕಪ್ಪನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೫ || ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನೇ ! ನೀನು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದರೂ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಆರಮಣಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿನಿಂದ ನಿಮಿವಂಶವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸು. || ೩೬ || ಪರಿಚಿತ್ತನೇ ! ಎಲ್ಲರ ಜೀವನದಾತ್ಮವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಹುಲಾಶ್ವರಾಜನ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಮಿಥಿಲೆಯ ನರ-ನಾರಿಯರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದನು. || ೩೭ ||

ಪ್ರಿಯ ಪರಿಚಿತ್ತನೇ ! ಇತ್ತ ರಾಜಾಬಹುಲಾಶ್ವರನಂತೆಯೇ ಶ್ರುತ ದೇವನೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮತ್ತು ಋಷಿಮುನಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೂ, ಮುನಿಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅನಂದಕುಂದಿಲನಾಗಿ ವಸ್ತವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿದಾಡಿದನು. || ೩೮ ||

ತೃಣಪೀಠಬೃಹೀಷ್ಟೇತಾನಾನಿಲೇಷೂಪವೇಶ್ಚ ಸು ।
ಸ್ವಾಗತೇನಾಭಿನಂದ್ಯಾಂಕ್ರೇಸ್ ಸುಭಾರ್ಯೋಽವನಿಜೇ ಮುಹಾ
|| ೩೯ ||

ತದಂಭಸಾ ಮಹಾಭಾಗ ಆತ್ಮಾನಂ ಸಗೃಹಾನ್ವಯಮ್ ।
ಸ್ವಾಪಯಾಂಚಕ್ರ ಉದ್ವರ್ಷೋಽಲಬ್ಧಸರ್ವಮನೋರಥಃ
|| ೪೦ ||

ಫಲಾರ್ಹಣೋಶೀರಶಿವಾಮೃತಾಂಬುಭಿ-
ಮೃದಾ ಸುರಭ್ಯಾ ತುಲಸೀಕುಶಾಂಬುಜೈಃ ।
ಅರಾಧಯಾಮಾಸ ಯಥೋಪಪನ್ನಯಾ
ಸಪರ್ಯಯಾ ಸತ್ತ್ವವಿವರ್ಧನಾಂಧಸಾ || ೪೧ ||

ಸರ್ತಕಯಾದೂಸ ಕುತೋ ಮಮಾಸ್ತೃಷಾ-
ದ್ಗೃಹಾಂಧಕೂಪೇ ಪತಿತಸ್ತು ಸಂಗಮಃ ।
ಯಃ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾಸ್ತದಪಾದರೇಣುಭಿಃ
ಕೃಷ್ಣೇನ ಚಾಸ್ಯಾತ್ಮನಿಕೇತುಭೂಸುಧೈಃ || ೪೨ ||

ಸೂಪವಿಷ್ಣುನ್ ಕೃತಾತಿಥ್ಯಾನ್ ಶ್ರುತದೇವ ಉಪ್ಯುಕ್ತಃ ।
ಸುಭಾರ್ಯಸ್ವಸಾಪತ್ಯ ಉವಾಚಾಂಘ್ರೈಃ ಭಿಮರ್ತಕಃ
|| ೪೩ ||

ಶ್ರುತದೇವ ಉವಾಚ

ನಾಡ್ಯ ನೋ ದರ್ಶನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪರಂ ಪರಮಪೂರುಷಃ ।
ಯಹೀದಂ ಶಕ್ತಿಭಿಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಸತ್ತಯಾ
|| ೪೪ ||

ಯಥಾ ಶಯಾನಃ ಪುರುಷೋ ಮನಸ್ಯವಾಕ್ಯಮೂಯಯಾ ।
ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಂ ಪರಂ ಸ್ವಾಪ್ನಮನುವಿಶ್ವಾವಭಾಸತೇ
|| ೪೫ ||

ಶೃಣ್ವತಾಂ ಗದತಾಂ ಶಶ್ವದರ್ಚತಾಂ ತ್ವಾಭಿವಂದತಾಮ್ ।
ನೃಣಾಂ ಸಂವದತಾಮಂತರ್ಹೃದಿ ಭಾಸ್ಯಮಲಾತ್ಮನಾಮ್
|| ೪೬ ||

ಶ್ರುತದೇವನು ಮಣಿ, ಚಾಪ, ದರ್ಭಾಸವಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮತ್ತು ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸ್ವಾಗತ
ಭಾಷಣಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಆಧಿನಂದಿಸಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ
ಆತ್ಮೀಯ ಆನಂದದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದನು. || ೩೯ ||
ಬಳಿಕ ಮಹಾ ನೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಶ್ರುತದೇವನು ಭಗವಂತನ
ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳ ಚರಣೋದಕವನ್ನು ಮನೆ-ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ
ಸಿಂಪಡಿಸಿ, ತಾನೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಅವನ ಸಕಲಮನೋರಥಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡವು. ಅವನು
ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದನು. || ೪೦ || ಆನಂತರ
ಅವನು ಫಲ, ಗಂಧ, ಲಾವಂಚದಿಂದ ಸುವಾಸಿತವಾದ, ನಿರ್ಮಲ
ವಾದ, ಸುಮಧುರವಾದ ಶುದ್ಧೋದಕ, ಸುಗಂಧಿತ ವೃತ್ತಿಕೆ,
ತುಲಸಿ, ದರ್ಭೆ, ಕಮಲ ಮುಂತಾದ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ
ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ
ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
|| ೪೧ || ■ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತದೇವನು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಹೀಗೆ
ಯೋಚಿಸಿದನು - 'ನಾನಾದರೋ ಮನೆ-ಮಠ ಎಂಬ ಸಂಸಾರದ
ಕೃತ್ಯಲಯ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಸಮಸ್ತ
ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥೀಕರಿಸುವ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪಾದಧೂಳಿ
ಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮತ್ತು ಭಾಗವ
ತೋತ್ತಮರ ಸಂಗವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ? || ೪೨ ||
ಅತಿಥಿಗಳಲ್ಲರೂ ಆದರದ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸುಖಾಸನ
ಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನಂತರ ಶ್ರುತದೇವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರೊಡನೆ
ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ
ದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡು ಅವನು ಪರಿ-ಪರಿಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು - || ೪೩ ||

ಶ್ರುತದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತ
ರೂಪೀ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜೀವರಿಂದ ಅತೀಹನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ
ನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಇಂದೇ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ ಎಂದೇನಿಲ್ಲ.
ನೀನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಆತ್ಮಸತ್ತೆಯ
ರೂಪದಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆಲ್ಲ
ರಿಗೆ ದೊರೆತಿರುವೆ. || ೪೪ || ಮಲಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆ
ಯಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯಾವಶನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸ್ವಪ್ನಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ
ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿಂದ ಕರ್ಮಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ
ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ
ಜಗತ್ತನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆ. || ೪೫ || ಸದಾಕಾಲವೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲಾಕಥೆಗಳನ್ನು
ಶ್ರವಣ-ಕೀರ್ತನೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಅರ್ಚನೆ-ವಂದನೆ
ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕುರಿತಾಗಿಯೇ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿರು
ವವರ ಹೃದಯ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೀನು ಅದರಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುವೆ. || ೪೬ ||

ಹೃದಿಸ್ತೋಽಪ್ಯತಿದೂರಸ್ತು ಕರ್ಮವಿಕ್ಲಿಪ್ತಚೇತಸಾಮ್ |
ಅತ್ಯಶಕ್ತಭಿರಗ್ರಾಹ್ಯೋಽಪ್ಯಂತ್ಯುಪೇತಗುಣಾತ್ಯನಾಮ್ || ೪೭ ||

ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಽಧ್ಯಾತ್ಮವಿದಾಂ ಪರಾತ್ಮನೇ
ಅನಾತ್ಮನೇ ಸ್ವಾತ್ಮವಿಭಕ್ತಮೃತ್ಯುವೇ |
ಸಕಾರಣಾಕಾರಣಲಿಂಗಮೀಯುಷೇ
ಸ್ವಮಾಯಯಾಸಂವೃತರುದ್ಧದೃಷ್ಟಯೇ || ೪೮ ||

ಸ ತ್ವಂ ಶಾಧಿ ಸ್ವಪ್ನತ್ಯಾನ್ ನಃ ಕಿಂ ದೇವ ಕರವಾಮಹೇ |
ಏತದಂತೋ ನೃಣಾಂ ಕ್ಲೇಶೋ ಯದ್ವಾಸಕ್ತಿಗೋಚರಃ || ೪೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ತದುಕ್ತಮಿತ್ಯುಪಾಕರ್ಣ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಣತಾತಿಹಾ |
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಣಿನಾ ಪಾಣಿಂ ಪ್ರಹಸಂಸ್ತಮುವಾಚ ಹ || ೫೦ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಬ್ರಹ್ಮಂಶ್ಚೇನುಗ್ರಹಾರ್ಥಾಯ
ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ ವಿದ್ವಾಮೂನ್ ಮುನೀನ್ |
ಸಂಚರಂತಿ ಮಯಾ ಲೋಕಾನ್
ಪುನಂತಃ ಪಾದರೇಣುಭಿಃ || ೫೧ ||

ದೇವಾಃ ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ದರ್ಶನಾರ್ಥನಾಚರಣೈಃ |
ಶನ್ಯೈಃ ಪುನಂತಿ ಕಾಲೇನ ತದಪ್ಯರ್ಹತಮೇಕ್ಷಯಾ || ೫೨ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜನ್ಮನಾ ಶ್ರೇಯಾನ್ವರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣನಾಮಹ |
ತಸ್ಮಾ ವಿದ್ಯಯಾ ತುಷ್ಠಾ ಕಿಮು ಮತ್ಕಲಯಾ ಯುತಃ || ೫೩ ||

ಽಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತೇ ದಯಿತಂ ರೂಪಮೇತಚ್ಚತುರ್ಭುಜಮ್ |
ಸರ್ವವೇದಮಯೋ ವಿಪ್ರಃ ಸರ್ವದೇವಮಯೋ ಹೃಹಮ್ || ೫೪ ||

ನೀನು ಸಮಸ್ತರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರೂ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿ ಚಂಚಲ ಚಿತ್ತರಾದವರಿಂದ ನೀನು ಬಹಳ ದೂರ ನಾಗಿರುವೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ರಾಪ್ತ ನಾದರೂ ನೀನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದವನಾಗುವೆ. || ೪೭ ||

ಪ್ರಭೋ ! ಅಧ್ಯಾತ್ಮತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ನೀನು ಅತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವೆ. ದೇಹಾತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ಮಹತ್ತ್ವತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಾಮಕನೂ, ಶಾಸಕನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಮಾಯೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಲಾರದು. ನೀನು ಮಾಯೆಗೆ ಅತೀತನಾಗಿರುವೆ. ಆದರೆ ಆ ಮಾಯೆಯು ಇತರರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೪೮ || ದೇವದೇವ ! ನಿನ್ನ ಸೇವಕರಾಗಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನ ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಅಜ್ಞಾಪಿಸು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಗುವ ತನಕ ಜೀವರಿಗೆ ಕ್ಲೇಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಲೇ ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತವೆ. || ೪೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಶರಣಾಗತಭಯಹಾರಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರುತ ದೇವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು. || ೫೦ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಕ್ರಿಯೆ ಶ್ರುತದೇವನೇ ! ಈ ಮಹಾ-ಮಹಾ-ಮುಷಿ-ಮುನಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಲೆಂದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ನೆನ್ನೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. || ೫೧ || ದೇವತೆಗಳು, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಗಳು, ತೀರ್ಥಗಳು - ಇವೆಲ್ಲ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಅರ್ಚನ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರರಾಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೇವತಾದಿ ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸಂತರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ದೊರಕಿದೆ. || ೫೨ || ಶ್ರುತದೇವ ! ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರು ವಾಗ ಅವನು ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಉಪಾಸನೆ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? || ೫೩ || ನನಗೆ ಈ ನನ್ನ ಚತುರ್ಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರವೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಷ್ಟು ಪ್ರಿಯವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸರ್ವವೇದಮಯ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಸರ್ವದೇವಮಯನಾಗಿರುವೆನು. ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳು ವೇದಕ್ಕೆ ಅಧೀನರಲ್ಲವೇ ? || ೫೪ ||

ದುಷ್ಪಕ್ಷಾ ಅವಿದಿತ್ವವಮವಚಾನಂತ್ಯಸೂಯವಃ |
ಗುರುಂ ಮಾಂ ವಿಪ್ರಮಾತ್ಮಾನಮರ್ಚಾ ದಾವಿಷ್ಯ ದೃಷ್ಟಯಃ || ೫೫ ||

ಚರಾಚರಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ಭಾಸಾ ಯೇ ಚಾಸ್ಯ ಹೇತವಃ |
ಮದ್ರೂಪಾಣೇತಿ ಚೇತಸ್ಯಾರ್ಥೇ ವಿಪ್ರೋ ಮದೀಕ್ಷಯಾ || ೫೬ ||

ಸಸ್ಮಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷೇನೇತಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮಬ್ಬದ್ವಯಾರ್ಚಯಃ |
ವಿವಂ ಚೇದರ್ಚಿತೋಽಸ್ಯ ದ್ವಾ ನಾಸ್ಯಥಾ ಭೂರಿಭೂತಿಭಿಃ || ೫೭ ||

ಶ್ರೀಶಂಕ ಉವಾಚ

ಸ ಇತ್ಯಂ ಪ್ರಭುರ್ನಾಽಽದಿಷ್ಟ ಸಹಕೃಷ್ಣಾನ್ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್ |
ಅರಾಧ್ಯೈಕಾತ್ಮಭಾವೇನ ಮೈಥಿಲಶ್ಚಾಪ ಸದ್ಗತಿಮ್ || ೫೮ ||

ವಿವಂ ಸ್ಫುಪ್ತಯೋ ರಾಜನ್ ಭಗವಾನ್ ಭಕ್ತಭಕ್ತಮಾನ್ |
ಉಪಿತ್ವಾಽಽದಿತ್ಯ ಸನ್ಮಾರ್ಗಂ ಪುನರ್ವ್ಯಾರವತೀಮಗಾತ್ || ೫೯ ||

ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರು ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೇವಲ
ಶಿಲಾ-ರೋಹವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಡುತ್ತಾ,
ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಂಡವನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಾ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಗುರುವಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಕಿರಸ್ತಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡು
ತ್ತಾರೆ. || ೫೫ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಈ
ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು, ಇದರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಧಾವನೆಗಳು,
ಇದರ ಕಾರಣಗಳಾದ ವ್ರಕೃತಿ-ಮಹತ್ವತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ
ಎಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮವರೂಪ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿವೆ ಎಂದು
ತನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. || ೫೬ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ಶ್ರುತದೇವನೇ! ನೀನು ಈ ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪರೆಂದೇ
ತಿಳಿದು ಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸು. ನೀನು ಹೀಗೆ
ಮಾಡಿದರೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿ
ದಂತಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಹುಮೊಬ್ಬ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿ
ಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಿದ ಆರ್ಚನೆಯು ನನ್ನ ಪೂಜೆಯಾಗ
ಲಾರದು. || ೫೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ಅದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರುತದೇವನು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಏಕಾತ್ಮಭಾವನೆಯಿಂದ
ಆರಾಧಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವನು ಭಗವತ್ಸ್ವ
ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಒಹುಲಾತ್ಸರಾಚನೂ ಅವೇ ಸದ್ಗತಿ
ಯನ್ನು ಪಡೆದನು. || ೫೮ || ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಕ್ತನಾದವನು
ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡುವನೋ ಹಾಗೆಯೇ
ಭಗವಂತನೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತರ ಕುರಿತು ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ
ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧು ಸತ್ಪುರಷರ ಮಾರ್ಗದ
ಉಪದೇಶವನ್ನಿತ್ತು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಮರಳಿದನು. || ೫೯ ||

ಎಂಭತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೮೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರ್ವಾಣಿ ಪಾರನುಹಂಕ್ಷಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಪುನರೇವಾನುಗ್ರಹೋ ನಾಮ ಪದವಿಃಪಿಪೂಃಽಧ್ಯಾಯಃ || ೮೬ ||

ಎಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವೇದಾಂತಿ

ಪಂಜಿರುನಾಚ

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿರ್ದೇಶೈ ನಿರ್ಗುಣೇ ಗುಣವೃತ್ತಯಃ |

ಕಥಂ ಚರಂ ಶ್ರುತಯಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸದೇಶಃ ಪರೇ

|| ೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾದನು ಕೇಳಿದನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ತ್ವವು ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸರ್ವಥಾ ಆತೀತವಾಗಿದೆ.
ಮನಸ್ಸು-ವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಕೇತರೂಪದಿಂದಲೂ ಅವನ್ನು
ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರುತಿಗಳು ಗುಣಗಳ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟವು. ನಿರ್ಗುಣ ತತ್ವದ ಸ್ವರೂಪವಾದರೋ
ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕಲಾರದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶ್ರುತಿಗಳು ನಿರ್ಗುಣ
ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ? || ೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಬುದ್ಧಿಂಧ್ರಿಯಮನಪ್ರಾಣಾನ್ ಜನಾಸಾಮಸ್ಯಜತ್ಯಮಃ |
ಮೂತ್ರಾರ್ಥಂ ಚ ಭವಾರ್ಥಂ ಚ ಆತ್ಮನೇಕಲೃಣಾಯ ಚ || ೨ ||

ಶೃಣಾ ಹೃಪನಿಷದ್ಬಾಹ್ಯೈ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಪೂರ್ವಚೈರ್ಧೃತಾ |
ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಧಾರಯೇದ್ಯಸ್ತಾಂ ಕ್ಷೇಮಂ ಗಚ್ಛೇದಕಂಚನಃ || ೩ ||

ಅತ್ರ ತೇ ವರ್ಣಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಗಾಥಾಂ ನಾರಾಯಣಾನ್ವಿತಾಮ್ |
ನಾರದಸ್ಯ ಚ ಸಂವಾದಮೃಷೇರ್ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಚ || ೪ ||

ಏಕದಾ ನಾರದೋ ಲೋಕಾನ್ ಶರ್ಯಟನ್ ಭಗವತ್ತ್ರಿಯಃ |
ಸನಾತನಮೃಷಿಂ ದ್ರಪ್ತುಂ ಯಯೌ ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಮ್ || ೫ ||

ಯೋ ವೈ ಭಾರತವರ್ಷೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕ್ಷೇಮಾಯ ಸ್ತುತೀ ನೃಣಾಮ್ |
ಧರ್ಮಜ್ಞಾನ್ಯತಮೋಪೇತಮೂಕಲ್ಪಾದಾಸ್ತಿತ್ವಶ್ರುಪಃ || ೬ ||

ಹಸ್ತ್ರೋಪವಿಪ್ರಮೃಷಭಃ ಕಲಾಶಗ್ರಾಮವಾಸಿಭಃ |
ಪರೀತಂ ಪ್ರಣತೋಽಪ್ಯಚ್ಛದಿದಮೇವ ಕುರೂದ್ವಹ || ೭ ||

ಶಬ್ದೈ ಹೃಪೋಚದ್ವಗವಾನ್ ಋಷೀಣಾಂ ಶೃಣ್ವತಾಮಿದಮ್ |
ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಾ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಜನರೋಕನಿವಾಸಿನಾಮ್ || ೮ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ರಂ ಜನಲೋಕೇಽಭವತ್ಪುರಾ |
ಹತ್ರಸ್ತಾಥಾಂ ಮಾನುಸಾಣಾಂ ಮುನೀನಾಮೂರ್ಧ್ವರೇತುನಾಮ್ || ೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಂತನು ಮನುಷ್ಯರಿಗಾಗಿ ಮನಃ ಬುದ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಜೊತೆಗೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಜೀವನ ಧಾರಣಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಇದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವರಂಪರೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅವರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸ ಬಲ್ಲರು. ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸಬಲ್ಲರು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತರೂ ಆಗುವರು. || ೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಈ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಪೂರ್ವಜರಿಗೂ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಸನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾಮನೆ ಇಲ್ಲವೋ ಅವರೇ ಇದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಧರಿಸಬಲ್ಲರು. ಅವರೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. || ೩ || ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಅದರಲ್ಲಿ ದೇವತಾಪುತ್ರ ನಾರದರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾರಾಯಣನ ಸಂವಾದವಿದೆ. || ೪ || ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತರಾದ ದೇವತಾಪುತ್ರ ನಾರದರು ದೇವ-ದೇವಿ ಲೋಕ ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಸನಾತನ ಋಷಿಗಳಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. || ೫ || ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಮನುಷ್ಯರ ಅಭ್ಯುದಯ (ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ)ಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚೇಯಸ್ವಗಾಗಿ (ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ) ಈ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಸಂಯಮದೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಕವಿಧನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೬ || ನಾರದರು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ವಿನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ಕುಳಿತು ತತ್ತ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಭಗವಂತನು ಆ ಕಲಾಶಗ್ರಾಮ ಮುಖಗಳಾದ ಋಷಿಗಳ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲೇ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು. ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ನೀನೂ ಕೂಡ ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ವರೂಪದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೀನು ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲೇ ಕೇಳು, ಇದನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವತಃ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಜನೋಲೋಕ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಸನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಕ ವಾದ ಚರ್ಚೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. || ೭ ||

ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಿಯನಾರದನೇ | ಒಮ್ಮೆ ಜನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹುದೇ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮ ನಡೆದಿತ್ತು. || ಸತ್ಯವು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನುಷ ಪುತ್ರರಾದ ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಇವರ ನಡುವೆ ನಡೆ ದಿತ್ತು. ಇವರು ನಾಲ್ವರೂ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. || ೯ ||

ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಂ ಗತವತಿ ತ್ವಯಿ ದ್ರಕ್ಷುಃ ತದೀಶ್ವರಮ್ |
 ಬ್ರಹ್ಮವಾದಃ ಸುಸಂವೃತಃ ಶ್ರುತಯೋ ಯತ್ರ ಕೇರತೇ |
 ತತ್ರ ಹಾಯಿಮಧೂಕ್ ಪ್ರಶಸ್ತಂ ಮಾಂ ಯಮನುಪೃಷ್ಠುಃ || ೧೦ ||

ಶುಲ್ಕ ಶ್ರುತತಪಃಶೀರಾಸ್ತುಲ್ಕಸ್ಯಯಾರಿಮಧ್ಯಮಾಃ |
 ಅಹಿ ಚಕ್ರಃ ಪ್ರವಚನಮೇಕಂ ಶುಕ್ಲಾಪವೋಽಪರೇ || ೧೧ ||

ಸಸಂದನ ಉವಾಚ

ಸ್ವಸ್ತವ್ಯಮಿದಮಾಪೀಯ ತಯಾನಂ ಸಹ ಶಕ್ತಭಿಃ |
 ತದಂತೇ ಬೋಧಯಾಂಚಕ್ರಸ್ತಲ್ಲಿಂಗೈಃ ಶ್ರುತಯಃ ಪರಮ್ || ೧೨ ||

ಯಥಾ ತಯಾನಂ ಸಮ್ರಾಜಂ ವಂದಿಸ್ತುತರಾಕ್ರಮೈಃ |
 ಪ್ರತ್ಯೂಷೇಽಭ್ಯೇಷ್ಯ ಶುಕ್ಲೋಕ್ತೈರ್ಬೋಧಯಾಂಚಕ್ರನುಜೀವಿಸು || ೧೩ ||

ಶ್ರುತಯ ಉವಾಚ

ಜಯಿ ಜಯಿ ಜಹೃಹಾಮಜಿತ ದೋಷಗೃಭೀತಗುಣಾಂ
 ತ್ವಯಿ ಯದಾತ್ಮನಾ ಸಮವರುದ್ಧಾಹುಸ್ತಭಿಃ |
 ಅಗಜಗದೋಕುಸುಮಖಿಲತತ್ತ್ವವಬೋಧಕ ತೇ
 ಕೃಷಿದೇವಯಾಽಽತ್ಮನಾ ಚ ಚರತೋಽನುಚರೇನ್ನಿಗಮಃ || ೧೪ ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿಯಾದ ನನ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಮಾರ್ತಿಯನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಗಳೂ ಕೂಡ ವರ್ಣಿಸಲಾರವು. ಅಲ್ಲಿ 'ಶ್ರುತಿಗಳು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲವು?' ಎಂದು ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿತ್ತು. || ೧೦ || ಸಸಕಾದಿ ನಾಲ್ವರೂ ಯತಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂವತ್ಸರಾಗಿದ್ದರು. ತಪಸ್ಸು ಕೀಲ-ಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತು-ಮಿತ್ರ ಉದಾಸೀನ - ಇವರುಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಸಂದನನ್ನು ಪ್ರವಚನಕಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಮೂವರೂ ಶ್ರೋತೃಗಳಾದರು. || ೧೧ ||

ಸಸಂದನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿದ್ವಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಲೀನವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯೋಗವಿಧ್ರಾವಶನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದು ಪ್ರಳಯಕಾಲವು ಮುಗಿದು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮಯವು ಬಂದಾಗ - ಮಲಗಿರುವ ಸಾಮ್ರಾಟನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಪ್ರಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜೋಪಚೇದಿಗಳಾದ ಪಂದಿಜನರು ಬಂದು ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸತ್‌ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಎಚ್ಚರವಂತೆಯೇ-ಶುಕ್ರಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವರು. || ೧೨-೧೩ ||

ಶ್ರುತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ - ಅಜಹನೇ | ನೀನು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! ಜಯವಾಗಲಿ! ಈ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನ ಆನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಮಾಯೆಯು ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಅಂಶಕ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನೀನು ನಾಶಗೊಳಿಸು. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗ್ರತಗೊಳಿಸುವವನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೀನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾಗುವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವೆ. ಎಂದಾದರೂ ನೀನು ವಿಶ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನೂ ಮಾಡಿದಾಗ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರದ ರೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವೆ. (ಅಥವಾ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕರಿಸಿಯೂ ರೀತಿ ಮಾಡುವೆ.) ಅಂಶಕ ನಿನ್ನ ಸುಗುಣರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಗಳಾದ ನಾವು ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತೇವೆ. || ೧೪ ||

ಪ್ರಭುನೇ! ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನವೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಪರಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಮಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲೇ ವಿಲೀನಗೊಳ್ಳುವುದು. ಶೇಷವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನೇ

ಬೃಹದಪಲಬ್ಧಮೇತದವಯಂತ್ಯವತೇಷತಯಾ

ಯತ ಉದಯಾಸ್ತಮಯಾ ವಿಶ್ವತೇರ್ಮೃದಿ ವಾವಿಶ್ಯತಾತ್ |

ಅತ ಋಷಯೋ ದಧುಸ್ತೃಯಿ ಮನೋವಚನಾಚರಿತಂ

ಕಥಮಯಥಾ ಭವಂತಿ ಭುವಿ ದತ್ತಪದಾನಿ ನೃಣಾಮ್

|| ೧೫ ||

ಅತಿ ತವ ಸೂರಯಸ್ತ್ವಧಿಪತೇಽಖಿಲಲೋಕಮಲ-

ಕ್ಷಪಣಕಥಾಮೃತಾಬ್ಧಿಮವಗಾತ್ಯ ತಪಾಂಃ ಜಹುಃ |

ಅಮುತ ಪುನಃ ಸ್ವಧಾಮವಿಧುತಾಶಯಕಾಲಗುಣಾಃ

ಪಶಮ ಭವಂತಿ ಯೇ ಪದಮಜ್ಜಗುಪಾಸುಭವಮ್

|| ೧೬ ||

ಉಳಿಯುವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತತ್ತ್ವದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಕಮಾತ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸತ್ತೆಯೆ ಇದೆ. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಾನಾ ಪರಪದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಆಕೃತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪಾತ್ರೆಗಳು ಆಗುವ ಮೊದಲು ಮಣ್ಣೇ ಇತ್ತು; ಪಾತ್ರೆಗಳು ನಾಶವಾದಾಗಲೂ ಮಣ್ಣೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣು ಅವಿಕಾರೀ-ರೂಪದಿಂದ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚದ ನಿರ್ಮಾಣವು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಆಗುವುದರಿಂದ ಇದರ ಅದಿ-ಮಧ್ಯ-ಅಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿಕಾರೀರೂಪದಿಂದ ನೀನೇ ಇರುತ್ತೀಯೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಾರ್ಯ ರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಋಷಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಾಗುವ ಚಿಂತನೆ, ವಾಣಿಯಿಂದ ಹೇಳುವ ಮಾತು, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಚಿಂತನ-ಮನನ, ವರ್ಣನೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲೇ ಕಾಲಿಬ್ಬರೂ ಅದು ಪೃಥಿವಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟುತಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪೃಥಿವಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಗ್ನಿ ವರುಣ, ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಉಪಾಸನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರುತಿಗಳಾದನಾವು ಯಾವುದೇ ನಾಮ ರೂಪದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ವರ್ಣನೆಯೇ ಆಗುವುದು. || ೧೫ ||

೬. ತ್ವರೋನ್ಯಾಧಿಪತಿಯೇ! ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ನಿನ್ನ ತತ್ತ್ವ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಭಕ್ತರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲಾ ಕಥಾಮೃತ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಮ್ಮ ಪಾಪ-ಶಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಎಷ್ಟೋ ಭಕ್ತರು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ ಕರ್ಮಮಾಸನೆ ಕ್ಷೀಣವಾದಾಗ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಒಂದಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿನ್ನ ೩ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಅಂಶ ಕರಣವನ್ನು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಶಾಂತವೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತರೀರದಲ್ಲಾಗುವ ಕಾಲಧರ್ಮಗಳಾದ ಜರಾ-ಮರಣವೇ ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳೂ ಬಾಧಿಸಲಾರವು. ಅವರಾದರೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪರಮಾನಂದ ವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಭಜನೆ-ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. || ೧೬ ||

ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ಪ್ರಾಣಿಯು ನಿನ್ನ ಭಜನೆ-ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದುದು ವೇದ ಮುಡಿದಾಗಲೇ ಅವರ ಜೀವನ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಉಸಿರಾಡುವುದು ಕಮ್ಮಾರನ ತಿಡಿಯಂತೆ ವೈರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ. ಮಹತ್ಕಷ್ಟದಿ ಇರುವ ತತ್ತ್ವಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಡವಾಗಿವೆ. ಸೃಷ್ಟಿರಚನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಸಫಲವಾಗದಿದ್ದಾಗ ನೀನೇ ಕೃಪೆದೋರಿ ಈ ತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಇವು ಸೃಷ್ಟಿನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಫಲ ರಾದುವು. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ ವಾಯಿತು. ಅನ್ಯಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ, ಮನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮಯ ಮತ್ತು ಅನಂದಮಯ ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ತರೀರ ಕ್ಷನುಸಾರವಾಗಿ ನೀನೇ ಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಇರುತ್ತೀಯೆ.

ದೃತಯ ಇವ ಶ್ವಸಂತ್ಯಸುಭೃತೋ ಯದಿ ತೇನುನಿಧಾ
ಮಹದಹಮಾದಯೋಽಂದಮಸೃಜನ್ ಯದನುಗ್ರಹತಃ |
ಪುರುಷವಿಧೋಽಸ್ತಯೋಽತ್ರ ಚರಮೋಽಸ್ತಮಯಾದಿಹು
ಯಃ ಸದಸತಃ ಪರಂ ತ್ವಮಥ ಯದೇಷ್ವಾವಶೇಷಮೃತಮ್

|| ೧೭ ||

ಉದರಮುಪಾಸತೇ ಯ ಋಷಿವತ್ಕೃತು ಕೂರ್ಪದೃಶಃ
ಪರಿಸರಪದ್ಧತಿಂ ಕ್ವದಯಮಾರುಣಯೋ ದಹರಮ್ |
ತತಃ ಉದಗಾದನಂತ ತವ ಧಾಮ ತಿರು ಪರಮಂ
ಪುನರಿಹ ಯತ್ಸಮೇತ್ಯ ನ ಪತಂತಿ ಕೃತಾಂತಮುಖೇ

|| ೧೮ ||

ಸ್ವತಃವಿಚಿತ್ರಯೋನಿಮು ವಿತನ್ನಿವ ಹೇತುತಯಾ
ತದಂತಮತತ್ಕಾಸ್ತನಲಮತ್ ಸ್ವತಃತಾನುಕೃತಿಃ |
ಅಥ ವಿತಘಾಸ್ತಮೂಷ್ಣವಿತಠಂ ತವ ಧಾಮ ಸಮಂ
ವಿರಜಧಿಯೋಽಸ್ತಯುಂತ್ಯಭಿವಿಪ್ರಣೃಪ ಏಕರಸಮ್

|| ೧೯ ||

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯದಾದ ಆನಂದಮಯಕೋಶವು ನಿನ್ನದೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಆ ಆನಂದಮಯ ಕೋಶವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆ ಯುವ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಅದರಿಂದಲೂ ಬೇರೆ ಆಗಿರುವೆ. ಸತ್-ಆತ್ಮ ಅರ್ಥಾತ್ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿ ಗಿಂತ ನೀನು ಅತೀತನಾಗಿರುವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ಸಮಗ್ರ ಜಗತ್ತನ್ನು 'ನೇತಿ-ನೇತಿ' ಈ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಿರಾಕರಣ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ತ್ವವನ್ನೇ ಋತ್ ಅರ್ಥಾತ್ ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ■ ಸತ್ಯ-ತತ್ತ್ವವು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೧೭ ||

ಪ್ರಭುವೇ ! ಋಷಿಗಳು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆನೇಕ ಮಾರ್ಗ ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ತೂಲದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು ಮಣಿ ಪೂರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ (ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ) ಅಗ್ನಿರೂಪದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಅರುಣ ವಂಶದ ಋಷಿಗಳು ಸಮಸ್ತ ನಾಡಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಸರಣ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿದ ಅನಾಹತಚಕ್ರದಲ್ಲಿ (ಹೃದಯದಲ್ಲಿ) ದಹರಾಕಾಶರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಹೇ ಆನಂತ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಾರ್ಗವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ (ಸಹಸ್ರಾರ)ದವರೆಗೆ ಹೋಗಿರುವ ಸುಮಮ್ನಾನಾದಿಯಾದ ಜೋತಿರ್ಮಯ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಯೋಗಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತೋಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ಆರ್ಚಾರಾದಿ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಜೀವನು ಜನ್ಮ-ಮರಣ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡು ಗಡೆ ಹೊಂದುವನು. || ೧೮ ||

ಭಗವಂತನೇ ! ನೀನೇ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಯೋನಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಣರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವೆ. ನೀನಾದರೋ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾಗಿರುವೆ. ಮತ್ತೆ ನೀನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದು ? ಹೀಗೆ ದ್ವರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆಯೇ ಅನಿಸುವುದು. ಅಗ್ನಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಇದ್ದರೂ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಆಕೃತಿಯ ಭೇದ ದಿಂದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆಯೇ ನೀನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವತ್ರ ಏಕರಸವಾಗಿ ಸಮಭಾವದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕ ನಾಗಿರುವೆ. ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ, ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಉತ್ತಮರೂಪದಿಂದಲೂ, ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆನಿಪ್ಪರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ನಿರ್ಮಲ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾಪುರುಷರು ಕರ್ಮಗಳ ಫಲದ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಪ್ರಾವಂಚಕ ಸತ್ತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಆ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೊರಗಿನ ನಾಮ-ರೂಪಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ತತ್ತ್ವರೂಪದಿಂದ ಏಕಮಾತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮಸತ್ತೆಯನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. || ೧೯ ||

ಸ್ವಕೃತಪುರೇಷ್ಯಮೀಷ್ವಬಹಿರಂತರಸಂವರಣಂ

ತವ ಪುರುಷಂ ವದಂತ್ಯಖಿಲಶಕ್ತಿಧೃತೋಽಂತಕೃತಮ್ |

ಇತಿ ನೃಗತಿಂ ವಿವಿಚ್ಯ ಕವಯೋ ನಿಗಮಾವಶಗಂ

ಭದ್ರತ ಉಪಾಸತೇಽಂಘ್ರಮುಭವಂ ಭುವಿ ವಿಶ್ವಸುತಾಃ

|| ೨೦ ||

ದುರವಗಮಾತ್ಮತನ್ವನಿಗಮಾಯ ತವಾತ್ಮತರೋ-

ಶ್ಚರಿತಮಹಾಮೃತಾಬ್ಜಪರಿವರ್ತಪರಿಶ್ರಮಣಾಃ |

ನ ಪರಿಲಪಂತಿ ಕೇಚಿದಪವರ್ಗಮಪೀಶ್ವರ ತೇ

ಚರಣಸರೋಜಪಂಕ್ತುಲಸಂಗವಿಸೃಷ್ಟಗೃಹಾಃ

|| ೨೧ ||

ಜೀವಿಯ ಎಲ್ಲ ಶರೀರಗಳನ್ನು ನೀನೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುವೆ. ಆ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜೀವನು ಏಕಮಾತ್ರ ನಿನ್ನದೇ ಸನಾತನ ಅಂಶನಾಗಿರುವವನು. (ಮುಷ್ಯವಾಂಕೋ ಜೀವರೋಕೆ ಜೀವ ಭೂತಃ ಸನಾತನಃ - ಭಗವದ್ಗೀತೆ) ಜಡಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಅತೀತವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ನಿನ್ನದೇ ಅಂಶನಾದ ಕಾರಣ ನಿನಗೆ ಓತಾ-ಪುತ್ರರಂತೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇವನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪವೂ ಜಡದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅತೀತವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ರುಚಿರಲ್ಲದ್ದು ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನು (ಅಂತಃಸಂವರಣಮ್ ಅರ್ಥಾತ್ - ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಾರಣದ ಅವರಣ ಮತ್ತು ಬಹಿಃ ಸಂವರಣಮ್ ಅರ್ಥಾತ್ - ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ ಶರೀರದ-ಅವರಣ) ಈ ಎರಡೂ ಅವರಣಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಥಾತ್-ಜಡ ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತ ಪರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪವು ಶುದ್ಧ ಚೇತನವು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವೂ, ಅವಿನಾಶಿಯೂ ಆಗಿರುವಂತೆಯೇ ಜೀವನೂ ಕೂಡ ಚೇತನನೂ, ಶುದ್ಧನೂ, ಸಹಜಸುಖರಾಶಿಯೂ, ಅವಿನಾಶಿಯೂ ಆಗಿರುವನು. ಶಕ್ತ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇವನನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತಹ ನಿನ್ನದೇ ಸನಾತನ ಅಂಶವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಿಯ ಇಂತಹ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳ ಉಪಾಸನೆ ಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳ ಸೇವೆ-ಪೂಜೆಗಳು ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಲೌಕಿಕ-ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳ ಸಮರ್ಪಣ ಸ್ಥಾನವೂ ನಿನ್ನ ಈ ಚರಣಕಮಲಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇಂತಹ ದೃಢನಿಶ್ಚಯದೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ವೈಕುಂಠಧಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. || ೨೦ ||

ಈಶ್ವರನೇ! ಪರಮಾತ್ಮತ್ವದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಚಾರಮಾಡಿ, ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ನೀನು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಅವ ತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಮೃತ ಸಾಗರದಂತೆ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆ. ಆ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ-ಮುಳುಗಿ ಜೀವನು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಕ್ಲೇಶ-ಬಾಧೆಗಳನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವನು. ಸಂಸಾರ ಭ್ರಮಣೆಯ ಬಲರಹಿತನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ನಿನ್ನ ಚರಣ-ಕಮಲಗಳ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ಪರಮಹಂಸರ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲೇ ಅನಂತ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮನೆ ಮತ, ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರನ್ನೂ ನೆನೆಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಕಥಾ ಮೃತದ ಆನಂದವಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಕಥೆಯು ಒಂದು ಅಮೃತದ ತರಂಗಿತ ಸಾಗರವೇ ಆಗಿದೆ. ಅವರ ಚಿತ್ತವು ಪೂರ್ಣರೂಪದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅವತರಿಸುವುದೂ ಕೂಡ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವೇ ಆಗಿದೆ. || ೨೧ ||

ಶ್ವದನುಪಥಂ ಕುಲಾಯಮಿದಮಾತ್ಮುಹ್ಯುಕ್ತಿಯವ-
ಚ್ಚರತಿ ತಥೋನ್ಮುಖೇ ತ್ವಯಿ ಹಿತೇ ಪ್ರಿಯ ಆತ್ಮನಿ ಚ |
ನ ಬಹ ರಮೇಷ್ಯಹೋ ಅಸದುಪಾಸನಯಾಽಽತ್ಮನೋ
ಯದನುತಯಾ ಭ್ರಮಂತ್ಯುರುಭಯೇ ಕುಕರೀರಭೃತಃ

|| ೨೨ ||

ನಿಬ್ಬತಮರುಕ್ಮನೋಽಕ್ಷದ್ವಯೋಗಯುಜೋ ಹೃದಿಯನ್
ಮನಯ ಉಪಾಸತೇ ತದರಯೋಽಪಿ ಯಯಾ ಸ್ವರಣಾತ್ |
ಸ್ತ್ರಿಯ ಉರಗೇಂದ್ರಭೋಗುಭುಜದಂಡವಿಷ್ಣುಧಿಯೋ
ವಯಮಪಿ ತೇ ಸಮಾಃ ಸಮದ್ಯುತೋಽಂಭ್ರಸರೋಜಾಧಾಃ

|| ೨೩ ||

ಕ ಇಹ ನು ವೇದ ಬಹಾವರಜಸ್ಥಲಯೋಽಗ್ರಸರಂ
ಯತ ಉದಗಾದ್ಯುಪಯಮನು ದೇವಗಣಾ ಉಭಯೇ |
ತರ್ಹಿ ನ ಸನ್ನ ಚಾಸದುಭಯಂ ನ ಚ ಕಾಲಜನಃ
ಕಿಮಪಿ ನ ಕತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮವ್ಯಕ್ತ ಶಯೇತ ಯದಾ

|| ೨೪ ||

ಪರಮಾತ್ಮನೇ ! ಈ ಪಾಂಚಭೂತಿಕ ಶರೀರವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆ
ಯುವ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ
ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿದರೆ ಇದೇ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯ, ಪ್ರಿಯ
ಸುಹೃದನಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಜೀವಿಯ ಮಿಲನಕ್ಕೆ
ಸದಾ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. ಅವನ ಮುಂದೆಯೇ ಇರುವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ
ಹೇಳಲಿ ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಸುಹೃದನೂ, ಪ್ರಿಯನೂ, ಆತ್ಮನೂ
ಆಗಿರುವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪಡೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿರುವೆ.
ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜೀವನು ಆರ್ಥ ಭೋಗಗಳ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳಲ್ಲೇ ರಮಿಸಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕಾಮನಾ
ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಎಂತಹ ದುಷಿದ
ಮಾತಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವನ್ನೇ ಹಾನನ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಜೀವಿಗಳು ಶರೀರ ಧರಿಸುವುದು ಒಂದು
ರೀತಿಯಿಂದ ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುವಿನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವುದೇ ಆಗಿದೆ.
ಇವರ ಜೀವನವೂ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ. || ೨೨ ||

ಪ್ರಭೋ ! ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲರ ಕುರಿತು ಸಮಾನ ಭಾವವಿದೆ.
ಜೊತೆಗೇ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರ ಕುರಿತು ನಿನಗೆ ಅಪಾರ ಕರುಣೆ ಇದೆ.
ಇದರ ಪ್ರಮಾಣ - ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮನ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಯೋಗಿಗಳೂ ನಿನ್ನ
ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ
ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುಭಾವದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವವರೂ (ರಾವಣ,
ಕಂಷ, ಶಿಶಿಪಾಲರೇ ಮುಂತಾದವರು) ಕೂಡ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪಡೆದು
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರಾಜನಂತೆ ನೀಳವಾದ ಭುಜಗಳುಳ್ಳ
ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೆಲೆಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಗೋಚಯರೇ ಅದಿ
ಸ್ತ್ರಿಯರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಾಮಭಾವದಿಂದ ಪ್ರೇಮಿಸುವ
ಸ್ತ್ರಿಯರೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಭಾವದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿ
ಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರುತಿಗೌಡ ನಾವೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇರುತ್ತೇವೆ.
ಆರ್ಥಾತ್ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಭಾವದಿಂದ
ಮಾಡಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿನಗೆ
ಎಲ್ಲರ ಕುರಿತು ಸಮಾನ ಭಾವವಿದೆ. || ೨೩ ||

ಭಗವಂತನೇ ! ನೀನೇ ಎಲ್ಲರ ಆದಿಕಾರಣನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ
ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅನಂತರ
ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ (ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧಿದೈವಿಕ) ದೇವತೆಗಳು
(ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆರ್ಥಾತ್ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮನ-ಇಂದ್ರಿಯಗಳ
ಅಧಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು.) ಆಧಿದೈವಿಕ (ಆರ್ಥಾತ್-ಹೊರಗಿನ
ಇತರ ದೇವತೆಗಳು) ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ
ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನರಾದವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ ನಿನ್ನ
ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿನ್ನ ಅನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಹೀಗೆ ತಾನೆ
ತೀಯಬಲ್ಲರು ? ಹುಟ್ಟಿದವರ ಸಾವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ !
ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ನೀನು ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು

ಜನಿಮಸಃ ಸತೋ ಮೃತಿಮುತಾತ್ಮನಿ ಯೇ ಚ ಭಿದಾಂ
ವಿಪಣಮೃತಂ ಸ್ಮರಂತ್ಯಪದಿಶಂತಿ ತ ಆರುಹಿಣಃ |

ತ್ರಿಗುಣಮಯಃ ಪುನಾನಿತಿ ಭಿದಾ ಯದಬೋಧಕೃತಾ
ತ್ಯಯಿ ಸ ತತಃ ಪರತ್ರ ಸ ಭವೇದವಬೋಧರಣೇ

|| ೨೫ ||

ಸದಿವ ಮನುಷ್ಯತ್ವಯಿ ವಿಭಾತ್ಯಸದಾಮನುಜಾತ್
ಸದಭಿಮೃತಂತ್ಯಕೇಸಮಿದಮಾತ್ಮತಯಾಽಽತ್ಯವಿದಃ |

ಸ ಹಿ ವಿಕೃತಿಂ ತ್ಯಜಂತಿ ಕನಾಸ್ತು ತದಾತ್ಮತಯಾ
ಸ್ವಸ್ವತಮನುಪ್ರವಿಷ್ಟಮಿದಮಾತ್ಮತಯಾವಸಿತಮ್

|| ೨೬ ||

ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಕಾರಣವಾಗಲೀ, ಕಾರ್ಯವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಾತ್ - ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸ್ಥೂಲ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲದ ಅವಯವಗಳೂ ವೇಗವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಗಿದ್ದಿಯೋ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಹುದು ? || ೨೪ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಶತ್ತ್ವದ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶಕರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮತಭೇದಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನಾಸ್ತಿಕ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪುವವರು - ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಜಡ ದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಾತ್-ಸ್ವ-ಪುರುಷರ ಸಂಯೋಗ ದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದು ಒಂದು ದಿನ ನಾಶವೂ ಆಗುತ್ತದೆ; ಅದೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ದುಃಖದ ನಾಶವಾದ ಬಳಿಕವೇ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಕೆಲವರು ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಆತ್ಮನನ್ನು ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಆರೋ ಪಿಸಿಯೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಜೀವನನ್ನು ತ್ರಿಗುಣ ಮಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ಅಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇವೆ. ನೀನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ರುವಂತೆಯೇ ಜೀವನೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿರುವನು. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ಮಾಯೆಯ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಭ್ರಮೆಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತವಾದುವು. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಭ್ರಮೆಗಳು ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಇಲ್ಲ. || ೨೫ ||

ಈ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಾರ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಆಸಕ್ತಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಆಧಾರವಾದ ನೀನೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದು ಆಸಕ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೃಷ್ಟಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವು ಬ್ರಹ್ಮಮಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಅವನು ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕದೇ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಒಡವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾತ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದ ವನು ಒಡವೆಗಳ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಚಿನ್ನದ ಚಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಯಾದವನು ಮಾಯಾನಿರ್ಮಿತ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಧಿಷ್ಠಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೀನೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟ ನಾಗಿರುವ. || ೨೬ ||

ತವ ಪರಿ ಯೇ ಚರಣ್ಯಖಲಸತ್ತ್ವನಿಕೇತಕಯಾ
ತ ಉತ ಪದಾಽಽಕ್ರಮಂತ್ಯವಿಗಣಯ್ಯ ಶಿರೋ ನಿರ್ಮಿತೇಃ |
ಪರಿವಯಸೇ ಪಶೂನಿವ ಗಿರಾ ವಿಬುಧಾನಪಿ ತಾಂ-
ಸ್ತಯಿ ಕೃತಗೌಹ್ಯದಾಃ ಖಲು ಪುನಃ ನ ಯೇ ವಿಮುಖಾಃ

|| ೨೭ ||

ತಮುಕರಣಃ ಸ್ವರಾಡಖಿಲಕಾರಕತ್ವಧರ-
ಸ್ತವ ಬಲಿಮುದ್ಧಕಂಠಿ ಸಮದಂತ್ಯಜಯಾನಿಮಿಷಾಃ |
ವರ್ಷಭಾಚೋಽಖಿಲಕ್ಷಿಪತೇರಿವ ವಿಶ್ವಸ್ತಚೋ
ವಿದಧತಿ ಯತ್ರ ಯೇ ತ್ವದಿತ್ಯತಾ ಭವತಕ್ಷತಾಃ

|| ೨೮ ||

ಪ್ರಿರಚರಣಾತಯಃ ಸ್ಫುರಜಯೋತ್ಸನ್ನಿಮಿತ್ತಯುಚೋ
ವಿಹರ ಉದೀಕ್ವಯಾ ಯದಿ ಪರಸ್ಥ ವಿಮುಕ್ತ ತತಃ |
ನ ಹಿ ಪರಮಸ್ಯ ಕಕ್ಷಿದಪರೋ ನ ಪರತ್ವ ಭವೇ-
ದ್ವಿಮಿತ ಇವಾಪದಸ್ಯ ತವ ಶೂನ್ಯಪುಲಾಂ ದಧತಃ

|| ೨೯ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನ ಆನನ್ಯ ಭಕ್ತರಾದವರು ಎಲ್ಲರ ಕುರಿತು ವಿಕಾಶಭಾವವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೇವೆಯು ನಿನ್ನದೇ ಸೇವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಮಹಾವಿರುಷರ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯಾ-ಕಲಾಪಗಳು ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ಆಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವರು ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಭಯ ಪಡದೆ ಅದರ ತಲೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ನೆಲಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹುಟ್ಟು-ಸಾವಿನ ಕೆಟ್ಟಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಮುಖರಾದವರು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ವರ್ಗಿಸುವ ವೇದವಾಣಿಗಳಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ■ ವಾಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಮಫಲದ ಆಸೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪಶುವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಅವರು ಆ ವಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಹೋಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ಚಕ್ರ ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದರೋ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪುನಃ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೇ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. || ೨೭ ||

ಪ್ರಭುವೇ ! ನೀನು ಮನ, ಬುದ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ನೀನೇ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಉಪಹಾರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದೇವತೆಗಳರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತಾ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಟನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಜರು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಮ್ರಾಟನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅವನಿಂದ ದೊರೆತುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ದೇವತೆಗಳೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. || ೨೮ ||

ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ! ನಿನಗೆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸದೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾದಾಗ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಇವೆಲ್ಲದರ ನಾಮ-ರೂಪಾತ್ಮಕವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ತೊಡೆಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ನೀನಾದರೋ ಆಕಾಶದಂತೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಆಸಂಗನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತೀಯೆ. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಪರಮನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ತನ್ನವರು-ವರರು ಎಂದು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವವರು ಈ ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. || ೨೯ ||

ಅಪರಿಮಿತಾ ಧ್ರುವಾಸ್ತನುಭೃತೋ ಯದಿ ಸರ್ವಗತಾ-
ಸ್ತರ್ಹಿ ನ ಶಾಸ್ತ್ರತೇತಿ ನಿಯಮೋ ಧ್ರುವ ನೇತರಥಾ |
ಅಜನಿ ಚ ಯಸ್ಮಯಂ ತದವಿಮುಚ್ಯ ನಿಯಂತ್ಯ ಭವೇತ್
ಸಮಮನುಜಾನತಾಂ ಯದಮತಂ ಮತದುಷ್ಪ್ರಯಾ

|| ೩೦ ||

ನ ಘಟಿತ ಉದ್ಭವಃ ಪ್ರಕೃತಿಪೂರುಷಯೋರಜಯೋ-
ರುಭಯಯುಜಾ ಭವಂತ್ಯಸುಭೃತೋ ಜಲಬುದ್ಧವತ್ |
ತ್ವಯಿ ತ ಇಮೇ ತತೋ ವಿವಿಧಸಾಮಗುಣೈಃ ಪರಮೇ
ಸರಿತ ಇವಾರ್ಣವೇ ಮಧುನಿ ಲಿಲ್ಲುರತೇಷರಾಃ

|| ೩೧ ||

ನೃಪು ತವ ಮಾಯಯಾ ಭ್ರಮಮಮೀಷ್ಠವಗ್ನ್ಯ ಭೃತಂ
ತ್ವಯಿ ಸುಧಿಯೋಽಭವೇ ದಧತಿ ಭಾವಮನುಪ್ರಭವಮ್ |
ಕಥಮನುವರ್ತತಾಂ ಭವಭಯಂ ತವ ಯದ್ಭುತುಃ
ಸೃಜತಿ ಮುಹುಸ್ತ್ರಿಕೇಮಿರಭವಚ್ಛ್ರಣೇಪು ಭಯಮ್

|| ೩೨ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ! ಅಸಂಖ್ಯರಾದ ಪ್ರಾಣಿ
ಗಳನ್ನು ಸತ್ಯರೂ-ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಗಳೂ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ
ಇವೆಲ್ಲ ಜೀವರು ನಿನಗೆ ಸಮಾನರೇ ಆಗುವರು. ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ
ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಅಸಂಭವವಾಗು
ತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಶಾಸಿತನಾಗುವವನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾಗಲಾ
ರನು. ಆದರಿಂದಲೇ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದು ಯುಕ್ತ
ವಾಗಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಯಾವುದರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆಯೋ
ಅವನೇ ಇದರ ಶಾಸನನಾಗಬಲ್ಲನು. ಈ ವಿಶ್ವವು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ
ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿರುವೆ ನೀನೇ
ಇದರ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು
ನೀನೇ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಭಾವದಿಂದ ಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಈ
ವಿಶ್ವವು ನಿನ್ನದೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ
ಯಾರೂ ಇದರ ನಿಯಾಮಕನಾಗಲಾರನು. ಯಾರಾದರೂ ನಾನು
ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ
ಮತಿಯ ದೋಷವಿರುವುದರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಲಾರದು. ಪರಮ
ಪಿತಾ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗುವುದೇ
ಆಭಯ ಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನವೆಂಬುದಾಗಿ ನಮ್ಮ
ಮತವಾಗಿದೆ. || ೩೦ ||

ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಎರಡೂ ಅಜನ್ಮಾ
ಅನಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು
ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (ನೀನಾದರೋ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ
ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.)
ನೀರು ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ನೀರಿಗುಳ್ಳೆಗಳು
ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ವಿಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿ
ಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನ
ರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ನದಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಮ-ರೂಪಗಳನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವಂತೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
ಅನೇಕ ನಾಮ-ಗುಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಸೇರಿ
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹೂವುಗಳ ರಸವು ಸೇರಿಹೋಗು
ವಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಜೀವರು ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಲೀನವಾಗುತ್ತಾರೆ. || ೩೧ ||

ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ಅಜನಾಗಿರುವೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿನ್ನ ಚರಣ
ಕಮಲಗಳನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆಭಯ ಪದವನ್ನು
ಪಡೆಯುವರು. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಜೀವನು
ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗದೆ ಇರುವುದ
ರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲಚಕ್ರವು ಪದೇ-ಪದೇ ಭಯವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಳೆ, ಸೆಕೆ, ಭೇ ಎಂಬ ಮೂರು ಭಾಗವುಳ್ಳ
ಸಂವತ್ಸರರೂಪವಾದ ಕಾಲಚಕ್ರವು ನಿನ್ನ ಭ್ರೂವಿಲಾಸವಾಗಿದೆ
ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪೂರ್ಣರೂಪದಿಂದ
ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನಿರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಿಗೆ
ಸಂಸಾರದ ಭಯವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನೇ !
ನಿನಗೆ ಶರಣ ಬಂದಿರುವ ಈ ಜೀವರನ್ನು ನೀನೇ ಉದ್ಧರಿಸು || ೩೨ ||

ವಿಜಿತಹೃದೀಶವಾಯುಭರದಾಂತಮನುರಾಗಂ

ಯ ಇಹ ಯತಂತಿ ಯಂಕುಮತಿರೋಲಮುಪಾಯಶಿದಃ |

ವ್ಯಸನತಾಸ್ತಿಕಾಃ ಸಮವಹಾಯ ಗುರೋಕ್ಷರಣಂ

ವಸಜ ಇವಾಜ ಸಂತ್ಯಕ್ತಕರ್ಣಧರಾ ಜಲಧೌ

|| ೩೩ ||

ಸ್ವಜನಸುತಾತ್ಮದಾರಧನಧಾಮಧರಾಸುರತ್ನ-

ಸ್ವಯಿ ಸತಿ ಕಿಂ ನೃಣಾಂ ಶ್ರಯಶ ಆತ್ಮನಿ ಸರ್ವರೋ |

ಇತಿ ಸದುಪಾಸತಾಂ ಮಿಥುನತೋ ರತಯೇ ಚರತಾಂ

ಸುಖಯತಿ ಕೋ ನಿಹ ಸ್ವನಿಹತೇ ಸ್ವನಿರಸ್ತಭಗೇ

|| ೩೪ ||

ಭುವಿ ಪುರುಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಸದಸಾಸ್ತೃಷಯೋ ವಿಮದಾ

ಸ್ತ ಉತ ಭವತ್ವದಾಂಬುಜಹೃದೋಽಭಿಧಿಂಕ್ರಿಜಲಾಃ |

ದಧತಿ ಸತ್ಯಸ್ತನ್ಮಯಿ ಯ ಆತ್ಮನಿ ನಿತ್ಯಸುಖೇ

ನ ಪುನರುಪಾಸತೇ ಪುರುಪುಸಾರಹರಾಮುಘಾನ್

|| ೩೫ ||

ಜ್ಞಾದಿಗಳಿಲ್ಲದ ಪ್ರಭುವೇ ! ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿ ಸಾಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಸದ್ಗುರು ವಿನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದ ಕಾರಣ ಆತ್ಮಂಶ ಚಂಚಲವಾದ ಅವನ ಮನೋರೂಪೀ ಕುದುರೆಯು ವಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ಕುಟ್ಟುಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ. ನಾವಿಕನಿಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರದ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಯಂತೆಯೇ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೋ ರೂಪ ಕುದುರೆಯನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು, ಪರಮಾನಂದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಬೇಕು. ಸದ್ಗುರು ವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೀನೇ ಇರುವೆ. || ೩೩ ||

ಭಗವಂತಾ ! ನೀನು ಅವಿಂದ ಆನಂದಸ್ವರೂಪನೂ, ಶರಣಾ ಗಳ ಧೃಶ್ವರಿಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನಿರುವಾಗ ಸ್ವಜನ ರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರು, ದೇಹ-ಗೇಹ, ಧನ ಸಂಪತ್ತು, ಭೂಮಿ, ರಥ-ವಾಹನಾದಿಗಳಿಂದ ವಿನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯದ ಜನರು ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ರಮಮಾಣರಾಗುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಓಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ವಿಷಯಗಳಾದರೋ ಸ್ವರೂಪತಃ ವಿನಾಶ ಪುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಾರಹೀನವೂ ಆಗಿವೆ. ಅವು ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವ ಸುಖ ವನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಡಬಲ್ಲವು ? ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವಿಯು ಪರಮಾ ನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಭಜಿಸಬೇಕು. || ೩೪ ||

ಭಗವಂತನೇ ! ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರು ವಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷರು ಮದ-ಮತ್ತರಾದಿ ದೋಷಗಳಿಂದ ರೂತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂಶ ಪವಿತ್ರರಾಗಿದ್ದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತೀರ್ಥಸ್ವರೂಪಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಹಾಪುರುಷರ ಚರಣೋದಕವು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ-ಕಾಪಗಳನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶಮಾಡುವಂತಹುದು. ನೀನು ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಎಲ್ಲರ ಆತ್ಮರೂಪನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಶೀಲಾ-ಕಠೆ ಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿಯೂ ಕೇಳಲು ಸಿಗುವಂತಹ ಆ ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಸ್ಪರ್ಶದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿ ಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹರಣಮಾಡುವ ಸಂಸಾರದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೫ ||

ಈ ಜಗತ್ತು ಸತ್‌ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನೂ ಸತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಆಪತ್ತೇನಿದೆ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ, ಇದರ ಉತ್ತರ - ಈ ಮಾತು ತರ್ಕದಿಂದ ಸಿದ್ಧ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಕೆಂದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಸತ್ಯವೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವಿದ್ಯೆ ಅರ್ಥಾತ್-ಚೇತನ ಮತ್ತು ಜಡ ಎರಡರಿಂದಲೂ ಸೇರಿ ಕೊಂಡೇ ಇದೆ. ಪ್ರಭೋ ! ಇದರ ಅಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವರೂಪ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನೀನೇ ಇರುವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಾಯೆಯ ಕಾರ್ಯ ರೂಪೀ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಇದೆ. ಅದು ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಇದೆ, ಅದರೂ

ಸತ ಇದಮುಕ್ತಿಕಂ ಸದಿತಿ ಚೀನ್ನನು ತರ್ಕಹತಂ
ವ್ಯಭಿಚರತಿ ಕ್ವಚ ಕ್ವಚ ಮೃಷಾ ನ ತಥೋಭಯಯುಕ್ ।
ವ್ಯವಹೃತಯೇ ಏಕಲ್ಪ ಇಷಿತೋಽಂಧಪರಂಪರಯಾ
ಭ್ರಮಯತಿ ಭಾರತೀ ತ ಉದುವೃತ್ತಿಭಿರುಕ್ತಜಡಾನ್

|| ೩೬ ||

ನ ಯದಿದಮಗ್ರ ಆಸ ನ ಭವಿಷ್ಯದತೋ ನಿಧನಾ-
ದನುಮಿತಮಂತರಾ ತ್ವಯಿ ವಿಭಾತಿ ಮೃತ್ಯುಕರಯೇ ।
ಆತ ಉಪಮೀಯತೇ ದ್ರವಿಣಜಾತಿವಿಕಲ್ಪಪಞ್ಚ-
ದಿ೦ತಫಮನೋವಿಲಾಸಮೃತಮಿತ್ಯವಯಂತ್ಯಬುಧಾಃ

|| ೩೭ ||

ಸ ಯದಜಯಾ ತ್ವನಾಮನುಶಯೀತ ಗುಣಾಂತ್ಯ ಜುಷನ್
ಭಜತಿ ಸರೂಪತಾಂ ತದನು ಮೃತ್ಯುಮಪೇತಭಗಃ ।
ತ್ವಮುತ ಜಹಾಸಿ ತಾಮಹಿರಿವ ತ್ವಕಮಾತ್ಮಭಗೋ
ಮಹಸಿ ಮಹೀಯಸೇಽಪ್ಪುಗುಣತೇಽಪರಿಮೇಯಭಗಃ

|| ೩೮ ||

ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿದೆ; ಎನ್ನುವ ಮಾನ್ಯತೆಯೂ ಅಂಧವರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ನಿನ್ನ ವಾಣಿಯಾದ ವೇದದ ವಾಸ್ತವಿಕ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಸತ್ಯತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ದ್ವರೂ ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡ ಜನರು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕರ್ಮಭಲಗಳ ಪ್ರರೋಭನೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗಗಳನ್ನೇ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಸುಖವನ್ನೇ ಸುಖವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಈ ಮಾನ್ಯತೆಯು ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಹೆಗ್ಗವನ್ನು ಸರ್ಪವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಂತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಹೆಗ್ಗವೂ ಹಾವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಗುಣ ನಿರಾಕಾರ ರೂಪದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸತ್ಯವೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮಾಯೆಯ ಪರದೆಯ ಕಾರಣ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಸತ್ಯವಾಗಿ ತೋರು ವುದು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೬ ||

ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ - ಈ ಜಗತ್ತು ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಳಯದ ನಂತರವೂ ಇರಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ನಡುವೆಯೂ ಮಿಥ್ಯೆಯೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಇದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದ್ರವ್ಯ, ಜಾತಿ, ಆಕಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಇವೆಲ್ಲದರ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೆ ನಾಮ-ರೂಪಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದೂ ಕೂಡ ವಾಣಿಯ ವಿಲಾಸವೇ ಆಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನೆತ್ತಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಸು ವುದೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಏಕರಸನಾದ ನೀನೇ ಇರುವೆ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ನೀನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಾವಂಚಿಕ ವಸ್ತು ಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವನ್ನೇ ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯು ತ್ತಾರೆ. || ೩೭ ||

ಹೀಗೆ ಈ ಜೀವನು ಮಾಯೆಯ ಕಾರಣ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಾನು ಮಾಯಾಮಯನೇ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ ವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೃತ್ಯುಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಜನ್ಮ-ಮರಣ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಾವು ಪೊರೆಯನ್ನು ಕಳಚುವಂತೆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನದೇ ಆದ ಅಪರಿಮಿತ ಅಣಮಾದಿ ಅಪ್ಪಿಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವೆ. ಜೀವನು ನಿನ್ನ ಅಂಶ ನಾದ್ದರಿಂದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಪ ವಾದ ಜೀವನು ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಮಹಾನ್ ಆದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿತನಾಗಿ ರುವೆ. || ೩೮ ||

ಯದಿ ನ ಸಮುದ್ಧರಂತಿ ಯತೋಽಪಿ ಹೃದಿ ಕಾಮಜಾಲಾ
ದುರಧಿಗಮೋಽಸತಾಂ ಹೃದಿ ಗತೋಽಸ್ತೃತಕಂಠಮುಖಃ |
ಅನುಕ್ರಮಯೋಗನಾಮುಭಯಕೋಽಪ್ಯುಖಂ ಭಗವಾನ್
ನಸಪಗತಾಂತಕಾದನಧಿರೂಢಪದಾದ್ಯನತಃ

|| ೩೯ ||

ಶ್ವಸದಗಮೀ ನ ವೇತ್ತಿ ಭವದುತ್ಕಟಭಾತುಭಯೋ-
ಗುರ್ಗಮಿಗುಣಾನ್ವಯಾನ್ತರ್ಹಿ ದೇಹಭೃತಾಂ ಚ ಗಿರಃ |
ಅನುಯುಗಮನ್ಮಥಂ ಸುಖಾಃ ಗೀತಪರಂಪರಯಾ
ಶ್ರವಣಭೃತೋ ಯತ್ಸ್ವಮಪವರ್ಗಗತಿಮಗ್ನುಚ್ಯಃ

|| ೪೦ ||

ದ್ಯುಪತಯಿ ದಿವ ತೇ ನ ಯಯುರಂತಮನಂತತಯಾ
ಶ್ವನುಪಿ ಯದಂತರಾಂಡನಿಚಯಾ ನನು ಸಾವರಣಾಃ |
ಖಿ ಇವ ರಣಾಯಿ ಪಾಂತಿ ವಯಸಾ ಸಹ ಯಚ್ಚುತಯ-
ಸ್ವಯಿ ಹಿ ಫಲಂತ್ಯತನ್ನಿರಸೇನ ಭವನ್ನಿಧನಾಃ

|| ೪೧ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಇತ್ಯೇತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪುತ್ರಾ ಅಶ್ರುತ್ಯಾತ್ಮಾನುಶಾಸನಮ್ |
ಸಸಂದನಮಥಾನುಕುಃ ಸಿದ್ಧಾಚ್ಛಾತ್ಮಾನ್ಯಾತ್ಮನೋ ಗತಿಮ್

|| ೪೨ ||

ಪ್ರಥಮೇ ! ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮವಾಸನೆಯ ಜಾಲವನ್ನು
ಸಂಯಮದ ಮೂಲಕ ಸಮೂಲವಾಗಿ ಕಿತ್ತೊಗೆಯದಿದ್ದರೆ
ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಸಾಧಕರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೀನಿದ್ದರೂ
ಕೊರಳ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನು ಮರೆತಂತೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವುದು
ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿಷಯ ಮನುಷ್ಯರು
ನಿನ್ನಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು
ತೃಪ್ತಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ
ಕಾರಣ ಮರಣಾನಂತರ ನರಕವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
ಹೀಗೆ ಇಹಲೋಕ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕ ಎರಡರಿಂದಲೂ ಅವನಿಗೆ
ದುಃಖವೇ ದುಃಖವಿದೆ. || ೩೯ ||

ಸುಖಾನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಕ್ತನು ಪುಣ್ಯ
ಪಾಪಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇವೆರಡೂ
ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಅವನು ಇತರ ದೇಹಧಾರಿಗಳಿಗೆ
ಇರುವ ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳೆಂಬ ವೇದವಾಣಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ
ದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್
ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ
ತಾಸ್ಯಗಳ ಚರಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತರು ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ
ಗೀತ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.
ಅವನು ಅವನು ಶ್ರವಣರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾ-ಮಾಡುತ್ತಾ
ಅವನ ವೃತ್ತಿಯು ತದಾಕಾರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ನೀನು
ಮೋಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತೀಯೆ. || ೪೦ ||

ಭಗವಂತನೇ ! ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಏಕೇಕು ಅವರೂಗಳ ಸಹಿತ ಅನೇಕ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ ಸಮುದಾಯವೇ ಇದೆ. ಅನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ
ನಾಯಕನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ
ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳಂತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಇವೆ. ನೀನು ಅನಂತನೂ,
ಅಸೀಮನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಅದಿ-ಅಂತ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ
ವರ್ಗಸಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ಸಾಧಾರಣ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿ ಅವನು ಹೇಗೆ
ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು? ಇದಂತಹ ಅಶ್ವರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವೆಲ್ಲ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು ಕಾಲನ ವೇಗದಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಶ್ರುತಿ
ಗಳಾದ ನಾವೂ ಕೂಡ 'ನೇತಿ-ನೇತಿ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ
ಇತರ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿರಾಕರಣ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಶೇಷವಾಗಿ
ಉಳಿಯುವ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಸಫಲರಾಗುತ್ತೇವೆ. || ೪೧ ||

ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಪೇಳಿದನು - ದೇವತೆಗಳೇ !
ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸನಾಧಿ ಋಷಿಗಳು ಬೇವ (ಅಪ್ಪಾ) ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ
ಏಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಉಪದೇಶ
ವನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸಿ ಅವರು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿ ಸಂದಾನರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ
ವರು. || ೪೨ ||

ಇತ್ಯಶೇಷಸಮಾಮ್ನಾಯಪುರಾಣೋಪನಿಷದ್ಭಿಃ |
ಸಮುದ್ವಿತಃ ಪೂರ್ವಪಾಶ್ಯವ್ಯೋಮಯಾಸೈರ್ಮಹಾಶ್ವಭಿಃ || ೪೩ ||

ತ್ವಂ ಚೈತದ್ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದ ಶ್ರದ್ಧಯಾಽಽತ್ಮಾನುಶಾಸನಮ್ |
ಧಾದಯಂಶ್ಚೈರ ಗಾಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಾಣಾಂ ಭರ್ಜನಂ ನೃಣಾಮ್ || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸ ಯಿಷಿಣಾಽಽದಿಷ್ಟಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶ್ರದ್ಧಯಾಽಽತ್ಮವಾನ್ |
ಪೂರ್ಣಃ ಶ್ರುತಧರೋ ರಾಜನ್ನಾಹ ವೀರವ್ರತೋ ಮುನಿಃ || ೪೫ ||

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಸಮಸ್ತಸ್ಮೈ ಭಗವತೇ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಮಲಕೀರ್ತಯೇ |
ಯೋ ಧೈರೈ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಭವಾಯೋಷಿತೀಃ ಕಲಾಃ || ೪೬ ||

ಇತ್ಯಾದ್ಯಮೃಷಿಮಾಸಮ್ಯ ತಚ್ಚಿಷ್ಣಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಶ್ವನಃ |
ತತೋಽಗಾದಾಶ್ರಮಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪಿತುರ್ದ್ವೈಪಾಯನ್ಯ ಮೇ || ೪೭ ||

ಸಫಾಜಿತೋ ಭಗವತಾ ಕೃತಾಸನಪರಿಗ್ರಹಃ |
ತ್ವೈ ತದ್ಭರ್ಜಯಾಮಾಸ ನಾರಾಯಣಮುಖಾಚ್ಛ್ರಿತಮ್ || ೪೮ ||

ಇತ್ಯೇತದ್ಭರ್ಜಿತಂ ರಾಜನ್ ಯನ್ಮಃ ಪ್ರಶ್ನಃ ಕೃತಸ್ತ್ವಯಾ |
ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿರ್ದೇಶೈ ನಿರ್ಗುಣೇಽಪಿ ಮನಶ್ಚರೇತ್ || ೪೯ ||

ನಾರದನೇ! ಸನಕಾದಿ ಮುಷಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಪೂರ್ವ ಜರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳಾದ ಆ ಮಹಾಶ್ವರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಸ್ತ ವೇದ, ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಸಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೇಳಿದುದು ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಾರವಾಗಿದೆ. || ೪೩ || ದೇವರ್ಷಿಯೇ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಅವರಂತೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರನಾಗಿರುವೆ. ಅವರ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಭಾವದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸು. ಈ ವಿದ್ಯೆಯು ಸಮಸ್ತ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡುವಂತಹುದು. || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪ್ರಿಯ ಪರಿಣಿತನೇ! ದೇವರುಮಾನಾರದರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಯಮಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಪೂರ್ಣಕಾಮರೂ, ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಅವರು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಶ್ರವಣಿಸಿ ಇಂತೆಂದರು - || ೪೫ ||

ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು - ಭಗವಂತನೇ! ನೀನು ಸುಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ತ್ರಿಲೋಕೇಶನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಲು ಮನೋಹರವಾದ ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿದ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೪೬ ||

ಪ್ರಿಯಪರಿಣಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಆದಿಯುಳ್ಳ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಾದ ತ್ರಿಲೋಕೇಶನ ಪಾದಯನರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೪೭ || ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಾದ ತ್ರಿಲೋಕೇಶನ ಪಾದಯನರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರು ಸುಖಾಸೀನರಾಗಿ ಕುಳಿತು ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ತ್ರಿಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. || ೪೮ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! "ಶ್ರುತಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬಲ್ಲವು? ಏಕೆಂದರೆ, ನಿರ್ಗುಣ ತತ್ತ್ವವಾದರೋ ಮನಸ್ಸು, ಮಾತಿಗಿಂತ ಅತೀತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತಲ್ಲ! || ೪೯ || ಪ್ರಿಯಪರಿಣಿತನೇ! ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೇರಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದಿ, ಮಧ್ಯ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಅವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜೀವ ಎರಡರ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜೀವರೂಪದಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಜೀವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಶನಾದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಮುಷ್ಕಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲೆಂದೇ ಪರಮಾತ್ಮನು

ಯೋಽಸ್ಯೋತ್ಕೃಷ್ಟಕ ಆದಿಮಧ್ಯನಿಧನೇ
ಯೋಽವ್ಯಕ್ತಜೀವೇಶ್ವರೋ
ಯಃ ಸೃಷ್ಟ್ವೇದಮನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ಋಷಿಣಾ
ಚಕ್ರೇ ಪುರಃ ಶಾಸ್ತಿ ಶಾಃ |

ಯಂ ಸಂಪದ್ಯ ಜಹಾತ್ಕಚಾಮನುಶಯೇ
ಸುಪ್ತಃ ಕುಲಾಯಾಂ ಯಥಾ
ತಂ ಕೈವಲ್ಯನಿರಸ್ತಯೋನಿಮುಖಯಾಂ
ಧ್ಯಾಯೇದಜಗ್ರಂ ಹರಿಮ್ || ೫೦ ||

ದೇಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಜೀವನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಶನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಪಾಂಚಭೂತಿಕ ಶರೀರದ ಎಚ್ಚರವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸತತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಮಾಯಾಮಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಚಿಂತನೆ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಏಕಮಾತ್ರ ಸರಳ ಉಪಾಯವು ಸತತವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಭಗವಂತನು ಕೈವಲ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಭಜನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಆವಾಗಮನವು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಚಿಂತನೆ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೇ ಜೀವಿಯ ಮಂಗಳವಿದೆ. ಅದೇ ನಿರ್ಭಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾ ಗಬೇಕು. || ೫೦ ||

ಎಂಭತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೮೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾವ್ಯಾಸೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ನಾರದನಾರಾಯಣಪಂಪಾದೇ ವೇದಾಂತಿನಾಗಮ ಸ್ತೋತ್ರೇತಿತ್ಯಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೮೭ ||

ಎಂಭತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವೃಕಾಸುರನ ಕಥೆ

ರಾಜೋಪಾಚಾರ

ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯೇಷು ಯೇ ಭಜಂತ್ಯತಿವಂ ಶಿವಮ್ |
ಪ್ರಾಯಸ್ತೇ ಧನಿನೋ ಭೋಜಾ ನ ತು ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಃ ಪತಿಂ ಹರಿಮ್ || ೧ ||

ಏತದ್ವೇದಿಕುಮಿತ್ಯಾಮಃ ಸಂದೇಹೋಽತ್ರ ಮಹಾನ್ ಹಿ ನಃ |
ವಿರುದ್ಧತೀಲಯೋಃ ಪ್ರಭ್ರೋವಿರಾದ್ಧಾ ಭಜತಾಂ ಗತಿಃ || ೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಶಿವಃ ಶಕ್ತಿಯುತಃ ಪಶ್ಚತ್ತಿಲಿಂಗೋ ಗುಣಸಂವೃತಃ |
ವೈಕಾರಿಕಶಬ್ದರಹ್ ಶಾಮಸತ್ವೇತ್ಯಹಂ ತ್ರಿಧಾ || ೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾದನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಸಕಲಭೋಗಪರಿತ್ಯಾಗಿಯು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುವ ದೇವಾಸುರ-ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಶ್ರೀಮಂತರೂ, ಭೋಗವಂಶಸ್ಥರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿಯು. ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುವವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಧನಹೀನರೂ, ವಿರಾಗಿಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. || ೧ || ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಭುಗಳು ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಭೋಗಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ಅವರ ಸ್ವರೂಪದ ವಿರುದ್ಧ ಫಲವೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ತ್ಯಾಗಿಯ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಭೋಗ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ತ್ಯಾಗ ಹೇಗೆ ದೊರೆ ಯುತ್ತದೆ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗಿದೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. || ೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶಿವನು ಸದಾ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಅವನು ಸತ್ತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನನೂ ಆಗಿರುವನು. ವೈಕಾರಿಕ, ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಶಾಮಸ - ಇವು ಅಹಂಕಾರದ ಮೂರು ಭೇದಗಳು. || ೩ ||

ತತೋ ವಿಕಾರಾ ಅಭವನ್ ತೋಡತಾಮೀಷು ಕಂಚನ |
ಉಪಧಾವನ್ ವಿಭೂತೀನಾಂ ಸರ್ವಾಸಾಮಶ್ಚೇ ಗತಿಮ್

|| ೪ ||

ಹರಿಹಿ ನಿರ್ಗುಣಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪುರುಷಃ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಃ |
ಸ ಸರ್ವದೃಗುಪದ್ರಷ್ಟಾ ತಂ ಭವನ್ ನಿರ್ಗುಣೋ ಭವೇತ್

|| ೫ ||

ನಿವೃತ್ತೇಷ್ಟತ್ವಮೇಧೇಷು ರಾಜಾ ಯುಷ್ಮತ್ತಿತಾಮಹಃ |
ಶೃಣುಸ್ತಗಮತೋ ಧರ್ಮಾಸಪೃಚ್ಛದಿದಮಚ್ಯುತಮ್

|| ೬ ||

ಸ ಅಹ ಭಗವಾನ್ ಸಸ್ಮೈ ಪ್ರೀತಃ ಶುಶ್ರುಷವೇ ಪ್ರಭುಃ |
ಸೃಣಾಂ ನಿಶ್ರೇಯಾರ್ಥಾಯ ಯೋಽವತೀರ್ಣೋ ಯದೋಽಕುಲಃ

|| ೭ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಯಸ್ಯಾಹಮನುಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಹರಿಷ್ಠೇ ತದ್ವನಂ ತಸ್ಯಃ |
ತತೋಽಧನಂ ತ್ಯಜಂತ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವನಾ ದುಃಖದುಃಖತಮ್

|| ೮ ||

ಸ ಯದಾ ವಿತಘೋರೋಗೋ ನಿರ್ವಿಣ್ಣಸ್ತಾದ್ಯನೇಹಯಾ |
ಮತ್ತರೈಃ ಕೃತಮೈತ್ರಸ್ಯ ಕರಿಷ್ಠೇ ಮದನುಗೃಹಮ್

|| ೯ ||

ತದ್ವತ್ಸ ಪರಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ಸದನಂತಕಮ್ |
ಅತೋ ಮಾಂ ಶುದುರಾರಾಧ್ಯಂ ಹಿತ್ವಾನ್ಯಾನ್ ಭವೇತ್ ದುಃ

|| ೧೦ ||

ತತ್ರ ಅಶುತೋಷೇಭ್ಯೋ ಲಬ್ಧರಾಜ್ಯತ್ರಿಯೋದ್ಧತಾಃ |
ಮತ್ತಾಃ ಪ್ರಮತ್ತಾ ಪರದಾನ್ ಮೃರಂತ್ಯವಜಾನತೇ

|| ೧೧ ||

ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಹತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಐದು ಮಹಾಭೂತಗಳು, ಒಂದು ಮನಸ್ಸು - ಹೀಗೆ ಹದಿನಾರು ವಿಕಾರಗಳಾದುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲದರ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. || ೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯಾದರೋ ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತ ಆಚೆಗಿರುವ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು. ಪ್ರಾಕೃತಗುಣರಹಿತನು. ಅವನು ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ಎಲ್ಲರ ಅಂತಃಕರಣಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಭಜಿಸುವ ವನೂ ಗುಣಾತೀತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. || ೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತ! ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನ ತಾತನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಭಗವಂತನಿಂದ ಭಾಗವತಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಅವನು ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದನು. || ೬ ||

ಮಹಾರಾಜ! ಮನುಷ್ಯರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವರಿಸಿದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮರಾಯನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೇಕೆಂದು ತವಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವನಲ್ಲಿ ಪರಮಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೭ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ! ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹತೋರುವೆನೋ ಅವನ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅವನು ನಿರ್ಧನನಾದಾಗ ಅವನ ನೆಂಬರಿಷ್ಟರೆಲ್ಲರೂ ಅವನು ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಎಳೆಸದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. || ೮ || ಮತ್ತೆ ಅವನು ಧನಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗತೀಲನಾದಾಗ ನಾನು ಅವನ || ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಿಷ್ಫಲ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ಪದೇ-ಪದೇ ಅಸಫಲನಾಗಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದರಿಂದ ವಿರಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಧನದ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಯು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದಂತು ನನ್ನ ಭಕ್ತರೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಾನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೆ ತುಕುವಾದ ಕೃಪಾವರ್ಷವನ್ನು ಗರೆಯುತ್ತೇನೆ. || ೯ || ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅನಂತ ಸೃಷ್ಟಿದಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೂ, ಆರಾಧನೆಯೂ ಒಕೆಳ ಕೊಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನದೇ ರೂಪವಾದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೧೦ || ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಬೇಗನೇ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಶು-ತೋಷ ದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಪಡೆದ ಅವರು ಉಚ್ಛ್ರಂಖಲರೂ, ಪ್ರಮಾದಿಗಳೂ, ಮದೋನ್ಮತ್ತರೂ ಆಗಿ, ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೧೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಶಾಪಪ್ರಸಾದಯೋರೀತಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾದಯಃ |
ಸದ್ಯಃ ಶಾಪಪ್ರಸಾದೋಽಂಗ ಶಿವೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಚಾಚ್ಯುತಃ

|| ೧೨ ||

ಅತ್ರ ಚೋದಾಪರಂತೀಮಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಮ್ |
ವೃಕಾಸುರಾಯ ಗಿರಿಶೋ ವರಂ ದತ್ತಾತ್ಮಜಸಂಕುಟಮ್

|| ೧೩ ||

ವೃಕೋ ನಾಮಾಸುರಃ ಪುತ್ರಃ ಶಕುನೇಃ ಪತಿ ನಾರದಮ್ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ಮಜಕುಟೋಪಂ ಪಪ್ರಬ್ರದೇವೇಷು ತ್ರಿಶು ದುರ್ಮತಿಃ

|| ೧೪ ||

ಸ ಆಪ ದೇವಂ ಗಿರಿಶಮುಪಾಧಾವಾಪು ಸಿದ್ಧಸಿ |
ಯೋಽಲ್ಪಾನ್ಯಾಂಗುಣದೋಷಾಭ್ಯಾಮಾಪು ಪುಷ್ಪತಿ ಕುಷ್ಪತಿ

|| ೧೫ ||

ದಶಾಸ್ವಬಾಣಯೋಸ್ತುಪ್ಪು ಸ್ತುವಶೋರ್ವಾಂದಿನೋರಿವ |
ಐಶ್ವರ್ಯಮಪುಲಂ ದತ್ತಾ ತತ ಆಪ ಸುಸಂಕುಟಮ್

|| ೧೬ ||

ಅತ್ಯಾದಿಪುಸ್ತಮಸುರ ಉಪಾದಾಧಾವತ್ ಗಾತ್ರತಃ |
ಕೇದಾರ ಆತ್ಮಕವೈಣ ಜುಹ್ವಾನೋಽಗ್ನಿಮುಖಂ ಹರಮ್

|| ೧೭ ||

ದೇವೋಪಲಬ್ಧಮಪ್ರಾಪ್ತ ನಿರ್ವೇದಾತ್ಪ್ರಮೇಽಹನಿ |
ಶಿರೋಽವೃಕ್ಷತ್ ಸ್ಥೂತಿನಾ ತತ್ತೀರ್ಥ ಕ್ಷಿಣ್ಣಮೂರ್ಧಜಮ್

|| ೧೮ ||

ತದಾ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಃ ಸ ಧೂರ್ಜಟಃ

ಯಥಾ ವಯಂ ಚಾಗ್ನಿರಿವೋತ್ತಿಶೋಽನಲಾತ್ |

ನಿಗೃತ್ಯ ದೋಘ್ಯಾಂ ಭುಜಯೋರ್ಸ್ಥವಾರುಯತ್-

ತತ್ ಸ್ಪರ್ಶನಾದ್ಭೂಯ ಉಪಸ್ಮತಾಕೃತಿಃ || ೧೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ |
ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರ ಇವರು ಮುಖರೂ ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರೇ. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಮತ್ತು
ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.
ಹಾಗೆಯೇ ಒಳಗೆ ಬೇರೆ ಕೋಮಗೊಂಡು ಶಾಪವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು
ದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಹಾಗಲ್ಲ. || ೧೨ || ಈ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಒಮ್ಮೆ ವೃಕಾಸುರ
ನೆಂಬುವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಕುಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದನು. || ೧೩ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ತಕುನಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವೃಕಾಸುರನ ಬುದ್ಧಿಯು
ಒಹಳವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಎಲ್ಲೋ
ಹೋಗುವಾಗ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ
ವಂದಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ! ಮೂರು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಫ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನ
ರಾಗುವವರು ಯಾರು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. || ೧೪ ||

ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು - ನೀನು ಭಗವಾನ್
ಶಂಕರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು
ಒಹುಬೇಗನೇ ಈಡೇರುವುದು. ಅವನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಗುಣಗಳಿಂದ
(ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ) ಶಿಫ್ರಾಶಿಫ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ
ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಆಪರಾಧದಿಂದಲೂ ಕೊಡಲೇ ಕ್ಷೋಧಗೊಳ್ಳು
ವನು. || ೧೫ || ರಾವಣ ಮತ್ತು ಬಾಳಾಸುರರು ಕೇವಲ ವಂದಿ
ಮಾಗಧರಂತೆ ಶಂಕರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದಲೇ
ಶಿವನು ಅವರಿಗೆ ಆತುಳವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಒಳಗೆ
ರಾವಣನು ಕೈಲಾಸವನ್ನೇ ಎತ್ತಿದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಬಾಳಾಸುರನ
ನಗರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಶಂಕರನು
ಸಂಕುಟಕ್ಕೀಡಾದನು. || ೧೬ ||

ನಾರದರಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ವೃಕಾಸುರನು ಕೇದಾರ
ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಶಂಕರನ ಮುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ
ಶರೀರದ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳನ್ನೇ ಕಡಿದು ಕಡಿದು ಹೋಮ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೧೭ || ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆರು
ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು
ಪ್ರಸನ್ನನಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಏಳ
ನೆಯ ದಿನ ಕೇದಾರತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅವನು ಒದ್ದೆಯಾದ
ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೇ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕಡಿದು ಹೋಮ ಮಾಡಲು
ಬಯಸಿದನು. || ೧೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ
ದುಃಖದಿಂದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿದರೆ ನಾವು
ಕರುಣೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುವಂತೆಯೇ ಪರಮ ದಯಾಳು
ವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ವೃಕಾಸುರನ ಆತ್ಮಭಾತದ ಮೊದಲೇ
ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಿಂದ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಕಟನಾಗಿ
ತನ್ನರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಕತ್ತನ್ನು ತುಂಡರಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆದನು. ಶಿವನ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಲೇ
ವೃಕಾಸುರನ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆ ಹೃಷ್ಯ-ಪುಷ್ಪಗಳಾ
ದವು. || ೧೯ || ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು

ತಮಾಹ ಚಾಂಗಾಲಮಲಂ ವ್ಯಗೇಷ್ಯ ಮೇ
ಯಥಾಭಿಕಾಮಂ ವಿತರಾಮಿ ತೇ ವರಮ್ |
ಪ್ರಿಯೇಯ ತೋಯೇನ ನೃಣಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತಾ-
ಮಹೋತ್ಪಯಾಽಽತ್ಮಾ ಭೃಶಮರ್ಯತೇ ವೃಥಾ || ೨೦ ||

ದೇವಂ ಸ ವವ್ರೇ ಪಾಪೀಯಾನ್
ವರಂ ಭೂತಭಯಾವಹಮ್ |
ಯಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ಕರಂ ಶೀಘ್ರ
ಧಾಸ್ಯೇ ಸ ಮ್ರಿಯತಾಮಿತಿ || ೨೧ ||

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ರುದ್ರೋ ದುರ್ಮನಾ ಇವ ಭಾರತ |
ಓಮಿತಿ ಪ್ರಹಸಂಸ್ತಸ್ಮೈ ದದೇಽಹೇರಮೃತಂ ಯಥಾ
|| ೨೨ ||

ಇಹುಕ್ತಃ ಸೋಽಸುರೋ ನೂನಂ ಗೌರೀಹರಣಲಾಲಸಃ |
ಸ ತದ್ವರಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತಂಭೋರ್ಮೂರ್ಛಿ ಕಿಲಾಸುರಃ |
ಸ್ವಹಸ್ತಂ ಧಾತುಮಾರೇಭೇ ಸೋಽಬಿಭೃತ್ ಸ್ವಸ್ತಕಾಚ್ಛ್ರವಃ
|| ೨೩ ||

ತೇನೋಪಸೃಜ್ಯ ಸಂತ್ರಸ್ತಃ ಪರಾಧಾವನ್ನವೇಪಥುಃ |
ಯಾವದಂತಂ ದಿವೋ ಭೂಮೀಃ ಕಾಷ್ಠಾನಾಮುದಗಾದುಡ್ಢಾ
|| ೨೪ ||

ಅಜಾನಂತಃ ಪ್ರತಿವಿಧಿಂ ತೂಷ್ಣೀಮಾಸನ್ನರೇಶ್ವರಾಃ |
ತತೋ ವೈಕುಂಠ ಮಗಮದ್ವಾಸ್ವರಂ ತಮುಃ ಪರಮ್
|| ೨೫ ||

ಯತ್ರ ನಾರಾಯಣಃ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಾಸಿನಾಂ ಪರಮಾಗತಿಃ |
ಶಾಂತಾಸಾಂ ಸ್ವಸ್ತದಂಡಾಸಾಂ ಯತೋ ನಾವರ್ತತೇ ಗತಃ
|| ೨೬ ||

ತಂ ತಥಾವ್ಯಸನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ವೃಜಿನಾರ್ದನಃ |
ದೂರಾತ್ ಪ್ರಹೃದಿಯಾದ್ಧೃತ್ವಾ ವಹುಕೋ ಯೋಗಮಾಯಯಾ
|| ೨೭ ||

ಮೇಖಿಲಾಜಿನದಂಡಾಕ್ಷೈಶ್ಚೇಜಸಾಗ್ನಿರಿವ ಜ್ವಲನ್ |
ಅಭಿವಾದಯಾಮಾಸ ಚ ತಂ ಕುತಪಾಣಿರ್ವಿನೀತವತ್
|| ೨೮ ||

ವೃಕಾಸುರನೇ! ಸಾಕುಮಾಡು ನಿಲ್ಲಿಸು! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಕೇಳು, ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನಾದರೋ ಶರಣಾಗತರಾದ ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದ ಕೇವಲ ನೀರಿನ ಅಭಿಷೇಕದಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟ ನಾಗುವವನು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೇ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಲು ವೃಥಾ ವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! || ೨೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅತ್ಯಂತ ಪಾಪಿಯಾದ ವೃಕಾಸುರನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಭಯಭೀತ ಗೊಳಿಸುವಂತಹ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದನು - ಸ್ವಾಮಿ! ನಾನು ಯಾರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಡುವೆನೋ ಅವನು ಮರಣಹೊಂದ ಬೇಕು || ೨೧ || ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವನ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಗವಾನ್ ರುದ್ರನು ಮನಗುಂದಿದವನಂತಾಗಿ ಕೊಡಲು ಮನಸ್ಸಿ ಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಸುನಗುತ್ತಾ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಅಮೃತ ವನ್ನುಟಿದಂತೆ - 'ಸರಿ! ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ದನು. || ೨೨ ||

ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನಿಂದ ಇಂತಹ ಸರ್ವನಾಶಕವಾದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ವೃಕಾಸುರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಅವಹರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಲಾಲಸೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಅಸುರನು ಶಂಕರನ ವರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕೈಯನ್ನಿಡಲು ಹೊರಟನು. ಇದರಿಂದ ಶಿವನು ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ವರದಿಂದಲೇ ಭಯಗೊಂಡನು. || ೨೩ || ದೈತ್ಯನು ಬೆನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಕರನು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಓಡತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ವೃಥಿವಿ, ಸ್ವರ್ಗ, ದಿಗಂಶ ವರೆಗೂ ಓಡಿದನು. ಆದರೂ ಬೆನ್ನೆಬಿದ್ದ ಅಸುರನನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದನು. || ೨೪ || ಶಿವನ ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ವಾರಾಹಿಸಲು ಕೈಲಾಗದೆ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಕಾಶಮಯ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೨೫ || ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಆ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ವರಮಗತಿಸ್ವರೂಪ ನಾದ ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಶಾಂತಭಾವದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಬೌದ್ಧ ಮರ್ತ್ಯರೊಳಕ್ಕೆ ಮರಳಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೨೬ || ಶಂಕರನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತಭಯಹಾರಿ ಯಾದ ಭಗವಂತನು ಶನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಚೂರಿಯ ರೂಪವನ್ನಾಂತು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕಾಸುರನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದನು. || ೨೭ || ಆಗ ಭಗವಂತನು ಮೌಂಡಿಯ ಮೇಖಿಲೆಯನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣಮೃಗ ಚರ್ಮವನ್ನು ದಂಡ ವನ್ನೂ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಅಂಗದಿಂದಲೂ ಭಗಭಗಿಸುತ್ತಿರುವ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ ಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ವೃಕಾಸುರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ಬಹಳ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದನು. || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಶಾಕುನೇಯ ಭವಾನ್ ವೃಕ್ಷಂ ಶ್ರಾಂತಂ ಕಿಂ ದೂರಮಾಗತಃ |
ಕೃಣಾಂ ವಿಶ್ರಮ್ಯತಾಂ ಪುಂಸ ಆತ್ಮಾಯಾಂ ಸರ್ವಕಾಮಧುಕ್

|| ೨೯ ||

ಯದಿ ನಃ ಶ್ರವಣಾಯಾಲಂ ಯುಷ್ಮದ್ವ್ಯವಸಿತಂ ವಿಭೋಃ |
ಭಗ್ಯತಾಂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಪುಂಭಿರ್ವ್ಯಕ್ತೈಃ ಸ್ವಾರ್ಥಾನ್ಸಮೀಹತೇ

|| ೩೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟುಂಬಾಚಾರ್ಯ

ಏವಂ ಭಗವತಾ ಪೃಷ್ಠೋ ವಚಸಾಮೃತವರ್ಷಿಣಾ |
ಗತಕ್ಷಮೋಽಪ್ರವೀತ್ತಸ್ತು ಯಥಾಪೂರ್ವಮನುಷ್ಠಿತಮ್

|| ೩೧ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಏವಂ ಚೀತೃರ್ಹಿ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ನ ವಯಂ ಶ್ರದ್ಧಧೀಮಹಿ |
ಯೋ ದಕ್ಷಶಾಪಾತ್ ಪೃಶಾಚ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪ್ರೇತಪಿತೃಚರಾಟ್

|| ೩೨ ||

ಯದಿ ವಸ್ತುತ ವಿಶ್ರಂಭೋ ದಾನವೇಂದ್ರ ಜಗದ್ಗುರೌ |
ತತ್ಕೃಂಗಾಹು ಸ್ಥಿರಸು ಪುತ್ರಂ ಸ್ಯುಷ್ಣ ಪ್ರತೀಯತಾಮ್

|| ೩೩ ||

ಯದ್ವಸತ್ಯಂ ವಚಃ ಶಂಭೋಃ ಕಥಂಚಿದ್ವಾಸವರ್ಷಭ |
ತದ್ವಸಂ ಜಹ್ಯಸದ್ವಾಚಂ ನ ಯದ್ವಕ್ತಾನ್ಯತಂ ಪುನಃ

|| ೩೪ ||

ಇತ್ಥಂ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಪಣೋಭಿಃ ಸ ಸುಪೇತಲೈಃ |
ಭಿನ್ನಧೀರ್ವಿಸ್ತುತಃ ಶೀರ್ಷ್ಣ ಸ್ವಪ್ನಂ ಕುಮತಿರ್ವೃಥಾತ್

|| ೩೫ ||

ಅಥಾಪತದ್ವಿನ್ಯಸಿರಾ ವಜ್ರಾಹತ ಇವ ಕೃಣಾತ್ |
ಜಯತಚ್ಛೋ ನಮತಬ್ಧಃ ಸಾಧುತಚ್ಛೋಽಭವದ್ವಿವಿ

|| ೩೬ ||

ಮುಮುಚುಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಾಣಿ ಹತೇ ಪಾಪೇ ವೃಕಾಸುರೇ |
ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಗಂಧರ್ವಾ ಮೋಚಿತಃ ಸಂಕಟಾಚ್ಛ್ರವಃ

|| ೩೭ ||

ಬ್ರಹ್ಮನಾರಿ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ಶಕುನಿ ನಂದನ ವೃಕಾಸುರನೇ! ನೀನು ಬಹಳ ಬಲವಂತನಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತೀಯೆ. ಇಂದು ನೀನು ಬಹಳ ದೂರದಿಂದ ಬಂದಿರುವೆಯೋ? ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊ. ನೋಡು, ಈ ಶರೀರವು ಎಲ್ಲ ಸುಖಗಳ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳೂ ಕೈಗೊಡುವವು. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಕೊಡ ಬಾರದು. || ೨೯ || ನೀನಾದರೋ ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆ? ನಾನು ಕೇಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸಹಾಯಕರಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟುಂಬಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಬ್ದವು ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ಕೊಂಚ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪಡೆದ ವರ, ಶಂಕರನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಹೇಳಿದನು. || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ಸರಿ, ಹೀಗೋ ಮಾತು! ಅಯ್ಯಾ! ನಾವು ಆ ಶಿವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಅವನಾದರೋ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಪಿತೃಚರಾಚಾರವನ್ನು ತಳೆದಿರುವನು. ಇಂದು ಅವನೇ ಪ್ರೇತಗಳ, ಪಿತೃಚರಗಳ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೩೨ || ದಾನವೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವನಾದರೂ ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುತ್ತೀಯಲ್ಲ? ನೀನು ಈಗಲೂ ಅವನನ್ನು ಜಗದ್ಗುರು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ, ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವೆಯಾದರೆ ಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಾರದೇ! || ೩೩ || ದಾನವಶಿರೋಮುಖ! ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಶಂಕರನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಆ ಅಸತ್ಯವಾದಿಯನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡು. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಾಗಲಾರದು. || ೩೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನು ಇಂತಹ ಮೋಹಗೊಳಸುವಂತಹ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಿಹಿಯಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಮಂಕಾಯಿತು. ಆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ವರದಾನವನ್ನು ಮರೆತು ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನೇ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೩೫ || ಸರಿ, ■ ಕೃಣವೇ ಅವನ ತಲೆ ಒಡೆದು, ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದವನಂತೆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿ ಸತ್ತು ಹೋದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧು! ಸಾಧು! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನಮೋ ನಮಃ ಎಂದು ವಂದಿಸುತ್ತಾ ಜಯ-ಜಯಕಾರ ಮಾಡಿದರು. || ೩೬ || ಪಾಪಿಯಾದ ವೃಕಾಸುರನ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಪುಷ್ಪವರ್ಷಿಗಳಾದರು. ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಅಂತಹ ಎಳಸ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು. || ೩೭ ||

ಮುಕ್ತಂ ಗಿರಿಶಮಭ್ಯಾಹ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಅಹೋ ದೇವ ಮಹಾದೇವ ಪಾಪೋಽಯಂ ಸ್ವೇನ ಪಾಪನಾ
|| ೩೮ ||

ಹತಃ ಕೋ ನು ಮಹರ್ಷಿಶ ಜಂತುರ್ವೈ ಕೃತಕಲ್ಪಿಣಃ |
ಕ್ಷೇಮೀ ಸ್ಯಾತ್ ಕಿಮು ವಿಶ್ವೇಶೇ ಕೃತಾಗ್ರೋ ಜಗದ್ಗುರೌ
|| ೩೯ ||

ಯ ಏವಮವ್ಯಾಕೃತಶ್ಚು ದನ್ತಃ |
ಪರಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನೋ ಹರೇಃ |
ಗಿರಿತ್ರಮೋಕ್ಷಂ ಕಥಯೇಚ್ಛುರೋತಿ ವಾ
ವಿಮುಚ್ಯತೇ ಸಂಸೃತಿಭ್ರಷ್ಟಭಾರಿಭಃ || ೪೦ ||

ಆಗ ಭಯ ಗೊಂಡಿರುವ ಶಂಕರನ ಒಳ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಹೇಳಿದನು - ದೇವಾಧಿದೇವಾ | ಈ ದುಷ್ಟ ನನ್ನು ಅವನ ಪಾಪಗಳೇ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದುದು ಸಂತೋಷದ ಮಾತೇ ಸರಿ. ಪರಮೇಶ್ವರನೇ | ಮಹಾಪುರಷರಿಗೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು ಹಾನಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಇರಬಲ್ಲನು ? ಮತ್ತೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಗದ್ಗುರು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಿನಗೆ ಅಪರಾಧ ವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಯಾರಾದರೂ ಕುತಲಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಇರ ಬಲ್ಲರು ? || ೩೮-೩೯ ||

ಅನಂತಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮುದ್ರನಾದ ಭಗವಂತನ ಒಂದೊಂದು ಶಕ್ತಿಯೂ ಮಾತು-ಮನಸ್ಸಿನ ಸೀಮೆಯಿಂದ ಅತೀತವಾದುದು. ಅವನು ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತ ಪರನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶಂಕರನನ್ನು ಈ ಸಂಕಟದಿಂದ ಬಡಿಸಿದ ಅವನ ಈ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೇಳುವವನು, ಕೇಳುವವನು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳ ಭಯದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. || ೪೦ ||

ವಿಂಭತ್ತಂಭತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೦ ||

ಇತಿ ತ್ರೀಮವ್ಯಾಸತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕು ಸಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ರುದ್ರಮೋಕ್ಷಗಂ ನಾಮ ಅಷ್ಟಾಶಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೦ ||

ವಿಂಭತ್ತಂಭತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭೃಗು ಮಹರ್ಷಿಯು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದುದು -
ಭಗವಂತನು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಕರನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟದ್ದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸರಸ್ವತಾಸ್ತಟೇ ರಾಜನ್ಮನಯಃ ಸತ್ತಮಾಸತಃ |
ವಿಕರ್ಕಃ ಸಮಭೂತೇಷಾಂ ತ್ರಿಪದೀಕೇಷು ಕೋ ಮಹಾನ್
|| ೧ ||

ತಸ್ಯ ಜಿಜ್ಞಾಸಯಾ ತೇ ವೈ ಭೃಗುಂ ಬ್ರಹ್ಮನುತಂ ನೃಪ |
ತಜ್ಞಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸುಃ ಸೋಽಭ್ಯಗಾದ್ರಹ್ವಾಃ ಸುಧಾಮ್
|| ೨ ||

ನ ತಸ್ಯೈ ಪ್ರಹ್ಲಾಸಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಚಕ್ರೇ ಸತ್ತಪರೀಕ್ಷಯಾ |
ತಸ್ಯೈ ಚುಕ್ರೋಧ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಜ್ವಲನ್ ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ
|| ೩ ||

ಸ ಅತ್ಯನುಕ್ಥಿತಂ ಮನ್ತುಮಾತ್ಮಜಾಯಾತ್ಮನಾ ಪ್ರಭುಃ |
ಅತಿಶಮದ್ಯಥಾ ವಹ್ನಿಂ ಸ್ವಯೋನ್ಯಾ ವಾರಿಕಾಽಽತ್ಯಭೂಃ
|| ೪ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಒಮ್ಮೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಯಜ್ಞ ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಹಾ-ಮಹಾ ಮುನಿಮುನಿ ಗಳು ಸೇರಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಶಿವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡವರು ಯಾರು ? ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ನೆಡೆಯು ತ್ತಿತ್ತು. || ೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿ ಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರರಾದ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿ ಗಳನ್ನು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸಭೆಗೆ ಹೋದರು. || ೨ || ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸತ್ವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ ನಮಸ್ಕರಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ತೇಜದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕ್ರೋಧಗೊಂಡಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. || ೩ || ಅವರ ಸಮರ್ಥನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಇವನಾದರೋ ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ನೋಡಿದಾಗ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಕ್ರೋಧಾಗಿ ಯನ್ನು ಅರಣಮಂಥನದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ನಂದಿಸುವಂತೆ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಡಗಿಹೊಂದನು. || ೪ ||

ತತಃ ಕೈಲಾಸಮಗಮತ್ ಸ ತಂ ದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ |
ಪರರಬ್ಧಂ ಸಮಾರೇಭೇ ಉತ್ಥಾಯ ಭ್ರಾತರಂ ಮುದಾ

|| ೫ ||

ನೈಚ್ಛತ್ಸಮಸ್ತುತಃ ಇತಿ ದೇವಪುಕೋಪ ಹ |
ಶೂಲಮುದ್ಯಮ್ಯ ತಂ ಪಂಚಮಾರೇಭೇ ತಿಗ್ಗಲೋಚನಃ

|| ೬ ||

ಪತಿತ್ವಾಸಾದಯೋರ್ದೇವೇ ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ತಂ ಗಿರಾ |
ಅಥೋ ಜಗಾಮ ವೈಕುಂಠಂ ಯತ್ರ ದೇವೋ ಜನಾದೃನಃ

|| ೭ ||

ಶಯಾನಂ ತ್ರಿಯ ಉತ್ಸಂಗೇ ಪದಾ ವಕ್ಷಸ್ವತಾಡಯತ್ |
ತತಃ ಉತ್ಥಾಯ ಭಗವಾನ್ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಸತಾಂ ಗತಿಃ

|| ೮ ||

ಸ್ವಲ್ಪಾದ್ರವರುಹ್ಯಾಥ ನನಾಮ ಶಿರಸಾ ಮುನಿಮ್ |
ಆಹ ತೇ ಸ್ವಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ನಿಷೀದಾತ್ರಾಸನೇ ಕ್ಷಣಮ್ |
ಅಜಾನತಾಮಾಗತಾನ್ಯ ಕ್ಷಯಮರ್ಹಥ ನಃ ಪ್ರಭೋ

|| ೯ ||

ಅತೀವ ಕೋಮಲೌ ತಾತ ಚರಣೌ ತೇ ಮಹಾಮುನೇ |
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವಿಪ್ರಚರಣೌ ಮರ್ದಯನ್ಸ್ತೇನ ಪಾಣಿನಾ

|| ೧೦ ||

ಪುನೀಹಿ ಸಹಲೋಕಂ ಮಾಂ ಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚ ಮಧ್ವತಾನ್ |
ಪಾದೋದಕೇನ ಭವತ್ಪೀರ್ಥಾನಾಂ ತೀರ್ಥಕಾರಿಣಾ

|| ೧೧ ||

ಅದ್ಯಾಹಂ ಭಗವನ್ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಆಸಮೀಕಾಂತ್‌ಭಾಜನಮ್ |
ವತ್ಸತ್ಕುರಸು ಮೇ ಭೂತಿರ್ಭವತ್ಪಾದಪತಾಂಜನಃ

|| ೧೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣೇ ವೈಕುಂಠೇ ಭೃಗುಸ್ತನ್ಮಂದ್ರಯಾ ಗಿರಾ |
ನಿರ್ವೃತ್ತಪುರ್ತಿಸ್ತುಷ್ಣೀಂ ಭಕ್ತುತ್ಯಂತೋಽಪ್ರಲೋಚನಃ

|| ೧೩ ||

ಪುನಶ್ಚ ಸತ್ರಮಾವ್ರಜ್ಯ ಮುನೀನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಾಮ್ |
ಸ್ವಾನುಭೂತಮತೇವೇಣ ರಾಜನ್ ಭೃಗುರವರ್ಣಯತ್

|| ೧೪ ||

ಅಲ್ಲಿಂದ ಭೃಗುಗಳು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ದೇವಾಧಿಪೇವ ನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಭೃಗುವು ಬಂದಿರುವ ನೆಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಆನಂದದಿಂದ ಎದ್ದುನಿಂತು ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿದನು. || ೫ || ಆದರೆ ಭೃಗು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅವನ ಅಲಿಂಗನವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ 'ನೀನು ಲೋಕ ಮತ್ತು ವೇದದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿರುವೆ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ' ಭೃಗುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉರಿದಿದ್ದು, ಹುಬ್ಬನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಭೃಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿದನು. || ೬ || ಆದರೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತೀದೇವಿಯು ಅವನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಹಳ ಅನುನಯಗಳಿಂದ ಅವನ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಗಳು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೭ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಒರಗಿದ್ದನು. ಭೃಗುಗಳು ಹೋಗಿ ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಾದಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಧೃತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಎದ್ದು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನೆಂದನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ತಾವು ಬಂದುದು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು. ತಮಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಸ್ವಾಮಿ! ತಮ್ಮ ಶುಭಾಗಮನದ ವಿಚಾರತೀರಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಾನೇ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದಿ. || ೮-೯ || ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ! ತಮ್ಮ ಚರಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಮಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭೃಗುಗಳ ಚರಣಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಒತ್ತಿಕೊಡಗಿದನು. || ೧೦ || ಮಹರ್ಷಿಯೇ! ತಮ್ಮ ಚರಣಗಳ ಜಲವು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥವಾಗಿಸುವಂತಹುದು. ನೀವು ಅದರಿಂದ ಈ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು, ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ವಶಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಿರಿ. || ೧೧ || ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಮ್ಮ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ತೊಳೆದುಹೋದುವು. ಇಂದು ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯನಾದೆ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಗಳಿಂದ ಅಂಕಿತಗೊಂಡ ನನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸದಾ-ಸರ್ವದಾ ನಿವಾಸ ಮಾಡುವಳು. || ೧೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರ ವಾಣಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಭೃಗುಮುನಿ ಪರಮಸುಖಿಗಳೂ, ತೃಪ್ತರೂ ಆದರು. ಭಕ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರ ಕಂಠವು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಬಂದು, ಮೌನವಾಗಿದಟ್ಟರು. || ೧೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಳಿ ಯಜ್ಞಶಾಲಾ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಮುನಿಗಳ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಿವ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತರಲ್ಲಿ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. || ೧೪ ||

ತನ್ನಿತಮ್ನಾಥ ಮುನಯೋ ವಿಸ್ತೃತಾ ಮುಕ್ತಸಂತಯಾಃ |
ಭೂಯಾಂಸು ಶ್ರದ್ಧಾವಿಶ್ವಂ ಯತಃ ಶಾಂತಿಯತೋಽಭಯಮ್ || ೧೫ ||

ಧರ್ಮಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭೂತೋ ಚಾಸ್ತಂ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಚ ತದನ್ವಿತಮ್ |
ಐಶ್ವರ್ಯಂ ಚಾಪ್ಯಧಾ ಯಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತಶಾಸ್ತ್ರಮಲಾಪಹಮ್ || ೧೬ ||

ಮುನೀನಾಃ ಸ್ವಸ್ತದಂಶಾನಾಂ ಶಾಂತಾನಾಂ ಸಮಚೇತಸಾಮ್ |
ಅಕಿಂಚನಾನಾಂ ಸಾಧೂನಾಂ ಯಮಾಹುಃ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ || ೧೭ ||

ಸತ್ತ್ವಂ ಯಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾ ಮೂರ್ತಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತಿಸ್ತದೇವತಾಃ |
ಭಜಂತ್ಯನಾತಿಪಃ ಶಾಂತಾ ಯಂ ವಾ ನಿವೃಣುಬುದ್ಧಯಾ || ೧೮ ||

ತ್ರಿವಿಧಾಕೃತಯಸ್ತಸ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾ ಅಸುರಾಃ ಸುರಾಃ |
ಗುಣಿನ್ಯಾ ಮಾಯಯಾ ಸೃಷ್ಟಾಃ ಸತ್ತ್ವಂ ಕ್ಷೇಪ್ತಸಾಧನಮ್ || ೧೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸಾರಸ್ವತಾ ವಿಪ್ರಾ ನೃಕಾಂ ಸಂತಯಂತುತ್ತಯೇ |
ಪುರುಷಸ್ಯ ಪದಾಂಭೋಜಸೇವಯಾ ತದ್ಗತಿಂ ಗತಾಃ || ೨೦ ||

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯೇತನ್ಮುನಿತನಯಾಸ್ಯಪದ್ಧಗಂಧ-
ಪೀಯೂಷಂ ಭವಭಯಭಿತ್ಪರಸ್ಯ ಪುಂಸಃ |
ಸುಶ್ಲೋಕಂ ಶ್ರವಣಪುಟೈಃ ಪಿಬತ್ಯಭೀಕ್ಷಂ
ಪಾಂಥೋಽದ್ಭವಮಣಪರಿಶ್ರಮಂ ಜಹಾತಿ || ೨೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಏಕದಾ ದ್ವಾರವತ್ಯಾಂ ತು ವಿಪ್ರಪತ್ನಾಃ ಕುಮಾರಕಃ |
ಜಾತಮಾತ್ಮೋ ಭುವಂ ಸ್ಪಷ್ಟಾ ಮಮಾರ ಕಿಲ ಭಾರತ || ೨೨ ||

ವಿಷ್ಣೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಮೃತಕಂ ರಾಜದ್ವಾರ್ಯಪಥಾಯ ಸಃ |
ಇದಂ ಪ್ರೋವಾಚ ವಿಲಪನ್ನಾಕುರೋ ದೀನಮಾನಸಃ || ೨೩ ||

ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಪಃ ತತಃಪ್ರಿಯೋ ಲುಬ್ಧಸ್ಯ ವಿಷಯಾತ್ಮನಃ |
ಕೃತ್ವಬಂಧೋಃ ಕರ್ಮದೋಷಾತ್ಪಲಿತಂ ಮೇ ಗತೋಽರ್ಭಕ || ೨೪ ||

ಭೃಗುಮುನಿಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂದೇಹ ದೂರವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳ ಉದ್ಗಮಸ್ಥಾನವಾದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿಗಿರಲು || ೧೫ || ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಎಂಬ ಒಗೆಯ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಯಶಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. || ೧೬ || ಶಾಂತರೂ, ಸಮಚಿತ್ತರೂ, ಅಕಿಂಚನರೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೇ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವವರೂ ಆದ ಸಾಧು-ಸಂತರಿಗೆ ಅವನೇ ಏಕಮಾತ್ರ ಪರಮಗತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. || ೧೭ || ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವವೇ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಶರೀರ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಅವನ ಇಷ್ಟದೇವರು. ನಿಷ್ಕಾಮರೂ, ಶಾಂತಸ್ವಭಾವದವರೂ, ವಿವೇಕ ಸಂಪನ್ನರೂ ಅಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೧೮ || ಭಗವಂತನ ಗುಣಮಯಮಾಯೆಯು ರಾಕ್ಷಸ ಅಸುರ-ದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಮೂರು ದೂವಳಗಳನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಗುಣವೇ ಅವನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೧೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸದ್ವೃತ್ತಿ ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳು ತಮಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ ; ಮನುಷ್ಯರ ಸಂತಯವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ ಈ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭಗವಂತನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡರು. || ೨೦ ||

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳೇ! ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಹೊರಟ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ, ಸಂಸಾರ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ, ಪರಮಪುರುಷನ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಹರಿಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವಾನಮಾಡುವವರು ಸಲಾರದಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುವ ಆಯಾಸದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. || ೨೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಮ್ಮೆ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೊಬ್ಬಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಒಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಆರು ಭೂಸ್ತರ್ಗವಾಗುತ್ತಲೇ ತೀರಿಹೋಯಿತು. || ೨೨ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಮೃತ ಬಾಲಕನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ದೀನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತವಕಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. || ೨೩ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ರೋಹಿಯಾದ, ಧೂರ್ತನಾದ, ಕೃಪಣನಾದ, ವಿಷಯಲಂಟವನಾದ ರಾಜನ ಕರ್ಮದೋಷದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮಗುವು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. || ೨೪ || ಹಿಂಸಾವರಾಯಣನಾದ,

ಹಿಂಸಾವಿಹಾರಂ ನೃಪತಿಂ ದುಃಖೀಲಮಜಿತೇಂದ್ರಿಯಮ್ |
ಪ್ರಜಾ ಭಜಂತ್ಯಃ ಸೀದಂತಿ ದರಿದ್ರಾ ನಿತ್ಯದುಃಖಿತಾಃ
|| ೨೫ ||

ಏವಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಸ್ತುತೀಯಂ ತ್ವೇವಮೇವ ಚ |
ವಿಸೃಜ್ಯ ಸ ನೃಪದ್ವಾರಿ ತಾಂ ಗಾಥಾಂ ಸಮಗಾಯತ
|| ೨೬ ||

ತಾಮರ್ಜನ ಉಪಕ್ರಮ್ಯ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ ಕೇಶವಾಂತಿಕೇ |
ಪರೇತೇ ನವಮೇ ಬಾರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಸಮಭಾಷತ
|| ೨೭ ||

ಕಿಂಪಿಡ್ ಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ತನ್ನಿವಾಸೇ ಇಹ ನಾಸ್ತಿ ಧನುರ್ಧರಃ |
ರಾಜಸ್ಯಬಂಧುರೇತೇ ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸತ್ತ ಅಸತೇ
|| ೨೮ ||

ಧನದಾರಾತ್ಮಜಾಪ್ಯಕ್ತಾ ಯತ್ರ ಶೋಚಂತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ |
ತೇ ವೈ ರಾಜಸ್ಯವೇಷೇಣ ಸಹಾ ಜೀವಂತ್ಯಸುಂಭರಾಃ
|| ೨೯ ||

ಅಹಂ ಪ್ರಜಾವಾಂ ಭಗವನ್ ರಕ್ಷಿಷ್ಯೇ ದೀನಯೋರಿಹ |
ಅನ್ವೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞೋಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರದೇಕ್ಷ್ಯೇ ಹತಕಲ್ಮಷಃ
|| ೩೦ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ

ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಧನ್ವಿನಾಂ ವರಃ |
ಅನಿರುದ್ಧೋಽಪ್ರತಿರಥೋ ನ ತ್ರಾತುಂ ಶಕ್ನುವಂತಿ ಯತ್
|| ೩೧ ||

ತತ್ ಕಥಂ ನು ಭವಾನ್ ಕರ್ಮ ದುಷ್ಕರಂ ಜಗದೀಶ್ವರೈಃ |
ಚಿಕೀರ್ಷುಃ ತ್ವಂ ಬಾಲಿಶ್ಯಾತ್ ತನ್ನ ಪ್ರದ್ವದ್ವಹೇ ವಯಮ್
|| ೩೨ ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ನಾಹಂ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ ನ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಷ್ಠೀರೇವ ಚ |
ಅಹಂ ನಾ ಅರ್ಜುನೋ ನಾನು ಗಾಂಡೀವಂ ಯಸ್ಯ ವೈ ಧನುಃ
|| ೩೩ ||

ಮಾವಮಂಸ್ಥಾ ಮಮ ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ -
ವೀರ್ಯಂ ತ್ಯಂಬಕತೋಷಣಮ್ |
ಮೃತ್ಯುಂ ವಿಚಿತ್ಯ ಪ್ರಥನೇ
ಅನೇಷೇ ತೇ ಪ್ರಜಾಂ ಪ್ರಥೋ || ೩೪ ||

ದುಃಖೀಲನಾದ, ವಿಷಯಲಂಟವನಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ರಾಜ ನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ದರಿದ್ರರಾಗಿ ದುಃಖದ ಮೇಲೆ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಎನಾಶ ಹೊಂದು ವರು || ೨೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆಯೇ ಎರಡನೇ ಮೂರನೇ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತರೇ ಸತ್ತು ಹೋದಾಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಗುವಿನ ಶವವನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು || ೨೬ || ಒಂಭತ್ತನೇ ಮಗುವೂ ಸತ್ತು ಅವನು ರಾಜದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೂ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು. || ೨೭ || ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ನೀನು ವಾಸಿಸುವ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ ಕೃತ್ರಿಯಿಲ್ಲವೇ? ಈ ಯದುವಂಶೀಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವುದೋ ಯಜ್ಞ ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೊಡೆ || ೨೮ || ಯಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪಕ್ಷಿ-ಪುತ್ರರು-ಧನ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದುಃಖಿಸು ವರೋ ಅವರು ನಿಜವಾದ ಕೃತ್ರಿಯರಾಗಿರದೆ ರಾಜರ ವೇಷ ದಲ್ಲಿರುವ ನುಕರೇ ಸರಿ. ಅವರ ಜೀವವು ವೃಥಾವಾದುದು || ೨೯ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ! ದಂವತಿಗಳಾದ ನೀವು ಪುತ್ರರ ಮೃತ್ಯು ವಿನಿಂದಾಗಿ ಆತ್ಮಂಶ ದೀನರಾಗಿರುವಿರಿ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಂತಾನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗದ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. || ೩೦ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದನು - ಅರ್ಜುನಾ! ಇಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಧನುಷ್ಕಂಠರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅಪ್ರತಿರಥನಾದ ಅನಿರುದ್ಧ-ಇಂತಹ ಮಹಾ-ಮಹಾವೀರರೂ ನನ್ನ ಬಾಲಕರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಆಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವಾಗ ಈ ಜಗದೀಶ್ವರರಿಗೆ ಕೇಣವೆ ನ್ನಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಏಕಾಕಿಯಾದ ನೀನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಮಾಡ ಬಲ್ಲೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ನಿನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ನಾನಂತೂ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವು ದಿಲ್ಲ. || ೩೧-೩೨ ||

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ! ನಾನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಲೀ, ಬಲರಾಮನಾಗಲೀ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಅರ್ಜುನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಗಾಂಡೀವವೆಂಬ ಧನುಸ್ಸು ವಿಶ್ವ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. || ೩೩ || ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನೇ! ನೀನು ನನ್ನ ಬಲ ಪೌರುಷಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಡ. ನಾನು ನನ್ನ ವರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಯ. ಸ್ವಾಮಿ! ಹೆಚ್ಚಿನು ಹೇಳಲಿ. ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಿನ್ನ ಸಂತಾನವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವೆ || ೩೪ ||

ಏವಂ ವಿಶ್ರಂಭಿತೋ ವಿಶ್ವಃ ಫಾಲ್ಗುನೇನ ಪರಂತಪಃ |
ಜಗಾಮ ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರೀತಃ ಪಾರ್ಥವೀರ್ಯಂ ನಿಶಾಮಯನ್

|| ೩೫ ||

ಪ್ರಸೂತಿಕಾಲ ಅಸನ್ನೇ ಭಾರ್ಯಯಾ ದ್ವಿಪುತ್ರಮಃ |
ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮೃತ್ಯೋರಿತ್ಯಾಹಾರ್ಜುನಮಾಪುರಾ

|| ೩೬ ||

ಸ ಉಪಸ್ತುತ್ಯ ಶುಚ್ಯಂಭೋ ನಮಸ್ಕುತ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
ದಿವ್ಯಾನ್ಯಸ್ತಾಸು ಸಂಸ್ತುತ್ಯ ಸದ್ಭಂ ಗಾಂಡೀವಮಾದದೇ

|| ೩೭ ||

ಸ್ವರುಣತ್ಯುತಿಕಾಗಾರಂ ಶರೈರ್ನಾಸಾಸ್ತು ಯೋಜಿತೈಃ |
ತೀರ್ಯಗೂರ್ಧ್ವಮಧಃ ಪಾರ್ಥಶ್ಚಕಾರ ಶರಪಂಜರಮ್

|| ೩೮ ||

ತಪಃ ಕುಮಾರಿ ಸಂಚಾತೋ ವಿಪ್ರಪತ್ನಾರುದನ್ ಮುಹುಃ |
ಸದ್ಭೋಽದರ್ಶನಮಾಪೇದೇ ಸಶರೀರೋ ವಿಶಾಮಯಾ

|| ೩೯ ||

ತದಾಽಽಹ ವಿಶ್ವೋ ವಿಜಯಂ ಏನಿಂದನ್ ಕೃಷ್ಣಸಂನಿಧೌ |
ಮೌಢ್ಯಂ ಪಶ್ಯತ ಮೇ ಯೋಽಹಂ ಶ್ರದ್ಧಧೇ ಕ್ಲಿಬಕೃತ್ನಮ್

|| ೪೦ ||

ನ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ನಾನಿರುದ್ಧೋ ನ ರಾಮೋ ನ ಚ ಕೇತವಃ |
ಯಸ್ಯ ಕೇಕುಃ ಪರಿತ್ರಾಪಂ ಕೋಽನ್ಯಸ್ತದವಿತೇಶ್ವರಃ

|| ೪೧ ||

ಧಿಗರ್ಜನಂ ಮೃಷಾವಾದಂ ಧಿಗಾತ್ಮಶ್ಲಾಘನೋ ಧನುಃ |
ದೈವೋಪಕೃಷ್ಣಂ ಯೋ ಮೌಢ್ಯಾದಾನಿನೀಷತಿ ದುರ್ಮತಿಃ

|| ೪೨ ||

ಏವಂ ಶಪತಿ ವಿಪ್ರಪೌರ್ವಿ ವಿದ್ಯಾಮಾಸ್ತಾಯ ಫಾಲ್ಗುನಃ |
ಯಯೌ ಸಂಯಮನೀಮಾತು ಯತ್ಪಾಶ್ವೇ ಭಗವಾನ್ ಯಮಃ

|| ೪೩ ||

ವಿಪ್ರಾಪತ್ಯಮಚಕ್ಷಾಣ್ವಾಶ್ವತ ಐಂದ್ರೀಮಗಾತ್ ಪುರೀಮ್ |
ಆಗ್ನೇಯೀಂ ಸೈರ್ಮತೀಂ ಸೌಮ್ಯಾಂ ವಾಯವ್ಯಾಂ ವಾರುಣೀಮಥ |

ರಾತಲಂ ನಾಕಪೃಷ್ಠಂ ಧಿಷ್ಣಾನ್ಯನ್ಯಾನ್ಯುದಾಯುಧಃ |
|| ೪೪ ||

ತತೋಽಲಬ್ಧದ್ವಿಪುತೋ ಹೃನ್ಮಿಶ್ರೀರ್ಜಪ್ರತಿಪ್ರುತಃ |
ಅಗ್ನಿಂ ವಿವಿಕ್ತುಃ ಕೃಷ್ಣೇನ ಪ್ರಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಿಪೇಧತಾ

|| ೪೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅರ್ಜುನನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಾಗ ಅವನು ಅರ್ಜುನನ ಬಲ-ಪೌರುಷವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ ಸಂಚೋಷಗೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನು. || ೩೫ || ಮತ್ತೊಂದು ಹರಿಗೆಯು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಾತುರನಾಗಿ ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದನು - 'ಈ ಬಾರಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಬದುಕಿಸಿಕೊಡು.' || ೩೬ || ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅರ್ಜುನನು ಶುದ್ಧ ಜಲದಿಂದ ಆಚಮನಮಾಡಿ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಹದೆಯೇರಿಸಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. || ೩೭ || ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಅನೇಕ-ವಿಧದಿಂದ ಆಸ್ತ್ರ-ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪ್ರಸವ್ಯವಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ ಬಾಣಗಳ ಪಂಜರವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. || ೩೮ || ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಒಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಪದೇ-ಪದೇ ಜೋರಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಾ ಅದು ಸಶರೀರವಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಯಿತು. || ೩೯ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತ್ರಿಶೈವ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆಯೇ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿಕೊಡಗಿದನು. ಅವನಿಂದ - ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ನಾನು ಈ ನವುಂಟನ ಜಂಬದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬಿದೆನಲ್ಲ! || ೪೦ ||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ಬಲರಾಮ, ತ್ರಿಶೈವ್ಯನಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಯಾರು ತಾನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗುವನು? || ೪೧ || ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ! ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸು ತನ್ನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಜಂಬುಕೊಟ್ಟ ಕೊಳ್ಳುವ ಆತನಿಗೂ, ಆತನ ಧನುಸ್ಸಿಗೂ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಿ! ಇವನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿರಲ್ಲ ಈ ದುರ್ಮತಿಯಾದವನು ಪ್ರಾರಬ್ಧವಶದಿಂದ ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗಲಿ ಹೋದ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಮರಳಿ ತರಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. || ೪೨ ||

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೀಗೆ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹೀನಾಯವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಒಡನೆಯೇ ಯಮ ಧರ್ಮನ ನಿವಾಸವಾದ ಸಂಯಮಿನೀ ಪುರಿಗೆ ಹೋದನು. || ೪೩ || ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದಾಗ ಶಂಭುಧಾರಿಯಾದ ಅವನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ ನಿರ್ಮತಿ, ಸೋಮ, ವಾಯು, ವರುಣ ಮೊದಲಾದವರ ರೋಷಗಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಆತಲವೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಳಗಿನ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕಿರುವ ಮಹರ್ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಹಾಗು ಇತರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಹೋದನು. || ೪೪ || ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಕನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಅವರ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಶೈವ್ಯನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ತಡೆದು ಹೇಳಿದನು - || ೪೫ || ಅಯ್ಯಾ ಅರ್ಜುನ! ನಿನ್ನನ್ನೇ